Abonnement per kwartaal bij vooruitbetaling: f 6.—; buiten Rotterdam en 's-Gravenhage 75 cents expeditiekosten extra; buitenland f 21.—, behalve in de navolgende landen, waar men zich bij de Post kan abonneeren tegen lageren prijs: België, Bulgarije, Chili, Denemarken Duitschland, Egypte Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Roemenië, Servië, Tsjecho-Slowakije, Turkije, Uruguay Zweden en Zwitserland. Malleditie: f 40.— per jaar franco.

NIEUWE ROTTERDAMSCHE COURANT

Directeur H. NIJGH.

Zaterdag 22 Augustus 1925.

82ste JAARGANG — No. 232.

Hoofdredacteur: Mr. G. G. v. d. HOEVEN.

Advertentiën per regel 75 c., handelsadv. 70 c., Zaterdagavond, Zondag, feestd. en daaraan voorafg. avonden 5 c. per r. meer, mits 12 uur vóór afdrukken in ons bezit. Later ontv. advert. 10 c. per r. meer. Bepaalde plaats 10 c. per r. meer. Ingez. Meded. dubb. tarief, bep. plaats 20 c., alleenst. 20 c. Voorpagina Ocht.bl. spec. tar. Als eenige reclame op een pag. f 1.— per r. meer (min. grootte 25 r.) Liefd.-adv. en betrekkingzoek. (ondergesch. betr.) half tarief. Werk. Stand 25 c. p. r. à cont. Min. aantal r. 6. Onder de rubrieken Betrekkingen, Betrekkingzoek., Vraag en Aanb. en Woningen, min. aantal r. 4. Bewijsn. (verplichte opcenten) 10 c.

Tel. R'dam No. 7500, 's nachts v. 9 uur af 9000. Den Haag 15754. A'dam 33050. Telegram-adres NIJGH. R'dam, Haag of A'dam.

Postbus No. 824. Postcheque en girorekening: Rotterdam No. 40, Amsterdam No. 3862. Den Haag No. 3753.

Avondblad, C.

Nederland.

De Prins is voornemens, 27 dezer een bezoek te brengen aan Hoogeveen, ter gelegenheid van de herdenking van het 300-jarig bestaan van die gemeente. Hij zal 's ochtends een bezoek brengen aan de landbouwtentoonstelling aldaar en vervolgens aan de algemeene vergadering van de schippersvereeniging Schuttevaer.

De steunverleening.

De achtste lijst van bij de Nationale Bankvereeniging, kantoor Borculo, ingekomen gelden geeft een totaal bedrag van f 1192.45.

Steun van gemeenteraden.

De Zutphensche Crt. meldt nog:

Ged. Staten van Gelderland hebben besloten, bezwaar te maken tegen het uit de gemeentekassen verleenen van steun tot leniging van de gevolgen van de ramp op 10 Augustus j.l., omdat, naar hun meening, met betrekking tot die oorzaak uitsluitend met bijdragen uit particuliere middelen gewerkt moet worden.

Te Amsterdam.

Muziek tijdens de straatcollecte.

Voor het verleenen van muzikale of vocale medewerking op den algemeenen collectedag, Woensdag 2 September a.s., wordt een beroep gedaan op de Amsterdamsche muziek- en zangvereenigingen.

Vereenigingen of gezelschappen die bereid zijn hun belanglooze medewerking te verleenen door het geven van openluchtconcerten op dien dag des middags tusschen 3 en 6 uur, wordt verzocht zich ten spoedigste schriftelijk te willen opgeven met het aantal deelnemers aan den secretaris-penningmeester van het Amsterdamsch comité, Heerengracht 548, Amsterdam.

Ook personen of kleine clubs die bereid zijn des avonds in restaurants, koffiehuizen, enz. muziek, zang of anderszins ten gehoore te brengen ten bate van de collecte, kunnen zich aan genoemd adres opgeven, onder vermelding van nadere bijzonderheden.

De derde verantwoording van het Amsterdamsch comité 10 Augustus 1925 beloopt f 16,792.70, zoodat in totaal thans door dit comité is bijeengebracht f 75,644.

In Den Haag.

Voor het liefdadigheidsconcert van 3 September, georganiseerd door de heeren Frenkel, Swaap en van Isterdael, met medewerking van de zangeres mevr. Henriette Sala, in hotel Wittebrug, heeft zich een comité van aanbeveling gevormd, bestaande uit mr. J. A. N. Patijn, burgemeester, voorzitter, en mevr. Patijn, den heer A. Guesalaga, gezant van Argentinië, deken van het Corps Diplomatique, en mevr. Guesalaga, den heer Rich. Tobin, gezant van de Vereenigde Staten van Amerika, Prins de Ligne, gezant van België en mevr. de prinses de Ligne, Freiherr Lucius von Stoedten, gezant van Duitschland, den heer J. de Marcilly, gezant van Frankrijk, mgr. Lorenti Schioppa, internuntius, gezant van den Heiligen Stoel, jhr. mr. H. A. van Karnebeek, minister van buitenlandsche zaken en mevr. van Karnebeek, jhr. mr. J. Loudon, gezant van Nederland te Parijs en mevr. Loudon, baron de Pury, gezant van Zwitserland.

De opbrengst zal worden afgedragen aan het Ned. Roode Kruis.

Ned. R.-K. Huisvestings-comité.

Donderdag heeft te 's-Hertogenbosch het hoofdbestuur vergaderd. De meeste aangesloten organisaties waren vertegenwoordigd. Na een welkomstwoord van den voorzitter, mgr. C. C. Prinsen, gaf de secretaris-penningmeester, de heer J. Pastoor, een overzicht van hetgeen het comité gedaan heeft ten aanzien van de hulpactie voor de slachtoffers van de stormramp. Het optreden van het dagelijksch bestuur vond algeheele instemming bij het hoofdbestuur. Ook de actie, die in Noord-Brabant gevoerd wordt voor de slachtoffers in Noord-Brabant, werd ten volle goedgekeurd en in overeenstemming geacht met het standpunt van het comité, dat het den schenkers gelegenheid geeft, hun gaven voor een bepaalde streek te bestemmen. Ter vergadering kwam vast te staan, dat ook in Noord-Brabant door het comité gelegenheid gegeven wordt, gelden ook voor andere geteisterde streken te bestemmen en eveneens werd geconstateerd, dat alle uit andere provincies ontvangen gelden slechts dàn voor Noord-Brabant worden bestemd wanneer dit door de schenkers verlangd wordt. Overigens komen die gelden ten goede aan de slachtoffers van alle geteisterde streken.

De vergadering besloot een nieuwen oproep te publiceeren, onderteekend door het geheele hoofdbestuur.

Besloten werd alle ontvangen gelden, die niet voor Noord-Brabant bestemd, zijn, af te dragen aan het nationaal steuncomité, de voor de slachtoffers in N.-Brabant gegeven gelden aan den commissaris der Koningin, als voorzitter van het provinciaal comité tot hulpverleening bij rampen, die daarvan, zooals reeds eerder gemeld, mededeeling zal doen aan het nationaal steuncomité.

Verschillende maatregelen werden besproken om de hulpactie te bevorderen.

Mededeeling werd gedaan, dat alsnog de hoofdraad der St. Vincentius-Vereeniging een vertegenwoordiger heeft benoemd in het hoofdbestuur der stichting en als zoodanig heeft aangewezen, jhr. mr. F. van Nispen tot Sevenaer te Delft.

Collectes enz.

Men verzocht ons nog te willen meedeelen, dat de collecte, gehouden op het Rijkstelegraaf- en telefoonkantoor, te Rotterdam ten bate van de ramp in Borculo enz. heeft opgebracht f 301.70, welk bedrag inmiddels aan het Rotterdamsch comité is afgedragen. Ook deze inzameling was reeds georganiseerd voordat de bekende dienstorder van den directeur-generaal verscheen.

De straatcollecte te Bolsward heeft f 3365 opgebracht.

In de gemeente Velsen is langs de huizen ingezameld f 5223.82. Bij den burgemeester is ingekomen f 1229, waaronder f 721.73, gecollecteerd onder het personeel der papierfabriek van de fa. van Gelder & Zonen. Totaal is dus f 6452.82 ingezameld.

De opbrengst van de collecte te Rijssen heeft f 2773 bedragen; dit geld zal worden afgedragen aan het nationaal steuncomité. In de fabrieken en kantoren van de firma ter Horst & Co. is f 1100 bijeengebracht, welk bedrag zal worden afgedragen aan het comité te Borculo.

De collecte voor Borculo, georganiseerd door de afdeeling Weesp en omstreken van het Roode Kruis en de afdeeling Weesperkarspel van Het Witte Kruis, heeft in totaal f 3815 opgebracht.

De opbrengst van de schaalcollecte te Almelo is ruim f 10,000.

Het Comité voor de Stormramp van 10 Augustus 1925 heeft te Goor met lijsten ingezameld een bedrag van f 2547, terwijl het personeel van de Twentsche Stoombleekerij f 540 heeft bijeengebracht, in totaal pl.m. f 3087.

De opbrengst der te Breda door het R. K. Huisvestingscomité op Woensdag l.l. gehouden collecte voor de slachtoffers van de stormramp bedraagt voor Breda f 9146, voor Teteringen, met inbegrip van Zandbergkwartier, Dijk en Dorp f 2535, voor Ter Heyden f 1159, voor Gilze f 1127.

Op initiatief van B. en W. van Noordgouwe heeft een commissie aldaar f 1004 ingezameld.

De te Helder gehouden collecte tot leniging van den nood in Oost- en Zuid Nederland heeft pl.m. f 4000 opgebracht.

Een gift van de stad Aken.

Het R.-K. Huisvestingscomité te 's Hertogenbosch heeft telegrafisch bericht ontvangen van den consul der Nederlanden te Aken, Von Pelser, dat het stadsbestuur van Aken 2500 Mark beschikbaar stelt voor de slachtoffers van de stormramp.

In België.

Op initiatief van oud-minister Franck is gistermiddag op het Provinciaal Gouvernement in Antwerpen een vergadering gehouden, waarin besloten is tot vorming van een comité tot steun voor de slachtoffers van de ramp te Borculo. Vooraanstaande personen hebben er dadelijk hun volle instemming mee betuigd.

Het conflict in de metaalnijverheid.

De algemeene Nederlandsche Metaalbewerkersbond, de socialistische organisatie, heeft gisteravond ook haar antwoord op den brief van den Metaalbond gegeven. Het luidt:

„Uw geëerd schrijven dd. 11 Augustus j.l. heeft een punt van ernstige bespreking in ons bestuur uitgemaakt.

In antwoord op uw verzoek, een duidelijke verklaring te willen geven ter zake van de door u bedoelde principieele kwestie, deelen wij u het volgende mede:

Ons bestuur kan zich niet vereenigen met het standpunt, dat met betrekking tot de vraag, of in een of meer ondernemingen van onze industrie langer dan 48 uur per week zal worden gewerkt, een beslissing van de regeering bindend zal zijn.

Uw oordeel, dat de vakvereeniging zich niet zou mogen verzetten tegen verkregen overwerkvergunning n, vooral omdat zij daarmee een macht zou vormen die zich boven de regeering stelt, is geheel onjuist, zooals trouwens het uitgangspunt van heel uw gedachtengang te dezer zake onjuist is.

Uw standpunt zou juist zijn, indien in de arbeidswet 1919 stond omschreven, hoe lang er gewerkt moet worden. De wet bepaald in al haar artikelen maximumgrenzen zonder meer. Elke ondernemer is vrij om korter dan den wettelijk vastgestelden tijd te laten werken, en in dit geval handelt hij niet, noch naar den letter, noch naar den geest, in strijd met de wet en stelt zich evenmin boven de regeering.

Wanneer de vakvereeniging zich dus niet kan vereenigen met een door een ministerieel besluit verhoogden maximum-arbeidsduur, is er evenmin sprake van „een macht boven de regeering vormen”.

Maar ook geheel afgezien van het bovenstaande, kan ons bestuur er niet aan medewerken den minister van arbeid of diens hoogsten ambtenaar te laten beslissen, hoe lang de arbeiders in onze industrie moeten werken.

Zoo goed als het loonvraagstuk, moet ook het vraagstuk van den arbeidsduur, dat bovendien met het loonvraagstuk in uiterst nauw verband staat, een zaak van overleg tusschen werkgevers zijn en blijven.

Tot dat overleg verklaren wij ons als steeds gaarne bereid

De mogelijkheid om ten aanzien van een uniforme regeling in de metaalnijverheid met uw bond tot overeenstemming te komen, achten wij nog altijd aanwezig en voor besprekingen ten aanzien hiervan stellen we ons gaarne beschikbaar.”

* * *

Verbetering. Door een misverstand ter zetterij is het zetsel van een bericht omtrent een bemiddelingspoging van den **Belgischen** minister van arbeid, handel en nijverheid in het geschil in het Belgische metaalbedrijf, welk bericht reeds opgenomen was geweest in ons ochtendblad van gisteren, nog eens terecht gekomen onder het hoofd. waaronder in ons ochtendblad van vandaag van het **Nederlandsche** conflict melding is gemaakt.

Het grensverkeer met Duitschland.

Men meldt ons uit Essen, dat volgens de Kölnische Zeitung de Duitsche en Nederlandsche regeering reeds eenigen tijd onderhandelen over de gelijktijdige opheffing van de pasvisa. Te bevoegder plaatse meende men reeds binnen zeer korten tijd op de afschaffing te kunnen rekenen.

Permanent Hof van Internationale Justitie.

Het Permanente Hof van Internationale Justitie zal a.s. Dinsdagochtend te 11 uur uitspraak doen in de zaak tusschen de Duitsche en Poolsche regeeringen betreffende zekere Duitsche belangen in Poolsch Opper Silezië.

Overheidspersoneel.

Dezer dagen heeft te 's-Gravenhage de R. K. Centrale van Burgerlijk Overheidspersoneel een vergadering gehouden, welke in hoofdzaak werd belegd om de vraag onder de oogen te zien, of namens de R. K. Centrale bij de subcommissie, benoemd uit de Centrale commissie voor ambtenarenzaken, voorstellen zouden worden ingediend betreffende de thans geldende salarisregeling voor het rijkspersoneel.

Na ampele bespreking werd besloten het door de R. K. Centrale ingenomen standpunt te handhaven.

Zooals bekend, werd bij de onder de vorige regeeringsperiode gevoerde salarisactie erop aangedrongen, het Bezoldigingsbesluit 1920 te handhaven, met dien verstande, dat wanneer overeenstemming zou worden bereikt op een salariskorting van 5 pct. voor gehuwden en 7½ pct. voor ongehuwden, zooals eertijds mede door het comité van tien tot grondslag was genomen, de katholieke centrale haar medewerking daartoe zou verleenen.

Wat de actie van het oogenblik betreft, werd besloten het standpunt te blijven innemen, dat nog dit jaar een uitkeering in eens zal moeten plaats vinden.

Voorts besloot de centrale, na het bekend worden der troonrede, opnieuw in vergadering bijeen te komen, teneinde eventueel maatregelen te nemen, waardoor èn regeering èn Kamerleden met de eischen van het katholiek overheidspersoneel opnieuw zouden worden in kennis gesteld.

Wat taaie volharding vermag.

Men schrijft ons uit Zeeland:

Dat onwillige plattelandsgemeenteraden heel taai kunnen zijn in hun verzet, heb ik al indertijd tot een onderwerp van een brief kunnen maken in verband met het verzet tegen de pogingen om hen te bewegen zich aan te sluiten aan electrisch net en waterleiding in Zeeuwsch Vlaanderen. Zoo'n verzet, jaren achtereen, is iets, dat men met belangstelling, zij het ook zonder sympathie gadeslaat. En met de erkenning, dat die dorpsraadsleden niet bang zijn om tegenover aandrang van hooger hand af te wijzen wat ze voor hun gemeente niet noodig en voor de financiën hunner gemeente te duur vinden.

Maar respect, werkelijk diep respect, heb ik voor de taaiheid, waarmee comitéleden hun overredingsgave tegenover dat verzet stellen, óók jaren lang, als het kan nòg langer dan de raadsleden. Als een gemeenteraad in antwoord op een verzoek: „Neen!” zegt, bij een tweede verzoek weer: „Neen!”, en dan bij een derde poging weer: „Neen!” met telkens koppiger karigheid van woorden en argumenten, dan behoort er een sterk optimisme toe om toch weer de zaak aanhangig te maken. En dan is het binnendruppelen van zoo nu en dan weer eens een toezegging ternauwernood een aansporing om bij de overige weigeraars toch nog weer voort te gaan. Maar het gebeurt toch zoo.

In een brief over onwillige gemeenteraden in Januari 1924 stelde ik o.a. in het licht, dat van de 35 gemeenten in Zeeuwsch Vlaanderen slechts 16 tot het waterleidingplan toetraden, dat 13 beslist weigerden, en dat 8 van de neen-zeggers zelfs weigerden om de aangeboden voorlichting van comité of rijksbureau voor drinkwaterleiding te ontvangen.

Het comité hield echter vast als een buldog. Ik zal geen opsomming geven van al de daarna door comité en rijksbureau gedane pogingen. De weigerende gemeenteraden zijn telkens weer bewerkt. Maar als er dan weer een circulaire werd gezonden, namen de meeste hunner die voor kennisgeving aan. Ze praten er ternauwernood over. En het waren niet alleen de raadsleden, die zoo star tegenover de waterleiding stonden. De inwoners deden dat voor een groot deel ook. De gemeenteraad van Aardenburg bijv. benoemde een commissie, die het al of niet wenschelijke van aansluiting zou onderzoeken. Die commissie schreef een volksstemming uit, deelde 549 stemkaarten rond, ontving er 437 terug, en bevond, dat daarvan 349 tegen en slechts 88 voor de waterleiding waren uitgebracht. Nog onlangs werd te Breskens een adres bij den raad ingediend, onderteekend door eenige honderden ingezetenen, met het verzoek de gemeente niet aan te sluiten.

Waarom die menschen ertegen zijn? Och, ten eerste, omdat ze meenen, dat het steeds door hen gebruikte regenwater, met of zonder „roode luusjes”, lekkerder is dan het „doode” water van de leiding, en dat het dus niet noodig is er geld voor te besteden. En ten tweede heeft het besluit der regeering om als voorwaarde voor rijkshulp den eisch van verplichte aansluiting van de langs de leiding gelegen perceelen te stellen, de menschen kopschuw gemaakt. Dat voelen ze als een aanslag op hun vrijheid en op hun beurs. Er wordt door de tegenstanders geducht geschermd met het belang van den arbeider, die niet verplicht mag worden zooveel geld uit te geven voor een „luxe” als een waterleiding. Probeer niet hun dat uit het hoofd te praten. Dat heeft het comité ondervonden.

Maar dit jaar heeft het iets nieuws bedacht. Het heeft de weigerachtige gemeenteraden uitgenoodigd om dan eens een bezoek te brengen aan Tholen, waar men sedert enkele jaren een waterleiding heeft, ook onder die voorwaarde van verplichte aansluiting. En werkelijk zijn er eenige deputaties van gemeenteraden uit Zeeuwsch-Vlaanderen naar Tholen getrokken. Niet uit àlle weigerende gemeenteraden. Maar wellicht zullen de rapporten van deputaties, die er wèl heen gingen, toch invloed hebben op de anderen. Iemand, die zijn heele leven water uit den regenbak gedronken heeft en weinig weet van hygiënische vraagstukken, is niet gemakkelijk door een wetenschappelijk betoog te overtuigen, dat de grond in de kom van het dorp of op zijn hofstede in den loop van eeuwen vervuild is door het doorsijpelen van faecaliën en afvalwater, uit beerputten en zinkputten.

Maar het maakt wel indruk op een boer, als hij dan hoort uit Tholen (zooals de Breskensche deputatie rapporteerde) dat paarden, die eenigen tijd water uit de leiding hadden gehad, botweg weigerden om het water te drinken uit den vroeger steeds door hen gebruikten put, toen er een tijdelijk defect aan de leiding was; hoewel ze weer gulzig dronken, zoodra er water uit de leiding werd gehaald. En als die boer dan eenmaal zijn oor heeft gegeven, dan luistert hij er wellicht ook naar, dat de deputaties (waaronder verscheidene tegenstanders) eigenlijk niets hebben kunnen vinden van de beweerde bezwaren. Het is ook een feit, dat de verplichte aansluiting in Tholen heel weinig moeilijkheid heeft ondervonden in de praktijk. En wel konden de deputaties getuigen van groote tevredenheid der door hen ondervraagde personen.

De tegenstanders hebben trouwens ook nog een anderen tegenslag gehad. Juist in de dagen, toen dat Breskensche adres werd ingezonden, werd het ook bekend, dat een fabriek te Breskens plannen had om een deel der fabriek naar Sluis over te brengen, omdat zij te Breskens te veel met watergebrek had te kampen.

Heel langzaam schijnen nu de meeningen zich te wijzigen. Nog altijd zijn er eenige gemeenten, die door hun halsstarrigheid de uitvoering van het plan belemmeren, omdat dit berust op de vorming van een naamlooze vennootschap der gemeenten. Maar langzaam aan is men toch nabij het punt gekomen, waarop met de uitvoering zal kunnen worden begonnen, tot schade van de nog weigerende gemeenten, die làter niet dan met grootere kosten zullen kunnen toetreden.

En misschien dat men in Zeeuwsch Vlaanderen ook leering trekt uit de gebeurtenissen op Schouwen en Duiveland. Ook daar is men al jaren en jaren bezig. De onderzoekingen dateeren al van 1912. Na een drogen zomer was er weer wat ambitie, maar als het regende, zakte de belangstelling weer in. Een jaar geleden is er door het taaie comité weer beweging in de zaak gebracht. In een vergadering met de gemeentebesturen is toen echter ook daar meegedeeld, dat het rijk ter verzekering van de rentabiliteit den eisch stelde van verplichte aansluiting. Die eisch is daarna in alle achttien gemeenteraden van dit eiland ter sprake gebracht. En de uitslag zou voor menigeen ontmoedigend zijn geweest, want slechts tien gemeenten traden op die voorwaarde toe. De acht andere weigerden of namen een weinig belovend besluit tot uitstel.

Maar ook hier was het comtié een buldog. Het heeft op twee plaatsen van het eiland den 28sten Juli vergaderingen gehouden met de burgemeesters en raadsleden der weigerende gemeenteraden. Daar heeft de commissaris der Koningin een hartig woordje gesproken en heeft de directeur van het rijksbureau inlichtingen gegeven. En omdat men besefte, dat op zoo'n officieele vergadering niet allen durven zeggen of vragen wat ze op het hart hebben, werden er ook nog een plaatselijke en meer intieme vergaderingen gehouden, waar de raadsleden al hun bezwaren konden uitspreken.

En zie, het heeft geholpen. Van de acht onwillige gemeenteraden zijn er reeds vier gewonnen. De andere vier zullen nog nader een besluit nemen, maar hoe dat ook moge uitvallen, de veertien toegetreden gemeenten vertegenwoordigen reeds 87 pct. der bevolking en daarmee is de levensvatbaarheid van een waterleiding verzekerd. (Sedert het schrijven van dit stuk is nog weer een gemeente, blijkens een bericht in ons Ochtendblad van gisteren, tot aansluiting bekeerd. Red.)

Zoodat eindelijk het uitzicht is geopend, dat ook dit deel van Zeeland goed drinkwater zal bezitten en het zal zien gedistribueerd op de wijze, die vijftien jaar geleden op zoo'n kranige wijze werd ingeleid door Zuid-Beveland, met zijn naamlooze vennootschap van gemeenten, — een nieuwigheid niet alleen voor Zeeland, maar voor heel Nederland.

Eigenlijk is het een wonder, dat Zeeland niet voor àlle onderdeelen vooraan heeft gestaan bij de verbetering van de watervoorziening. Want er is geen gewest in ons land, waar het grondwater zoo slecht was als in deze provincie.

Het is begrijpelijk in een eilandenrijk met zoo'n slikbodem. De berichten uit vroeger eeuwen getuigen ook van slecht drinkwater, in de steden zoowel als op het land. Ook nu nog brengt iedere periode van droogte toestanden, waarvan men zich in een stad of streek mèt waterleiding geen denkbeeld kan vormen.

Dan is de kleibodem zoo hard als een rots; dan levert het boren in den grond niet de minste kans op drinkbaar water, zooals telkens weer blijkt bij het slaan van buizen voor Nortonpompen. Dan versmacht het vee; dan is het een armzalig gescharrel met het halen van emmers water van den regenbak van de kerk of de school, als men zoo gelukkig is daar een goeden bak te hebben; dan wordt er water aangevoerd met schuiten en waterwagens en per emmer verkocht.

En als het dan eindelijk gaat regenen, vraag dan niet wàt er met den regen van de dakgoten meespoelt den regenbak in. Als men zulk een bouillon van vogeldrek, blaren, ongedierte en andere ongerechtigheid voor iemands oogen klaarmaakte, zou hij zeker er geen mond aanzetten. Maar als je het niet ziet, schijnt het niet te deren. Het verzet tegen aansluiting bij een waterleidingplan bewijst welk een vooroordeel er moet worden overwonnen.

Zeeland mag nog van geluk spreken, dat het niet geheel uit aanslibbing bestaat. Middelburg en Vlissingen halen hun water uit de duinen. Schouwen gaat dit ook doen. Zuid-Beveland trekt zijn voorraad water uit de ondergrondsche stroomen bij de Brabantsche kust. Tholen ook. En Zeeuwsch Vlaanderen vond nog een voldoende winplaats op de kleine hoogere deelen langs de grens.

Voor Noord Beveland is nog geen oplossing gevonden. En — merkwaardig genoeg — voor Walcheren ook niet. Wel zijn er waterleidingen voor de twee steden, maar het platteland van Walcheren heeft niets, behalve langs den weg van de Middelburgsche leiding van de duinen naar de stad. En zelfs een badplaats als Domburg, waar het gemis aan goed drinkwater een dagelijks gevoeld inconvenient is, schijnt niet de gelden te kunnen vinden om aansluiting te krijgen aan de Middelburgsche waterwinplaats bij de Oranjezon, die dichter bij Domburg ligt dan bij Middelburg.

Ter herdenking van het 20-jarig bestaan van het **Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen** heeft het Verbondsbestuur besloten op de Zaterdagen en Zondagen der maand Januari in een 100 plaatsen van het land, waar bestuurderbonden zijn gevestigd, feestvergaderingen te beleggen, opdat de groote massa der leden met hun vrouwen aan het herdenkingsfeest kunnen deelnemen.

Het Staatsblad No. 353 bevat een Kon. besluit van 7 dezer omtrent vermindering van den accijns van gedistilleerd, uitgeslagen door branders, distillateurs en handelaars.

Aan artikel 1 van Ons besluit van 15 December 1917 (St.bl. no. 695) wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

De vermindering wordt niet genoten voor den accijns van gedistilleerd dat, onmiddellijk dan wel middellijk, voor rekening van den brander, distillateur of handelaar, wordt uitgevoerd naar het buitenland, met teruggaaf van den accijns op den voet van artikel 1, letter b, van de wet van 18 Juli 1904 (St.bl. no. 190).

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1925 en is niet van toepassing ten aanzien van den accijns van gedistilleerd, waarvan de aangifte ten uitvoer volgens artikel 120 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (St.bl. no. 38) vóór dien dag is ingeleverd.

ROTTERDAM.

Gemeentelijke woningbouw te Hoek van Holland.

Van de commissie voor de volkshuisvesting ontvingen burgemeester en wethouders d.d. 20 Juni l.l. den volgenden brief:

„Door den voorzitter onzer commissie is bij ons ter tafel gebracht een voorstel van den directeur van den woningdienst tot den bouw van 42 woningen (waaronder 4 met winkel) en 4 pakhuizen op een perceel gemeentegrond aan de 2e Scheepvaartstraat te Hoek van Holland. Bij de daarover in onze vergadering van 13 Augustus van het vorige jaar gevoerde besprekingen bleken alle leden zich principieel met gemeentelijken woningbouw ter plaatse te kunnen vereenigen, maar hadden enkele leden bezwaren van architectonischen aard tegen het ingediende ontwerp en werd de directeur uitgenoodigd een gewijzigd gevelontwerp aan de commissie over te leggen.

„Als gevolg daarvan heeft de directeur een gewijzigd plan ingediend, omvattende 4 winkelwoningen, 40 andere woningen en 2 pakhuizen. Dit project heeft in onze vergadering van 5 December 1924 een punt van bespreking uitgemaakt, waarvan het resultaat was, dat onze commissie alsnog aan het oorspronkelijke gevelontwerp de voorkeur meende te moeten geven, hoewel een der leden ook tegen dit plan voor een plaats van het karakter als Hoek van Holland architectonische bezwaren bleef hebben.

„De panden van het onderwerpelijke plan bestaan uit een beganegronds- en één bovenverdieping en bevatten, behalve de vier winkelwoningen, in totaal 16 vrije beneden- en 22 vrije bovenwoningen, welke laatste bijna alle een vóór- en een achterbalcon hebben. Van de woningen zijn er 10 met één slaapkamer, 18 met twee, 8 met drie en 2 met vier slaapkamers, terwijl alle woningen voorts over een woonkamer en een keuken, benevens over voldoende bergruimte beschikken. De eigenlijke bouwkosten van het complex worden blijkens van den directeur ondershands verkregen inlichtingen thans geraamd op f 132,909, terwijl de stichtingskosten op basis van genoemde bouwsom op f 144,200 uitkomen. Bij een huurprijs van f 15 per week voor de winkels met woningen, van f 4 per week voor de pakhuizen en van gemiddeld f 5 per week voor de woningen zal een sluitende exploitatierekening kunnen worden verkregen.

„Daar als vaststaand mag worden aangenomen, dat de ontworpen woningen te Hoek van Holland in een bestaande behoefte zullen voorzien en wij van oordeel zijn, dat de vereischte huren te maken zullen zijn, hebben wij de eer uw college voor te stellen het onderwerpelijke plan bij den gemeenteraad aanhangig te maken”.

De **meerderheid** van burgemeester en wethouders kan zich met den commissaris van Rotterdam te Hoek van Holland met het voorstel van de commissie voor de volshuisvesting vereenigen. Een lid stelt zich evenwel op het standpunt, dat er in abnormale tijden aanleiding kan zijn om tot gemeentelijken woningbouw over te gaan, doch dat daartoe thans, nu de toestanden weder normaal zijn geworden, geen termen aanwezig zijn. Naar de meening van bedoeld lid moet de woningbouw thans weder aan het particulier initiatief worden overgelaten en zulks te meer, waar gebleken is, dat gemeentelijke woningbouw tot groote verliezen leidt.

De meerderheid is daarentegen van gevoelen, dat, nu als vaststaande mag worden aangenomen, dat er in Hoek van Holland aan woningen van de onderwerpelijke soort behoefte bestaat en in die behoefte door het particulier initiatief niet wordt voorzien, de gemeente hier een taak te vervullen heeft. Bovendien zijn de te bouwen woningen self-supporting, zoodat ook uit financieele overweging naar de meening van de meerderheid tegen het plan geen bezwaren behoeven te worden gemaakt.

Voorts wijzen burgemeester en wethouders er nog op, dat het besluit van den gemeenteraad van 17 Maart 1921 om op den voet der Woningwet medewerking te verleenen aan een plan van de Algemeene woningvereeniging Hoek van Holland niet is kunnen worden uitgevoerd, omdat het rijk voor dat project den noodigen financieelen steun niet heeft willen verleenen, zoodat dat plan als vervallen kan worden beschouwd.

Op grond van het vorenstaande stellen zij, onder opmerking, dat hun college met de indiening van dit voorstel heeft gewacht, totdat de beslissing van de Kroon inzake het beroep van den gemeenteraad betreffende de bekende vijf woningbouwplannen voor gemeentelijken- en vereenigingsbouw zou zijn genomen, aan den gemeenteraad voor:

1o. te besluiten tot uitvoering van het bovenvermelde woningbouwplan;

2o. de begrooting voor 1925 te wijzigen als volgt: a. Volgn. 1057: „Uitgaven voor gemeentelijken woningbouw te versterken met f 144,200; b. Volgn. 293: „Geldleening overgebracht van Hoofdstuk XVI te verhoogen met f 144,200; c. het bedrag, genoemd in den bij Volgn. 468, „Beldleening” behoorenden verdeelingsstaat sub Hoofdstuk V, eveneens met f 144,200 te verhoogen.

Verhuring van terreinen aan de Koninklijke.

De Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië had eenigen tijd geleden in huur gevraagd een terrein aan de Waalhaven N.z., ter grootte van pl.m. 12,000 M2., grenzende aan hare petroleum-etablissementen ter plaatse. Dit terrein kon niet onmiddellijk aan het water grenzen, daar een toegangsweg moest worden opengehouden voor den veersteiger aan den mond der Waalhaven. De directeur der gemeentewerken achtte het evenwel zeer bezwaarlijk deze strook buiten de verhuring te houden, waarom hij naar een andere oplossing heeft gezocht. Deze bleek slechts mogelijk door verplaatsing van den veersteiger naar de Kortenoordschehaven. De directeur van de veren en de havenmeester hebben daartegen geen bezwaar, terwijl zij een verplaatsing naar een punt meer binnen in de Waalhaven zeer ongewenscht achten.

Bij een oplossing in dezen geest werd het mogelijk aan adressante, behalve het gevraagde terrein ter grootte van pl.m. 13.500 M2., tevens aan te bieden de strook, die dit terrein van de haven scheidt, zoomede de strook tusschen de bestaande etablissementen en de Waalhaven, thans dienende tot toegangsweg naar den veersteiger, ter grootte van onderscheidenlijk pl.m. 2600 en pl.m. 5000 M2. Aan een zóó groote oppervlakte bleek de maatschappij echter geen behoefte te hebben, waarom zij verzocht een nieuwe aanbieding te mogen ontvangen van terrein ter grootte van respectievelijk pl.m. 5950 en pl.m. 5690 M2.

In overeenstemming met het advies van de commissie voor de plaatselijke werken hebben burgemeester en wethouders zich daarop tegenover adressante bereid verklaard, verhuring van deze beide perceelen te bevorderen en wel voor een tijdvak, ingaande op een nader door het college te bepalen datum en eindigende 31 December 1935, d.i. tegelijk met het einde van de huur van alle aangrenzende petroleumterreinen aan de noordzijde van de Waalhaven. Als huurprijs is door hen aangehouden voor het binnenterrein D f 1 en voor de strook langs de haven, gemerkt E, f 1.25 per M2. per jaar. Wel is waar heeft de commissie voor de financiën ook voor eerstgemeld terrein een prijs van f 1.25 aanbevolen, doch naar de meening van burgemeester en wethouders kan voor dit binnenterrein met f 1 per M2. worden volstaan.

In de voorwaarden is verder de bepaling opgenomen, dat de huurster zich over een lengte van 65 M. het recht van vaste ligplaats zal hebben te verzekeren, dat zij den ouden veersteiger aan den mond der Waalhaven tegen een bedrag van f 3500 van de gemeente zal hebben over te nemen en dat zij gehouden zal zijn hare benzineschepen langs den dam benoorden de Kortenoordschehaven in verband met de wijziging in den veerdienst niet verder oostelijk te leggen dan tot een lijn bij den lichtpaal ter plaatse. Overigens zijn in hoofdzaak de in den laatsten tijd gebruikelijke bepalingen aangehouden.

In verband met deze verhuring zal noodig zijn de bouw van een nieuwen veersteiger aan de Kortenoordschehaven, waarvan de kosten worden geraamd op f 15,000. Voorts moet een nieuw toegangsstraatje naar de Waalhaven N.z. worden gemaakt, waarvoor

Inzameling Stormramp 1925.

In samenwerking met het Rotterdamsch Comité wordt door ons een inzameling geopend De ingekomen giften zullen voorloopig dagelijks verantwoord worden.

Aan de Bureaux van de N.R.C. te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage, worden giften tegen kwitantie in ontvangst genomen.

Men kan ook gireeren op No. 40, of remitteeren per postwissel, chèque enz. aan de

Directie N.R.C., te Rotterdam.

Voor het **Rotterdamsch Comité** zijn de navolgende bedragen ingekomen:

W. L. te R. f 5; N. N. te R. f 50; Mej. M. E. S. te R. f 2.50; A. R. te R. f 5; W. G. S. te H. f 2.50; J. A. M. te R. f 21; Mevr. R. v. Z.—v. d. B. te R. f 25; fam. V. te R. f 2.50; Mej. P. te R. f 5; Th. E. A. te R. f 2.50; A. O. Z. te R. f 5; Ali—Mei te R. f 57.35; Uitstel, geen afstel te R. f 25; Dr. de Q. te R. f 25; Kantoorpers. fa. Tollens & Co. te R. f 35.11; M. W. te R. f 5; F. B. en v. W. te R. f 10; J. C. L. te R. f 2.50; S. S. N. te R. f 2.50; R. J. de W. te A. f 2.50; J. Sch. te H. f 2.50; A. G. P. te R. f 5; L. L. te K. V. f 50; Uit de spaarpot van H. O. M. te Kr. a/d. IJ. f 3.95; M. R. te W. f 25; I. H. te H. f 10; D. H. te 's-Gr. f 5; G. V. te R. f 2.50; A. T. te R. f 10; W. F. S. te D. f 10; N. P. te V. f 2.50; Kitty te R. f 3; J. M. D. te R. f 10; J. M. te Sch. f 5; Ir. A. A. L. te R. f 5; J. R. te L. f 10; Mr. A. V. te L. f 40; L. T. K. te M. f 25; F. v. D. te R. f 10; Repr. Co. te R. f 50; Ir. G. G. te K. a/IJ. f 25; R. M. L. R. v. V. te R. f 20; P. de P. Jr. te R. f 10; C. H. v. W.—E. te 's-Gr. f 25; S. M. te R. f 25; Mej. A. C. v. d. L. te R. f 10; familie P. P. te R. f 25; D. U. te W. f 5; familie M. E. V. te R. f 12; A. T. S. te R. f 2.50; H. H. te R. f 25; familie M.—R. te R. f 25; Mr. C. M. v. L. te 's-H. f 10; Th. A. L. M. te B. f 5; G. W. E. te 's-Gr. f 10; familie L. te A. f 12.50; J. G. V. te R. f 5; Ir. F. W. H. te R. f 10; H. W. te 's-Gr. f 2.50; Mej. M. R. J. v. D. en haar moeder te R. f 12.50; R. G. O. te R. f 10; fa. C. A. v. d. W. te R. f 25; F. B. T. te R. f 5; S. A. v. A.—P. te R. f 5; A. S. v. D. te R. f 10; Mr. B. Bar. M. te 's-Gr. f 20; Mevr. Wed. W. v. d. M. te R. f 20; Mevr. Wed. N. S. V.—V. te Sch. f 100; Mej. G. te A. f 2.25; I. A. H. te R. f 10; Ir. G. Chr. B. te G. f 10; firma Gr. & Co. te R. f 10; firma C. de R. te R. f 5; firma J. v. C. en Personeel te R. f 100; H. G. C. de V. te F. f 10; Mevr. L. P. te R. f 10; M. L. H. de C. te 's-Gr. f 100; A. C. K. te 's-Gr. f 10; Mr. M. de N. te L. f 5; S. M. te R. f 5; Dr. B. de H. te R. f 25; Dr. W. v. E. te B. f 5; L. te W. f 20; Dames V. te R. f 5; M. C. v. d. P. te R. f 5; P. J. R. te R. f 5; A. H. C. Kr. te M. f 25; J. J. K. te R. f 5; Gecollecteerd op spreekuren Dr. W. te R. f 26.50; E. J. M. te 's-Gr. f 2.50; Mevr. en Mej. A. te R. f 5; Mej. G. de M. te R. f 10; Arts J. V. te R. f 20; Spaarpot v. Herman, Karel en Robs te R. f 6.28; M. R. d. L. te R. f 10; W. B. te R. f 7.50; L. J. E. te R. f 2.50; P. K. den B. te R. f 2.50; N. N. te A. (Zw.) f 25; Personeel Arch. Bureau en Ir. J. H. P. te W. f 20; Telegraaf- en Telefoonpersoneel te Rotterdam f 301.70; Koolzuur Mij. Rommenhöller te Berlijn f 100; J. A. te B. f 50; J. S. v. d. L. te 's-Gr. f 2.50; Mevr. Dr. de K. te A. f 100; E. A. J. (700 Tsch. Kr.) te M. f 50.75; Inzameling gehouden in het Nederlandsche Sanatorium te Davos f 110.63; H. K. te R. f 5; Personeel Gem. werken van Duikerklok en Heischouwen Kaaimuurbouw Boompjes f 58.75; Eenige klerken ter Directie Rijksbelastingen te R. f 15; Dim te R. f 5; Fam. Kl. te R. f 4.50.

A. L. & Z. f 7.50; Een dankoffertje f 13.60 W. C. f 60; G. W. B. f 5; A. H. B. & Z. f 100; Opbrengst foto's Borculo (Geb. C.) f 10; Mevr. J. S. f 10; V. B. f 2.50; Mevr. Wed. F. F. f 25; Leden v. d. Afd. Rotterdam v. d. Ned. Verg. v. Huisvrouwen f 100; Portiers en Wachtslieden der R. L. f 26.50; B. T. M. f 50; The D. M. Co. f 50; Mr. P. B. B. f 10; Mej. E. A. F. te N. f 10; Freule v. H. v. W. te Z. f 10; G. v. d. V. T. te A. f 10; Mevr. C. C. v. S. v. H. f 300; V. M. f 15; N. V. Ned. B. f 50; C. C. S. f 100.

C. N. B. f 5; Collecte op de repetitie van „Rotterd. Bondskoor” f 26; Gezellige verjaardag v. P. f 2.50; Personeel A. P. Martens & Co. f 86; W. N. M. te R. f 2.50; J. J. D. te R. f 2; F. O. f 4; Receptie bij J. f 5; v/d. B. & S. f 17.50; Arie N. te H. f 10; N. N. te R. f 10; H. en B. te R. f 2; Fam. de B. te R. f 2; v. Vl. & Sch. te R. f 10; P. G. V. f 1; C. B. te R. f 2.50; Wed. W. v. D. f 10; P. K. f 5; Ingezameld op Opa's verjaardag f 4; fam. B. te S. f 10; H. N. D. te R. f 2; H. M. D. W.Jzn. te G. f 15; G. de G. te R. f 2.50; Van een verjaarpartij f 8.43; W. C. N. C. f 3.50; fa. D. v. d. W. te R. f 100; Kantoorpersoneel der N.V. Meelfabrieken der Ned. Bakkerij te R. f 64.50; fam. M. v. L. f 20; N. N. te Stk. f 10; D. v. d. K. Jr. te R. f 5; P. v. d. B. te R. f 7.50; A. V. te B. f 2; Collecte gezelligen avond in het Militair Tehuis te B. o/Z. f 7; A. D. te O. f 2.50; J. W. B. te R. f 5; F. W. te R. f 10; A. v. D. te R. f 5; Werkliedenver. Vooruitgang door Beschaving te Dordt f 20.81; J. B. te R. f 2.50; A. B. te R. f 2.50.

Totaal met inbegrip van vorige opgaven: **f 188,481.79½.**

Verdere giften worden ingewacht door den penningmeester van het Rotterdamsche Comité, Mr. W. A. Mees, p/a. R. Mees & Zoonen, of bij de directie der N. R. C. te Rotterdam, per giro nr. 40 of per postwissel, chèque enz., terwijl aan de bureaux van de N. R. C. te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage contante giften tegen kwitantie in ontvangst worden genomen.

Mededeelingen en Aanbevelingen (buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

een crediet van f 500 noodig is. Tegenover deze uitgaven staat de opbrengst van den ouden veersteiger ad f 3500, zoomede de waarde van het vrijkomende bestratingsmateriaal van den toegangsweg naar dezen steiger, welke waarde is te stellen op f 14,000. De verhuring zelf zal verder aan de gemeente een jaarlijksche bate aan huur en kadegeld brengen van rond f 15,400.

Belanghebbende gaat met een verhuring op den omschreven voet accoord. Burgemeester en wethouders stellen den gemeenteraad voor dienovereenkomstig te besluiten.

Een tweede waterleidingzinker door de Maas.

Voor de drinkwatervoorziening van den Linker Maasoever is drie en dertig jaren geleden een zinker gelegd van de Oude Plantage naar de Feyenoordkade.

Over het algemeen was deze buis van groote capaciteit voldoende om in de behoeften van den overkant te voorzien. Alleen in tijden van het allergrootste verbruik kon het op de verstafgelegen punten, als Maasoord bijvoorbeeld, wel eens spannen.

Voorzichtige en vooruitziende politiek van de directie der drinkwaterleiding gebood echter ervoor te zorgen, dat men met den stadigen aanwas der bevolking van dit sterk zich uitbreidende stadsdeel rekening hield en bijtijds zorgde voor de mogelijkheid van grooteren watertoevoer; bovendien ging het niet aan maar steeds te blijven vertrouwen op de eene buis, die reeds meer dan drie decennia lang op den bodem van de Maas verblijf hield. Vandaar een plan om twee nieuwe zinkers aan te brengen, die den overkant met de waterwerken van de Drinkwaterleiding zouden verbinden.

De toestand van de gemeentekas liet niet toe, dat direct gelden voor twee nieuwe buisleidingen werden toegestaan. Een bedrag van ongeveer 4 ton werd gevoteerd, waarvan het aanleggen van één enkelen zinker kon worden bekostigd. Na geruimen tijd van voorbereidend werk is deze week de nieuwe zinker, die aan den Rechter Maasoever uitkomt ter hoogte van het inlaatkanaal tot de bezinkingsbassins der waterleiding aan den Nesserdijk, en op den Linker oever ter hoogte van de Persoonshaven naast de Gasfabriek, geplaatst. Een kranig stuk werk is daarmede door de diensten van de drinkwaterleiding en gemeentewerken tot stand gebracht, dat zeer de aandacht in de kringen der mannen van het vak heeft getrokken en waaraan dan ook in den loop der laatste dagen door verschillende autoriteiten en een gezelschap uit de vereeniging voor waterleidingbelangen bezoeken zijn gebracht.

Het werk heeft gestaan onder leiding van den ingenieur N. J. P. Verbruggen van de Drinkwaterleiding en den opzichter C. Borsje van gemeentewerken, terwijl verschillende opzichters van beide diensten er hun zeer gewaardeerde medewerking aan hebben verleend. Aanvankelijk zou de opzichter C. den Engelse, van gemeentewerken, de werkzaamheden helpen leiden, doch een ongeluk heeft hem dit belet.

Dinsdagmorgen 18 Augustus in alle vroegte is met het leggen van den zinker aangevangen en Vrijdagavond om zes uur was het laatste S stuk, dat de verbinding van het buizennet op den wal met den op den bodem van de rivier liggenden zinker vormt, bevestigd, zoodat toen op wat kleine karweien na de arbeid was afgeloopen.

De zinker bestaat uit 7 buizen van 50 M., 1 van 29 Meter, 1 van 38 Meter en 2 S stukken. Het gewicht van de groote buizen is niet minder dan 10,800 K.G. De wijdte is 600 m.M., in zijn geheel is de zinker over den waterspiegel gemeten 460 M., en langs het profiel 468 M.

De rivier is op de hoogte van het Inlaatkanaal van de drinkwaterleiding zeer diep, er werd tot 19 à 20 M. beneden R.P. gepeild. In den bodem moest nu nog een gleuf gebaggerd worden, waarin de buizen hun plaats moesten vinden.

Door een vernuftige draaibare bolverbinding zijn de verschillende buizen aan elkaar bevestigd, de zinker kan zich daardoor vlijen naar den bodem van de rivier. Deze constructie is niet nieuw, ook bij den ouden zinker is ze reeds toegepast, niettemin blijft het, ook voor den leek, interessant het aanbrengen der verbindingen, gade te slaan. De laatste gelegde buis wordt door een bok opgehouden, een andere bok brengt de zware nieuwe buis aan en het komt er nu maar op aan, de twee openingen der buizen op de juiste plaats tegenover elkaar te brengen, wat door de deining in het water, met de onhandelbare zware voorwerpen, waarmee gewerkt moet worden, niet altijd even gemakkelijk gaat. Zijn eenmaal door schroefbouten en moeren, de buizen aan elkaar verbonden, dan worden voor flenzen en bouten beschermingsstukken aangebracht, die vol gegoten worden met mastiek. Ten slotte laat men de eerste buis, die men om den opwaartschen druk te overwinnen van het waterwerk af laat vol loopen, zinken; in de bolverbinding scharniert de laatste aangebrachte buis, die aan den bok blijft hangen en dus als een dobber met de bolverbinding, waaraan weer de volgende buis zal worden gehecht, naar boven komt.

Zooveel handigheid had het personeel reeds erlangd, dat het van de vier dagen, dat het ingespannen van den morgen tot den avond aan den arbeid was, er twee of drie het zoover bracht, dat drie buizen werden gelegd.

De S. bocht aan de zijde van den Nesserdijk was bij het leggen van de eerste buis waarschijnlijk iets verschoven. Die zou vanmorgen nog eens worden opgehaald, om dan op de juiste plaats te worden gebracht.

De aansluiting op den Linker Maasoever, waar het nieuwe buizennet geheel klaar is — er zijn twee nieuwe hoofdbuizen van 600 mM. en 800 mM. gelegd, die nu nog aansluiten op den ouden zinker — zal binnenkort geschieden; de aansluiting op het waterwerk moet nog enkele maanden wachten op uitbreiding van machinerieën op het waterwerk.

De buizen in de rivier gelegd, zijn vervaardigd door de Mannesmann Röhren Werke te Hoeckingen; de bolverbindingen van gegoten ijzer zijn afkomstig van de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw Fijenoord alhier en de machinefabriek Jaffa te Utrecht.

Werkloozenuitkeering en onderstand.

Aan werkloozenuitkeering en onderstand is door den gemeentelijken dienst van maatschappelijk hulpbetoon uitgekeerd over de periode van 28 Juni—1 Augustus (5 weken) ƒ 274,131, tegen ƒ 249,892 van 1 Juni—27 Juni (4 weken), ƒ 310,319 van 28 April—30 Mei (5 weken), ƒ 330,565 van 29 Maart—25 April (4 w.), ƒ 389,913 van 1—28 Maart (4 w.), ƒ 401,616 van 1—28 Februari (4 w.), en ƒ 410,659 van 1—31 Januari (4½ week).

Totaal 1 Januari—1 Augustus ƒ 2,397,598, waaronder ƒ 69,957 aan kolengeld.

⁂

Verschenen is het Verslag van het Gemeentelijk fonds tot bevordering van de verzekering van arbeiders tegen de geldelijke gevolgen van onvrijwillige werkloosheid te Rotterdam, over 1924.

Het aantal bij het fonds bekende gesubsidieerde vereenigingen met werkloozenkas, die alhier een afdeeling hebben, bedroeg op ultimo December j.l. 64 tegen 61 ten vorigen jare. Er kwamen n.l. in den loop van het jaar 4 nieuwe kassen bij, terwijl 1 kas werd afgevoerd. Enkele dier vereenigingen omvatten verschillende vakgroepen. De administratie der werkloozenkas voor die vakgroepen is zooveel mogelijk in één hand gebracht; slechts bij enkele vereenigingen bestaat nog het gebruik, dat elke vakgroep een afzonderlijken beheerder van de werkloozenkas heeft. Verder oefent het fonds het toezicht uit op de kasadministratiën van een vijftal te Hoek van Holland gevestigde afdeelingen van centrale bonden. Het bureau stond dientengevolge op 27 December j.l. in correspondentie met 72 beheerders van werkloozenkassen.

Het ledental der bij de administratie bekende vereenigingen bedroeg op ultimo December j.l. 26.665 (op ultimo December 1923 bedroeg het 27.040).

Er viel alzoo in 1924 nog een — zij het geringe — daling van het ledental waar te nemen.

Het derde jaar van De Arend.

I.

De directeur van het clubhuis De Arend zendt ons zijn derde jaarverslag, waarin hij begint met te herinneren aan de ontvangst, die „Het tweede jaar" gevonden heeft, waarin hij, naar de lezer zich zal herinneren, een wel zeer rondborstige bespiegeling over den „meerderheidsjongen" heeft gehouden:

> Uit de kringen der paedagogen ontving ik verscheidene blijken van instemming, doch ook wel van stellige afwijzing. Inzonderheid heeft men me gevraagd, of mijn oordeel over de jongens niet geheel anders zou hebben geluid, indien ik er meer naar had gestreefd, om in De Arend een „sfeer" te scheppen en indien ik meer aan de jongens zelf had overgelaten.
>
> Nu laten wij echter in De Arend zooveel aan het initiatief van de bezoekers over als maar eenigszins met de goede orde vereenigbaar is en inderdaad is het de alles doordringende idee van het clubhuis, om er een sfeer van hartelijkheid en onderling vertrouwen te laten groeien. Het is waarschijnlijk, dat dit uit mijn verslag niet duidelijk bleek. Te lang echter is m. i. de paedagogische literatuur als stichtelijke literatuur beschouwd. Ook de paedagogiek moet worden gebouwd op waarnemingen, waarop naar den eisch der wetenschap langs zuiver inductieven weg een theoretische grondslag voor den verderen arbeid kan worden verkregen. Zij moet ten slotte antwoord kunnen geven op zeer gewichtige en voor onze samenleving principieele vragen, zonder zich daarbij te laten leiden door overwegingen van gevoel of van sociale rechtvaardigheid. Ik denk hierbij in de eerste plaats aan deze vraag: heeft de theorie van het milieu wel die algemeene geldigheid, die men er gewoonlijk aan toeschrijft, is voortgezette geestelijke ontwikkeling van den mensch als regel wel mogelijk, heeft het — om de lijn door te trekken — wel zin, om maar steeds hoogere burgerscholen, lycea, hoogere handelsscholen, enz. op te richten en om den toegang tot de universiteit voortdurend wijder open te zetten?

Ditmaal begint de schrijver zijn betoog met de uitvoerige opstelling van een biologische theorie, waarvan de eerste en voornaamste conclusie is, dat men de menschen in drie groepen zal kunnen indeelen, naar gelang n.l. dat zij geestelijk volwassen zijn vóór dat zij lichamelijk en geslachtelijk rijp zijn, dat zij geslachtelijk of lichamelijk volwassen zijn vóór dat zij geestelijk rijp zijn, en ten slotte, dat zij pas tot volle geestelijke rijpheid komen ná dat hun lichamelijke en geslachtelijke groei tot staan is gekomen:

> Tot de eerste groep behooren dus menschen, die in hunne jonge jaren een tijd zullen doormaken, waarin de onstuimige begeerten des lichaams niet door den geest in evenwicht worden gehouden. Verreweg de meerderheid der menschen behoort tot deze groep; zij zijn het, die de massa vormen.
>
> Men zal de menschen uit de eerste groep voornamelijk onder de arbeiders moeten zoeken en onder hen, die 't in de wereld, maatschappelijk gesproken, niet ver hebben gebracht.
>
> De menschen van de tweede groep zullen over 't algemeen in hunne jonge jaren een evenwichtiger beeld vertoonen. Tot haar behooren de burgerij en het gros der intellectueelen. Ook de weinige gelukkige stervelingen, die dit ondermaansche oplevert, moet men in deze categorie zoeken: menschen die voldaan zijn over wat zij bereikt en gedaan hebben en geen blijvenden drang tot scheppen bezitten.
>
> In de derde groep moeten de eigenlijke denkers der menschheid worden gerangschikt, geleerden en profeten. Zij zullen zich zelden gelukkig kunnen voelen daar hun scheppingsdrang hen verhindert om ooit met het bereikte te volstaan. Zij zijn daardoor ook bruikbaarder als bezielers en voorbeelden dan als leiders of heerschers.
>
> De menschen van de tweede en derde categorie zullen in hun jongelingsjaren een tijd van geestelijke inzinking vertoonen, n.l. dan als hun geslachtelijke rijping en lichamelijke groei de beste sappen behoeven. Voor die van de tweede groep zal echter de herleving slechts tijdelijk zijn. Daar de meeste waarnemingen omtrent den puberteitsleeftijd aan leerlingen van middelbare scholen, die grootendeels juist tot de tweede groep behooren, zijn verricht, is de gangbare opvatting omtrent den puberteitsleeftijd ontstaan.
>
> De fout, die hierbij dus wordt gemaakt, is, dat men de niet onopgemerkt gebleven verschillen met jongelingen van lageren stand zonder verder onderzoek aan den invloed van het milieu toeschrijft, hierbij de eigenschappen van den geest met die der ziel verwarrend.
>
> Indien men de wereld en de menschen beziet door den zooeven geconstrueerden bril, zal men zich geneigd voelen tot een zeer bescheiden verwachting van de mogelijkheden, door opvoeding, inzonderheid bij de rijpere jeugd en bij volwassenen te bereiken. Men moge dit pessimisme heeten, het tegengestelde van dit pessimisme is dan toch niet een zielsvergenoegd optimisme, doch een star illusionisme.
>
> Over de toepassing van wat ik hier heb beweerd op de practijk van het onderwijs in 't algemeen wil ik me niet uitlaten. Over de opvoeding van de rijpere jeugd uit de volksklassen echter durf ik wel wat zeggen; in de eerste plaats, omdat ik hen jaren lang aandachtig in groote genegenheid heb gadegeslagen en vervolgens ter rechtvaardiging of toelichting van de wijze, waarop we in het afgeloopen jaar in De Arend zijn te werk gegaan.
>
> De opvoeding dan van den volksjongen moet ten doel hebben hem voor het heden en voor het komende gedeelte zijns levens gelukkiger te maken. Daartoe moet men de ontwikkelbare mogelijkheden tot ontwikkeling trachten te brengen en niet trachten hem iets bij te brengen, wat hij niet bevatten kan en dat hem slechts tot een waanwijsheid kan voeren, die hem op den weg tot welslagen den pas afsnijdt.

Kort samengevat betoogt dr. van Wijk dan, dat het ontwikkelbare niet is het intellect, maar de ervaring en wat het clubhuis nu allereerst voor zijn jongens kan doen, is zorgen, dat die ervaringsschat voor hen steeds kostelijker wordt. Het clubhuis moet den jongens in alle mogelijke opzichten tot een standaard strekken, zoodat zij in hun later leven zullen zeggen: „in 't clubhus deden ze zoo — dus zóó hoort 't". Een standaard van plichtsbetrachting, van werkzaamheid, van orde, van betamelijkheid.

> De lagere school laat de meeste kinderen los als zij 13 of 14 jaar zijn. Daar de wet den arbeid van personen beneden de 14 jaar verbiedt, gebeurt het dikwijls, dat een kind eerst een tijdlang thuis rond hangt, voordat het gaat werken. In deze lacune heeft men door een zevende leerjaar willen voorzien, hetgeen echter weer voorloopig is uitgesteld. Het is merkwaardig, dat niemand eigenlijk een juiste voorstelling heeft van wat men in zoo'n zevende leerjaar wel zou kunnen onderwijzen.
>
> Dat de school juist bij dien leeftijd blijft staan is niet toevallig; juist in die jaren toch treedt — naar ik meen met zekerheid te kunnen volhouden — het verschijnsel, dat hierboven als het bereiken der geestelijke volwassenheid is aangeduid, voor de meerderheid der menschen op. Aan den meerderheidsmensch kan men na zijn 14de jaar geen geestelijk bezit meer bijbrengen. Wat hij dan nog leer en kan, moet hij leeren door ervaring en gewenning.
>
> Deze stelling is, behalve voor de vrije jeugdvorming, voor het ambachtsonderwijs van belang. Want het mag niet ontkend worden, dat het verkeerd is, om den nog niet manbaren jongen op zijn veertiende jaar al de wereld in te zenden en hem dan reeds als ondergeschikt collega van volwassen werklieden in fabrieken en werkplaatsen aan hun veelal ruwen omgang bloot te stellen. Geen opvoeder kan zulks voor zijn kind begeeren en de ware beteekenis van iederen vorm van voortgezet onderwijs, voor zoover het overdag wordt gegeven, ligt juist hierin, dat het de jongens kinderen houdt in den tijd, dat dit voor hen zoo noodzakelijk is. Daarentegen heeft voortgezet schóólonderwijs het bezwaar, dat de groote meerderheid der jongens er volstrekt niets meer van kan opsteken en dat het de jongens los moet laten op een leeftijd, waarop bij hen voor geen enkele zaak meer belangstelling te wekken is en dat het onderwijs hun — althans onder de huidige omstandigheden, nu het voortgezet onderwijs nog steeds uitzondering blijft — een inbeelding geeft, die hun steeds in den weg zal staan. De beste uitweg uit deze moeilijkheid zou daarom een algemeene en verplichte leerlingsopleiding zijn. Waar dit nog niet te verwerkelijken is, is de ambachtsschool het beste surrogaat. Maar hiervoor is het noodzakelijk, dat het ambachtsonderwijs zich terdege rekenschap geve van zijn mogelijkheden. Naar mijne meening geschiedt dit niet steeds voldoende en grijpt het te hoog. Het ligt zoo voor de hand, dat men het ambachtsonderwijs zoo inricht, dat het zijn leerlingen zooveel mogelijk handvaardig maakt en dat het hun zooveel theoretische kennis meegeeft, als het in den beschikbaren tijd mogelijk is. In dezen gedachtengang echter wordt zonder meer verondersteld, dat kennis macht is en blijft het critisch onderzoek naar de uitwerking van het bijbrengen van kennis op geestelijk volwassen menschen achterwege.
>
> De ambachtsschool moet de meerderheid harer jongens niet meer dan anderhalf jaar na het verlaten der lagere school vasthouden; dan kan men nog op goede gronden verwachten, dat zij met ambitie hun levenswerk zullen aanvangen en daarin voldoening zullen vinden. De vraag naar de inrichting van het leerplan, is hierbij van geheel ondergeschikte beteekenis.
>
> Doel van alle opvoeding, zij het onderwijs of vrije jeugdvorming moet zijn het ontwikkelbare te ontwikkelen; daartoe moet zij den jongens het besef bijbrengen van de oppermachtigheid der werkelijkheid. Zij moet leeren nederige, gehoorzame plichtsvervulling, zij moet leeren, dat alleen nimmer rustende inspanning den mensch kan baten en dat geboorte noch diploma hem daarvoor kan vrijwaren.

Over de practijk van het afgeloopen jaar zullen we in een volgend stuk nog iets uit het verslag meedeelen.

De scheepvaart.

In de haven zijn van de week aangekomen 225 stoomschepen (v. w. 228); vertrokken zijn 230 stoomschepen (v. w. 255).

Aangekomen zijn 43 Nederlandsche stoom schepen, 54 Engelsche, 23 Fransche, 40 Duitsche, 22 Zweedsche, 16 Noorsche, 5 Deensche, 6 Italiaansche, 5 Spaansche, 3 Grieksche, 2 Japansche, 2 Zuid-Slavische, 1 Finsch, 2 Belgische en 1 Portugeesch.

Hiervan waren er 103 geladen met stukgoed, 20 met graan, 28 met erts, 11 met hout, 4 met kolen, 1 met bananen, 2 met salpeter, 1 met grondnoten, 2 met suiker, 1 met steenen, 1 met fosfaat en 1 met palmolie; 50 kwamen ledig binnen.

Vertrokken zijn 46 Nederlandsche stoomschepen, 59 Engelsche, 3 Amerikaansche, 24 Fransche, 47 Duitsche, 15 Zweedsche, 14 Noorsche, 3 Deensche, 4 Italiaansche, 6 Spaansche, 1 Grieksch, 2 Japansche, 3 Finsche, 1 Letlandsch, 1 Belgisch en 1 Hongaarsch waarvan 125 geladen met stukgoed, 55 met kolen, 11 met ijzer, 1 met suiker en 38 in ballast.

In de haven zijn opgelegd 16 schepen waarvan 2 van vreemde nationaliteit.

AMSTERDAM.

De stad nà de vacantie.

I.

(Van onzen correspondent.)

Wie, als wij, dezer dagen van vacantie in de hoofdstad terugkeert, vindt nog dezelfde zomersche stad die hij verliet

De Amsterdammers — en tegenwoordig waarlijk niet alleen the upper ten — zijn nog steeds buiten of buitensland, en hunne plaatsen worden ingenomen door, kort gezegd, de Amerikanen en de Nederlandsche vreemdelingen. De eersten ziet men vrijwel nooit anders dan in de Lissone-gezelschapswagens, wat nog eens accentueert de snelheid, de kortheid, van hun bezoek aan onze goede stad, ons landje. En de laatsten verschijnen tegenwoordig ook al vaak in vehikels: met het stof der wegen bedekte auto-busjes; de bekende lichte getimmerten op Ford-onderstellen, rijdende pak- (sommigen zeggen dood-) kisten; blijkens de erop geschilderde plaatsnamen afkomstig uit de meest-verborgen nesten, heel ver weg; ze lijken soms verder weg dan Amerika.

O ja, die Amerikanen! Ik vrees wel eens, dat zij Amsterdam ietwat teleurgesteld zullen verlaten. Niet om den Nachtwacht of het Paleis op den Dam of Marken! Die zullen hun plicht wel doen. En die worden nooit overgeslagen. Maar omdat de Yankees de intieme schoonheid van onze fijne, oude stad, eene schoonheid welke hun misschien even geopenbaard werd door illustrators, teekenaars of schilders, niet kunnen hebben gevonden op hun rit in de sight-seeing-cars. laatst zag ik zoo'n volgeladen, modernen bolderwagen in haast over de brug, de pleinbrug over den Singel voor het Koningsplein rijden. Het was Maandagmorgen en de bloemenmarkt op den Singel, de markt van al die genoegelijke, burgerlijke blommetjes en plantjes uit Aalsmeer, netjes gereid, in hunne zindelijke roodaarden potjes, onder de boomen, langs den wallekant, was dus op haar kleurigst en fleurigst. Maar geen Amerikaansch hoofd draaide dien kant uit. Want het orakel, i. c. de gids, had niet gesproken, niet getoeterd. En dus donderde het schavotkleurig toeristen-bakbeest onverschillig verder; de Bocht van de Heerengracht tegemoet, volgend nummer op dezen „stadstoer", na het Bagijnhof. En zoo misten de vreemdelingen een der schilderachtigste Amsterdamsche stadsgezichten, misschien niet het meest-grootsche, maar wel het meest pittoreske.

De stad is nog dezelfde. Maar wij, in Abraham's schoot teruggekeerde Amsterdammers zien toch allerlei nieuws; constateeren goeden vooruitgang in veel arbeid die was aangevangen, en ontmoeten nieuw-aangevat werk ook. Terwijl wij in onze verschillende vacantie-oorden luierden heeft men hier hard gewerkt, speciaal dan aan de verbetering van het uiterlijk der stad; allereerst aan de uitbreiding der geruischlooze bestrating.

Hoofd-ingenieur de Graaf, die daarbij, gelijk ook bij de verbreeding der bruggen, die er meê samengaat, de hoofdleiding heeft, verdient een eerezuil in de harten van alle Amsterdammers, om den spoed dien hij bij een en ander betracht; ook omdat hij daardoor den tijd van de beproeving, van den chaos, zoo kort mogelijk maakt.

Sterk heeft zich alweder het asphaltdek te Amsterdam uitgebreid. Als dat zóó doorgaat, en er is geen reden hieraan te twijfelen, dan zal het niet lang meer duren of Amsterdam kan, althans wat zijne bestrating betreft, wedijveren met de groote wereldsteden. De keitjes, waarop wij zoo vaak en zoo hartgrondig gevloekt hebben, maar die — van overledenen mag men óók wel eens wat goeds zeggen — toch ook bijdroegen tot het typische, het eigene, van Amsterdam, gaan hier ter stede meer en meer tot de geschiedenis behooren. Alle hoofdverkeerswegen zullen binnen enkele jaren geasphalteerd, dat is: geëgaliseerd en genivelleerd zijn. En.... de auto's zitten boven op je, voor je het weet! Zie het nog maar steeds met onrustbarende snelheid toenemend cijfer der verkeersongevallen. Want ook dit is een gevolg van de geruischloosheid; onhoorbaar rolt de dood nu nader! Ik klaag niet; ik constateer slechts, erkennend overigens dat de verbetering, de moderniseering, van onze bestrating, een der middelen is, om de zeer noodzakelijke emancipatie van Amsterdam als groote stad te bevorderen. Aan de verkeerspolitie de taak het raadsel op te lossen, hoe wij bij algemeene doorvoering der geruischloosheid ons leven kunnen redden.

Het werk bij het Leidschebosche is in het bijzonder een heel eind opgeschoten. De met blokjes hout bestrate nieuwe verkeersweg om het hier in de as van de brug geschapen groote rondpoint, in den geest van het groote perk op het Frederiksplein, is nu voltooid, en het verkeer volgt de nieuwe, cirkelvormige bedding alsof er nooit eene andere, recht-toe-recht-aan, had bestaan. Op de nog rommelige plak zal nu wel spoedig door Beplantingen gras te voorschijn geroepen worden. Ter weerszijden komt een groepje boomen, dat de gebouwen op den achtergrond: de Koepelkerk en de Muziekhandel, wat zal maskeeren en liefderijk bedekken. In het midden van het gazon zal een der zeldzame Amsterdamsche standbeelden of monumenten worden opgericht; aanvankelijk waarschijnlijk een beeldengroep uit den tuin van het Stedelijk Museum, later vermoedelijk het monument voor Louis Bouwmeester. De plaats hier, dicht bij het Leidscheplein en den Stadsschouwburg, het tooneel van zijne grootste triomfen en zijn uitvaart, is daarvoor zeker aangewezen, als 't er toch van komen moet. Alleen hoop ik maar, dat men ons een al te tammen, al te populairen, al te ordinairen Shylock zal besparen!

Wat in deze omgeving ongetwijfeld het meest de aandacht zal trekken is de brug; de nieuwe of liever de vernieuwde, de verbreede en verfraaide Leidschebrug. De oude was 20 meter breed; de nieuwe, die reeds voor het verkeer geopend is, maar nog afgewerkt wordt, dertig. D.w.z. 30 meter gemeten tusschen de leuningen. De vleugels van de landhoofden staan veel wijder uit; er is tusschen de eindpunten daarvan, ter weerszijden van den oprit, een ruimte van niet minder dan 50 meter. Daardoor maakt de brug een nog royaler indruk dan ze toch reeds zou maken en het verkeer is er trouwens ook bij gediend.

Ook aesthetisch is de Leidschebrug bijzonder verzorgd. Er wordt door de gemeente meer aan ten koste gelegd dan een der vele andere nieuwe bruggen die ze nu onderhanden heeft; waarschijnlijk omdat het hier zoo'n voornaam punt betreft, toegang o.a. tot de Museum- en Parkwegbuurten. Duizenden en nu werkelijk the upper ten, passeeren hier dagelijks op weg van de woonwijken in de buitenstad naar de city; het zakencentrum, vice versa.

Aan den veelbelovenden en ook reeds veelgevenden jongen bouwmeester, Piet Kramer, een der besten van de jonge Amsterdamsche school, die vooral in Zuid reeds overtuigende blijken van zijn kunnen heeft gegeven, en die tegenwoordig ook als adviseur optreedt van den dienst van Publieke Werken — dezelfde die de belangrijke opdracht kreeg een ontwerp te maken voor de Haagsche Bijenkorf — werd de architectuur toevertrouwd. En het beeldhouwwerk werd ontworpen door een ander veelbelovend kunstenaar, Joh. Polet. Drie van diens collega's, Stolz, de Lange en Toon Redeker, zijn nu, onder zijne leiding, bezig de beelden te hakken.

De brug is uitgevoerd in lichtgeel Beiersch graniet, op een onderbouw van roode baksteen. Als men er voor staat dan ziet men, ter weerszijden, te beginnen van het uiterste punt van de vleugels van het bruggehoofd, eerst een soort van puntigen maasbal — ik zeg het zonder spot, maar ik weet geen ander beeld — of een slakkenhuis zonder windingen; dan eene massieve borstwering, meebuigend met den oever, met in den hoek een bank en op den grond daarvoor een zerkenvloer, alles natuurlijk van graniet. Vervolgens een liggende, monumentale dierfiguur, den kop naar de brug gekeerd. Men moet niet trachten daarin een bestaand beest te herkennen. De bedoeling van Polet was slechts, naar hij meedeelde, twee denkbeeldige types te geven, met de uitgesproken eigenschappen van een land- en een waterdier in het algemeen; en dat niet naturalistisch of realistisch uitgevoerd, maar symbolisch opgevat. Het landdier heeft iets van een leeuw of een beer; men zou het een leeuw-beer, dus eene combinatie van beide, kunnen noemen; het waterdier lijkt het meest op een nijlpaard. Maar nog eens, het is niet de bedoeling geweest die dieren af te beelden.

Aan het voetstuk van deze figuren sluiten zich aan, in een kwart cirkel als 't ware, den hoek vullend tusschen wal en brug, zeven zuiltjes, verbonden door ijzer hekwerk. Het lag oorspronkelijk in de bedoeling er zinnebeeldige voorstellingen van de zeven dagen der week op aan te brengen, maar vermoedelijk zal dit, om de hooge kosten — beeldhouwwerk is nu eenmaal duur — niet uitgevoerd worden. Wat jammer is! En dan komt de eigenlijke brug; de overbrugging. Tusschen twee steenen paaltjes, waarvan de kop behakt is met vischfiguren: meervallen, snoekdolven enz., strekt zich aan weerskanten van de brug een ijzeren hek uit; brons geschopeerd, dat wil zeggen: met brons bespoten, naar het bekende nieuwe procédé, dat hier ter stede voor het eerst is toegepast voor de opfrissching van Rembrandt's ijzeren beeld. Er worden mooie effecten mee bereikt! Men zie de nieuwe bruggen in de Raadhuisstraat, waaraan ook gewerkt wordt, en die op dezelfde wijze, maar met zink, behandeld zijn.

Zóó als ze daar nu ligt, bijna voltooid, vormt de nieuwe Leidschebrug een belangrijk moment in het stadsbeeld hier ter plaatse, en past ze zich goed aan bij andere bouwwerken die in deze omgeving getuigen van de opleving, de vernieuwing, onzer bouwkunst. Wie met het gezicht naar de Nassaukade gaat staan, krijgt waarlijk een perspectief van een jonge, of liever een zich verjongende, stad. Rechts, op den voorgrond, American-hôtel van Kromhout, nu alweer een der ouderen, maar met Berlage een der wegbereiders van het jonge architecten-geslacht. Verderaf, links, de achtergevel van het te water uitgebouwde tramgebouw van den stads-architect, ir. Hulshoff, en, als afsluiting boven de boomen van de Nassaukade uit, de gevel van het blok moderne woonhuizen aldaar. Het zou mooi zijn als de architect van het clubgebouw der Amsterdamsche Jongemannenvereeniging, de groote stichting op buitenlandsch voorbeeld, die zal verrijzen op het Atlanta-terrein, zich hierbij zou aanpassen.

Zoo komt men, onwillekeurig, hier rondziende, tot meer wenschen. De aanleg van het plantsoen langs het water van de Stadhouderskade bevalt zóó goed, dat men hem gaarne zou zien voortgezet ook verderop langs de kade, zoodat de oude Buitensingel iets van zijn vroegere liefelijkheid, zijn buitenachtig karakter, zou terugkrijgen. Men vindt er nu nog het traditioneele dubbele alleetje; een wandel- en een ruiterpad. Het laatste wordt echter niet meer gebruikt.

Dan zou het een groote verbetering geven, als men ertoe kon besluiten, het hooge, zware dichte hek van het Vondelpark, dat nu, met eenige boschages, den vrijen inkijk in ons mooie park belet, wat te verlagen, en het geheel meer open te maken.

En tenslotte, maar nu durf ik alleen maar te vragen: Wordt het geen tijd, dat het Huis van Bewaring tegenover het Vondelpark, dat sombere, leelijke gebouwencomplex, achter den hoogen muur, aan welken men tevergeefs getracht heeft door begroeiïng eenige vriendelijkheid te geven, van deze plek, die een der schoonste punten van Amsterdam is, verdwijnt? Men heeft wel eens tevergeefs gezocht naar een geschikte plaats voor een nieuw stadhuis, een nieuw Koninklijk Paleis, een nieuwen schouwburg. Hier is ze!

De arbeidsvoorwaarden in de haven.

Naar aanleiding van het bericht (ook in ons ochtendblad opgenomen), als zou de scheepvaartvereeniging Noord niet geantwoord hebben op een brief van de arbeidersorganisaties met het verzoek om een bespreking over enkele wijzigingen van loon- en arbeidsvoorwaarden, heeft de Tel. zich om inlichtingen gewend tot de scheepvaartvereeniging. Deze deelde mee dat aan een vertegenwoordiger van de drie bonden mondeling een uiteenzetting was gegeven van het standpunt der directie, dat hierop neerkomt, dat tijdens het houtseizoen geen sprake kan zijn van wijziging in de arbeidsvoorwaarden, daar nu eenmaal de contracten reeds opgemaakt zijn.

's-GRAVENHAGE.

Wegenexcursie.

Het Bestuur van de Vereeniging het Nederlandsche Wegencongres deelt mee, dat het, aangemoedigd door de groote belangstelling voor de excursie van verleden jaar, besloten heeft ook dit jaar een excursie te organiseeren in Den Haag en omstreken, ter bezichtiging van eenige moderne wegen, welke deels gereed, deels onderhanden zijn. De datum der excursie is vastgesteld op 17 September a.s.

Na een korte inleiding met filmbeelden, zullen per auto wegen worden bezocht van verschillende constructie, o. m. Topeka, nacovia, cementbeton, Dammann-asfalt, asfaltsteenslag volgens de penetratie-methode, houtblokken en kleinplaveisel, terwijl tevens een bezoek zal worden gebracht aan de aanwezige asfaltmeng-installaties.

Van Maandag af zal lijn 3, komende van den Leidschen weg, weer de oude route volgen. De wagens, komende uit de richting Lijsterbesstraat, zullen nog rijden over de Waldeck Pyrmontkade.

Het comité van actie inzake de marktverplaatsing heeft den raad verzocht het voorstel betreffende omlegging van lijn 6 naar de Groote Marktstraat aan te houden.

De gesplitste dienst op lijn 6 (wagens Plein-Hoefkade en wagens Plein-Regentesselaan) zal Dinsdag a.s. aanvangen. De wagens welke naar de Regentesselaan gaan, zijn kenbaar aan een bord op het balconscherm.

ANDERE GEMEENTEN.

BREDA. B. en W. stellen den raad voor, den huurprijs der woningen voor sociaal-achterlijken te stellen op ƒ 2.65. De gemeente zal zelf het kapitaal voorschieten en aan het rijk zal aangevraagd worden een bijdrage in het exploitatietekort van ƒ 25 per woning.

In verband met de exploitatie der veemarkt vragen B. en W. een crediet van ƒ 5500 voor gasaanleg, ƒ 4200 voor water- en ƒ 10,000 voor electriciteitsaanleg in den Belcrumpolder (Nieuw Breda).

CAPELLE AAN DEN IJSEL. B. en W. bieden den raad de gemeenterekening, dienst 1924, ter voorloopige vaststelling aan in gewone ontvangsten op ƒ 208,859 en in gewone uitgaven op ƒ 206,728. De ontvangsten op den kapitaaldienst bedroegen ƒ 1926 en de uitgaven ƒ 1925. Het totale batig saldo beloopt ƒ 2132.

DELFT. B. en W. stellen den raad voor, aan de gemeente Rijswijk te verleenen een bijdrage van 50 pct. (ƒ 8000) van haar aandeel in de kosten van reconstructie van den Lange-Kleiweg tot een bitumineusen steenslagweg; benevens een bijdrage van 50 pct. van haar aandeel in de kosten van onderhoud van den meergemelden weg.

— De voorwaarden inzake den verkoop van bouwterrein, dateerende van 1914, hebben niet meer de volle instemming van B. en W. Het college biedt thans den raad concept voorwaarden ter vaststelling aan, waarin met de veranderde inzichten omtrent grondverkoop is rekening gehouden.

DORDRECHT Over de hier van 22 tot en met 30 October in het gebouw Kunstmin te houden tentoonstelling op het gebied van scheepvaart, handel en nijverheid vernemen wij nog, dat deze tentoonstelling de navolgende groepen zal omvatten: groote scheepvaart; scheepvaart op de binnenwateren en sleepdienst; binnenvaart, motor- en zeilvaart; scheepsbouw, scheepswerven en baggermaterieel; stoom- en scheepsmachines; bruggenbouw; haveninrichtingen; expeditie- en transportwezen, assurantiebedrijf bij de scheepvaart; handel en nijverheid op scheepvaartgebied; provianDeering van schepen, uitrustingen, enz.; visscherij; vereenigingswezen bij de scheepvaart.

RIJSSEN. Naar wij vernemen hebben enkele caféhouders besloten, door op Zondag open te blijven een beslissing uit te lokken omtrent de rechtsgeldigheid van de nieuwe bepaling in de politieverordening, die de volkomen sluiting van café's enz. op Zondag beoogt.

VENLO. De heer H. van Kon, lid van den gemeenteraad, heeft als zoodanig ontslag genomen.

Oost Indië.

Brand te Batavia.

(Aneta). De schade, door den brand te Batavia aangericht bedraagt f 250,000. De oorzaak is vermoedelijk aan kwaadwilligheid toe te schrijven.

Prauwenveer te Semarang.

Aneta.) De vloot van het prauwenveer te Semarang is ten gevolge van onoordeelkundige behandeling door ongeschoold tijdelijk personeel dermate beschadigd, dat de directie in overleg met de groote suikerafschepers besloot, de prauwen voorloopig op te leggen voor reparatie, welke noodig is, daar de grootste suikerverschepingen in September te verwachten zijn. De ter reede liggende schepen zullen wrden afgeholpen. Na aMandag worden geen vrachtschepen meer geholpen. Het verveer van passagiers en post gaat door.

Zuid-Oost Borneo.

(Aneta). Het rapport van den houtvester Luytjes, die een dienstreis door Zuid-Oost-Borneo maakte van Januari tot Maart 1925 is uitgegeven door het Departement van Landbouw. De geëxporteerde hevea is zeer verschillend. Een groot deel van de ondernemingsrubber is droog, een klein deel van de bevolkingsrubber is vrij droog, doch het overgroote deel der bevolkingsrubber wordt uitgevoerd als dikke, natte koeken. De inlandsche rubber heeft een tijdlang in het verborgen gebloeid. De inlandsche sheets is ondanks ruwe behandeling vrij zuiver van samenstelling en gering verontreinigd. De maatregelen tot beperking van den handel in vervalschte rubber hebben doel getroffen. Het gehalte der lumps is 50 tot 60 procent. Scraps wordt weinig uitgevoerd, doch plaatselijk verwerkt, waartoe rubberverwerkingsfabrieken noodig zijn, waarvan er 3 Japansche, 1 Chineesche en 1 Arabische zijn. De Japanners zijn voornemens in het tweede halfjaar een nieuwe fabriek te Amoentai op te richten. De Chineesche is voornemens een gecombineerde klapperolie- en rubberfabriek te Kandagan te stichten, waardoor een grootere productie te verwachten is. De maandelijksche productie van de verwerkingsfabrieken bedraagt 150 ton blanket, waarvan 105 ton afkomstig zijn van de Japansche fabrieken. De indruk is, dat een remilllingsindustrie geen grove winsten zal opleveren, doch wel rendabel zal zijn.

Waterkrachtinstallatie op den Kratjak.

(Anetta). Aan de regeering zal spoedig worden voorgesteld over te gaan tot den voltooiing van de waterkrachtinstallatie op den Kratjak, in het belang van stroomlevering aan Batavia.

Studiereis.

(Anet). De jongelui, die ter uitvoering van het plan-Deterding een studiereis door Indië maken, bezoeken Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Djocja, Klaten, Solo, Soerabaja en den Oosthoek, en Balikpapan. Voor het bezoek aan Batavia staan op het program de haven, het droogdok, de installatie van de Peketvaart, het Museum, C.B.K., de S.T.O.V.I.A., de Volksraad, het archief, het stadhuis en verschillende kantoren van groote maatschappijen.

Letteren en Kunst.

De theaters te Weenen.

Men schrijft ons uit Weenen:

De beide staatstheaters staan weer eens voor een crisis, die zich ernstiger laat aanzien dan ooit te voren. De vertegenwoordigers der landen in den Oostenrijkschen nationalen raad hebben verklaard, dat zij in geen geval langer bereid zijn, goedkeuring te hechten aan de hooge belasting, waarop het deficit van de beide staatstheaters (Staatsopera en Burgtheater) neerkomt. Het tekort heeft in het afgeloopen seizoen meer dan vijftig milliard Kronen (vijf millioen Schilling) bedragen. Zij achten die belasting ongerechtvaardigd, daar de artistieke prestaties der beide theaters lang niet meer op het peil van het vroegere Hoftheater staan. Het Burgtheater stellen zij thans op den rang van een middelmatig stadstheater en uit politieke overwegingen wordt het dikwijls belemmerd in het totstandbrengen van een belangrijk program; de Staatsopera heeft h.i. sinds het vertrek van Richard Strauss veel van haar beteekenis verloren; alleen het Philharmonisch orkest is op het peil der instelling gebleven. De vertegenwoordigers der landen eischen verpachting van de staatstheaters, waaraan niet te ontkomen is. Ze kunnen niet goed bestuurd worden, zoolang er zooveel personeel aan verbonden is. De staat zal den pachters subsidie moeten verleenen, teneinde hen in de gelegenheid te stellen, het aantal hooge en lage ambtenaren in te krimpen.

Körner, tot nu toe directeur van de Reinhardt-bühne in het voormalige Josefstädtertheater te Weenen, heeft ongenoegen gehad met een der geldschieters; hij treedt af en wordt vervangen door Hans Pichler, gewezen intendant te Freiburg, die uitsluitend met het administratief bestuur belast wordt. Officieel leider wordt Paul Kalbeck, tot nu toe regisseur, doch boven hem komt Edmund Reinhardt, de broeder van Max Reinhardt, te staan. Richard Beer-Hoffmann is aangewezen als artistiek adviseur. Stephan Hook wordt regisseur en zal zijn werkzaamheid tusschen Weenen en Berlijn verdeelen.

Het Deutsche Volkstheater te Weenen (Dr. Beer-Bühnen) zal in November a.s. de première geven van Die Hungerblockade, drama door Karl Schönherr.

Hij was romanschrijver. Hij veroverde Parijs als tooneelschrijver. Hij maakte het libretto voor een ballet van Jean Borlin. Hij werd toen tooneeldirecteur en alles met succes. Nu gaat hij de hoofdrol in een film spelen, waarvoor hij zelf het scenario schrijft.

Aldus weet Comœdia omtrent Luigi Pirandello te melden.

De tentoonstelling voor de schoen- en leder-industrie te Waalwijk.

§ Waalwijk, Zaterdag.

De tentoonstelling is hedenmiddag om half 1 geopend. Zij was toen op een kleinigheid na gereed en men kan er van op aan dat zij vanavond, wanneer de deuren voor het publiek open gaan, geheel à pointe zal zijn. De opening geschiedde in het cabaret, en wel bij monde van den minister van arbeid, mr. Koolen, die bij deze gelegenheid voor het eerst als minister in het openbaar optrad. De minister was vergezeld van den heer Heringa, chef van de afdeeling handel van zijn departement. Verder waren onder degenen, die de opening bijwoonden, de heeren mr. F. van Rykevorsel, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, als plaatsvervanger van den commissaris der Koningin in deze provincie, die wegens ambtsbezigheden plotseling verhinderd was; de Kamerleden Fleskens, Deckers, Wintermans, van Rijsewijk en Feber, de leden van Gedeputeerde Staten de Vlam, Kip, mr. P. H. Loeff en de griffier van de staten mr. Wagenaar, verschillende attaché's van vreemde gezantschappen, de eerevoorzitters en eereleden van den bond van schoenfabrikanten, de burgemeesters van Waalwijk, 's-Hertogenbosch, Dongen, Kaatsheuvel en Drunen, de directeur-generaal van den arbeid, de heer Zaalberg, de plaatsvervangende inspecteur van den arbeid te Breda, de heer Sierenbergh de Boer, de secretaris van den raad van beheer der Jaarbeurs de heer W. Graadt van Roggen, de heer J. L. van Gijn, oud-directeur van de rijksvakschool voor schoen- en lederindustrie, de voorzitters en secretarissen van de Kamers van Koophandel in Noord-Brabant de leden van de Kamer van Koophandel van de Langstraat, het dagelijksch bestuur van de gemeente Waalwijk met den gemeenteraad, de geestelijke adviseur van den R.-K. bond van schoenfabrikanten en den R.-K. bond van lederfabrikanten, en nog verschillende andere autoriteiten.

Na de begroeting van deze personen nam de algemeene voorzitter van het tentoonstellingsbestuur, de heer Jos. Klyberg, het woord die begon te zeggen:

22 Augustus, de dag, waarop deze tentoonstelling officieel geopend gaat worden, is eindelijk aangebroken. Vele in binnen- en buitenland hebben met belangstelling naar dezen dag uitgezien, den dag der opening eener tentoonstelling, die, naar wij vertrouwen, eene grootsche demonstratie zal zijn van hetgeen schoen- en lederindustrie beteekenen.

Georganiseerd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van den Nderl. R. K. Bond van Schoenfabrikanten, zal hier duidelijk worden aangetoond de groote vooruitgang der schoen- en lederindustrie gedurende de laatste 25 jaren.

Naast vele buitenlandsche worden hier aangetroffen keurige inzendingen van de beste Hollandsche fabrieken, welke laatste met de eerste op een lijn gesteld mogen worden, ja zelfs deze soms overtreffen, hetgeen een buitengewone prestatie mag heeten, aangezien in Nederland eerst veel later tot machinalisatie werd overgegaan.

Buitendien sluit deze tentoonstelling, met de vele nieuwste vindingen op het gebied der schoen- en ledermachineindustrie, in zich, de mogelijkheid van nog betere outillage der fabrieken in de toekomst.

Te houden op een tijdstip, dat, na den grooten wereldoorlog — met zijne absolute vernietiging der vroegere zakenrelaties, wederom betere vooruitzichten opent ten opzichte van algemeen herstel, vertrouwen wij dat ook deze tentoonstelling zal bijdragen tot het aanknoopen van nieuwe en aangename verbindingen tusschen binnen- en buitenland.

Het is mij daarom eene hooge eer op dit plechtig oogenblik in de geschiedenis der schoen- en ledernijverheid, namens het bestuur het welkom te mogen toeroepen aan de vele hooge gasten, die door hunne tegenwoordigheid getuigenis afleggen van hunne belangstelling voor het streven dezer beide industrieën.

Achtereenvolgens riep hij daarna het welkom toe aan de verschillende gasten, waarna inplaats van den commissaris der Koningin, die als boven gezegd verhinderd was, mr. van Rijckevorsel de rede voorlas, die de commissaris voor deze gelegenheid gereed gemaakt had.

Zij begon met een dankbetuiging aan den minister voor zijn aanwezigheid, uit naam van het bestuur van de tentoonstelling, dat daarin een oprecht bewijs van de belangstelling der landsregeering in zijn werk ziet, en ook uit naam van de provincie Noord-Brabant. De schoen- en lederindustrie, zeide spreker, is voor de provincie Noord-Brabant een van de grondslagen van volkswelvaart. Volgens de laatste beroepstelling van 1920 arbeidden meer dan 13,000 personen in de Noord-Brabantsche looierijen, leerfabrieken, schoenfabrieken en lederwarenfabrieken, en men mag, de gezinnen van deze personen medegerekend, veilig aannemen dat ongeveer 1/10 van de Noord-Brabantsche bevolking rechtstreeks bij den bloei van deze takken van nijverheid betrokken is, en zijdelings nog veel meer, want hoeveel takken van handel zijn geënt op dezen boom. Zoo heeft deze tentoonstelling zeker een gewestelijk belang.

Uwe Excellentie toont dit te beseffen, zeide spr., zich tot den minister richtende. Dat gij hier aanwezig zijt beschouwen wij als een goed voorteeken bij het begin van uw ministerschap. De oud-voorzitter van de Tweede Kamer weet uit eigen ervaring dat onze leder- en schoennijverheid de voortdurende belangstelling van de regeering noodig heeft. De volksopvoeders zijn tevreden wanneer zij de menschen op eigen beenen leeren staan, de Brabantsche nijverheid voegt daaraan den wensch toe, dat de menschen ook op eigen schoenen loopen. Dit laatste schijnt soms wel even moeilijk bereikbaar als het is. Vandaar dat wij naast de onderwijswet tegenwoordig ook een schoenenwet kennen. Spreker besloot met zijn groote waardeering te uiten voor den opzet en uitwerking dezer tentoonstelling. Men zou hier kunnen leeren hoezeer het vernuft van uitvinders van machines de krachten der menschheid te hulp komt. Laten de menschen van het vak hiermede hun voordeel doen. Een goed ambachtsman dient naar verbetering en vervolmaking van zijn werk te streven. Aan de leiders de taak om te zorgen, dat de menschen die de machines bedienen niet zelf tot machines verworden, maar menschen blijven met een gezond lichaam en een gezonde ziel.

Moge zoo deze tentoonstelling in alle opzichten slagen. Hierop sprak de burgemeester van Waalwijk, de heer E. E. Moonen.

In ons land, aldus deze, zal wel geen gemeente zijn, die van de schoen- en lederindustrie meer afhankelijk is dan Waalwijk. Schakelt men deze industrieën en al wat daardoor bestaat uit, dan zou van Waalwijk slechts overblijven een weinig beteekenend dorp met een in hoofdzaak boerenbevolking en eenige ouden van dagen, die na een moeizaam leven een welverdiende rust genieten.

Het zal u dan ook wel niet verwonderen, dat het gemeentebestuur de ontwikkeling der plannen van den Nederlandschen R.K. Bond van Schoenfabrikanten, sinds het voorjaar van 1924 gekoesterd, om in deze gemeente een vaktentoonstelling te houden, met belangstelling heeft gevolgd en zich voornam die poging, om deze industrieën uit den toestand van inzinking op te heffen, van ganscher harte te steunen.

Zooals u bekend is dankt deze tentoonstelling haar ontstaan aan het zilveren jubileum van den Nederlandschen R.K. Bond van Schoenfabrikanten en is omstandigheden. De vraag is derhalve gewettigd of dus niet in de eerste plaatst geboren uit den drang der die omstandigheden in de schoen- en lederindustrie gunstig waren voor het welslagen dezer tentoonstelling.

Toen in het eerste halfjaar van 1924 de plannen voor deze tentoonstelling rijpten, was in de schoen- en lederindustrie een opmerkelijke opleving waar te nemen, welke opleving ook nog voortduurde, nadat op 1 Juli 1924 het Schoenenwetje had opgehouden zijn heilzamen invloed te oefenen. Die opleving maakte den indruk van een blijvende, althans van een zoodanige, die gegrondvest was, zooal niet in normale dan toch in voorloopig gestabiliseerde economische verhoudingen en het was in dit stadium, dat vakkundige kringen van oordeel waren dat het getij voor de tentoonstelling gunstig was, dat thans door een grootsch opgezette reclame aan uitbreiding van relaties kon worden gedacht en verbetering van technische hulpmiddelen overwogen; nu immers waren tengevolge van de goede bedrijfsresultaten daarvoor de middelen beschikbaar.

Maar ziet, de gunstige wending in het bedrijfsleven hield niet aan. In het najaar van 1924 kwamen de voorjaarsorders niet in die mate binnen als billijkerwijze had mogen worden verwacht en de slapte, welke daarna bij de beide industrieën is ingetreden, heeft zich tot heden bestendigd.

Als de conclusies, ten aanzien van de vooruitzichten dezer tentoonstelling getrokken uit den gunstigen stand der bedrijven juist is, dan zal toegegeven moeten worden ,dat de inzinking, die daarna intrad, fatale gevolgen moet hebben gehad op den verderen uitbouw der tentoonstellingsplannen.

Wanneer men weet, dat ondanks die tegenslagen de rustige gang der vorderingen niet werd verstoord, dat gestadig werd voortgewerkt rechtaf op het gestelde doel, dan is er voor mij als burgemeester der gemeente, welke die organisatoren binnen hare muren herbergt, reden tot tevredenheid. Het doorzicht, het beleid, de durf en de taaie volharding toch, die bij de uitwerking der plannen tot uiting zijn gekomen, zijn eigenschappen, die naast kennis en koopmanschap het bedrijfsleven beheerschen, eigenschappen derhalve, die voor een industriegemeente als Waalwijk, goede beloften inhouden voor hare toekomst.

Als de teekenen niet bedriegen, dan zal deze tentoonstelling ook in hare gevolgen de daaromtrent gekoesterde verwachtingen niet teleurstellen; zij zal de beide industrieën in staat stellen zich geleidelijk te ontwikkelen, zich aanpassende aan de eischen, die een modern ingericht bedrijf stelt. Maar dan is er ook alle reden voor erkentelijkheid aan degenen, die hunne schouders hebben gezet onder dit werk voor deze geheele streek en niet het minst voor Waalwijk, van zulk een groote sociale beteekenis. Het is mij een behoefte des harten zulks van deze plaats af in herinnering te brengen.

Zonder aan de verdiensten dier organisatoren iets te kort te doen, eischt de billijkheid, dat ik melding maakt van een omstandigheid, die hunne taak heeft vergemakkelijkt. Alle tegenslagen ten spijt hebben zij op vasten grond gebouwd en de hechtheid van dien grondslag hebben zij voor een niet gering gedeelte ontleend aan financieelen steun in den vorm van een waarborgfonds, van verschillende zijden toegezegd. Onder deze borgen reken ik als de voornaamste het provinciaal bestuur, niet alleen om de grootte van het bedrag, maar vooral om den moreelen steun den bestuurderen daardoor verleend. Die steun toch heeft het prestige hunner onderneming dermate verhoogd, dat daaraan voor een groot deel de reeds bereikte resultaten te danken zijn.

Als burgemeester der gemeente, wier belangen zoo nauw aan die van de tentoonstelling verbonden zijn, was het mijn voornemen den commissaris der Koningin in deze provincie voor diens medewerking hartelijk dank te zeggen; nu deze verhinderd is alhier tegenwoordig te zijn, breng ik dat dankwoord over aan de hier aanwezige leden van het provinciaal bestuur.

Spr. wilde eindigen met als zijn wensch uit te spreken, dat een terugblik over enkele jaren op deze tentoonstelling reden geven mag tot voldoening.

Moge zij, aldus spr., evenals hare voorgangster van 1903, er toe leiden, dat de beide industrieën, aan de komende moeilijkheden het hoofd zullen weten te bieden en de plaats op de wereldmarkt, welke zij tot heden innemen, met eere blijven vervullen.

Na deze rede sprak minister dr. Koolen.

Openingsrede van den minister van arbeid, handel en nijverheid.

Een latijnsch spreekwoord zegt: „Ne sutor supra crepidam": de schoenmaker houde zich bij zijn leest. Op gevaar af het verwijt te beloopen, dat ik met dezen goeden stelregel in conflict kom, moet ik hier, in het „land van St. Chrispijn" te midden van zooveien, die met de schoen- en lederindustrie door en door vertrouwd zijn, met een enkel woord memoreeren den loop der gebeurtenissen, waarvan de „Internationale Tentoonstelling voor de schoen- en lederindustrie Waalwijk 1925" de bekroning is.

Mijnerzijds doe ik dit met veel genoegen. Want zelfs wanneer ik ten volle rekening houd met het traditioneele voorschrift, dat den schoenmaker naar zijn leest verwijst, een voorschrift, waaraan ook ik mij gaarne houd, bestaat er nochtans voor mij alle aanleiding om aan het gebeuren, waarvan uwe tentoonstelling het resultaat is, mijn volle aandacht te schenken. Deze tentoonstelling immers beteekent een hoogtepunt in het leven van één van die takken van volsbestaan, waarvan de bloei mij als minister van arbeid, handel en nijverheid meer in het bijzonder ter harte gaat. Het is mij een voorrecht de schoen- en lederindustrieën, te dezer plaatse door zoovele vooraanstaande figuren uit haar kring vertegenwoordigd, in de eerste plaats geluk te wenschen met het feit, dat samenwerking en eensgezindheid het, ondanks de moeilijke tijden, zoover vermochten te brengen, dat deze tentoonstelling tot stand kwam.

Voor de deskundigen zal het straks een dankbare taak zijn, deze tentoonstelling uit technisch oogpunt met de eveneens internationale tentoonstelling van 1903 te vergelijken. Ik waag mij aan die vergelijking niet: ik zou daardoor te veel moeten profiteeren van de kennis van anderen. Ik snijd liever geen riemen van andermans leer.

Enkele opmerkingen van meer algemeenen economischen aard moeten mij echter van het hart.

Het zag er een driekwart eeuw geleden voor de schoen- en lederindustrie hier te lande allerminst gunstig uit. De lederindustrie stond, vergeleken met het buitenland, in vele opzichten achter. De schoenindustrie, destijds nog handwerk, door thuiswerkers verricht, ging slechts schoorvoetend tot de invoering van machines over. Men vreesde van deze nieuwigheid werkloosheid en de enkele patroons met vooruitziendon blik, die de invoering der stikmachines aandurfden, zagen zich met ingegooide ruiten beloond.

Ook met het bewerken van de markt was het treurig gesteld. „Overgrootvader Klijberg", de overgrootvader van den voorzitter van den Bond van schoenfabrikanten, was een van de eersten geweest, die er zelf met het pak op den rug op uit trok om zijn degelijk maaksel aan den man te brengen.

De voor het artikel gemaakte prijzen waren verre van schitterend. De moordende concurrentie van het buitenland, dat in sommige jaren tot 70 pct. van het verbruik hier te lande leverde, zorgde daar wel voor. Zoo ging gedwongen winkelnering dienen om de ellende van den patroon ten deele op zijn nog slechter gesitueerden arbeider te verhalen.

Eindelijk kwamen in 1900 de fabrikanten ertoe de hoofden bijeen te steken. In hetzelfde jaar, dat de heer J. Bernard Timmermans Wz. den Bond van Ned. Looiers oprichtte, kwam het tot stichting van den Bond van Schoenfabrikanten. Reclamebiljetten werden bij duizenden het land ingezonden om aan den schoenwinkelier te beduiden, dat de prijzen beslist ontoereikend waren. De eerste stappen op den weg naar gezondmaking van het bedrijf.

De tentoonstelling van 1903 leverde reeds het bewijs, hoezeer verbetering was ingetreden. Met inspanning, met rusteloos plichtgetrouw werken was de industrie zoover vooruitgekomen, als op de eerste Waalwijksche tentoonstelling mocht blijken. Met eerbied denk ik dan ook aan de vele werkers, stille, bescheiden, vergeten werkers, die zwoegend voor het onderhoud van vrouw en kinderen, de nijverheid omhoog brachten.

1903 toonde aan het verbaasde binnen- en buitenland wat de Nederlandsche schoenindustrie presteerde. Tegen den buitenlandschen aanvoer werd een dam opgeworpen, voor onze exportrelaties een breeder grondslag gelegd.

Tusschen 1903 en 1925 ligt een reeks van jaren, die aan het bedrijfsleven zeker voorspoed, maar ook en niet minder zorg en moeite bracht, jaren, waarin de strijd om het bestaan de grootst mogelijke krachtsinspanning eischte.

Het is mij niet mogelijk de namen te vermelden van allen, die in dit tijdvak aan de verheffing van het bedrijf hun krachten wijdden.

Eén uitzondering wil ik slechts maken en wel voor een tweetal mannen, aan wier organisatorisch talent de schoen- en ledernijverheid zooveel dankt. Ik bedoel den heer W. Travaglino, die in 1900 den grondslag legde voor den thans jubileerenden Ned. R. K. Bond van Schoenfabrikanten, alsook den heer E. W. Klijberg-Pernot, president van de in 1903 alhier gehouden internationale tentoonstelling, waarvan wij heden de zoo luisterrijke herhaling inluiden. In de annalen der schoen- en lederindustrie zullen de namen dezer mannen met eere vermeld blijven. De Bond van Schoenfabrikanten mag genoemd worden.

Er is een groot verschil tusschen de groep der onder den druk van lage prijzen saamgedreven fabrikanten van 25 jaren geleden en de levenskrachtige organisatie van thans, die het waagde den stoot te geven tot deze tentoonstelling.

Onze lederindustrie, hoewel nog niet overal volgens de nieuwere methoden werkend, kan met hare prestaties voor het voetlicht komen. Wel is het bij gebrek aan statistische gegevens moeilijk aparte cijfers te geven.

Men herinnert zich echter het oorlogsjaar 1917, toen door schaarschte aan huiden en looistoffen de productie sterk ingekrompen was. Welnu, de productie dezer industrie, welker capaciteit sedert, naar aangenomen mag worden, weer aanzienlijk omhoog liep, vertegenwoordigde reeds in genoemd jaar een waarde van 40 millioen gulden. Meer en meer richt deze branche zich op modernen voet in. De looiwijze van voorheen, ook door de behoeften van het militaire verbruik hier en daar langer bestendigd dan zij verdiende, heeft hand over hand terrein verloren. Het zou mij te ver voeren dit ontwikkelingsproces op den voet te volgen, doch ook hier vergun ik mij bij uitzondering een paar namen te noemen van mannen, wier energie met grooten lof moet worden genoemd. Het waren de heeren H. Witlox-Bressers en J. van Iersel, die door slooping der oude looierijen in een geheel nieuwe fabriek in 1899 in het groot de nieuwe looimethode in toepassing brachten. De schoenindustrie, die als oudste dochter van de ledernijverheid een zoo waardige plaats inneemt, heeft — en in haar geval terecht — de stoute schoenen aangetrokken. Inderdaad, men heeft zich met volle kracht op de verbetering van het bedrijf geworpen. Een vrij recente enquête, die slechts een gedeelte der industrie — 117 fabrieken — omvatte, toonde voor de maand Mei 1924 een productiecapaciteit van 150.000 paar per week aan.

Wij schrijven thans 1925.

Wie de situatie van heden naast die van 1903 stelt, moet wel, ik wijs hierop met voldoening, tot de slotsom komen, dat de industrie wat haar paraatheid betreft, aan de huidige tentoonstelling onder gunstiger omstandigheden deelneemt, dan waarvan zelfs optimisten destijds durfden droomen. Men denke slechts aan het sedert uitgebouwde vakonderwijs, aan de Waalwijksche vakschool, met het proefstation en den voorlichtingsdienst ten bate van de lederindustrie. Er moeten redenen voor zijn, dat ook het buitenland gezellen op deze school in de leer doet. Ook de elders opgerichte vakscholen en cursussen hebben verdienstelijk werk geleverd. Er is een lange weg van den schoenmaker, kromgebogen op zijn kruk, zooals men dien op den gevel der Haagsche vakschool afgebeeld ziet, tot de modelscholen en bedrijven, waarin thans op vele plaatsen gewerkt wordt. Ik behoef overigens over de gebeurtenissen der laatste kwart-eeuw niet uitvoerig te zijn. Het is een hoofdstuk van de „histoire contemporaine", dat de meesten uwer persoonlijk hebben beleefd of liever: hebben gemaakt, een periode van toenemende concentratie en mechanisatie. De wereldoorlog en de nasleep daarvan gaf aan de tweede, zoo emotievolle helft dezer periode, een eigen typisch cachet. Ik zou bepaald onvolledig worden, indien ik in dit verband niet even het z.g. Schoenwetje met al de gebeurtenissen, die zich daaromheen groepeeren, ter sprake bracht. In-droevig werd na het einde van den oorlog weldra de toestand onzer schoenindustrie.

De opleving van den na-oorlogstijd, waarvan men zich zooveel had voorgesteld, liet op zich wachten. Ondragelijk werd integendeel de concurrentie der valutazwakke landen, ondragelijk werden weldra ook de financieele lasten, gevolg van de steeds toenemende werkloosheid, die op de gemeenschap kwamen drukken. Er waren destijds, zooals men zich herinneren zal, gemeentebesturen, die aan steunpenningen een bedrag moesten uitkeeren, dat haar geheele jaarlijksche inkomen verre overtrof. De kwijnende toestand der schoenindustrie dreigde voor de welvaart uiterst noodlottig te worden. Het was onder deze buitengewone omstandigheden, dat de regeering meende te moeten ingrijpen. Het z.g. Schoenenwetje was hiervan het gevolg. De daarmede verkregen resultaten zijn u genoegzaam bekend. De industrie herademde en herkreeg het vertrouwen in eigen kunnen. De gelegenheidshandelaren in valutaschoenwerk moesten voor de degelijke vakkennis der gevestigde industrie het veld ruimen, zoodra de oplevende productie slechts even tot een lageren kostprijs kon komen. Zoo snel zelfs voltrok zich het herstel, dat het invoerverbod van schoenen buiten werking kon worden gesteld, nog voordat een wetsontwerp tot verlenging van het schoenenwetje, te danken aan het initiatief van den heer Fleskens, eere-voorzitter van het hoofdbestuur dezer tentoonstelling, was aangenomen.

Het is mij niet ontgaan, dat ook nadien de schoen- en lederindustrie zich nog voor moeilijkheden gesteld zag. Goedkoop schoeisel, niet uit leer vervaardigd en meestal buitenslands gefabriceerd, vond ook ten onzent veelvoudig ingang.

Het gemis aan koopkracht in de landen, waarop zich onze export richt, doet zich nog steeds gevoelen.

Het voortdurend zich aanpassen aan de wisselende grillen van vrouwe mode is voor de industrie verre van gemakkelijk.

Belanghebbenden beginnen intusschen meer en meer te begrijpen, waar de schoen wringt. De exportcijfers over 1924 zijn niet onbevredigend. De uitvoer in 1924, die tot een bedrag van circa ƒ 2.100,000 dien van 1913 schier nabij komt, is grooter dan in eenig na-oorlogsjaar en bedraagt zelfs het viervoudige van dien van het daaraan voorafgaande jaar. Wel heet het jaar 1925 niet gunstig, maar bedriegen de teekenen niet en ben ik juist ingelicht, dan belooft 1926 beter te zullen zijn en zeer zeker zal deze zeer beteekenende tentoonstelling daartoe het hare bijdragen.

Langzaam, uiterst langzaam, maar laten wij hopen, ook zeker, gaat, naar het schijnt, ons werelddeel op den werkelijken vrede aan. Voor de industrie opent zich daarmede een verschiet met nieuwe mogelijkheden en het is te begrijpen, dat zij, bereid en bekwaam als zij is om aan de strengste eischen van gemak en goeden smaak te voldoen, het verlangen koestert om, gedachtig aan het succes van 1903, nogmaals aan binnen- en buitenland eigen willen en kunnen ten toon te spreiden.

De aanwezigheid van buitenlandsche exposanten, ook door mij ten zeerste gewaardeerd, beteekent daareenboven een heilzamen prikkel. Immers kan het zijn, dat hier en daar een onzer nijveren in den buitenlandschen vakgenoot den vriend ontmoet, die hem zijn feilen toont.

Ook de met schoen- en looinijverheid samenhangende bedrijven vinden hier gelegenheid om zich dieper in haar voedingsbodem te wortelen. Zij mogen, waar noodig, een voorbeeld nemen aan de wijze, waarop in de schoenindustrie belanghebbenden bij het bedrijf elkander leerden vinden. Dat in de schoenindustrie de solidariteit van patroon en arbeid meer en meer practisch beleefd wordt, is n.l. een lichtpunt, waarop ik bij deze gelegenheid met ingenomenheid wijs.

Kortom, Noord-Brabant zet hier zijn beste been voor. Ik zeg: Noord-Brabant. Want indien ik de ontwikkeling goed zie, concentreert de schoen- en ledernijverheid zich allengs meer in het zuiden des lands, zonder onrecht te doen aan de elders gevestigde fabrieken, mag ik in dien gedachtengang wel zeggen, dat in het bijzonder Noord-Brabant het centrum voor deze branche is.

Aldus verstaan, zal men het mij niet euvel duiden, dat ik hier ten besluite nog even bepaaldelijk over Waalwijk spreek. Men legde mij dezer dagen een der allereerste jaarverslagen (van 1879) van de Waalwijksche Kamer van Koophandel voor. Daarin wordt erop gewezen, dat reeds in 1879 Waalwijk klomplaarzen leverde voor de derde Noordpoolexpeditie. Plaats daar nu eens naast het luxe schoenwerk, dat thans de trots van Waalwijk is. Ook voor hem, die geen vakman is, wordt dan treffend duidelijk, hoe de industrie haar weg heeft weten te vinden, hoe men op eigen wieken vooruit is gekomen.

God helpt, die zich zelf helpen! Moge deze tentoonstelling in alle opzichten slagen; mogen de resultaten van den onvermoeiden arbeid van u, mijnheer de voorzitter en van het overige bestuur tot zegen strekken voor de geheele schoen- en lederindustrie. Mijnheer de voorzitter, dames en heeren, met deze wenschen verklaar ik de internationale tentoonstelling voor de schoen- en lederindustrie Waalwijk 1925 geopend.

Hierna speelde de muziek het Nederlandsche, Fransche en Amerikaansche volkslied.

De algemeene voorzitter sprak een dankwoord, waarop de aanwezigen zich aan een noenmaal vereenigden.

Na afloop daarvan werd een rondgang gedaan over de tentoonstelling.

De Stormramp.

Een ruïne van Borculo

Omtrent het voornemen van den burgemeester van Borculo, jhr. de Muralt, een der ruïnes te Borculo te laten bestaan als herinnering aan de stormramp van 10 Augustus 1925, vernemen wij nader, dat hij daarvoor heeft gedacht aan het zoo goed als geheel verwoeste gebouw van de Hervormde Kerk.

Jhr. de Muralt pleegt hieromtrent thans overleg met de kerkvoogdij.

Uit Borculo.

Uit Borculo meldt men ons:

Heden vertrekt het detachement genietroepen uit Borculo, sterk 375 man officieren en minderen. Een deel wordt vervangen door miliciens van de nieuwe lichting en een klein deel blijft. Maandag a.s. komen de nieuwe manschappen ter aflossing. Het nieuwe detachement, dat bestaan zal uit 100 manschappen, zal staan onder commando van den 1e luitenant. Kapitein Daniels keert niet meer naar Borculo terug. In totaal blijven 3 officieren achter.

Gisterenavond kwamen de heden vertrekkende officieren in het gemeentehuis bijeen. Ook kapitein Gerders van den motordienst, die blijft, en de officier van gezondheid, die ook blijft.

De burgemeester hield een toespraak en zeide o.a. Mijne heeren, het ligt in den aard van den Hollander om bij rampen zich aanvankelijk te onthouden van kritiek op het werk en de gedragingen van hen die de hulpzame hand aanbieden. Doch nauw is het grootste gevaar geweken of de critici komen als paddestoelen uit den grond opzetten. En dan komt de beoordeeling en veroordeeling. Gemeenlijk is de critiek dan niet malsch, veelal onbarmhartig en onrechtvaardig.

Thans mijne heeren verkeert u blijkbaar in een uitzonderingsgeval. De gemoederen zijn reeds bedaard, de critiek is vaardig en wonder boven wonder wij allen zonder onderscheid van richting op allerlei gebied verklaren en erkennen eenstemmig en volmondig dat het werk door de militairen boven onzen lof is verheven. Zelfs zij die de wapenrok haten, zelfs zij die zich scharen onder de felste antimilitairisten, zij erkennen dat de organisatie die men de weermacht noemt prachtig werk heeft verricht, gelukkig niet om een buitenlandsche vijand te verdrijven, maar tot een vreedzaam doel.

Manschappen, kader en officieren, gij allen hebt uw plicht gedaan, en wij danken u namens de geheele burgerij voor alles wat gij voor ons hebt gedaan in de bange uren die wij doormaakten. Dank aan de regeering, dank in het bijzonder aan den minister van oorlog, die zoo snel ingreep, dank aan den commandant van de genietroepen te Utrecht, die in den nacht alles voor elkaar bracht, dank in het bijzonder aan officier Daniels die op zoo rustige wijze zijn moeilijk werk verrichtte, dank aan kapitein Gerders voor zijn wakker optreden.

Het gemeentebestuur wil dien dank nog toonen door u een herinnering te geven. Binnenkort zullen u worden uitgereikt herinneringsmedailles. De kosten van die medailles worden gedragen door de gemeentekas, althans zij worden niet gedekt door gelden ons van elders toegezonden. Gaarne hadden wij u gouden medailles gegeven, doch onze berooide schatkist laat het niet toe. De penningen zullen u in verguld zilver worden uitgereikt. Aanvaardt, mijne heeren, dit eenvoudig bewijs van dank van een eenvoudige burgerij, die veel heeft geleden, doch die in dit leed weet te onderscheiden en op te merken allen die na de ramp hun de behulpzame hand boden. In de sobere archieven van Borculo zullen uwe namen met gulden letteren worden aangeteekend. Ik dank u allen.

Kapitein Daniels nam hierop het woord. De woorden van den burgemeester had hem goed gedaan. Hij weet, dat de militairen niet in den gunst staan van het publiek. Dagelijks ondervinden wij dat, zeide hij. Het doet ons officieren goed thans te hooren dat ons werk wordt gewaardeerd en de burgerij van Borculo heeft gezien, dat een soldaat ook in vredestijd goed en nuttig werk weet te verrichten. Hij aanvaardt gaarne mede namens zijn officieren de herinneringspenningen door Borculo aangeboden. De samenwerking met burgemeester en burgerij was voortreffelijk. Hij dankt daarvoor allen. Dat Borculo de gevolgen van de ramp spoedig te boven moge komen is zijn wensch en dat zij voor rampen als deze verder gespaard moge blijven.

De plechtigheid die te midden van de puinhopen een ontroerend karakter had was hiermede afgeloopen.

⁂

Gisterenavond heeft de burgemeester de verschillende taxatiecommissiën beëedigd. In de burgemeesterskamer hadden zich de verschillende leden van die commissiën verzameld. (Een twintigtal.)

De burgemeester hield een toespraak en wees op het moeilijke werk, dat de leden wachtte. In het bijzonder zegde hij dank aan de leden van buiten de gemeente o.a. de heeren mr. Maas Geesteranus substituut-griffier van de rechtbank te Amsterdam en den heer ir. Bosch ridder van Rosenthal uit Lochem.

De heer Maas Geesteranus is de algemeene voorzitter van alle commissies. Vooral dezen werd door den burgemeester dank gezegd. Deze vreemdeling is geen vreemde meer in Borculo en de burgerij beschouwt hem door zijn optreden reeds als een van de hunnen.

Hierop las de burgemeester de eedsformulieren voor. Ook deze plechtigheid te midden van de verwoeste stad maakte diepen indruk. Zichtbaar aangedaan verlieten allen de burgemeesterskamer, diep doordrongen van de moeilijke taak die hun wacht.

Gemengde Berichten.

Op den Breeden Hilledijk alhier is H. J. van der W. aangereden door een auto, waarvan een voorwiel hem over het linkerbeen ging, dat ernstig gekneusd is. De auto reed met vaart zonder signalen te geven, nu eens links en dan weer rechts van den weg. De chauffeur bleef onbekend.

— De slager D. K. van den Weimansweg alhier is voor f 80 opgelicht door een gewezen knecht, die dit geld op valsche kwitanties heeft geïnd.

— Uit een in aanbouw zijnd huis aan de Resedastraat alhier is vier meter waterleidingbuis gestolen van den aannemer B. J. St. N. uit de Beverstraat.

— De fabrieksarbeider C. van der V. is aangehouden als verdacht van diefstal van een fiets uit het rijwielrek staande in de fabriek van de Galak Cond. Milk Comp. aan de Piekstraat alhier. De fiets is eigendom van den bedrijfsleider M. A. Zij is reeds in beslag genomen.

— Als verdacht van oplichting van kleine bedragen in geld is aangehouden C. J. V. Juffrouw M. L. uit de Rietvinkstraat alhier is door hem voor f 3 opgelicht. Hij wordt ook verdacht zich in den Haag aan dezelfde praktijken te hebben schuldig gemaakt.

— Nader is gebleken dat bij de inbraak ten huize van ds. D. W. van H. op den Dordtschestraatweg, die in den loop dezer week plaats had, van diens zoon f 50 is gestolen.

— Van den winkel van J. van O. op den Crooswijkschenweg is het slot van de straatdeur opengebroken. In den winkel hebben de inbrekers alles overhoop gehaald doch voor zoover bekend is er niets gestolen.

— De darmenbewerker H. H. is aangehouden wegens diefstal van koperen onderdeelen van bakken, staande op het abattoir alhier.

De doodslag te Oosterhout.

Het Dgbl. van Noord Brabant van gisteravond geeft de volgende lezing over den doodslag te Oosterhout:

Gisteravond was een aantal herbergiers van de Voorhei — gemeente Oosterhout — nakermis aan het houden. Deze herbergiers, die op de Oosterhoutsche kermis dansgelegenheden hadden geëxploiteerd, hadden den tijd gekomen geacht om ook eens aan den rol te gaan. De bazen en knechten togen uit en dronken uiteraard te veel. Onder hen waren ook P. v. V. en J. V., tusschen wier beide families een oude veete bestaat. Daarbij kwam nog dat P. v. V. met de kermis betere zaken had gemaakt dan J. V.

Om elf uur, toen de gemoederen zeer verhit waren, kwam het tot een vechtpartij in de St. Antoniusstraat tusschen ongeveer twintig personen. In dit geharrewar kreeg de schoonvader van P. van V., een zekere J. van M., een man van 63 jaar, met een mes een steek in de keel, tengevolge waarvan de oude man spoedig overleed.

De steek is vermoedelijk door J. V., den tegenstander van P. v. V., toegebracht.

Nader meldde het blad:

De kermisvierders hadden zich in den loop van den avond in twee groepen geplitst. Omstreeks elf uur ontmoette de eene groep de andere in een café. Dit werd het sein voor het gevecht, dat spoedig in de Antoniusstraat plaats had en waarbij J. van M. als slachtoffer viel. De verslagene werd met een mes zeer diep in de keel gestoken en overleed op straat. Het lijk werd overgebracht naar de woning zijner dochter.

De verslagene, J. van M., stond niet ongunstig bekend, hetgeen ook van den vermoedelijken dader — orgeldraaier van beroep — kan worden getuigd.

Behalve J. van M. zijn nog twee andere mannen gestoken. Een van hen — de moordenaar — bekwam een diepe snee over de hand en een ander een vrij diepe snede over het hoofd.

De politie van Oosterhout was weldra met het onderzoek bezig en arresteerde J. V. in den afgeloopen nacht ten huize van een zijner familieleden. Heden is de vermoedelijke dader naar het huis van bewaring te Breda overgebracht om door den rechter-commissaris verhoord te worden.

Voor de Kamerverkiezing had iemand propagandabiljetten op grafsteenen van het kerkhof te Boornbergum (Fr.) geplakt. Hij is thans deswege veroordeeld tot f 10 boete of 10 dagen hechtenis.

De politie te Velsen heeft aangehouden den kantoorbediende E. D., werkzaam op de papierfabriek van de firma Van Gelder Zonen aldaar, wegens verduistering. Het verduisterde bedrag moet in de duizenden loopen.

D. is naar Haarlem overgebracht en ter beschikking van de justitie gesteld.

Donderdagmiddag is het 5-jarige zoontje van de familie K., van de Achterstraat te Helder, te water geraakt en verdronken.

Gisterochtend is, vermoedelijk door hooibroei, de boerderij van den heer Hoogschagen aan den Langevliet (gem. Callantsoog) afgebrand.

Sport.

Wielrennen.

Het wereldkampioenschap op den weg.

Een wedstrijd over 183 K.M. — 36 renners.

Een onzer Haagsche correspondenten meldde ons vanochtend uit Apeldoorn het volgende:

Na de vermoeiende dagen was het heden weer vroeg dag. Het is 6 uur in den morgen en wij zitten op het terras van hotel Bellevue aan de Jachtlaan bij het punt van vertrek, waar zich reeds een groote politiemacht heeft verzameld.

Het heeft vannacht vrij sterk geregend en de wegen zijn nog doorweekt, doch de zon vertoont nu neiging door te komen. De luchten beginnen te scheuren en er is alle reden om redelijk weer te verwachten.

Achter ons zitten de Belgen, de Denen en de Engelschen te ontbijten. Zij schreeuwen elkaar allerlei goede wenschen toe want.... juist zijn de auto's van het Roode Kruis voorgekomen, beladen met brancards.

De Deen Hansen komt even bij ons zitten en overweegt zijn kans. Op de demarrages heeft hij het niet begrepen. Zoo rijdt men in Denemarken niet. Daar wordt gelijkmatig gereden. Hij zal maar, zegt hij, met de Zwitsers aan den kop gaan loopen.

Zoo juist zijn de officials aangekomen en het probeeren der machines neemt een aanvang.

De deelnemers melden zich, de Franschen in het blauw, met band in de nationale kleuren, de Belgen in het zwart-geel-rood, de Engelschen in het wit met de Unionjack, de Hollanders in het oranje. Steeds komen er meer. Het publiek komt in grooten getale opzetten, ondanks het vroege uur. De drukte wordt kolossaal.

Nu de rugnummers zijn uitgedeeld, hebben zich de volgende renners gemeld, zij komen dus als hieronder is aangegeven:

België: 1. H. Hoevenaers, 2. Verbist, 3. K. van Hassel, 4. Jean François.

Denemarken: 5. H. Hansen, 6. A. Maansson.

Duitschland: 7. Zeisner, 8. A. Schmidt, 9. H. Kintzen, 10. A. Reitbenger.

Egypte: 11. Mohamed Madhour.

Engeland: 12. F. Southall, 13. W. B. Temme, 14. A. Wilson, 15. F. W. Wild.

Frankrijk: 16. A. Leducq (titelhouder), 17. A. Blanchonnet, 18. M. Bocher.

Hongarije: 19. R. Bouska, 20. Ch. Jerszabeck, 21. N. Landanyi, 22. S. Schmidt.

Italië: 23. G. Balla, 24. S. Ferrato, 25. P. Cevuni, 26. Negrini.

Nederland: 27. J. Maas, 28. A. Muller, 29. J. v. d. Aar, 30. G. v. d. Bergh.

Oostenrijk: 31. A. Hang.

Polen: 32. M. Longe.

Zwitserland: 33. A. Blattmans, 34. J. Caironi, 35. E. Suter, 36. C. Lehner.

Nog even willen wij memoreeren, dat de wedstrijd over 183 K.M. loopt. Er wordt gereden van Apeldoorn over Hoogsoeren, Nieuw en Oud Millingen, Stroe, Harskamp, Otterloo, Schelinsche weg, Apeldoornsche weg, Beekbergen, Hoenderloo, over het landgoed van den heer Kröller terug naar Hoenderloo en dan denzelfden weg terug.

Om ons heen is er thans vreugde-stemming. De zon is doorgekomen. Haastig maken wij een praatje met de Nederlandsche ploeg. De jongens zijn zeer opgewekt, zij hebben er zin in. Door het geroezemoes is de wedstrijdemotie over hen gekomen. Ikelaar, de oefenmeester, geeft de allerlaatste raadgevingen.

Even voor 8 begeven wij ons naar de start, waar Prins Hendrik reeds aanwezig is. Om kwart over 8 heft de Prins de revolver; het schot valt en de Belgen gaan voorop.

De Belg van Hassel voert snel het tempo op en de Hongaar Bouska moet al dadelijk loslaten. Als er ruim 3 K.M. is gereden komt onze vriend Mohamed Madhour te vallen, doch hij komt weer bij Landanyi, die zijn stuur lostrok.

Hoog-Soeren, 5.2 K.M. van de start.

Op weg naar Hoog-Soeren wordt er fel gereden. De Hongaar Jerszabeck kan niet volgen. De Deen Hansen maakt de pace. De Franschman Leducq demarreert en neemt 50 meter voorsprong, doch wordt weer ingeloopen. De sterkste man uit de Engelsche ploeg, Wild, krijgt hier een lekken band. De Hongaar Schmidt kan het tempo niet volgen. Vijf renners zijn reeds uit de race.

Nieuw-Millingen, 16.7 K.M.

Op weg naar Millingen demarreert Leducq andermaal. Hij neemt 100 meter voorsprong met een Hollander aan zijn wiel. Wij kunnen niet zien wie deze laatste is. Zij worden echter spoedig weer achterhaald. Dan zakt het tempo en zeer bedaard wordt in de richting Stroe gereden, maar dan plotseling schiet de Belg Francois weg. Blanchonnet spurt langzaam in.

Stroe, 24.9 K.M.

Hier waren op een oogenblik 2 peletons, maar een jacht, waarbij de Hollanders in groep achter Leducq lagen, bracht de renners weer bijeen.

Harskamp, 33.1 K.M.

Niets bijzonders. De Belg Verbist gaat voortdurend aan het hoofd.

Otterloo, 36.8 K.M.

De bevolking staat hier langs den weg om den kleurigen stoet te zien passeeren. De wegen zijn goed, doch tengevolge van den regen zuigen zij. Het tempo daalt.

Schelmscheweg Arnhem, 51.6 K.M.

Eenige K.M. voor Otterloo kreeg de Hollander Muller een lekken voorband. Bij den heuvel ontsnapt een Franschman. Hij heeft een voorsprong van pl.m. 500 Meter. Wij komen nu te weten dat het Bocher is. Er wordt fel gejaagd vele K.M. lang en het peleton loopt langzaam op hem in. De Engelschman Wilson krijgt een lekken band.

Beekbergen 72.6 K.M.

Na fellen strijd is Bocher weer achterhaald. Het ging zoo hard, dat het peleton in drieën getrokken werd. Drie Duitschers, een Italiaan en de Belg François vormden de tweede groep, de Hongaren vormden de derde groep. Maas, van der Aar en v. d. Bergh rijden goed, en zitten in de hoofdgroep. De Franschen demarreeren veel. Bij den eersten langen heuvel loopt Blanchonnet weg. De Zwitser Lehner vliegt hem na. Ook de Belg Hoevenaers sluit zich bij hem aan. De strijd is ontzaglijk. Er wordt een tempo van 45 K.M. gereden. Op 100 meter volgt Jan Maas, met 2 Italianen, een Engelschman en een Deen. Van der Aar kan het niet houden. Ook van den Bergh moet los laten. De strijd is prachtig. Van achteren af komen een Zwitser en 2 Italianen opzetten. Van den

Bergh grijpt hun wiel. De jacht is opwindend. Tegen de heuvels gaat het geweldig. Langzaam wint de tweede groep terrein. Meter aan meter wordt ingeloopen en na een schitterende race sluiten de renners zich weer aan. Van de 36 renners zijn er nu nog 19 in het hoofdpeloton: 3 Franschen, 4 Belgen, 2 Nederlanders (Maas en van den Bergh), 5 Zwitsers, 3 Italianen, 1 Oostenrijker, 2 Duitschers en een Deen.

Hoenderloo, 99 K.M.

Op het landgoed van den heer Kröller werd het, na eenige mislukte pogingen om te ontsnappen, kalm aan gedaan en tot ons groot genoegen zagen wij hier van der Aar en Muller weer bijkomen, doch nauwelijks bij, kreeg de Amsterdammer Muller weer een lekken band. Hij kon toen weer opnieuw aan een lange jacht beginnen. De 100 K.M. waren inmiddels afgelegd in 3 uur 5 minuten. Muller heeft dit keer wel zeer snel gerepareerd. Na slechts weinige kilometers was hij weer bij.

Beekbergen, 110 K.M.

Na Beekbergen ging het weer bedaard aan en zoo groeide het peleton weer tot 23 à 24 man aan. Dan echter komen wij weer in de heuvels en naderen wij het moment, waarop de slag aanbreekt. Eerst trekt Maas het peleton tot een kleurig lint. Dan begint Becher te trekken. Op weg naar de Woeste Hoeve is het de Deen die kop loopt.

Schelmscheweg, 121 K.M.

Tegen verwachting bracht de contrôle aan de Woeste Hoeve geen verandering. De renners hingen hun tasschen met voedingsmiddelen om den hals en verzadigden zich al rijdend. Na deze opkikkering werd nog even bedaard aan gedaan, en daarna werd in een straf tempo, met 3 Nederlanders achter den kop loopend, aan de laatste 30 K.M. begonnen. Hansen is juist met Maas weggeloopen.

Deze poging mislukte, doch op den Schelmschen weg werd weer straf gereden. De Oostenrijker Haug kreeg hier een lekken band. Op den straatweg Ede—Arnhem kwamen Jan Maas, de Engelschman Wilson en de Deen Maansson te vallen. Zij bleven een moment liggen en uit de wanhopige gebaren maakten wij bij het passeeren op, dat Maas door een gebroken fiets niet verder kon.

Blanchonnet en de Duitscher slipten even. Zij verloren een paar honderd meter doch kregen weer spoedig aansluiting aan het peleton.

Harskamp, 150 K.M.

Met nog 33 K.M. in het vooruitzicht, wordt zeer snel gereden. De Engelschman Temme komt te vallen, doch kan direct weer verder gaan en komt weer bij. Ook zien wij hier de Oostenrijker Haug weer verschijnen.

Even voor Stroe (153 K.M.) geeft Blanchonnet teeken van vermoeidheid. Hij laat het peleton los en probeert weer bij te komen, zakt weer terug en gaat dan opzitten. Een groot favoriet was uit den koers.

Even later kreeg de Italiaan Serrato een lekken band. Het zal zeer de vraag zijn of hij nog kan bijkomen.

15 K.M. voor het eind gaan wij langs de renners heen en snellen wij naar het eindpunt, waar zich vooral voor de laatste 500 M. zeer veel publiek heeft verzameld.

Aan de finish bevindt zich Prins Hendrik vergezeld van den burgemeester van Apeldoorn, jhr. W. Roosmale Nepveu. Juist spurten de renners over de streep. De Belg Hoevenaers wint met half wiel het wereldkampioenschap. Tweede is de Franschman Leducq, derde is de Nederlander Van den Bergh, vierde de Nederlander Van der Aar. Muller, die aan het wiel van Hoevenaers zat, viel.

Paarden.
Bij de wedstrijd te Baden-Baden heeft Weissdorn, eigenaar Oppenheim, het hoofdnummer gewonnen tegen Italiaansche en Hongaarsche paarden.

Zwemmen.
De temperatuur van het water is heden 68 graden.

Telegrammen.

Engeland en China.

LONDEN, 22 Aug. (R. C.) Tot dusver heeft het departement van buit. zaken geen antwoord uit Peking ontvangen op haar vragen over den aard en de beteekenis van den scheepvaartboycott te Kanton. Blijkbaar wil de regeering te Peking zich niet binden, en noch den boycott voor haar verantwoording nemen, noch hem wraken. Verder te Peking aan te dringen acht de Daily Telegraph niet verstandig, daar dit de centrale Chineesche regeering zou kunnen bewegen zich bij de rooden in Kanton aan te sluiten. Het blad zou het beter vinden als Engeland een koopvaarder onder begeleiding van oorlogsschepen naar Kanton bezond, waartegen noch de Ver. Staten, noch Japan bezwaar zouden maken. Ten slotte betreurt de D. T. dat Engeland zich in China tot dusver onzijdig heeft gehouden; het ware beter geweest van meet aan Tsjangtsolin te steunen.

LONDEN, 22 Augustus. De Manchester Guardian wijdt een algemeene beschouwing aan den toestand in China. Speciaal de actie van de regeering, die in Kanton de baas is, wordt door de Manchester Guardian behandeld. Het blad schrijft:

Alle moeilijkheden zijn terug te brengen op één vraagstuk: de gevolgen van de verbrokkeling van het centrale gezag over China, 't welk wordt uitgeoefend in Peking. De Britsche regeering heeft, rekening houdende met den binnenlandschen toestand van China en met den internationalen toestand erbuiten, voorzichtig gehandeld.

Als een middel om de dringende vraagstukken ter hand te nemen en in de eerste plaats met betrekking tot Sjanghai, zullen wij een openbaar rechterlijk onderzoek instellen naar de voorgevallen opstootjes.

Dit zal geen poging zijn om iemand van schuld schoon te wasschen maar het doel is, alle feiten aan het licht te brengen en te verkrijgen, dat recht wordt gedaan.

Zeer tot onzen spijt heeft de Chineesche regeering geweigerd een vertegenwoordiger bij dit onderzoek aan te wijzen.

In de tweede plaats zijn er onderhandelingen geopend tusschen de diplomatieke vertegenwoordigers te Peking en de Chineesche regeering over onderwerpen die met gebeurtenissen in Sjanghai verband houden, zij het ook niet met de opstootjes zelf. Een van de onderwerpen, die op deze wijze zijn ter sprake gebracht, is de vertegenwoordiging van de Chineezen in den gemeenteraad van Sjanghai. Op het oogenblik bestaat de gemeenteraad uit Europeanen, Amerikanen en Japanners. De voorzitter is op het moment een Amerikaan.

De Britsche regeering poogt een collectief antwoord van alle mogendheden voor te bereiden op de verschillende Chineesche nota's, die zijn aangeboden en in het bijzonder op de nota van den 24sten Juli, waarin de Chineezen zich beklaagden over de unfairheid van verschillende verdragen.

Het is onze wensch, dat die (collectieve) nota van antwoord een verklaring zal wezen nopens de politiek van alle mogendheden; en de nota behoort den Chineezen duidelijk te maken, dat zij zelf de meeste verantwoordelijkheid dragen voor een goed bestuur over China, en dat de buitenlandsche mogendheden dit regeeren niet voor hen (Chineezen) kunnen verrichten.

Het eerste, dat zal moeten geschieden, is, de bepalingen ten uitvoer te leggen van de conferentie van Washington. Een eerste stap ter bereiking van dat doel is de douane-conferentie, welke thans spoedig zal worden gehouden.

Terzelfdertijd dient een commissie te worden benoemd om het geheele vraagstuk der extra-territorialiteit te bestudeeren.

Het collectieve antwoord der mogendheden op de Chineesche nota is nog onder beraad. Er zijn zestien mogendheden, die het recht hebben om te worden gehoord.".

LONDEN, 22 Augustus. (Reuter.) Hier is bericht ontvangen uit Hongkong, waaruit blijkt dat aldaar de handel totaal is verlamd als gevolg van de boycottbeweging in Kanton.

De onlusten in China.

PEKING, 22 Augustus. (Reuter.) De Italiaansche consul-generaal te Kanton heeft de Italiaansche legatie te Peking er van op de hoogte gesteld, dat te Ahifoeng „roode" vrijwilligers den Italiaanschen katholieken zendeling en pater Branchi hebben weggevoerd.

De strijd in Marokko.

LONDEN, 22 Augustus. (R. C.) Volgens berichten uit Madrid en uit Tandzjer heeft de aanval van de Rif-Kabylen op Alhucemas acht uren geduurd. De Spaansche verliezen zijn niet groot, maar overste Monasterio, de bevelhebber van het eiland, is gedood. Er zijn Spaansche oorlogsschepen naar het eiland vertrokken.

Scheepsramp.

COLOMBO, 22 Augustus. (Reuter.) Er is een draadloos bericht ontvangen van het Duitsche s.s. Emil Kirdorff (5695 ton), 't welk onderweg van Jokohama, in brand is geraakt. Het schip bevindt zich in den Indischen Oceaan.

Laatste Berichten.

Nederland.

Nederlandsche Roode Kruis.

In de op 20 dezer gehouden, door den Prins gepresideerde vergadering van het dagelijksch bestuur der vereeniging Het eNderlandsche Roode Kruis, zijn de nieuw benoemde bestuursleden geïnstalleerd en wel: generaal-majoor b.d. jhr. J. H. Röell als eersten ondervoorzitter, mr. C. van Slooten Azn. als secretaris-generaal, mr. W. J. baron van Lynden als penningmeester, pref dr. G. J. W. Koolemans Beynen als hoofd van het transportwezen en dr. M. Rutgers als hoofd van het ziekenwezen.

Legerorder omtrent woningbeurzen.

In den bundel Legerorders 1925 komt onder no. 238 de volgende kennisgeving voor:

Ten einde te bevorderen, dat bij overplaatsing de belangen van het rijk, zoowel als die van de overgeplaatste personen, zooveel mogelijk worden behartigd, en het hiervoor van nut kan zijn te weten, dat op verschillende plaatsen voor het verkrijgen van een woning van gemeentewege hulp wordt verleend, wordt de aandacht gevestigd op het bestaan van gemeentelijke woningbeurzen.

Dergelijke woningbeurzen bestaan thans reeds in de gemeenten (garnizoenen): Amsterdam, 's Gravenhage, 's Hertogenbosch, Middelburg, Tilburg en Utrecht. (De Gem. Woning Ct.)

Binnenlandsch Nieuws.

EDAM. In de Donderdag gehouden raadsvergadering heeft de voorzitter medegedeeld, dat Ged. Staten bezwaar maken tegen de verordening, houdende bepalingen ten aanzien van de breedte van velgen en banden van wielen van rijtuigen, waarmede in de bebouwde kom der gemeente mag worden gereden. Naar het oordeel van dit college mist de gemeenteraad de bevoegdheid, deze bepalingen vast te stellen voor wegen binnen de bebouwde kom. Het woord landwegen in de wet van 2 Dec. 1869 (Stbl. 39) is naar de meening van Ged. Staten uitsluitend gebezigd als tegenstelling van waterwegen, zoodat de bedoelde wet op alle wegen te land zonder onderscheid van toepassing moet worden geacht.

De raad besloot, de bepaling vooralsnog niet in te trekken.

Voorts hebben Ged. Staten medegedeeld, dat zij het bedrag ad f 500 als subsidie in de kosten van restauratie van de kerk, zoowel ten opzichte van het belang dat deze gemeente heeft bij het behoud van dit kerkgebouw als met betrekking tot het totaalbedrag van de kosten van herstelling en de daarin door het Rijk en door de provincie te verleenen bijdrage veel te laag achten.

Aangeboden werd de gemeenterekening over 1924. Ontvangsten gewone dienst f 367,736.69. Uitgaven idem f 333,908.01. Saldo f 33,828.68. Ontvangsten kap. dienst f 220,562.57. Uitgaven idem f 215,047.78. Saldo f 5514.79. (Hdbl.)

HEERENVEEN. Vannacht is hier overleden, 66 jaar oud, dr. G. Kylstra, oud-geneesheer, oud-lid van den gemeenteraad van Schoterland en van de Provinciale Staten van Friesland.

Oost-Indië.

Staking te Semarang.

Lloyds seint dat de toestand te Semarang ernstiger is. De haven zal gesloten worden en de schepen zullen in anderen havens op Java worden gelost.

In- en uitvoerrechten.

(Aneta). De opbrengst van de in- en uitvoerrechten bedroeg in het eerste halfjaar 1925 f 54,236,608 tegen f 44,230,424 in hetzelfde tijdvak van 1924. De raming was f 45,437,500. Het statistiekrecht, dat in werking is getreden, bracht f 904,796 op tegen een raming van f 62,500.

Post en Telegraphie.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, dat, blijkens van de Postadministratie van het Koninkrijk der Serviërs, Kroaten en Slovenen ontvangen bericht, stukken bestemd voor de stad Bitolj, welke als aanwijzing van de plaats van bestemming een der aanduidingen „Monastir", „Monastir—Bulgarije", „Monastir—Griekenland", „Monastir—Turkije" of in het algemeen van eenige andere benaming dan „Bitolj" zijn voorzien, zullen worden teruggezonden.

Gemengde Berichten.

Gistermiddag is te West IJsselmonde het 4½-jarige zoontje van den heer v. B. uit Rotterdam, die daar met zijn ouders gelogeerd was, door een uit de richting van Ridderkerk komende autobus overreden en gedood. Naar wij vernemen treft den chauffeur geen schuld.

Brandstichting en zelfmoord.

Na het hotel pensioen Het Hilletje te Kootwijk in brand te hebben gestoken, heeft een gewezen kellner uit dat hotel zich onder den trein geworpen en is doodgereden.

Marktberichten.

LONDEN, 21 Augustus. Smithfield-vleeschmarkt. Hollandsche schapen 7/4 à 8/-. Holl. varkens 6/10 à 7/4. Holl. lammeren 7/4 à 9/-. Holl. kalveren vette 8/- à 10/- en nuchtere 5/4 à 6/-, alles per steen van 8 Eng. pd.

Buitenlandsch Nieuws.

Op de Britsche rijkstentoonstelling te Wembley beginnen Maandag de taptoe's, waarvan wij onlangs melding hebben gemaakt. Gisteravond hebben de troepen, die er aan deelnemen, een geslaagde generale repetitie gehouden.

De muziek van de corpsen, die in den stoet spelen, zal de volgende week draadloos worden verspreid.

Wetenschappelijke Berichten.

De ooievaars en de stormramp.

Men schrijft ons:

In het avondblad van Dinsdag werd de vraag gesteld (namens dr. v. d. H. te Gavere bij Gent) of één der lezers ook opgemerkt had het vertrekken der ooievaars vóór de stormramp. Ik kan u daaromtrent mededeelen, dat ik in de week vóór den cycloon op een stuk land bij het Sneeker meer onder Terhorne (Fr.) 30 ooievaars telde, die zich gereed maakten voor het vertrek. Desgevraagd deelde men mij mede, dat dit vertrek gewoonlijk niet vóór begin Sept., op zijn vroegst ult. Aug. plaats vond. Toen wij op onze vacantiereis later weer in de buurt kwamen, werd ons verteld, dat het aantal nog boven de 50 was gestegen, en dat het vertrek één of twee dagen vóór het bekende natuurverschijnsel geschiedde. Het was voor den stadsbewoner een éénig gezicht, een buitenkansje, 't welk andere jaren in de vacantie-maand niet voorkomt.

Voorts meldt men ons d.d. 18 dezer uit Utrecht:

„Op 8 Aug. l.l. 's-morgens omstreeks 11 uur landerijen inspecteerend, heb ik zes ooievaars in kennelijke agitatie zien cirkelen hoog boven de Lek, even westelijk van de spoorlijn Utrecht—Den Bosch. Tot een opzichter, die mij vergezelde maakte ik de opmerking: „'t Is of ze gaan trekken; maar dat is toch nog te vroeg". 't Dichtst bijzijnde nest 1½ uur stroomopwaarts is, als ik er 's-middags langs kom geregeld leeg. Maar dit zegt weinig daar het broedsel vlug is; en ik meen dat ik eergisteren nog een ooievaar kort daarbij heb zien opgaan. Dus mogelijk zwerft die familie nog in haar rayon".

Het bestuur van het Deensche radiumfonds heeft besloten samen te werken met de commissie uit het Deensch geneeskundig genootschap tot bestrijding van kanker. Het plan is voor dit doel een organisatie te vormen, naar den trust van die in Amerika, Duitschland, België en Turkije.

Onderwijs.

Ter benoeming van een tijdelijk leerares in de Fransche taal- en letterkunde aan de Hoogere Burgerschool te Delft wordt voorgedragen mej. G. J. Fermin.

Op 28 en 29 dezer zal de examen-commissie, bestaande uit de medici dr. J. H. O. Reys en dr. J. Eubsen Dzn. en de heeren J. v. Essen, W. Golting, W. P. Nuyen, J. Peulers, J. Mebius en J. P. Kolenburg onder voorzitterschap van den heer Th. Potma en onder toezicht van een daartoe door de Mij. ter bevordering van Geneeskunde ingestelde commissie van toezicht, welke commissie bestaat uit dr. H. J. W. Draaglever Fortuijn, dr. Ph. J. Th. Meurer en dr. W. W. Praag te 's-Gravenhage, gelegenheid geven tot het afleggen van het zgn. vóórexamen in anatomie, physiologie, hygiëne, practijk en theorie der gymnastiek, ten huize van den heer Joh. Mebius, Prins Hendrikplein 11, Den Haag.

In het Weekblad voor Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs no. 51 deelt dr. D. P. A. Verrijp te Arnhem mede, dat op de vergadering van de groep „Leeraren in Wiskunde en Natuurwetenschappen aan Gymnasia en Lycea", op Vrijdag 28 dezer te Amsterdam te houden, gelegenheid zal zijn voor leden en hospitanten om te beraadslagen over de eventueele oprichting van een meer omvattende vereeniging van Wiskunde-docenten.

Examen hoofdacte.

Haarlem. Geslaagd de dames E. Schnieding, Zandvoort; M. H. Niemeller, Schoten; A. T. Sandstra, Opmeer en de heer N. L. Sieben, Terschelling.

Kerknieuws.

De wereldconferentie voor practisch christendom.

Een deelnemer schrijft ons:

Dezer dagen is te Stockholm deze wereldconferentie voor practisch Christendom te samen gekomen. De voorbereiding ervan heeft vele jaren geduurd. Eigenlijk begint in November 1914 de gedachte op te komen. In die maand publiceerden dienaren van de Christelijke kerk in Amerika, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Finland, eNderland, Hongarije en Zweden een verklaring „dat de band der innerlijke gemeenschap, waardoor Jezus Christus ons met elkander vereenigt, door geen macht ter wereld gebroken worden kan".

In 1916 kwam een dergelijke verklaring van de Federal Council of the Churches in Amerika.

En hierop volgden in 1917 uitnoodigingen om deel te nemen aan een bijeenkomst te Upsala, welke in December plaats had.

De beslissende stap werd gedaan toen de president van den Zwitserschen kerkenbond, de generaalsecretaris van den Amerikaanschen kerkenbond en de aartsbisschop van Zweden bij de vergadering van de wereldbond der kerken in 1919 in Den Haag het plan van een wereldconferentie indiende.

Er werd een comité samengesteld dat in Parijs samenkwam en dat weer aan het tegenwoordige comité het leven schonk.

Deze internationale groep heeft nu sinds 1920 in verschillende bijeenkomsten deze wereldconferentie voorbereid.

Moeielijkheden waren er genoeg. Natuurlijk moest men voordat men verdere stappen deed verzekerd zijn van de toestemming en de medewerking der voornaamste kerken. Deze bleek echter bij de meeste te bestaan.

De roomsche kerk heeft geweigerd deel te nemen. Zij gaat uit van de gedachte, dat een wereldconferentie van het christendom onder haar patronaat alleen en binnen hare grenzen kan plaats hebben.

Ook van anderen kant zijn bezwaren geuit. Deze hangen meer samen met de omgrenzing van het terrein. Er waren namelijk reeds andere internationale organisaties in gelijke richting. De wereldbond voor vriendschapsarbeid en de „wereldconferentie voor geloof en kerkordening. De eene houdt zich bezig met de internationale politieke verhoudingen. De andere ziet haar taak in de behandeling van dogmatische vragen. De tegenwoordige conferentie houdt zich hierbuiten. Zij wil geen strijdvragen van confessioneelen aard behandelen. Het eenige wat zij wenscht na te streven is: na te gaan in hoeverre de kerk den geest en de leer van Jezus Christus in de sociale, oeconomische en internationale betrekkingen kan doen gelden.

Of dit nu mogelijk zal zijn, moet hier blijken. Het getuigt niet van veel goeden wil om reeds te voren dit te betwijfelen. Als men staat op het standpunt van bisschop Johannson van Abo (Finland), dat naar het woord van Christus de nood op aarde steeds grooter worden moet en men dus maar niet veel moeite moet doen om hem te verlichten, dan kan men feitelijk aan deze conferentie niet meewerken. Maar zoo zijn niet allen.

Het is in elk geval een zeer indrukwekkende conferentie. Een-en-dertig kerken zijn vertegenwoordigd. Als men bedenkt, dat alleen die, welke meer dan 100,000 leden tellen officieel uitgenoodigd zijn, dan beteekent dit nog al iets.

En dan welk een verscheidenheid? Hier zitten naast elkander: de vertegenwoordigers der Oostersche kerk, de aartsbisschoppen van Boekarest, Sofia enz. en de representanten van het Leger des Heils. Wie voor eenige jaren voorspeld zou hebben zei mij een Duitscher, dat de vertegenwoordigers der Evangelische Kirchen zouden samenwerken met het Leger des Heils, zou niet geloofd zijn. Thans is het werkelijkheid.

Men hoort alle talen der wereld. Negers, Chineezen, Japanners zitten naast de Europeanen en de Amerikanen, en het was ontroerend toen in de Groote Kerk aan het slot van de wijdingsdienst, waarmede in tegenwoordigheid van koning en koningin de conferentie geopend werd, de aanwezigen ten getale van ongeveer tweeduizend in de cultuurtalen hetzelfde Lutherlied „Een vaste burcht is onze God" aanhieven.

De openingsplechtigheid zelve was over het geheel zeer indrukwekkend. In de groote kerk werd een geestdriftig openingswoord gesproken door den bisschop van Winchester in een bijeenkomst waarin een deel der Zweedsche liturgie werd uitgevoerd. Daarna trekken de deelnemers van de groote kerk naar het koninklijk paleis. Het was een kleurige stoet, de Zweedsche en Engelsche dienstdoende geestelijken in hunne kostbare koorkleederen, de Oostersche bisschoppen en de overige Engelsche in ambtsgewaad, de Zweedsche uniformen en de profesorale toga's naast de stemmige Luthersche kerken der Duitsche en Amerikansche predikanten.

In de troonzaal opende de koning plechtig het congres, herinnerde aan het concilie van Nicea, dat 1600 jaar geleden samenkwam om de Christelijke leer te gronden en zijn vreugde er over uitsprekende, dat door deze conferentie de christelijke kerken dichter bij elkaar kwamen.

De Patriarch van Alexandrië, dr. Arth. Brown, de „lord Bishop" van Manchester en dr. Kapler spraken ieder voor hun landgenooten hun dankbaarheid en vreugde uit.

En nadat in de schitterende zaal „de Witte Zee" nog 'n ontvangst en persoonlijke begroeting door de koninklijke familie had plaats gevonden en na 'n lunch door den koning aangeboden, begon 's middags de arbeid. Hierover later.

De jaarvergadering van den Bond voor evangelisatiën in- en ten bate van de Nederlandsche Hervormde kerk zal gehouden worden Woensdag 2 September te Groningen.

De heer L. Boas te Zwolle heeft de benoeming tot oppervoorzanger bij de Israëlitische gemeente te Arnhem aangenomen.

De inwijding der nieuwe tweede synagoge der Ned. Israël. gemeente te 's-Gravenhage aan de Nieuwe Molstraat gelegen, zal 8 September plaats hebben.

Ned. Herv. Kerk.

Beroepen te Suawoude en Tietjerk ds. J. E. Klomp te Oldebroek.

Geref. Kerken.

Beroepen te Oud-Vossemeer ds. J. Hettinga te Balk en Wyckel; — te Haarlem (2e pred.pl.) W. Vos te Drachten.

Aangenomen naar Dwingeloo W. J. Smidt, cand. te Uithuizen; — naar Doetinchem door ds. M. A. van Pernis te Schoonrewoerd.

Chr. Geref. Kerk.

Beroepen te Woerden ds. J. A. Riekel te Maarssen.

Rechtzaken.

Faillissementen.

Opgegeven door Van der Graaf & Co.,
(afd. Handelsinformatiën).

Uitgesproken:

Den Haag, 21 Augustus. H. W. Chr. Stam, Valkenboschkade 89, den Haag. Rechter-commissaris: mr. W. Lunsingh Tonckens; Curator: mr. E. J. E. van Meeverden.

— B. J. Grevenstette, rijwielhandelaar, den Haag, Zeezwaluwstraat 122. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. P. du Ry van Beest Holle.

— C. van der Poll, bakker, te Pijnacker. Rechter-com.: mr. W. Lunsingh Tonckens; cur.: mr. W. van der Chijs, te Delft.

— G. H. de Kok, schoenmaker, te Warmond. Rechter-com.: mr. C. M. de Kuyper; cur.: mr. G. H. E. Nord Thomson, te Leiden.

— Arie *Post*, M.J.Zoon, *landbouwer, te Nootdorp.* Rechter-comm.: mr. W. Lunsingh Tonckens; curator: mr. J. P. Chardon, te Delft.

— J. Juffermans, bollenhandelaar, te Sassenheim. Rechter-comm.: mr. W. Lunsingh Tonckens; curator: mr. P. M. Trapman, te Leiden.

— K. van Diepen, koopman, te Voorburg, Heerenstraat 16. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. A. Graftdijk.

— J. Achtien, stoffeerder, Den Haag, Da Costastraat 67. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. G. den Dulk, Scheveningen.

Opgeheven:

J. C. Vermeulen, te Boskoop.
M. van Wanum, den Haag.
C. W. van Stijn, te Sassenheim.

Uitgesproken:

Alkmaar, 20 Augustus. P. Beerepoot, chauffeur te Schagen. R.-c.: mr. A. M. Ledeboer; cur.: mr. P. J. A. Kleene.

Assen, 21 Augustus. W. van Dok, handelaar in aardappelen te Odoornerveen, gem. Odoorn. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: jhr. mr. A. W. v. Holthe tot Echten te Assen.

— P. Koning, schilder te Ruinen. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: mej. mr. C. E. L. Leydesdorff te Meppel.

— R. Santing te Emmerzand, gem. Emmen. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: mr. W. C. Boelken, te Emmen.

's-Hertogenbosch, 21 Augustus. M. Verstegen te Uden, Kerkstraat. R.-c.: mr. W. Ummels; cur.: mr. E. Bloemen.

Visscherij.

ENKHUIZEN, 21 Aug. Heden hebben 17 vaartuigen hier aangevoerd 18 tot 150 pond hoekbot per vaartuig (totaal 900 pond) en 500 pond garnalen. De bot gold f 26.95—24.25 (vorige markt f 30.85—38.05) per 50 kg. Garnalenprijs f 1.25 per mand. Nog geen marktprijs van schol.

HOORN, 21 Aug. Aangevoerd door 12 vaartuigen 554 pond bot 24—37½ c., 10 pond schol 20 c., 124 pond aal 47—72 c. per pond; 2 manden garnalen f 1.75 per mand.

HUIZEN, 21—22 Aug. Bot (sleep-) 1415 p. à 30—31½ c.; aal en paling: 205 p. à 51—62½ c.; garnalen 12 ben à f 1.90; schol (Z.zee) 82 p. à 15½ c.; N.zeesch.: 2100 p. à 6½—11 c.

KRALINGSCHE VEER, 22 Augustus. Aanvoer 1 kleine zomerzalm f 2.80 en 1 St. Jacobzalm f 1.75 per ½ K.G.

MAASSLUIS, 22 Augustus. Binnen van de haringvisscherij MA 51 met 14 last.

MONNIKENDAM, 21 Augustus. Heden en gisteren is aangevoerd 3000 pond aal en paling, prijs 1e soort 55—70 c., andere soort 40—55 c. per pond.

SPAKENBURG, 21 Aug. Eerste aalomzet heden 97 kg. à f 0.90—1.12; bot: 1220 pnd. à 32½—36½ c. N.zeevisch, hoofdz. kl. schol: 5½—10 c. p. p.; omzet 2470 p.; garnalen: 88 kg. à 15—17 c.

VLAARDINGEN, 22 Augustus. Binnen van de haringvisscherij VL 142, sch. K. Schraaf, met 19 last. Prijzen waren heden voor volle haring f 35.60—35.90, maatjes f 23.90—24.10 per kantje.

Oeconomische en Financieele Mededeelingen.

Het bestuur der Vereeniging van Effectenhandelaren te Rotterdam heeft bepaald dat met ingang van 24 Augustus in de officieele beursnoteering zullen worden opgenomen: z f 560,000 5 pct. pandbrieven van de Eerste Nederlandsche Scheepverband-Maatschappij te Rotterdam, verdeeld in stukken van f 1000, f 500 en f 100, nos. 1—500 à f 1000, 1001 A-B—1050 A-B à f 500 en 1126—1135 1—10 à f 100.

Java-suiker.

Soerabaja, 22 Aug. (Aneta.) Op de tweedehandssuikermarkt werd superieur ready tegen f 10.25 gedaan. Sept./Oct. tegen f 10.12½, Oct./Nov. tegen f 10.25 gevraagd. Kanaalsuiker per Aug./Sept. tegen f 8.60 gedaan.

In de week geëindigd 19 Augustus heeft de Britsche goudinvoer £ 1,538,430 bedragen, waarvan £ 1,000,000 van Nederland en £ 470,992 van Britsch Zuid-Afrika kwam. De gouduitvoer bedroeg £ 1,154,524, waarvan £ 394,390 naar Zwitserland ging, £ 337,176 naar Britsch-Indië en £ 265,300 naar Duitschland. Aan zilver werd £ 173,006 ingevoerd en £ 285,004 uitgevoerd.

GELDKOERS VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.
Koers van het geld bij de Nederlandsche Bank: Wisseldisconto 4 pct., Promessen dito 4½ pct., Voorschotten in Rekening-Cour. 5½ pct., Beleeningen van Binnenl. Effecten 4½ pct., van buitenl. dito 5 pct., van goederen 4½ pct.

WISSELKOERSEN TE AMSTERDAM

	22 Aug.	21 Aug.		22 Aug.	21 Aug.
Londen.. f	12.05¼	12.05⅝	Stockh... f	66.80	66.80
Berlijn... „	59.05	59.07½	Oslo...... „	46.95	46.85
Parijs.... „	11.65½	11.65	Niet-offic....		
België.... „	11.26½	11.27½	N.-York. „	—	2.48¼
Zwitserl „	48.15	48.15	Madrid... „	—	35.75
Weenen. „	35.05	35.05	Italië..... „	—	9.03
Kopenh.. „	58.15	57.95	Praag.... „	—	7.36

KOERSEN DER EDELE METALEN.
(Medegedeeld door H. Drijfhout & Zoon, Amsterdam).
Ongefineerd goud in baren f 1650 per K.G. fijn
Ongefineerd Zilver in baren f 55.— per K.G. fijn.

(R.B.D.) WISSELKOERSEN TE LONDEN, 22 AUG.
Koersen van 11 u. 15 m. v.m.: New York 4.85 23/32, Parijs 103.43, Brussel 107.05, Italië 133, Spanje 33.71, Zwitserland 25.05, Amsterdam 12.05¾, Berlijn 20.41, Kopenhagen 20.80, Stockholm 18.07, Oslo 25.80, Helsingfors 192.75, Praag 163.12½, Belgrado 272, Sofia 570, Roemenie 951, Boedapest 346,000, Rio Janeiro 6 1/16.

(Draadl.) WISSELKOERSEN TE PRAAG.

	22 Aug.	21 Aug.		22 Aug.	21 Aug.
Amsterdam	13.62½	13.63½	Londen......	163.75	163.95
Berlijn.......	8.04¼	8.04¼	N. Y. Cable	33.75	33.75
Zürich.......	656.—	655.75	Brussel......	153.62½	153.75
Parijs.......	158.37½	158.37½	Weenen......	4.76	4.75⅞

Handelsberichten.

BATAVIA, 22 AUG. (Aneta.)
Rubber f 1.95 nominaal. Koffie f 61.50 nominaal.

(R.B.D.) LIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Katoen. Slotnoteeringen. Amerikaansche stemming prijshoudend. Aug. 12.77, Sept. 12.56, Oct. 12.45, Nov. 12.34, Dec. 12.38, Jan. 12.39, Febr. 12.39, Maart 12.45, April 12.45, Mei 12.50, Juni 12.47, Juli 12.47, Aug. 12.42.
Egyptische Sakelaridis stemming prijshoudend. Aug. 26.40, Oct. 24.20, Nov. 22.62, Dec. 22.21, Jan. 22.00.
Loco Noteeringen: American Middling 13.13, Egyptian Sakellaridis F.G.F. 20.65, Brazilian Pernam Fair 13.48, Eastindian M. G. Surtee F. G. 11.70, M. G. Broach 11.25, M. G. No. 1 Oomra 10.80, M. G. Bengal 9.95, M. G. Scinda 9.85.

(Part.) LIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Tarwe. Per Oct. 11/4¼ (vorig slot 11/4⅛), per Dec. 10/8¾ (10/8½).

VIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Rouzel. (Medegedeeld door W. van Steeden & Co., Rotterdam). Per Sept. 90/3 (vorig slot 90/-), per Oct. 91/6 (91/3).
Katoen. Slotnoteering per Oct. 12.45 d., per Dec. 12.38, Jan. 12.39, per Maart 12.45 d.

MELBOURNE, 21 AUGUSTUS.
Wol. De nieuwe schering wordt officieel op 2,300,000 bn. geraamd. De producenten en makelaars hebben besloten om tusschen 1 September en Kerstmis (zooals eenige dagen geleden reeds werd gemeld) 1,040,000 bn. te veilen; hiervan zijn 800,000 bn. nieuwe schering. Het aanbod in de te houden veilingen is als volgt verdeeld:
September: Sydney 121,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 20,000 bn., West-Australië 15,000 bn.
October: Sydney 112,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 55,000 bn., West-Australië 15,000 bn.
November: Sydney 112,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 25,000 bn., West-Australië 15,000 bn.
December: Sydney 56,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 25,000 bn., West-Australië 15,000 bn.

Nieuws in dit nummer.

Binnenland.

De opening van de tentoonstelling voor de schoen- en lederindustrie te Waalwijk. (Bl. C. p. 3)

De wedstrijd om het wereldkampioenschap wielrennen op den weg. De Belg Hoevenaars wint. (Sport.) (Bl. C. p. 3)

Afschaffing pasvisa tusschen Nederland en Duitschland. (Nederland.) (Bl. C. p. 1)

Buitenland.

Verlamming van den handel in Hong Kong. Opnieuw een Europeesche zendeling in China ontvoerd. (Telegrammen.) (Bl. C. p. 4)

Het Duitsche ss. Emil Kirdorff in brand in den Indischen Oceaan. (Telegrammen.) (Bl. C. p. 4)

Stoom- en Zeilvaart.

TRANSATLANTISCHE LIJNEN.

AMERSFOORT, 20/8 v.m. 11 u. 6 m. 30 mijl West v. Land's End, Amsterdam n. Curacao.
RATJAN, 21/8 v.m. 7 u. 55 m. 60 mijl Z.-West v. Niton, Amsterdam n. Java.
BOVENKERK, 21/8 v.m. 11 u. 10 m. 70 mijl Z.-Oost v. Niton, Rotterdam n. Britsch-Indië.
HAARLEM, 18/8 v. Mejillones n. Ilo.
JAN PIETERSZ. COEN, 20/8 v. Colombo n. Amsterdam.
NIEUW AMSTERDAM, 20/8 n.m. 10 u. 31 m. 130 mijl Z.-Oost v. Valentia, Rotterdam n. New-York.
OLDEKERK, 21/8 te Singapore, Japan n. Rotterd.
PRINS DER NEDERLANDEN, 20/8 v. Singapore n. Batavia.
RANDFONTEIN p. 21/8 Perim, A'dam n. Beira.
RINDJANI, 21/8 v. Singapore n. Rotterdam.
ROTTI, 21/8 v. Padang n. Amsterdam.
TJILIWONG 21/8 te Batavia.

BUITENLANDSCHE HAVENS.

ACHILLES, st. 20/8 n.m. 7 u. 33 m. 240 mijl Z.-Oost v. Valentia, Philadelphia n. Rotterdam.
AFOUNDRIA, st. 21/8 n.m. 1 u. 22 m. 500 mijl Z.-Oost v. Cape Race, Mobile n. Rotterdam.
CLIFFWOOD, st. p. 21/8 n.m. 1 u. 31 m. Bishops, Galveston n. Rotterdam via Havre.
ELPENOR, st. 21/8 v. Singapore, Japan n. Rotterdam.
HASTINGS COUNTY, st. 21/8 v.m. 11 u. 22 m. 500 mijl West v. Valentia, Quebec n. Rotterdam.
INNOKO, st. 20/8 n.m. 2 u. 5 m. 572 mijl West v. Valentia, Newyork n. Rotterdam.
TEESBRIDGE, st. 20/8 n.m. 10 u. 30 m. 300 mijl Z.West v. Valentia, Quebec n. Rotterdam.
TENBERGEN, st. p. 21/8 Lizard. Montreal n. Rotterdam.
WEST ELDARA, st. 20/8 n.m. 2 u. 12 m. 587 mijl West v. Bishops, New York n. Rotterdam via Antwerpen.

ALCOR, st. 21/8 v.m. 11 u. 52 m. 10 mijl West v. Land's End, Cardiff n. Z.-Amerika.
AUSTRALIEN, st. 20/8 te Singapore v. Kopenhagen.
AMBOISE, st. 21/8 te Shanghai, Marseille n. Yokohama.
ASIE, st. 18/8 te Libreville, Matadi n. Bordeaux.
AUTHOR, st. 20/8 v. San Francisco n. Londen.
ALMANZORA, st. 20/8 te Bahia v. Southampton, vertr. n. Rio Janeiro.
ALBAN, st. 20/8 te Madeira v. Liverpool, vertr. n. Para.
BENJAMIN BREWSTER, st. 20/8 v. Newyork n. Hamburg.
BALMORAL CASTLE, st. 21/8 v. Algoa Bay n. Londen.
BOGOTA, st. 20/8 te Tocopilla n. Londen vertrok n. Mejillones.
BOUTRY, st. 19/8 v. Forcados n. V.K./Cont.
BEREBY, st. 19/8 te Dakar v. Liverpool.
CLAN MACIVER, st. 20/8 v. Colombo n. Londen.
CLAN CHATTAN, st. 19/8 te Walvis Bay v. Liverpool.
CLEVELAND, st. 20/8 v. Newyork n. Hamburg.
CONCORDIA, st. 18/8 te Montreal v. Avonmouth.
CORFE CASTLE, st. 21/8 v. Zanzibar n. Tanga.
CLAN RANALD, st. 20/8 v. Port Sudan n. Glasgow.
CHILI, st. 20/8 te Saigon v. Marseille.
CLAN LINDSAY, st. 20/8 te Beira v. Antwerpen.
CLAN MACNAIR, st. 20/8 v. Cochin n. Alleppey.
CLAN MACIVER, st. 21/8 te Tuticorin v. Chittagong.
CITY OF CANTON, st. 20/8 te Calcutta v. Liverpool.
CHAMA, st. 19/8 te Sierra Leone v. Continent.
CLAN MACINNES, st. 20/8 te Algoa Bay v. Liverpool.
CLAN MACAULAY, st. 21/8 v. Kaapstad n. Las Palmas.
CHEPSTOW CASTLE, st. 18/8 v. Las Palmas n. Falmouth.
DIONYSSIOS STATHATOS, st. 19/8 te Los Angeles v. Antwerpen.
DRENTE, st. 19/8 te Bangkok.
DALWORTH, st. 19/8 te San Francisco v. Tyne.
DORSET, st. 19/8 v. Dunedin n. Londen.
DONGOLA, st. 20/8 v. Adelaide n. Londen.
DESIRADE, st. 19/8 te Dakar v. Hamburg, vertr. n. Pernambuco.
EMDEN, st. 20/8 te Guayaquil v. Hamburg.
ERMLAND, st. 20/8 v. Hongkong n. Canton.
EUMAEUS, st. 20/8 te Hongkong v. Liverpool.
EDIBA, st. 19/8 v. Sierra Leone n. Liverpool.
EKARI, st. 19/8 v. Port Harcourt n. Liverpool.
FYLINGDALE, st. p. 19/8 Pernambuco, Z. Amerika n. St. Vincent K.V.
GOLDENFELS, st. 20/8 v. Colombo n. Londen.
GLENIFFER, st. 20/8 v. Vladivostock n. V.K./Cont.
GLENOGLE, st. v. 20/8 te Kobe.
GORM, st. 20/8 v. Quebec n. Antwerpen.
HAVILDAR, st. 22/8 v. Medan n. Samarang.
HATIMURA, st. 21/8 v. Aden, Tees n. Calcutta.
HIGHLAND LADDIE, st. 19/8 v. Las Palmas n. Buenos Ayres.
HORORATA, st. 21/8 te Wellington v. Southampton.
KASHGAR, st. 20/8 te Colombo v. Yokohama.
KAOLACK, st. 20/8 v. Newyork n. Londen.
KENT, st. 19/8 te Auckland v. Liverpool.
KEELUNG, st. 20/8 v. Fremantle n. United Kingdom.
KUMARA, st. 20/8 te Panama, Wellington n. Londen.
KING GRUFFYDD, st. 20/8 te St. Vincent K.V. v. Thevenard.
KATE, st. 21/8 te St. Vincent K.V. v. Rosario.
LIBERTY, st. 20/8 te Newyork v. Duinkerken.
LINARIA, st. 21/8 v. Calcutta n. Port Said.
MASCONOMO, st. 18/8 te Montreal v. Hamburg.
MAGICIAN, st. 20/8 te Beira v. Tees.
MURLA, st. 21/8 te Arica v. Coral.
MOWE, st. 19/8 te Teneriffe v. Bremen.
MEDON, st. 20/8 v. Penang n. Port Swettenham.
MERTON HALL, st. 21/8 te Manilla.
MENTOR, st. 20/8 v. Penang n. Singapore.
MADURA, st. 21/8 v. Aden n. Londen.
MELILLA, st. 20/8 te Teneriffe v. Hamburg.
MEDON, m.b. 21/8 v. Port Swettenham, Rotterdam n. Japan.
MARELLA, st. 21/8 te Soerabaya v. Melbourne.
NEWFOUNDLAND, st. 20/8 v. St. John's N.F. n. Liverpool
NEWBY HALL, st. 21/8 te Colombo v. Cocanada.
OKLAHOMA, st. 19/8 v. Seattle n. Antwerpen.
OTIRA, ms. 21/8 te Sydney v. V. K.
OTTARAMA, st. 20/8 v. Las Palmas n. Londen.
PARIS MARU, st. 21/8 te Shanghai v. Dairen.
PATANI, st. 20/8 v. Duala n. V.K./Cont.
PFALZ, st. 21/8 te Manilla v. Bremen.
PRESIDENT ROOSEVELT, st. 20/8 te Newyork v. Bremerhaven.
PFALZ, st. 22/8 v. Manilla, Rotterdam n. Japan.
PASSAT, z. 20/8 v. San Antonio n. Valparaiso.
ROUSSILLON, st. 20/8 v. Newyork n. Bordeaux.
ROCHAMBEAU, st. 21/8 te Newyork v. Havre.
REXMORE, st. 20/8 v. Newport News n. Clyde.
RIO DORADO, st. 20/8 v. Quebec n. Antwerpen.
ROYAL TRANSPORT, st. 20/8 v. Las Palmas n. Antwerpen.
SAN CARLOS, st. 20/8 v. Las Palmas n. Londen.
SANDOWN CASTLE, st. 21/8 v. Kaapstad n. Londen.
SAXON, st. 21/8 v. Kaapstad n. Madeira.
ST. NDRE, st. 20/8 te Valparaiso v. Antwerpen.
ST. LOUIS, st. 20/8 te Guayaquil n. Valparaiso.
SILPERPINE, st. 22/8 v. Soerabaya n. Marseille.
SLIEDRECHT, m.b. 20/8 n.m. 4 u. 37 m. 80 mijl West v. Niton, Rotterdam n. Constanza.
SULIMA, st. 19/8 v. Sierra Leone n. V.K./Cont.
TEUCER, st. 21/8 v. Shanghai n. Japan.
TOYOHASHI MARU, st. 21/8 v. Singapore n. Glasgow.
TRIVIA, st. 21/8 te Las Palmas v. Curacao.
VILLE DU HAVRE, st. 18/8 v. Majunga n. Morondava.
ZEELAND, st. 20/8 te Halifax n. Antwerpen.

Mededeelingen en Aanbevelingen

(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Achter het Anker
door ALIE SMEDING
Prijs f 2.50, Gebonden f 3.50
NIJGH & VAN DITMAR's Uitg.-Mij.,
ROTTERDAM

Avondblad, B.

Buitenland.

De toestand.

De onderlinge schulden der Geallieerden hangen nog steeds als een warnet over Europa, vanwaar de draden om het dicht te halen, naar de Ver. Staten loopen. De financieele lijdensgeschiedenis, die het gevolg is van den grooten oorlog, heeft al tal van stadia doorgemaakt. Men zal zich herinneren dat Engeland indertijd heeft getracht in een forschen greep het net te verscheuren, met het voorstel de onderlinge vorderingen eenvoudig te annuleeren. Hadden de Europeesche belanghebbenden toen één lijn getrokken, misschien hadden de Ver. Staten zich dan wel in het onvermijdelijke geschikt. Doch de vorming van één front mislukte, vooral omdat Poincaré er destijds niet aan wilde. Thans wreekt zich dat het ergst op Frankrijk, want terwijl Engeland's vorderingen zijn schulden overtreffen, staat Frankrijk niet alleen bij Amerika en Engeland bar in het krijt, maar moet het zijn vorderingen zien binnen te halen van kleine staten die al heel slecht bij kas zijn.

Engeland heeft, toen wederzijdsche annuleering niet te verwezenlijken was, het standpunt ingenomen, dat het zonder het onderste uit de kan te willen hebben, van zijn debiteuren terug moest ontvangen, wat het aan de Ver. Staten heeft te betalen. Dit bedrag is later gefundeerd en beloopt in annuïteiten-uitgedrukt, van 33 tot 38 millioen pond per jaar, waarvan ongeveer 9 millioen binnenkomt uit de schadevergoeding van Duitscland. Van het overblijvende bedrag vraagt Engeland van Frankrijk het leeuwendeel, nl. £ 20 millioen, welke som trouwens nog £ 10 millioen blijft beneden de rente, die het zelf betaalt van de tijdens den oorlog aan Frankrijk verstrekte voorschotten (£ 600 millioen tegen 5 pct. interest). Over dien eisch hebben Fransche deskundigen eenige weken geleden reeds te Londen onderhandeld; toen zijn de besprekingen op niets uitgeloopen, omdat Frankrijk slechts 7 à 8 millioen pond per jaar bood en daarvan de helft nog wilde betalen in Dawes-obligaties, welke Engeland weigerde, in de eerste plaats omdat het de regeling der onderlinge schulden gescheiden wil houden van de schadevergoeding en ten tweede omdat het niet overtuigd is van de waardevastheid dier obligaties.

Het heet nu dat Caillaux, als hij straks Churchill te Londen ontmoet, een gunstiger voorstel zal doen en wel om 13 millioen pond per jaar, plus een nader overeen te komen bedrag in Dawes-obligaties te betalen. Dit aanbod zou niet al te veel afwijken van den Engelschen eisch en dus wel kans van aanneming hebben. In beginsel althans, want het zal nog nader moeten worden uitgewerkt en tot dat doel worden later weer Fransche financieele deskundigen te Londen verwacht.

Bij die regeling in bijzonderheden zal stellig een vraag, welke ook de eerste expertsconferentie heeft bezig gehouden, weer aan de orde komen. Die vraag: in hoeverre Frankrijk in geld of in goederen zal betalen? doet weer twee andere rijzen: 1e. Is betaling in geld zonder schade voor de Fransche valuta mogelijk? 2e. Is betaling in waren zonder nadeel voor den Britschen handel mogelijk? Vermoedelijk past op beide een ontkennend antwoord en dit kan een aansporing zijn om een middenweg te kiezen, vooral nu Frankrijk binnenkort ook zijn schuld aan de Ver. Staten zal hebben te fundeeren en de frank van deze dubbele aderlating al te bloedeloos dreigt te worden.

Volgens de berekeningen van de National Industrial Conference Board bedraagt de Fransche schuld aan Amerika ongeveer 4 milliard dollars. Bij omrekening in annuïteiten zullen deze in de eerste jaren 145 millioen beloopen en naderhand tot 170 millioen stijgen. Daarop zal Caillaux, als hij in Sept. te Washington gaat onderhandelen, nog wel wat kunnen afdingen, maar in elk geval zal hij flink over de brug moeten komen. Een beroep op Frankrijk's armoede zal in de Ver. Staten weinig weerklank vinden; men is er te goed op de hoogte van de improductieve uitgaven voor militaire uitrusting van het land zelf en van zijn oostelijke bondgenooten, om daar veel gehoor aan te schenken. Bovendien heeft Amerika, als stok achter de deur, reeds de waarschuwing geuit, dat Frankrijk — en ook Italië — voortaan alleen leeningen kunnen krijgen, als zij hun schulden consolideeren.

Duitschland.

Donderdag heeft de Fransche generaal Walch, chef der militaire Ententecommissie van contrôle een bezoek gebracht aan de fabrieken van Krupp te Essen, waar hij met de directie overleg heeft gepleegd omtrent den eisch der commissie tot vernietiging van de groote draaibanken der fabrieken.

Het in het Ochtendblad opgenomen bericht omtrent onderhandelingen van een groep buitenlandsche financiers over den aankoop van de tot het Stinnesconcern behoorende Deutsche Allg. Ztg. wordt tegengesproken. De Berlijnsche draadlooze dienst meldt dat het blad voor 3 millioen mark is verkocht aan den papierfabrikant Salinger en aan dr. Weber, die het zelf zullen exploiteeren. Het blad behoudt zijn tegenwoordige richting.

De Duitsche spoorwegmpij. heeft — naar we reeds meldden — den eisch van haar personeel tot loonsverhooging met 12 penning per uur van de hand gewezen. In de motiveering van dit besluit zegt de directie dat een verhooging van de spoorwegtarieven, die het noodzakelijk gevolg van inwilliging zou zijn, op het oogenblik niet mogelijk is.

Ter gelegenheid van het jubileum der Zeppelin Mpij. te Friedrichshafen zijn Colsmann, directeur-generaal der vennootschap, dr. Durr en dr. Eckener tot eereburgers der stad benoemd.

De gemeente Berlijn heeft, met het doel voor de voornaamste levensbehoeften prijsregelend op te treden, commissies ingesteld.

Die voor de vleeschprijzen heeft al enkele malen vergaderd, maar is nog weinig opgeschoten, omdat de groothandel en de slagers haar ver uiteenloopende inlichtingen geven. Uit die van den groothandel is op te maken dat de kleinhandel zeer hooge winsten neemt, doch deze beweert dat de groothandel in de statistieken lagere prijzen opgeeft, dan hij in rekening brengt.

De commissie heeft nu besloten, daarnaar een onderzoek in te stellen en zal tevens moeite doen om voor Berlijn grootere hoeveelheden bevroren vleesch vrij van invoerrechten aangevoerd te krijgen, daar dit goedkoope vleesch, mits in voldoende kwantiteit op de markt gebracht, de prijzen van versch vleesch zou drukken.

Frankrijk.

Uit de Pyreneeën wordt gemeld, dat daar sinds een paar dagen de vluchten ooievaars en wilde eenden zijn opgemerkt. Men vreest, dat deze trek op een zoo ongewonen tijd op een vroegen en strengen winter zal wijzen.

Te Lunéville heeft een vrouw haar huis in brand gestoken, omdat zij in dezelfde gevangenis wilde worden opgesloten, waar haar dochter eenige weken geleden, onder verdenking van kindermoord, was heengebracht. Zij is daar nu inderdaad gevangen gezet, zoodat zij haar zin heeft gekregen.

Toen Richards, de gouverneur van Martinique, te Fort de France aan boord wilde gaan, werden er vier revolverschoten op hem gelost. Hij is zwaar gewond naar het ziekenhuis gebracht.

Engeland.

Vliegen in Engeland.

De Times publiceert het jaarrapport van den directeur van het civiele vliegwezen in Groot-Britannië. Er blijkt uit, dat in het jaar, eindigend Maart 1925, 17835 passagiers zijn vervoerd. Dat is over de 3000 meer dan in het voorafgaande jaar. Het percentage der toeneming van de passagiers in Engelsche vliegtuigen, was minder dan het percentage van toeneming over het geheele aantal. Daarentegen waren de diensten der Franschen en Nederlanders zeer vooruit gegaan. Nederlandsche vliegtuigen vervoerden 1880 passagiers, tegen 991 in het voorafgaande jaar. Echter waren de vrachtvervoeren der Engelsche luchtlijnen vooruitgegaan, die der buitenlandsche vliegtuigen achteruitgegaan.

Naar Reuter ons uit Londen meldt heeft Havelock Wilson, de president van den (Engelschen) nationalen Zeemans-Vakbond, het volgende verklaard: „De staking, die maakt dat thans in de havens van Londen verscheiden schepen tot oponthoud gedwongen zijn, is aangesticht door de communistische partij, die gedurende de afgeloopen twee weken in verscheiden havens een actie heeft gevoerd.

De onofficieele staking der zeelieden te Londen veroorzaakt eenigen last in de havens aldaar. Echter heeft tot nu toe nog geen schip meer dan 24 uur vertraging ondervonden.

België.

Het Soniën-woud.

(Slot.) *)

Uit Brussel schrijft ons Joh. F. Snelleman:

Het is altijd mooi. Ook bij regen? Ik had die vraag verwacht. Want regen, daarvan moet de meerderheid van het menschdom niets hebben. Toch behooren bosch en regen bij elkaar. Vraagt het Les Amis de la forêt de Soignes of niet juist het bosch de nattigheid goed kan verdragen, beter dan de onbegroeide vlakte. Die vriendenkring is een maatschap, een société, zooals er uit den grond botten zoodra drie, vier menschen bij elkander zijn. Voor hem die van het bosch houdt is er altijd leven, een leven dat de gewone wandelaar niet bemerkt. In alle jaargetijden heb ik er gewandeld: eigenlijk behoorde ik eerelid te zijn van „Les amis".

Zichier hoe een van hen over den wintertijd schrijft: „Non, la forêt n'est pas morte. Si aucune de ses branches ne frisonne aux caresses du vent, si aucun chant ne retentit dans ses profondeurs, si là-bas tout est assoupi, le réveil est certain. Dans quelques mois, les arbres aujourd'hui dépouillés, revêtront leur robe de verdure. On attend le réveil, on nie la mort de la forêt. Elle est toujours vivante...." Gisteren regende het, en we wilden naar Groenendael wandelen, dan over Trois fontaines en Rouge-Cloître naar Auderghem en Brussel. In den regen wandelen is een genot, zelfs met vele kilometers voor den boeg; maar het moet niet al te eng worden. Vlak tegenover de Petite Espinette begint de Drève St. Hubert, een goede kassein-weg, dat we op de steenen zouden blijven dien dag, of althans op iets dat even hard is, zou spoedig blijken.

De voetpaden zijn onbegaanbaar, de fietspaden evenzoo; er stroomen beekjes langs, want effen is de weg nergens; en het water maakt den grond glibberig. Er hangt een gordijn van fijn, bijna doorzichtig weefsel tusschen de boomen, tot in de hooge kruinen van de gladde beukenstammen. Het is heerlijk ademen in deze van waterdamp verzadigde lucht. De Drève du Haras snijdt onzen weg en we buigen rechtsom.... niet telkens schrijf ik, dat het regende, want dat deed 't zoolang we onderweg waren, misschien nog langer. Auto's nu en dan, dat euvel is hier op de groote wegen niet te ontgaan. Overigens niets en niemand, een oord voor den man, die het opschrift heeft uitgedacht „plus je connais les hommes, plus j'admire les chiens", dat ik ontdekte op een allerliefst hondeneetbakje van aardewerk. 't Is toch wel jammer, dat het zóóver moest komen.

Nu de Avenue Dubois, die in het verlengde ligt van de Drève du Haras; een waterval spoelt uit het bosch, en ontlast zich in een greppel langs den kant: ziedaar alweer een „attractie" van den regen. De Avenue Dubois kronkelt; van elk stuk tusschen twee bochten zien we niet het eind, want ook daar hangt de gordijn, als een wolk die op de aarde zakte. Een karretje op den weg, met een paard ervoor en twee mannen erin; het houdt stil, en werkelijk het is een aardig decor van den weg; het paard bekijkt ons, en een der mannen klimt uit het houten bakje. Zullen we vanavond in de Faits divers van de Soir staan? De man wilde alleen weten of hij op den goeden weg naar La Hulpe is. „La Hulpe? mais non, monsieur (want het is altijd goed beleefd te zijn, maar vooral op een eenzamen weg), ge hadt veel vroeger moeten afslaan; rijdt nu door tot Groenendael; tot aan het hooge, steenen viaduct, waarover de trein loopt, daar staat een bord, dat de richting naar La Hulpe aanwijst. In een kwartier, twintig minuten zijt ge bij dat bord." De man weer op zijn wagen en het paardje in draf weg, net of het van den uitleg alles had begrepen. Rechts beginnen de vijvers — in het Soniën-woud wemelt het van vijvers: we krijgen nu die van Groenendael te bewonderen, met de zwanen, die óók doen alsof het niet regent. Iets van den weg, naar den oostkant, ligt de bouwval van de kapel van Ruysbroeck en staat de linde van Ruysbroeck, aan den anderen kant van de chaussée ligt een uitgestrekt arboretum — maar de wandelaar, die de kaart van de „Ligue des amis de la forêt de Soignes" bij zich heeft, vindt dat alles daarop aangegeven.

Het is doodstil op den weg; op onze parapluies spelen de dikke regendroppels, die van de bladeren druipen, ping-pong. Er is geen vogel te zien, en de vlieger, die een paar dagen geleden door de lucht gonsde, vond het vandaag geen weer; we hebben hem gezien; niet hij ons: de wegen zijn te smal; hij ziet één massa groen, bij opvallend licht; de wandelaar beneden ziet, bij doorvallend licht, het bosch veel mooier. Het is misschien goed te waarschuwen, dat men de aanwijzingen op de kaart niet al te letterlijk moet opvatten: er is een Chemin des loups en een Chemin des ours, maar de dieren zelf zijn er al lang niet meer; misschien nog een enkel vosje. Wie daaromtrent verlangt te worden ingelicht, moet in een der vleugels van het museum in het Parc du Cinquantenaire gaan kijken naar alles wat uit den bodem van België uit de grijze oudheid is te voorschijn gebracht. Het is een der belangrijkste afdeelingen des museums, instructief in hooge mate.

Rouge-Cloître vooral, als pleisterplaats op deze wandeling, trok ons aan, een voormalig klooster, met grooten kloostertuin, alles door een hoogen muur omgeven; en alweer vijvers, die aan een omgeving als deze zooveel charme verleenen. In de buurt van Groenendael, het station voorbij, hadden we eerst willen rusten in een eenvoudig estaminet, waar de café-cramique goed is. Rouge-Cloître is een bekend restaurant, van Brussel uit gemakkelijk per tram te bereiken over Auderghem.

Maar we zijn zoover niet gekomen; in Groenendael hebben we den trein genomen, die over Boschvoorde, Watermael en Etterbeek naar Brussel rijdt. In Brussel was het droog; ongeveer halfdrie zaten we bij onze koffie-boterhammen.

Er naderen nog mooie seizoenen voor la forêt de Soignes; de herfst als het beukenloof gaat gelen, de winter, quand la forêt s'éclaire aux rayons de la lune naissante, et, à cette clarté, les nymphes et les faunes dansent sur le tapis blanc de la neige, au bord de l'étang glacé....

---

*) Het eerste stuk is opgenomen in het Avondblad C van 19 dezer.

Rusland.

In strijd met wat dezer dagen de Russische bladen meldden — n.l. dat de onderhandelingen tusschen Duitschland en de sowjet-unie over een te sluiten handelsverdrag hun einde naderen en dat de beslissing ter zake zeer binnenkort is te verwachten, zegt thans een Oost-Express-bericht, dat, hoewel op verschillende punten reeds overeenstemming tusschen partijen is bereikt, er nog een groot aantal belangrijke kwesties is, die niet opgelost zijn en dat het op het oogenblik nog onmogelijk te zeggen is, wanneer de besprekingen daarover zullen eindigen.

Dezer dagen is een decreet gepubliceerd, waarbij de maximum straf voor economische spionnage (het verstrekken van inlichtingen omtrent de huidige positie van genationaliseerde bedrijven aan de vroegere eigenaars) wordt gesteld op 3 jaar. Militaire spionnage wordt evenzeer gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 3 jaar — tenzij de staat door het misdrijf „bijzondere schade" heeft geleden, in welk geval de doodstraf zal worden toegepast.

Uit Moskou wordt aan de Roel gemeld, dat het Sowjet-leger in den loop van September groote manoeuvres zal houden, te gelijk aan de Estlandsche en Litausche grens en aan de Poolsch-Roemeensche grens. Alle wapens nemen aan deze oefeningen deel. De buitenlandsche leden van het bestuur der communistische internationale zijn uitgenoodigd om de manoeuvres bij te wonen.

Teneinde een ruimer gebruik van de officieele, onder het volkscommissariaat van financiën ressorteerende spaarkassen te bevorderen heeft dit volkscommissariaat met ingang van 1 Aug. j.l. de rentevergoeding voor beleggingen vastgesteld op 8 pct. Verder is besloten, het aantal spaarkassen aanzienlijk uit te breiden, o.m. door het oprichten van zulke kassen bij alle groote bedrijven, op de openbare markten enz.

Gedurende de hittegolf, die de laatste weken over Centraal-Rusland en St. Petersburg is gegaan, zijn, volgens de Russische bladen, talrijke gevallen van hondsdolheid voorgekomen. Te St. Petersburg en te Moskou zijn honderden personen, die door dolle honden waren gebeten, met het serum van Pasteur ingeënt, over het algemeen met uitstekend resultaat. In de provincie zijn waarschijnlijk verschillende personen tengevolge van den beet van een dollen hond overleden

Polen.

De Poolsche delegatie naar de vergadering van den Volkenbond zal bestaan uit: Skrzynski, de minister van buitenlandsche zaken, Morawski, minister-resident bij den Volkenbond en Sokal, de minister van arbeid.

Aangezien de Poolsche minister van buitenlandsche zaken door voorbereidingen voor de Volkenbondsvergadering te Warschau wordt vastgehouden, zal de conferentie van de ministers van buitenlandsche zaken van de Baltische Staten niet, zooals het plan was, te Reval, maar kort voor de vergadering van den Volkenbond te Genève worden gehouden. Op de agenda staat, naar de Poolsche bladen melden, ook het vaststellen van een gemeenschappelijke houding inzake het waarborgverdrag.

De Balkanlanden.

Het bolsjewisme op het Balkanschiereiland.

(Van onzen Balkan-correspondent.)

De „Diki" verhuisd.

5 Augustus.

De raad van Joffe, den eersten gezant van sowjet-Rusland bij de republiek Oostenrijk, had Zinowjief, de grootmeester van de IIIde Internationale, Weenen aangewezen tot het hoofdkwartier van communistische bewerking van midden-Europa en het Naburige Oosten. Weenen was zoodoende het groote middelpunt geworden voor de revolutionnaire beweging. Het Weenen van Metternich, de oude en eerwaardige hoofdstad van de apostolische monarchie!

Daar, in den letterlijken zin van het woord in de schaduw van den dom van Sanct-Stefaan, had de „Delegazia Ispolkama Kommunistisjeskago Internationala" — in de wandeling door de bolsjewieken in 't kort de „Diki" genoemd —, haar talrijke diensttakken gevestigd.

Om den gezant Joffe en onder zijn opperleiding, waren aan de „Diki" werkzaam, vooreerst zijn secretaris Goldstein. Verder voor de militaire aangelegenheden: kapitein Subotin als hoofd van de militaire aangelegenheden; een zekere Rosenberg als hoofd der afdeeling materieel (wapens, ontplofbare stoffen, kleeding voor vermommingen, voertuigen, enz.); Richter, meer in het bizonder belast met de militaire propaganda in Duitschland; en Agapajew en Palytzin, gewezen officieren, voor de militaire organisatie en de technische voorbereiding en uitvoering van militaire opdrachten, d.w.z. aanslagen.

Voor de aangelegenheden van de propaganda had Joffe onder zijn orders: Mayer voor Duitschland, Ivanof voor Hongarije, Dimitrief — een gewezen Bulgaarsche argrariër — voor het Balkanschiereiland, en Koziocbinsky voor de Oekraïne en Polen. Het departement der financiën werd bestuurd door Zuckermann en Davidovitsj, dat der sociale zaken door Marsjin en Blummenfeld.

Opgemerkt verdient te worden bij het nagaan van deze naamlijst, dat er slechts twee werkelijke Russen op voorkomen.

De sterke bezetting van de militaire afdeeling, in vergelijking met die der andere diensttakken wijst er verder op dat de organisatie voornamelijk op dat gebied werkzaam moest zijn. Alle bij die afdeeling aangestelden hadden met bijzonder goed gevolg den bijzonderen cursus gevolgd welke te Moskou in het voeren van „burgeroorlog" wordt gegeven. De ouderwetsche methode, als het opwerpen van barricades met uitgebroken straatsteenen of met een omgeworpen vrachtwagen of tram, heeft afgedaan. De „specialiteiten" te Moskou geven hunne leerlingen les in de wijzen, waarop relletjes, volksbewegingen, oproer en opstanden, staatsgrepen en omwentelingen als het ware wetenschappelijk worden voorbereid, uitgevoerd en geleid. Alle bij de militaire afdeelingen van de „Diki" werkzaamgestelden moeten in die nieuwe wetenschappen gediplomeerd zijn.

De „Diki" te Weenen was een der belangrijkste organisaties van de „Kommintern" (de IIIe Internationale) te Moskou.

Nadat telkens weer was gebleken, dat de „onverbeterlijke bourgeoise"-landen van West- en Midden-Europa ongevoelig blijven voor de verlokkingen van de sowjetistische verbroedering, heeft Moskou zijn oogen meer in 't bijzonder naar het Oosten gericht.

De „Kommintern" heeft nu al haar hoop gevestigd op een doeltreffende bewerking van het Balkanschiereiland — nog immer het Kruitvat van Europa — alsook op het stoken in de koloniën en landen van Noord-Afrika, van Marokko tot Egypte en Soedan; terwijl zij in Azië met goed gevolg in China en Tibet is bezig geweest, en in Perzië en in Afghanistan voorbereidingen zijn getroffen.

De apostelen van Lenin gaan niet meer zoo openlijk en onstuimig te werk als weleer. Zij nemen nu de partij op voor het locale nationalisme in de verschillende landen. Zij werpen zich op als de vurige verdedigers van het patriotisme van de Berbers, de Riflieden, de Algerijnen, van den noodkreet „China voor de Chineezen", weg met de onderdrukkers uit het Westen; en van het verzet der Tibetanen tegen het eeuwenoude theocratische bestuur der Lama's.

Op het Balkanschiereiland trachten zij evenzoo te werk te gaan. De teleurstellingen, de wrok, de verbittering welke de wereldoorlog er heeft achtergelaten en die door de vredesverdragen van Neuilly en St. Germain, en niet minder door de uitwisselingsbepalingen van dat van Lausanne, zijn verscherpt, verschaffen den bolsjewiki de gunstigste gelegenheden om hunne verlokkingen gehoor te laten vinden bij al de door het lot en de politiek misdeelden.

Men zag dan ook aan de gewezen ambassade van den Tsaar, waar de „Diki" te Weenen was gehuisvest, talrijke Montenegrijnen uit en ingaan, uit hun land gegaan vanwege de Servische overheersching, Macedoniërs in toorn en wanhoop wegens den toestand in hun vaderland, de uit Bulgarije uitgeweken agrariërs en communisten, op wraak zinnende tegen de tegenwoordige machthebbers aldaar, en hopende dit met behulp van de „Diki" op hun beurt weer te zullen verjagen om zich daarna weer op hun plaats aan het roer en het laatje te kunnen zetten.

Inderdaad was de „Diki" er drie jaar geleden in geslaagd in Bulgarije de agrariërs onder Stamboeliiski met de communisten te verzoenen en scheen de verwezenlijking van de Sowjetrepubliek daar te lande reeds zeer nabij, toen plotseling in Juni 1923 de door Stamboeliiski sterk vernederde officiersvereenigingen en de intellectueelen hem en zijn geheele regiem in nog geen drie uur tijds volslagen omverwierpen.

Evenzoo was het de „Diki" gelukt om onder de Macedonische revolutionnairen zoodanige tweedracht te zaaien, dat de geduchte „Macedonische Binnenlandsche Organisatie" veel van haar kracht verloor en zij het „verwoede nationalisme" — dat den bolsjewiki niet kan passen — heeft moeten opgeven voor een meer revolutionnair en terroristisch optreden, overeenkomstig de wenschen van Moskou.

Die werkzaamheden van de „Diki" en dat tot zich trekken van allerlei revolutionnaire en tot-alles-bereid-zijnde elementen, van lieden van allerlei nationaliteit en slag, waren echter langzamerhand voor de organisatie een bron van toenemende moeilijkheid geworden. De Weensche politie begon zich er mede te bemoeien en van buiten af werd de Oostenrijksche regeering verzocht om op het gedoe van de „Diki" wat scherper het oog te houden. Eindelijk, in Mei, zag de regeering van Zuid-Slavië zich genoopt naar aanleiding van de ontdekking te Belgrado van een wijd vertakt communistisch komplot tot het vermoorden van Koning Alexander van Pasitsj en een aantal andere vooraanstaande politieke mannen, en het in de lucht doen springen van het Paleis, het Parlementsgebouw en de woningen van de ten doode opgeschrevenen, een komplot dat van de „Diki" zou zijn in elkaar gezet er bij de Oostenrijksche regeering met nadruk op aan te dringen, dat er aan zulk misdadig drijven van de Russische communisten te Weenen voor goed een einde zou worden gemaakt.

En ziet, nog voordat de Ballplatz tijd had kunnen vinden om op die ernstige nota van Zuid-Slavië te antwoorden, toog de „Diki" uit de Richardgasse te Weenen weg en verhuisde naar het Zuiden ingevolge een per dringend telegram uit Moskou ontvangen order van Djerzinski.

De voorraad wapens en munitie, het verdere materieel, de archieven, het werd alles met groote haast ingepakt en benevens de menigte bagage van het talrijke personeel naar de Südbahn gebracht en in een speciale wagen naar Triest verzonden. Het personeel volgde den volgenden dag, echter niet allen te zamen, doch bij twee of drie, en naar verschillende richtingen.

Het hoofdkwartier van de „Diki" is nu — ten minste voorshands — naar Saloniki verlegd, waarheen het personeel zich ieder op zich zelf en langs verschillende wegen heeft begeven. Afgewacht moet nu worden of de regeering in Griekenland — welke den laatsten tijd veel last van communistische woelingen, ook onder het leger heeft gekregen — gastvrijheid zal willen verleenen. Door de nu opgedane ondervinding geleerd zullen de lieden der „Diki" zich voor 't oogenblik wel wat ingetogener en voorzichtiger gedragen dan den laatsten tijd te Weenen het geval is geweest. Voor de rust in de Balkanlanden kan echter de vestiging van die stokebranden nu midden op het Balkanschiereiland zelf nog heel wat bedenkelijker worden, dan die te Weenen reeds is geweest.

Volkof, de Bulgaarsche minister van oorlog, heeft aan alle partijen een dringenden oproep tot bezonnenheid en gematigdheid gericht. Hij constateert, dat Bulgarije door het revolutiegevaar wordt bedreigd. Het leger is wel onwankelbaar, maar mag niet in partijtwisten worden verwikkeld.

Aangezien Volkof de sterkste figuur uit het tegenwoordige Bulgaarsche ministerie is, vindt zijn oproep, zoo seint onze Weensche correspondent, bijzondere aandacht, vooral waar de overtuiging bestaat, dat hij niet zonder ernstige redenen zal zijn uitgevaardigd.

China.

Senator Borah, de voorzitter van de commissie voor de buitenlandsche aangelegenheden uit den Senaat, heeft — zooals hij steeds doet wanneer er ergens ter wereld een wagen uit het spoor ligt — zijn meening geuit over de crisis in China. Er zal — meent Borah — in het Verre Oosten geen vrede komen vóór de buitenlandsche naties hun politiek wijzigen. Blijkens een brief van Borah dezer dagen in de Amerikaansche pers gepubliceerd, zal het noodig zijn dat in China de extra-territorialiteitsrechten van de buitenlanders worden afgeschaft. Het is niet zijn bedoeling dat dit nu maar zoo één-twee-drie dient te geschieden, maar de buitenlandsche mogendheden dienen hun goede trouw te bewijzen en onverwijld maatregelen nemen die de afschaffing der extra-territorialiteit mogelijk maken.

Volgens Borah is het optreden van de mogendheden thans er juist op berekend, de afschaffing der extra-territorialiteit te beletten. En het moest dan ook — naar Borah niet verbloemde — als volkomen duidelijk worden beschouwd, dat de mogendheden niet oprechtelijk naar het goede doel streven. Wij laten hier volgen wat Borah o.m. schrijft:

„Buitenlandsche belanghebbenden exploiteeren menschenlevens in China op een wijze die door geen menschentaal is te beschrijven. Het is, onder deze omstandigheden louter huichelarij, om China te sommeeren, orde op zijn zaken te stellen". Naar Borah opmerkt, gelooft hij, dat indien de buitenlandsche mogendheden hun politiek wijzigen en onmiskenbare bewijzen geven van hun voornemen om te helpen en de rechten der Chineezen te eerbiedigen inplaats van de Chineezen uit te buiten deze laatsten het geduld zullen hebben om een program uit te werken, al zou dat tijd eischen.

Zuid-Afrika.

De Moederbond en het Zuid-Afrikaansche diaconessenhuis.

(Particuliere correspondentie.)

Stellenbosch, 31 Juli.

In Pretoria zelf zag ik allerlei interessants. Ge hebt wel eens gehoord van het Zuid-Afrikaansche Diaconessenhuis, dat voor het grootste deel van Hollandsch geld bestaat. Het is een klein ziekenhuisje van 12 bedden. De matrone, Zuster Hartog, hoopt het uit te kunnen breiden, „als het schip met geld uit Holland komt". Zij hebben er een mooi terrein voor gekocht. Dan konden de zusters hier opgeleid worden. Nu krijgen ze een tweejarige opleiding en gaan voor haar diploma naar het Utrechtsche Diaconessenhuis. Men zou denken, dat dit een groote aantrekking zou moeten uitoefenen, neen, de meesten gaan na twee jaar weg. De matrone vertelt mij, dat van de 90 zusters er maar 5 naar Utrecht zijn gegaan. Zij betreurt, dat men in Utrecht de Afrikaansche verpleegsters niet wat meer gelegenheid geeft om goede muziek te hooren, of een goede tooneelopvoering te zien. Ze hebben nog meer gelegenheid daarvoor in Pretoria dan in Utrecht.

Ook 't Afrikaansche Diaconessenhuis staat op streng christelijken grondslag, maar men staat hier ruimer tegenover muziek en tooneel dan in Nederland. De matrone zou willen, dat de verpleegsters in haar vacantie eens wat rondreisden bijv. in Duitschland of Zwitserland onder goed geleide op een goedkoope manier.

Het is een gezellig klein ziekenhuis voor eerste en tweede klas patienten. Men ligt er alleen of met zen tweeën op een kamer met openslaande deuren in een mooien tuin. Het ligt rustig in Sunny Side, een eind buiten de stad en er heerscht een prettige geest van samenwerking.

Weten de Hollandsche verpleegsters, dat er in Pretoria een bond bestaat van „gesertifiseerde Hollandsche en Afrikaansche verpleegsters"? Het is goed zoo iets te weten als men uitkomt. Of er verpleegsters noodig zijn, kan ik niet beoordeelen. Wel weet ik, dat ik er geen enkele ontmoet heb, die in korten tijd met verplegen rijk is geworden, zooals sommige in Holland denken. Wel, heb ik er verscheiden ontmoet, die het hier prettig werken vinden, omdat men zelfstandiger werkt dan in Holland.

Een mooie Afrikaansche instelling is de Moederbond. Mevrouw van Broekhuysen vertelt mij van het ontstaan. Hoe men als commissievrouw op huisbezoek zoo dikwijls vooral op het platte land, een zwoele vrouw aantreft. De eerste vrouw is dan meestal gestorven na de geboorte van een kindje. De kraamvrouw-verzorging is nog maar bitter slecht, in de buitendistricten. Men is aangewezen op de „ouvrou", een vuile kaffermeid, lieve, brave zielen soms, welmeenend en de eenige uitkomst in den nood, maar die den dood van heel wat vrouwen en babietjes op haar geweten hebben.

„Die „Bond" het sy ontstaan te danke aan die noodkreet van één Boerevrouw, wat in die uur van haar beproeving alleen gestaan het in die agterveld van Lydenburg, ver van alle hulp verwijderd, bijgestaan deur 'n swart skepsel! Die vrouw het 'n beroep gedaan, wat deursidder was van benoudheid en angs, 'n beroep op die vroue van haar volk om heur dure plig nie te vergeet. jeens diegene van hul susters wat ver weg woon van die geriewe van die stede".

Zoo zegt een klein propagandaboekje, dat van 't jaar is uitgegeven.

Toen sloeg men de handen in een om een opleidingsschool op te richten, een school, die Afrikaansche meisjes zou opleiden voor het mooie werk van vroedvrouw.

In Mei 1918 werd de Moederbond opgericht. Het oude Presidentshuis, het huis van Kruger, werd door de familie Eloff voorloopig afgestaan. Een gediplomeerde verpleegster (gesertifiseerde, zeggen we hier) kan in een half jaar, een ongediplomeerde in één jaar tijd daar haar „midwife" vroedvrouwexamen doen. Schrik nu niet, het is hier nu eenmaal anders dan in Holland. Vergeet niet, dat men hier staat voor een groote nood, dat men den strijd aanbindt tegen de vuile „ouvrou", die niets weet. Verpleegsters zijn nu eenmaal gewend zelfstandiger op te treden dan in Holland. Ik heb uitstekende Hollandsche verpleegsters gesproken, die mij zeggen, dat deze vroedvrouwen goed werk doen en een zegen zijn.

In den Moederbond werken alle vrouwen-vereenigingen samen: de nationalisten, de arbeiders, de Zuid-Afrikaansche Partij. Van allen krijgt ze subsidie en zo zijn allen vertegenwoordigd in het bestuur.

De Bond heeft 49 vroedvrouwen afgeleverd in deze 7 jaar. Meisjes van buiten worden meestal op aanraden van een vereeniging, van den predikant of den dokter aangenomen. Zij moeten zich schriftelijk verbinden niet in Pretoria te blijven, maar terug te gaan naar de buitendistricten, waar de nood het hoogste is. Het vorige jaar, vertelt mevr. v. Broekhuysen mij, is een van de zusters van den Bond als eerste geslaagd voor 't vroedvrouw-examen. Er waren 50 candidaten uit alle deelen van de Transvaal.

Het Krugerhuis is nu aangekocht door de regeering om als museum te worden ingericht en de Moederbond is aan het bouwen.

Op het oogenblik kan men maar 18 patiënten opnemen. Er zijn twee eerste klas kamers voor één persoon en twee zalen ieder met 8 bedden.

Het hospitaal is haast altijd vol, het nieuwe zal veel meer zieken kunnen opnemen. Daar zal ook een soort crèche zijn voor kleine kindertjes, waar de zusters de verdere kinderverzorging zullen leeren.

Aan het hoofd van opleidingsschool en hospitaal staat zuster Erlank, een Afrikaansche. Ze maakt een zeer beschaafden, prettigen indruk. Ze vertelt me, hoe tevreden men is in de buitendistricten over het werk van haar vroedvrouwen, hoevele aanvragen om zusters zij krijgt. En ze verheugt zich over de uitbreiding van haar werk in het beter ingerichte, grootere ziekenhuis.

Tot slot nog iets over twee energieke Hollandsche dames. Ze waren tuberculose-enquêtrices, ze stonden alleen op de wereld, en ze hadden een beetje geld. Ze kwamen naar Zuid-Afrika om eens wat van de wereld te zien. Ze reisden wat rond en volgden een landbouw-cursus in Natal. Daar kregen ze het te pakken. Hun ideaal werd „een plaas". Ze kochten een klein huisje buiten Pretoria en een klein stukje grond. Ze kochten één koe en één kalf. In Holland waren ze doodsbang geweest voor koeien. Nu gingen ze er van houden. Ze vroegen een „licence" en verkochten de melk, die ze niet zelf konden gebruiken. Langzaam gingen ze vooruit, nu hebben ze 25 koeien en een bul en een goed beklant melkerijtje. Wat is het er Hollandsch kr. 760indelijk. Als ik in Pretoria woonde, werd ik dad. 758. hun klant. Pretoria[illegible] 759.7 heerlijke stad, vol gastvrije, vriendelijke Holl[illegible] Afrikaners. Wat een heerlijk klimaat, wat [illegible] 759.3 755ke zon!

756.2 757.
758.8 758.7
756.0 760
755.9
75

Vereenigde Staten.

Te Chicago is onlangs de heer Victor Fremont Lawson overleden. Hij was de uitgever-hoofdredacteur van de Chicago Daily News. Bijna 50 jaar was hij met dit blad verbonden geweest. Aanvankelijk — van 1876 tot 1888 had hij Melville E. Stone als mede-eigenaar, maar in laatstgenoemd jaar kocht hij Stone uit. Hij stichtte een morgenblad in 1881, kocht later andere couranten aan en bracht samensmeltingen teweeg. Ook op het gebied der collectieve nieuws-verzameling en -verspreiding speelde hij een groote rol. Jaren lang was hij een der voormannen van de Associated Press. Lawson was een dagbladmagnaat van den ouden stempel. Hij ging volkomen op in zijn werk; zijn courant was hem alles.

Ook voor de publieke zaak voelde Lawson. Hij heeft er, door zijn initiatief en door de krachtige campagne van zijn bladen, zeer toe bijgedragen dat in de Unie een postspaarbank tot stand kwam.

Buitenlandsch Nieuws.

De Koning en de Koningin van Zweden zijn gisteren bij hun landing op Finsch grondgebied door den president van de republiek verwelkomd. Daarna begroette de burgemeester van Helsingfors hen. De Koning bedankte met een hartelijke toespraak. 's Avonds werd er een feestmaal gegeven op het kasteel van den president.

Te Havana is de hoofdredacteur van het blad El Dia, dat sinds eenigen tijd een heftige campagne tegen Machato, den president van Cuba, voerde, en daarvoor verbeden was, door twee lieden, een blanke en een neger, toen hij uit zijn auto stapte, doodgeschoten.

Begin September zal het Oostenrijksche parlement waarschijnlijk een zitting van één dag houden ter afdoening van de begrooting voor 1926, aangezien de regeering deze, zooals zij tenslotte wordt vastgesteld, te Genève zal indienen. Kanselier Radek gaat 10 September naar Genève.

Kerknieuws.

Stockholm.

De conferentie besprak gisteren de onderwerpen: Christelijke liefde en economische en industrieele problemen, Mensch en eigendom, Nationale en internationale coöperatie in de industrie, Kind en adolescent (e), Arbeid en werkloosheid.

In den namiddag werd een excursie gemaakt naar het koninklijk paleis te Drottningholm.

Vandaag heeft het congres besproken: De kerk en de zedelijke en maatschappelijke problemen; toespraken werden gehouden door rev. Willreason (Engeland), mevr. Cadbury (Engeland) en anderen. Vanavond zal besproken worden het onderwerp: Behandeling van den misdadiger en christelijke broederschap. Morgen zullen verscheidene afgevaardigden in Zweedsche, Engelsche, Duitsche, Fransche en Russische kerken preeken. In het openbare park zal 's middags een bijeenkomst worden gehouden, waar drie sprekers zullen optreden.

Van de dagen van het oude Athene af, toen er reeds wetsbepalingen uitgevaardigd werden tegen onbehoorlijke kleeding, tot nu toe duurt onverdroten de strijd tegen de onvoegzame kleeding voort. Blijkbaar zijn de dames hardleersch en.. listig. Van het laatste geeft een verhaal, dat wij in een Fransch blad lezen, een sprekend staaltje.

De bisschop van Florence had allen dames, die geen geheel gesloten kleeren droegen den toegang tot de kerken verboden. Er werd lang weerstand geboden. Maar tenslotte gaven de poenitenten toe en verschenen ter kerke, hals en schouders met dichte sjaals bedekt. Echter, niet zoodra waren zij binnen, of.... de sjaals verdwenen en de bloote hals en schouders waren er weer. De dienst, die reeds begonnen was, werd onmiddellijk gestaakt.

Mededeelingen en Aanbevelingen

(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

...Die telkens terugkeerende asthma-aanvallen vernielen Uw hart. Voorkom dus dat de taaie slijm zich vastzet! Gebruik daarvoor de beproefde

Akker's Abdijsiroop

C.11

Bergh grijpt hun wiel. De jacht is opwindend. Tegen de heuvels gaat het geweldig. Langzaam wint de tweede groep terrein. Meter aan meter wordt ingeloopen en na een schitterende race sluiten de renners zich weer aan. Van de 36 renners zijn er nu nog 19 in het hoofdpeleton: 3 Franschen, 4 Belgen, 2 Nederlanders (Maas en van den Bergh), 3 Zwitsers, 3 Italianen, 1 Oostenrijker, 2 Duitschers en een Deen.

Hoenderloo, 99 K.M.

Op het landgoed van den heer Kröller werd het, na eenige mislukte pogingen om te ontsnappen, kalm aan gedaan en tot ons groot genoegen zagen wij hier van der Aar en Muller weer bijkomen, doch nauwelijks bij, kreeg de Amsterdammer Muller weer een lekken band. Hij kon toen weer opnieuw aan een lange jacht beginnen. De 100 K.M. waren inmiddels afgelegd in 3 uur 5 minuten. Muller heeft dit keer wel zeer snel gerepareerd. Na slechts weinige kilometers was hij weer bij.

Beekbergen, 110 K.M.

Na Beekbergen ging het weer bedaard aan en zoo groeide het peleton weer tot 23 à 24 man aan. Dan echter komen wij weer in de heuvels en naderen wij het moment, waarop de slag aanbreekt. Eerst trekt Maas het peleton tot een kleurig lint. Dan begint Becher te trekken. Op weg naar de Woeste Hoeve is het de Deen die kop loopt.

Schelmscheweg, 131 K.M.

Tegen verwachting bracht de contrôle aan de Woeste Hoeve geen verandering. De renners hingen hun tasschen met voedingsmiddelen om den hals en verzadigden zich al rijdend. Na deze opkikkering werd nog even bedaard aan gedaan, en daarna werd in een straf tempo, met 3 Nederlanders achter den kop loopend, aan de laatste 50 K.M. begonnen. Hansen is juist met Maas weggeloopen.

Deze poging mislukte, doch op den Schelmschen weg werd weer straf gereden. De Oostenrijker Hang kreeg hier een lekken band. Op den straatweg Ede—Arnhem kwamen Jan Maas, de Engelschman Wilson en de Deen Maansson te vallen. Zij bleven een moment liggen en uit de wanhopige gebaren maakten wij bij het passeeren op, dat Maas door een gebroken fiets niet verder kon.

Blanchonnet en de Duitscher slipten even. Zij verloren een paar honderd meter doch kregen weer spoedig aansluiting aan het peleton.

Harskamp, 150 K.M.

Met nog 33 K.M. in het vooruitzicht, wordt zeer snel gereden. De Engelschman Temme komt te vallen, doch kan direct weer verder gaan en komt weer bij. Ook zien wij hier de Oostenrijker Hang weer verschijnen.

Even voor Stroe (138 K.M.) geeft Blanchonnet teeken van vermoeidheid. Hij laat het peleton los en probeert weer bij te komen, zakt weer terug en gaat dan opzitten. Een groot favoriet was uit den koers.

Even later kreeg de Italiaan Serrato een lekken band. Het zal zeer de vraag zijn of hij nog kan bijkomen.

15 K.M. voor het eind gaan wij langs de renners heen en snellen wij naar het eindpunt, waar zich vooral voor de laatste 500 M. zeer veel publiek heeft verzameld.

Aan de finish bevindt zich Prins Hendrik vergezeld van den burgemeester van Apeldoorn, jhr. W. Roosmale Nepveu. Juist spurten de renners over de streep. De Belg Hoevenaers wint met half wiel het wereldkampioenschap. Tweede is de Franschman Leducq, derde is de Nederlander Van den Bergh, vierde de Nederlander Van der Aar. Muller, die aan het wiel van Hoevenaers zat, viel.

Paarden.
Bij de wedstrijd te Baden-Baden heeft Weissdorn, eigenaar Oppenheim, het hoofdnummer gewonnen tegen Italiaansche en Hongaarsche paarden.

Zwemmen.
De temperatuur van het water is heden 68 graden.

Telegrammen.

Engeland en China.

LONDEN, 22 Aug. (R. C.) Tot dusver heeft het departement van buit. zaken geen antwoord uit Peking ontvangen op haar vragen over den aard en de beteekenis van den scheepvaartboycott te Kanton. Blijkbaar wil de regeering te Peking zich niet binden, en noch den boycott voor haar verantwoording nemen, noch hem wraken. Verder te Peking aan te dringen acht de Daily Telegraph niet verstandig, daar dit de centrale Chineesche regeering zou kunnen bewegen zich bij de rooden in Kanton aan te sluiten. Het blad zou het beter vinden als Engeland een koopvaarder onder begeleiding van oorlogsschepen naar Kanton bezond, waartegen noch de Ver. Staten, noch Japan bezwaar zouden maken. Ten slotte betreurt de D. T. dat Engeland zich in China tot dusver onzijdig heeft gehouden; het ware beter geweest van meet aan Tsjangtsolin te steunen.

LONDEN, 22 Augustus. De Manchester Guardian wijdt een algemeene beschouwing aan den toestand in China. Speciaal de actie van de regeering, die in Kanton de baas is, wordt door de Manchester Guardian behandeld. Het blad schrijft:

Alle moeilijkheden zijn terug te brengen op één vraagstuk: de gevolgen van de verbrokkeling van het centrale gezag over China, 't welk wordt uitgeoefend in Peking. De Britsche regeering heeft, rekening houdende met den binnenlandschen toestand van China en met den internationalen toestand erbuiten, voorzichtig gehandeld.

Als een middel om de dringende vraagstukken ter hand te nemen en in de eerste plaats met betrekking tot Sjanghai, zullen wij een openbaar rechterlijk onderzoek instellen naar de voorgevallen opstootjes.

Dit zal geen poging zijn om iemand van schuld schoon te wasschen maar het doel is, alle feiten aan het licht te brengen en te verkrijgen, dat recht wordt gedaan.

Zeer tot onzen spijt heeft de Chineesche regeering geweigerd een vertegenwoordiger bij dit onderzoek aan te wijzen.

In de tweede plaats zijn er onderhandelingen geopend tusschen de diplomatieke vertegenwoordigers te Peking en de Chineesche regeering over onderwerpen die met gebeurtenissen in Sjanghai verband houden, zij het ook niet met de opstootjes zelf. Een van de onderwerpen, die op deze wijze zijn ter sprake gebracht, is de vertegenwoordiging van de Chineezen in den gemeenteraad van Sjanghai. Op het oogenblik bestaat de gemeenteraad uit Europeanen, Amerikanen en Japanners. De voorzitter is op het moment een Amerikaan.

De Britsche regeering poogt een collectief antwoord van alle mogendheden voor te bereiden op de verschillende Chineesche nota's, die zijn aangeboden en in het bijzonder op de nota van den 24sten Juli, waarin de Chineezen zich beklaagden over de unfairheid van verschillende verdragen.

Het is onze wensch, dat die (collectieve) nota van antwoord een verklaring zal wezen nopens de politiek van alle mogendheden; en de nota behoort den Chineezen duidelijk te maken, dat zij zelf de meeste verantwoordelijkheid dragen voor een goed bestuur over China, en dat de buitenlandsche mogendheden dit regeeren niet voor hen (Chineezen) kunnen verrichten.

Het eerste, dat zal moeten geschieden, is, de bepalingen ten uitvoer te leggen van de conferentie van Washington. Een eerste stap ter bereiking van dat doel is de douane-conferentie, welke thans spoedig zal worden gehouden.

Terzelfdertijd dient een commissie te worden benoemd om het geheele vraagstuk der extra-territorialiteit te bestudeeren.

Het collectieve antwoord der mogendheden op de Chineesche nota is nog onder beraad. Er zijn zestien mogendheden, die het recht hebben om te worden gehoord.".

LONDEN, 22 Augustus. (Reuter.) Hier is bericht ontvangen uit Hongkong, waaruit blijkt dat aldaar de handel totaal is verlamd als gevolg van de boycottbeweging in Kanton.

De onlusten in China.

PEKING, 22 Augustus. (Reuter.) De Italiaansche consul-generaal te Kanton heeft de Italiaansche legatie te Peking er van op de hoogte gesteld, dat te Ahifoeng „roode" vrijwilligers den Italiaanschen katholieken zendeling en pater Branchi hebben weggevoerd.

De strijd in Marokko.

LONDEN, 22 Augustus. (R. C.) Volgens berichten uit Madrid en uit Tandzjer heeft de aanval van de Rif-Kabylen op Alhucemas acht uren geduurd. De Spaansche verliezen zijn niet groot, maar overste Monasterio, de bevelhebber van het eiland, is gedood. Er zijn Spaansche oorlogsschepen naar het eiland vertrokken.

Scheepsramp.

COLOMBO, 22 Augustus. (Reuter.) Er is een draadloos bericht ontvangen van het Duitsche s.s. Emil Kirdorff (5695 ton), 't welk onderweg van Jokohama, in brand is geraakt. Het schip bevindt zich in den Indischen Oceaan.

Laatste Berichten.

Nederland.

Nederlandsche Roode Kruis.

In de op 20 dezer gehouden, door den Prins gepresideerde vergadering van het dagelijksch bestuur der vereeniging Het eNderlandsche Roode Kruis, zijn de nieuw benoemde bestuursleden geïnstalleerd en wel: generaal-majoor b.d. jhr. J. H. Röell als eersten ondervoorzitter, mr. C. van Slooten Azn. als secretaris-generaal, mr. W. J. baron van Lynden als penningmeester, prof. dr. G. J. W. Koolemans Beynen als hoofd van het transportwezen en dr. M. Rutgers als hoofd van het ziekenwezen.

Legerorder omtrent woningbeurzen.

In den bundel Legerorders 1925 komt onder no. 238 de volgende kennisgeving voor:

Ten einde te bevorderen, dat bij overplaatsing de belangen van het rijk, zoowel als die van de overgeplaatste personen, zooveel mogelijk worden behartigd, en het hiervoor van nut kan zijn te weten, dat op verschillende plaatsen voor het verkrijgen van een woning van gemeentewege hulp wordt verleend, wordt de aandacht gevestigd op het bestaan van gemeentelijke woningbeurzen.

Dergelijke woningbeurzen bestaan thans reeds in de gemeenten (garnizoenen): Amsterdam, 's Gravenhage, 's Hertogenbosch, Middelburg, Tilburg en Utrecht. (De Gem. Woning Ct.)

Binnenlandsch Nieuws.

EDAM. In de Donderdag gehouden raadsvergadering heeft de voorzitter meegedeeld, dat Ged. Staten bezwaar maken tegen de verordening, houdende bepalingen ten aanzien van de breedte van velgen en banden van wielen van rijtuigen, waarmede in de bebouwde kom der gemeente mag worden gereden. Naar het oordeel van dit college mist de gemeenteraad de bevoegdheid, deze bepalingen vast te stellen voor wegen binnen de bebouwde kom. Het woord landwegen in de wet van 2 Dec. 1869 (Stbl. 39) is naar de meening van Ged. Staten uitsluitend gebezigd als tegenstelling van waterwegen, zoodat de bedoelde wet op alle wegen te land zonder onderscheid van toepassing moet worden geacht.

De raad besloot, de bepaling vooralsnog niet in te trekken.

Voorts hebben Ged. Staten meegedeeld, dat zij het bedrag ad *f* 500 als subsidie in de kosten van restauratie van de kerk, zoowel ten opzichte van het belang dat deze gemeente heeft bij het behoud van dit kerkgebouw als met betrekking tot het totaalbedrag van de kosten van herstelling en de daarin door het Rijk en door de provincie te verleenen bijdrage veel te laag achten.

Aangeboden werd de gemeenterekening over 1924. Ontvangsten gewone dienst *f* 367.736.69. Uitgaven idem *f* 333,908.01. Saldo *f* 33.828.68. Ontvangsten kap. dienst *f* 220,562.57. Uitgaven idem *f* 215,047.78. Saldo *f* 5514.79. (Hdbl.)

HEERENVEEN. Vannacht is hier overleden, 66 jaar oud, dr. G. Kylstra, oud-geneesheer, oud-lid van den gemeenteraad van Schoterland en van de Provinciale Staten van Friesland.

Oost-Indië.

Staking te Semarang.

Lloyds seint dat de toestand te Semarang ernstiger is. De haven zal gesloten worden en de schepen zullen in anderen havens op Java worden gelost.

In- en uitvoerrechten.

(Aneta). De opbrengst van de in- en uitvoerrechten bedroeg in het eerste halfjaar 1925 *f* 54,236,608 tegen *f* 44,230,424 in hetzelfde tijdvak van 1924. De raming was *f* 45.437.500. Het statistiekrecht, dat in werking is getreden, bracht *f* 904.796 op tegen een raming van *f* 62.500.

Post en Telegraphie.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, dat, blijkens van de Postadministratie van het Koninkrijk der Serviërs, Kroaten en Slovenen ontvangen bericht, stukken bestemd voor de stad Bitolj, welke als aanwijzing van de plaats van bestemming een der aanduidingen „Monastir", „Monastir—Bulgarije", „Monastir—Griekenland", „Monastir—Turkije" of in het algemeen van eenige andere benaming dan „Bitolj" zijn voorzien, zullen worden teruggezonden.

Gemengde Berichten.

Gistermiddag is te West IJsselmonde het 4½-jarige zoontje van den heer v. B. uit Rotterdam, die daar met zijn ouders gelogeerd was, door een uit de richting van Ridderkerk komende autobus overreden en gedood. Naar wij vernemen treft den chauffeur geen schuld.

Brandstichting en zelfmoord.

Na het hotel pensioen Het Hilletje te Kootwijk in brand te hebben gestoken, heeft een gewezen kellner uit dat hotel zich onder den trein geworpen en is doodgereden.

Marktberichten.

LONDEN, 21 Augustus. Smithfield-vleeschmarkt. Hollandsche schapen 7/4 à 8/-. Holl. varkens 6/10 à 7/4. Holl. lammeren 7/4 à 9/-. Holl. kalveren vette 8/- à 10/- en nuchtere 5/4 à 6/-, alles per steen van 8 Eng. pd.

Buitenlandsch Nieuws.

Op de Britsche rijkstentoonstelling te Wembley beginnen Maandag de taptoe's, waarvan wij onlangs melding hebben gemaakt. Gisteravond hebben de troepen, die er aan deelnemen, een geslaagde generale repetitie gehouden.

De muziek van de corpsen, die in den stoet spelen, zal de volgende week draadloos worden verspreid.

Wetenschappelijke Berichten.

De ooievaars en de stormramp.

Men schrijft ons:

In het avondblad van Dinsdag werd de vraag gesteld (ramens dr. v. d. H. te Gavere bij Gent) of één der lezers ook opgemerkt had het vertrekken der ooievaars vóór de stormramp. Ik kan u daaromtrent mededeelen, dat ik in de week vóór den cycloon op een stuk land bij het Sneeker meer onder Terhorne (Fr.) 30 ooievaars telde, die zich gereed maakten voor het vertrek. Desgevraagd deeld men mij mede, dat dit vertrek gewoonlijk niet vóór begin Sept., op zijn vroegst ult. Aug. plaats vond. Toen wij op onze vacantiereis later weer in de buurt kwamen, werd ons verteld, dat het aantal nog boven de 50 was gestegen, en dat het vertrek één of twee dagen vóór het bekende natuurverschijnsel geschiedde. Het was voor den stadsbewoner een éénig gezicht, een buitenkansje, 't welk andere jaren in de vacantie-maand niet voorkomt.

Voorts meldt men ons d.d. 18 dezer uit Utrecht:

„Op 8 Aug. l.l. 's-morgens omstreeks 11 uur landerijen inspecteerend, heb ik zes ooievaars in kennelijke agitatie zien cirkelen hoog boven de Lek, even westelijk van de spoorlijn Utrecht—Den Bosch. Tot een opzichter, die wij vergezelde maakte ik de opmerking: „'t Is of ze gaan trekken; maar dat is toch nog te vroeg". 't Dichts bijzijnde nest 1½ uur stroomop waarts is, als ik er 's-middags langs kom geregeld leeg. Maar dit zegt weinig daar het broedsel vlug is; en ik meen dat ik eergisteren nog een ooievaar kon daarbij heb zien opgaan. Dus mogelijk zwerft die familie nog in haar rayon".

Het bestuur van het Deensche radiumfonds heeft besloten samen te werken met de commissie uit het Deensch geneeskundig genootschap tot bestrijding van kanker. Het plan is voor dit doel een organisatie te vormen, naar den trust van die in Amerika, Duitschland, België en Turkije.

Onderwijs.

Ter benoeming van een tijdelijk leerares in de Fransche taal- en letterkunde aan de Hoogere Burgerschool te Delft wordt voorgedragen mej. G. J. Fermin.

Op 28 en 29 dezer zal de examen-commissie, bestaande uit de medici dr. J. H. O. Reys en dr. J. Eubsen Dzn. en de heeren J. v. Essen, W. Golting, W. P. Nuyten, J. Penders, J. Mebius en J. P. Rodenburg onder voorzitterschap van den heer Th. Potma en onder toezicht van een daartoe door de Mij. ter bevordering van Geneeskunde ingestelde commissie van toezicht, welke commissie bestaat uit dr. H. J. W. Draaglever Fortuyn, dr. Ph. J. Th. Meurer en dr. W. W. Praag te 's-Gravenhage, gelegenheid geven tot het afleggen van het zgn. vóórexamen in anatomie, physiologie, hygiëne, practijk en theorie der gymnastiek, ten huize van den heer Joh. Mebius, Prins Hendrikplein 11, Den Haag.

In het Weekblad voor Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs no. 51 deelt dr. D. P. A. Verrijp te Arnhem mede, dat op de vergadering van de groep „Leeraren in Wiskunde en Natuurwetenschappen aan Gymnasia en Lycea", op Vrijdag 28 dezer te Amsterdam te houden, gelegenheid zal zijn voor leden en hospitanten om te beraadslagen over de eventueele oprichting van een meer omvattende vereeniging van Wiskundedocenten.

Examen hoofdacte.

Haarlem. Geslaagd de dames E. Schnieding, Zandvoort; M. H. Niemeller, Schoten; A. T. Sandstra, Opmeer en de heer N. L. Sieben, Terschelling.

Kerknieuws.

De wereldconferentie voor practisch christendom.

Een deelnemer schrijft ons:

Dezer dagen is te Stockholm deze wereldconferentie voor praktisch Christendom te samen gekomen. De voorbereiding ervan heeft vele jaren geduurd. Eigenlijk begint in November 1914 de gedachte op te komen. In die maand publiceerden dienaren van de Christelijke kerk in Amerika, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Finland, eNderland, Hongarije en Zweden een verklaring „dat de band der innerlijke gemeenschap, waardoor Jezus Christus ons met elkander vereenigt, door geen macht ter wereld gebroken worden kan".

In 1916 kwam een dergelijke verklaring van de Federal Council of the Churches in Amerika.

En hierop volgden in 1917 uitnoodigingen om deel te nemen aan een bijeenkomst te Upsala, welke in December plaats had.

De beslissende stap werd gedaan toen de president van den Zwitserschen kerkenbond, de generaalsecretaris van den Amerikaanschen kerkenbond en de aartsbisschop van Zweden bij de vergadering van de wereldbond der kerken in 1919 in Den Haag het plan van een wereldconferentie indiende.

Er werd een comité samengesteld dat in Parijs samenkwam en dat weer aan het tegenwoordige comité het leven schonk.

Deze internationale groep heeft nu sinds 1920 in verschillende bijeenkomsten deze wereldconferentie voorbereid.

Moeilijkheden waren er genoeg. Natuurlijk moest men voordat men verdere stappen deed verzekerd zijn van de toestemming en de medewerking der voornaamste kerken. Deze bleek echter bij de meeste te bestaan.

De roomsche kerk heeft geweigerd deel te nemen. Zij gaat uit van de gedachte, dat een wereldconferentie van het christendom onder haar patronaat alleen en binnen hare grenzen kan plaats hebben.

Ook van anderen kant zijn bezwaren geuit. Deze hangen meer samen met de omgrenzing van het terrein. Er waren namelijk reeds andere internationale organisaties in gelijke richting. De wereldbond voor vriendschapsarbeid en de „wereldconferentie voor geloof en kerkordening. De eene houdt zich bezig met de internationale politieke verhoudingen. De andere ziet haar taak in de behandeling van dogmatische vragen. De tegenwoordige conferentie houdt zich hierbuiten. Zij wil geen strijdvragen van confessioneelen aard behandelen. Het eenige wat zij wenscht na te streven is: na te gaan in hoeverre de kerk den geest en de leer van Jezus Christus in de sociale, oeconomische en internationale betrekkingen kan doen gelden.

Of dit nu mogelijk zal zijn, moet hier blijken. Het getuigt niet van veel goeden wil om reeds te voren dit te betwijfelen. Als men staat op het standpunt van bisschop Johannson van Abo (Finland), dat naar het woord van Christus de nood op aarde steeds grooter worden moet en men dus maar niet veel moeite moet doen om hem te verlichten, dan kan men feitelijk aan deze conferentie niet meewerken. Maar zoo zijn niet allen.

Het is in elk geval een zeer indrukwekkende conferentie. Een-en-dertig kerken zijn vertegenwoordigd. Als men bedenkt, dat alleen die, welke meer dan 100,000 leden tellen officieel uitgenoodigd zijn, dan beteekent dit nog al iets.

En dan welk een verscheidenheid? Hier zitten naast elkander: de vertegenwoordigers der Oostersche kerk, de aartsbisschoppen van Boekarest, Sofia enz. en de representanten van het Leger des Heils. Wie voor eenige jaren voorspeld zou hebben zei mij een Duitscher, dat de vertegenwoordigers der Evangelische Kirchen zouden samenwerken met het Leger des Heils, zou niet geloofd zijn. Thans is het werkelijkheid.

Men hoort alle talen der wereld. Negers, Chineezen, Japanners zitten naast de Europeanen en de Amerikanen, en het was ontroerend toen in de Groote Kerk aan het slot van de wijdingsdienst, waarmede in tegenwoordigheid van koning en koningin de conferentie geopend werd, de aanwezigen ten getale van ongeveer tweeduizend in de cultuurtalen hetzelfde Lutherlied „Een vaste burcht is onze God" aanhieven.

De openingsplechtigheid zelve was over het geheel zeer indrukwekkend. In de groote kerk werd een geestdriftig openingswoord gesproken door den bisschop van Winchester in een bijeenkomst waarin een deel der Zweedsche liturgie werd uitgevoerd. Daarna trekken de deelnemers van de groote kerk naar het koninklijk paleis. Het was een kleurige stoet, de Zweedsche en Engelsche dienstdoende geestelijken in hunne kostbare koorkleederen, de Oostersche bisschoppen en de overige Engelsche in ambtsgewaad, de Zweedsche uniformen en de profesorale toga's naast de stemmige Luthersche kerken der Duitsche en Amerikansche predikanten.

In de troonzaal opende de koning plechtig het congres, herinnerde aan het concilie van Nicea, dat 1600 jaar geleden samenkwam om de Christelijke leer te gronden en zijn vreugde er over uitsprekende, dat door deze conferentie de christelijke kerken dichter bij elkaar kwamen.

De Patriarch van Alexandrië, dr. Arth. Brown, de „lord Bishop" van Manchester en dr. Kapler spraken ieder voor hun landgenooten hun dankbaarheid en vreugde uit.

En nadat in de schitterende zaal „de Witte Zee" nog 'n ontvangst en persoonlijke begroeting door de koninklijke familie had plaats gevonden en na 'n lunch door den koning aangeboden, begon 's middags de arbeid. Hierover later.

De jaarvergadering van den Bond voor evangelisatiën in- en ten bate van de Nederlandsche Hervormde kerk zal gehouden worden Woensdag 2 September te Groningen.

De heer L. Boas te Zwolle heeft de benoeming tot oppervoorzanger bij de Israëlitische gemeente te Arnhem aangenomen.

De inwijding der nieuwe tweede synagoge der Ned. Israël. gemeente te 's-Gravenhage aan de Nieuwe Molstraat gelegen, zal 8 September plaats hebben.

Ned. Herv. Kerk.

Beroopen te Suawoude en Tietjerk ds. J. E. Klomp te Oldebroek.

Geref. Kerken.

Beroopen te Oud-Vossemeer ds. J. Hettinga te Balk en Wyckel; — te Haarlem (2e pred.pl.) W Vos te Drachten.

Aangenomen naar Dwingeloo W. J. Smidt, cand. te Uithuizen; — naar Doetinchem door ds. M. A. van Pernis te Schoonrewoerd.

Chr. Geref. Kerk.

Beroopen te Woerden ds. J. A. Rickel te Maarssen.

Rechtzaken.

Faillisementen.

Opgegeven door Van der Graaf & Co.,
(afd. Handelsinformatiën).

Uitgesproken:

Den Haag, 21 Augustus. H. W. Chr. Stam, Valkenboschkade 89, den Haag. Rechter-commissaris: mr. W. Lunsingh Tonckens; Curator: mr. E. J. E. van Meeverden.

— B. J. Grevenstette, rijwielhandelaar, den Haag, Zeezwaluwstraat 122. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. P. du Ry van Beest Holle.

— C. van der Poll, bakker, te Pijnacker. Rechter-com.: mr. W. Lunsingh Tonckens; cur.: mr. W. van der Chijs, te Delft.

— G. H. de Kok, schoenmaker, te Warmond. Rechter-com.: mr. C. M. de Kuyper; cur.: mr. G. H. E. Nord Thomson, te Leiden.

— Arie Post, M.J.Zoon, landbouwer, te Nootdorp. Rechter-comm.: mr. W. Lunsingh Tonckens; curator: mr. J. P. Chardon, te Delft.

— J. Juffermans, bollenhandelaar, te Sassenheim. Rechter-comm.: mr. W. Lunsingh Tonckens; curator: mr. P. M. Trapman, te Leiden.

— K. van Diepen, koopman, te Voorburg, Heerenstraat 16. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. A. Graftdijk.

— J. Achtien, stoffeerder, Den Haag, Da Costastraat 67. Rechter-commissaris: mr. C. M. de Kuyper; Curator: mr. G. den Dulk, Scheveningen.

Opgeheven:

J. C. Vermeulen, te Boskoop.
M. van Wanum, den Haag.
C. W. van Stijn, te Sassenheim.

Uitgesproken:

Alkmaar, 20 Augustus. P. Beerepoot, chauffeur te Schagen. R.-c.: mr. A. M. Ledeboer; cur.: mr. P. J. A. Kleene.

Assen, 21 Augustus. W. van Dok, handelaar in aardappelen te Odoornerveen, gem. Odoorn. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: jhr. mr. A. W. v. Holthe tot Echten te Assen.

— P. Koning, schilder te Ruinen. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: mej. mr. C. E. L. Leydesdorff te Meppel.

— R. Santing te Emmerzand, gem. Emmen. R.-c.: mr. O. J. Cluysenaer; cur.: mr. W. C. Boelken, te Emmen.

's-Hertogenbosch, 21 Augustus. M. Verstegen te Uden, Kerkstraat. R.-c.: mr. W. Ummels; cur.: mr. E. Bloemen.

Visscherij.

ENKHUIZEN, 21 Aug. Heden hebben 17 vaartuigen hier aangevoerd 18 tot 150 pond hoekbot per vaartuig (totaal 900 pond) en 500 pond garnalen. De bot gold f 26.95—24.25 (vorige markt f 30.85—38.05) per 50 kg. Garnalenprijs f 1.25 per mand. Nog geen marktprijs van schol.

HOORN, 21 Aug. Aangevoerd door 12 vaartuigen 554 pond bot 24—37½ c., 10 pond schol 20 c., 124 pond aal 47—72 c. per pond; 2 manden garnalen f 1.75 per mand.

HUIZEN, 21—22 Aug. Bot (sleep-) 1415 p. à 50—31½ c.; aal en paling: 205 p. à 51—62½ c.; garnalen 12 ben à f 1.90; schol (Z.zee) 82 p. à 15½ c.; N.zeesch.: 2100 p. à 6½—11 c.

KRALINGSCHE VEER, 22 Augustus. Aanvoer 1 kleine zomerzalm *f* 2.80 en 1 St. Jacobzalm *f* 1.75 per ½ K.G.

MAASSLUIS, 22 Augustus. Binnen van de haringvisscherij MA 51 met 14 last.

MONNIKENDAM, 21 Augustus. Heden en gisteren is aangevoerd 3000 pond aal en paling, prijs 1e soort 55—70 c., andere soort 40—55 c. per pond.

SPAKENBURG, 21 Aug. Eerste aalomzet heden 97 kg. à f 0.90—1.12; bot: 1220 pnd. à 32½—36½ c. N.zeevisch, hoofdz. kl. schol: 5½—10 c. p. p.; omzet 2470 p.; garnalen: 88 kg. à 15—17 c.

VLAARDINGEN, 22 Augustus. Binnen van de haringvisscherij VL 142, sch. K. Schraaf, met 19 last. Prijzen waren heden voor volle haring f 35.60—35.90, maatjes f 23.90—24.10 per kantje.

Oeconomische en Financieele Mededeelingen.

Het bestuur der Vereeniging van Effectenhandelaren te Rotterdam heeft bepaald dat met ingang van 24 Augustus in de officieele beursnoteering zullen worden opgenomen:

z*f* 560,000 5 pct. pandbrieven van de Eerste Nederlandsche Scheepverband-Maatschappij te Rotterdam, verdeeld in stukken van *f* 1000, *f* 500 en *f* 100, nos. 1—500 à *f* 1000, 1001 A-B—1050 A-B à *f* 500 en 1126—1135 1—10 à *f* 100.

Java-suiker.

Soerabaja, 22 Aug. (Aneta.) Op de tweedehandssuikermarkt werd superieur ready tegen f 10.25 gedaan. Sept./Oct. tegen f 10.12½, Oct./Nov. tegen f 10.25 gevraagd. Kanaalsuiker per Aug./Sept. tegen f 8.60 gedaan.

In de week geëindigd 19 Augustus heeft de Britsche goudinvoer £ 1,538,430 bedragen, waarvan £ 1,060,000 van Nederland en £ 470,992 van Britsch Zuid-Afrika kwam. De gouduitvoer bedroeg £ 1,154,524, waarvan £ 394,390 naar Zwitserlang ging, £ 337,176 naar Britsch-Indië en £ 265,300 naar Duitschland. Aan zilver werd £ 173,006 ingevoerd en £ 285,004 uitgevoerd.

GELDKOERS VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.
Koers van het geld bij de Nederlandsche Bank: Wisseldisconto 4 pct., Promessen dito 4½ pct., Voorschotten in Rekening-Cour. 5½ pct., Beleeningen van Binnenl. Effecten 4½ pct., van buitenl. dito 5 pct., van goederen 4½ pct.

WISSELKOERSEN TE AMSTERDAM

	22 Aug.	21 Aug.		22 Aug.	21 Aug.
Londen.. *f*	12.05¼	12.05⅝	**Stockh... *f***	66.80	66.80
Berlijn... „	59.05	59.07½	**Oslo...... „**	46.95	46.85
Parijs.... „	11.65½	11.65	**Niet-offic....**		
België.... „	11.26½	11.27½	**N.-York. „**	—	2.48¼
Zwitserl „	48.15	48.15	**Madrid... „**	—	35.75
Weenen. „	35.05	35.05	**Italië..... „**	—	9.03
Kopenh.. „	58.15	57.95	**Praag.... „**	—	7.36

KOERSEN DER EDELE METALEN.
(Medegedeeld door H. Drijfhout & Zoon, Amsterdam).
Ongefineerd goud in baren f 1650 per K.G. fijn
Ongefineerd Zilver in baren *f* 55.— per K.G. fijn.

(R.B.D.) WISSELKOERSEN TE LONDEN, 22 AUG.
Koersen van 11 u. 15 m. v.m.: New York 4.85 23/32. Parijs 103.43, Brussel 107.05, Italië 133, Spanje 33.71. Zwitserland 25.05, Amsterdam 12.05⅝, Berlijn 20.41, Kopenhagen 20.80, Stockholm 18.07, Oslo 25.80, Helsingfors 192.75, Praag 163.12½, Belgrado 272, Sofia 570, Roemenie 951, Boedapest 346,000, Rio Janeiro 6 1/16.

(Draadl.) WISSELKOERSEN TE PRAAG.

	22 Aug.	21 Aug.		22 Aug.	21 Aug.
Amsterdam	13.62½	13.63½	Londen......	163.75	163.95
Berlijn.......	8.04¼	8.04¼	N. Y. Cable	33.75	33.75
Zürich.......	656.—	655.75	Brussel......	153.62½	153.75
Parijs........	158.37½	158.37½	Weenen......	4.76	4.75⅞

Handelsberichten.

BATAVIA, 22 AUG. (Aneta.)
Rubber f 1.95 nominaal. Koffie f 61.50 nominaal.

(R.B.D.) LIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Katoen. Slotnoteeringen. Amerikaansche stemming prijshoudend. Aug. 12.77, Sept. 12.56, Oct. 12.45, Nov. 12.34, Dec. 12.38, Jan. 12.39, Febr. 12.39, Maart 12.45, April 12.45, Mei 12.50 Juni 12.47, Juli 12.47, Aug. 12.42.

Egyptische Sakelaridis stemming prijshoudend. Aug. 26.40, Oct. 24.20, Nov. 22.62, Dec. 22.21, Jan. 22.00.

Loco Noteeringen: American Middling 13.13. Egyptian Sakellaridis F.G.F. 20.65. Brazilian Pernam Fair 13.48. Eastindian M. G. Surtee F. G. 11.70, M. G. Broach 11.25. M. G. No. 1 Oomra 10.80. M. G. Bengal 9.95. M. G. Scinda 9.85.

(Part.) LIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Tarwe. Per Oct. 11/4¼ (vorig slot 11/4⅛), per Dec. 10/8¾ (10/8½).

VIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.
Reuzel. (Medegedeeld door W. van Steeden & Co., Rotterdam). Per Sept. 90/3 (vorig slot 90/-), per Oct. 91/6 (91/3).

Katoen. Slotnoteering per Oct. 12.45 d., per Dec. 12.38, Jan. 12.39, per Maart 12.45 d.

MELBOURNE, 21 AUGUSTUS.
Wol. De nieuwe schering wordt officieel op 2,300,000 bn. geraamd. De producenten en makelaars hebben besloten om tusschen 1 September en Kerstmis (zooals eenige dagen geleden reeds werd gemeld) 1,040,000 bn. te veilen; hiervan zijn 800,000 bn. nieuwe schering. Het aanbod in de te houden veilingen is als volgt verdeeld:

September: Sydney 121,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 20,000 bn., West-Australië 15,000 bn.

October: Sydney 112,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 55,000 bn., West-Australië 15,000 bn.

November: Sydney 112,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 25,000 bn., West-Australië 15,000 bn.

December: Sydney 56,000 bn., Brisbane 45,000 bn., Victoria 68,000 bn., Zuid-Australië 25,000 bn., West-Australië 15,000 bn.

Nieuws in dit nummer.

Binnenland.

De opening van de tentoonstelling voor de schoen- en lederindustrie te Waalwijk. (Bl. C. p. 3)

De wedstrijd om het wereldkampioenschap wielrennen op den weg. De Belg Hoevenaars wint. (Sport.) (Bl. C. p. 3)

Afschaffing pasvisa tusschen Nederland en Duitschland. (Nederland.) (Bl. C. p. 1)

Buitenland.

Verlamming van den handel in Hong Kong. Opnieuw een Europeesche rendeling in China ontvoerd. (Telegrammen.) (Bl. C. p. 4)

Het Duitsche ss. Emil Kirdorff in brand in den Indischen Oceaan. (Telegrammen.) (Bl. C. p. 4)

Stoom- en Zeilvaart.

TRANSATLANTISCHE LIJNEN.

AMERSFOORT, 20/8 v.m. 11 u. 6 m. 30 mijl West v. Land's End, Amsterdam n. Curacao.
RATJAN, 21/8 v.m. 7 u. 55 m. 60 mijl Z.-West v. Niton, Amsterdam n. Java.
BOVENKERK, 21/8 v.m. 11 u. 10 m. 70 mijl Z.-Oost v. Niton, Rotterdam n. Britsch-Indië.
HAARLEM, 18/8 v. Mejillones n. Ilo.
JAN PIETERSZ. COEN, 20/8 v. Colombo n. Amsterdam.
NIEUW AMSTERDAM, 20/8 n.m. 10 u. 31 m. 130 mijl Z.-Oost v. Valentia, Rotterdam n. New-York.
OLDEKERK, 21/8 te Singapore, Japan n. Rotterd.
PRINS DER NEDERLANDEN, 20/8 v. Singapore n. Batavia.
RANDFONTEIN p. 21/8 Perim, A'dam n. Beira.
RINDJANI, 21/8 v. Singapore n. Rotterdam.
ROTTI, 21/8 v. Padang n. Amsterdam.
TJILIWONG 21/8 te Batavia.

BUITENLANDSCHE HAVENS.

ACHILLES, st. 20/8 n.m. 7 u. 33 m. 240 mijl Z.-Oost v. Valentia, Philadelphia n. Rotterdam.
AFOUNDRIA, st. 21/8 n.m. 1 u. 22 m. 560 mijl Z.-Oost v. Cape Race, Mobile n. Rotterdam.
CLIFFWOOD, st. p. 21/8 n.m. 1 u. 31 m. Bishops, Galveston n. Rotterdam via Havre.
ELPENOR, st. 21/8 v. Singapore, Japan n. Rotterdam.
HASTINGS COUNTY, st. 21/8 v.m. 11 u. 22 m. 500 mijl West v. Valentia, Quebec n. Rotterdam.
INNOKO, st. 20/8 n.m. 2 u. 5 m. 572 mijl West v. Valentia, Newyork n. Rotterdam.
TEESBRIDGE, st. 20/8 n.m. 10 u. 30 m. 300 mijl Z.West v. Valentia, Quebec n. Rotterdam.
TENBERGEN, st. p. 21/8 Lizard. Montreal n. Rotterdam.
WEST ELDARA, st. 20/8 n.m. 2 u. 12 m. 587 mijl West v. Bishops, New York n. Rotterdam via Antwerpen.

ALCOR, st. 21/8 v.m. 11 u. 52 m. 10 mijl West v. Land's End, Cardiff n. Z.-Amerika.
AUSTRALIEN, st. 20/8 te Singapore v. Kopenhagen.
AMBOISE, st. 21/8 te Shanghai, Marseille n. Yokohama.
ASIE, st. 18/8 te Libreville, Matadi n. Bordeaux.
AUTHOR, st. 20/8 v. San Francisco n. Londen.
ALMANZORA, st. 20/8 te Bahia v. Southampton, vertr. n. Rio Janeiro.
ALBAN, st. 20/8 te Madeira v. Liverpool, vertr. n. Para.
BENJAMIN BREWSTER, st. 20/8 v. Newyork n. Hamburg.
BALMORAL CASTLE, st. 21/8 v. Algoa Bay n. Londen.
BOGOTA, st. 20/8 te Tocopilla n. Londen vertrok n. Mejillones.
BOUTRY, st. 19/8 v. Forcados n. V.K./Cont.
BEREBY, st. 19/8 te Dakar v. Liverpool.
CLAN MACIVER, st. 20/8 v. Colombo n. Londen.
CLAN CHATTAN, st. 19/8 te Walvis Bay v. Liverpool.
CLEVELAND, st. 20/8 v. Newyork n. Hamburg.
CONCORDIA, st. 18/8 te Montreal v. Avonmouth.
CORFE CASTLE, st. 21/8 v. Zanzibar n. Tanga.
CLAN RANALD, st. 20/8 v. Port Sudan n. Glasgow.
CHILI, st. 20/8 te Saigon v. Marseille.
CLAN LINDSAY, st. 20/8 te Beira v. Antwerpen.
CLAN MACNAIR, st. 20/8 v. Cochin n. Alleppey.
CLAN MACIVER, st. 21/8 te Tuticorin v. Chittagong.
CITY OF CANTON, st. 20/8 te Calcutta v. Liverpool.
CHAMA, st. 19/8 te Sierra Leone v. Continent.
CLAN MACINNES, st. 20/8 te Algoa Bay v. Liverpool.
CLAN MACAULAY, st. 21/8 v. Kaapstad n. Las Palmas.
CHEPSTOW CASTLE, st. 18/8 v. Las Palmas n. Falmouth.
DIONYSSIOS STATHATOS, st. 19/8 te Los Angeles v. Antwerpen.
DRENTE, st. 19/8 te Bangkok.
DALWORTH, st. 19/8 te San Francisco v. Tyne.
DORSET, st. 19/8 v. Dunedin n. Londen.
DONGOLA, st. 20/8 v. Adelaide n. Londen.
DESIRADE, st. 19/8 te Dakar v. Hamburg, vertr. n. Pernambuco.
EMDEN, st. 20/8 te Guayaquil v. Hamburg.
ERMLAND, st. 20/8 v. Hongkong n. Canton.
EUMAEUS, st. 20/8 te Hongkong v. Liverpool.
EDIBA, st. 19/8 v. Sierra Leone n. Liverpool.
EKARI, st. 19/8 v. Port Harcourt n. Liverpool.
FYLINGDALE, st. p. 19/8 Pernambuco, Z. Amerika n. St. Vincent K.V.
GOLDENFELS, st. 20/8 v. Colombo n. Londen.
GLENIFFER, st. 20/8 v. Vladivostock n. V.K./Cont.
GLENOGLE, st. v. 20/8 te Kobe.
GORM, st. 20/8 v. Quebec n. Antwerpen.
HAVILDAR, st. 22/8 v. Medan n. Samarang.
HATIMURA, st. 21/8 v. Aden, Tees n. Calcutta.
HIGHLAND LADDIE, st. 19/8 v. Las Palmas n. Buenos Ayres.
HORORATA, st. 21/8 te Wellington v. Southampton.
KASHGAR, st. 20/8 te Colombo v. Yokohama.
KAOLACK, st. 20/8 v. Newyork n. Londen.
KENT, st. 19/8 te Auckland v. Liverpool.
KEELUNG, st. 20/8 v. Fremantle n. United Kingdom.
KUMARA, st. 20/8 te Panama, Wellington n. Londen.
KING GRUFFYDD, st. 20/8 te St. Vincent K.V. v. Thevenard.
KATE, st. 21/8 te St. Vincent K.V. v. Rosario.
LIBERTY, st. 20/8 te Newyork v. Duinkerken.
LINARIA, st. 21/8 v. Calcutta n. Port Said.
MASCONOMO, st. 18/8 te Montreal v. Hamburg.
MAGICIAN, st. 20/8 te Beira v. Tees.
MURLA, st. 21/8 te Arica v. Coral.
MOWE, st. 19/8 te Teneriffe v. Bremen.
MEDON, st. 20/8 v. Penang n. Port Swettenham.
MERTON HALL, st. 21/8 te Manilla.
MENTOR, st. 20/8 v. Penang n. Singapore.
MADURA, st. 21/8 v. Aden n. Londen.
MELILLA, st. 20/8 te Teneriffe v. Hamburg.
MEDON, m.b. 21/8 v. Port Swettenham, Rotterdam n. Japan.
MARELLA, st. 21/8 te Soerabaya v. Melbourne.
NEWFOUNDLAND, st. 20/8 v. St. John's N.F. n. Liverpool
NEWBY HALL, st. 21/8 te Colombo v. Cocanada.
OKLAHOMA, st. 19/8 v. Seattle n. Antwerpen.
OTIRA, ms. 21/8 te Sydney v. V. K.
OTTARAMA, st. 20/8 v. Las Palmas n. Londen.
PARIS MARU, st. 21/8 te Shanghai v. Dairen.
PATANI, st. 20/8 v. Duala n. V.K./Cont.
PFALZ, st. 21/8 te Manilla v. Bremen.
PRESIDENT ROOSEVELT, st. 20/8 te Newyork v. Bremerhaven.
PFALZ, st. 22/8 v. Manilla, Rotterdam n. Japan.
PASSAT, z. 20/8 v. San Antonio n. Valparaiso.
ROUSSILLON, st. 20/8 v. Newyork n. Bordeaux.
ROCHAMBEAU, st. 21/8 te Newyork v. Havre.
REXMORE, st. 20/8 v. Newport News n. Clyde.
RIO DORADO, st. 20/8 v. Quebec n. Antwerpen.
ROYAL TRANSPORT, st. 20/8 v. Las Palmas n. Antwerpen.
SAN CARLOS, st. 20/8 v. Las Palmas n. Londen.
SANDOWN CASTLE, st. 21/8 v. Kaapstad n. Londen.
SAXON, st. 21/8 v. Kaapstad n. Madeira.
ST. NDRE, st. 20/8 te Valparaiso v. Antwerpen.
ST. LOUIS, st. 20/8 te Guayaquil n. Valparaiso.
SILPERPINE, st. 22/8 v. Soerabaya n. Marseille.
SLIEDRECHT, m.b. 20/8 n.m. 4 u. 37 m. 80 mijl West v. Niton, Rotterdam n. Constanza.
SULIMA, st. 19/8 v. Sierra Leone n. V.K./Cont.
TEUCER, st. 21/8 v. Shanghai n. Japan.
TOYOHASHI MARU, st. 21/8 v. Singapore n. Glasgow.
TRIVIA, st. 21/8 te Las Palmas v. Curacao.
VILLE DU HAVRE, st. 18/8 v. Majunga n. Morondava.
ZEELAND, st. 20/8 te Halifax n. Antwerpen.

Mededeelingen en Aanbevelingen
(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Achter het Anker
• door ALIE SMEDING •
Prijs f 2.50, Gebonden f 3.50
NIJGH & VAN DITMAR's Uitg.-Mij.,
ROTTERDAM

Avondblad, B.

Buitenland.

De toestand.

De onderlinge schulden der Geallieerden hangen nog steeds als een warnet over Europa, vanwaar de draden om het dicht te halen, naar de Ver. Staten loopen. De financieele lijdensgeschiedenis, die het gevolg is van den grooten oorlog, heeft al tal van stadia doorgemaakt. Men zal zich herinneren dat Engeland indertijd heeft getracht in een forschen greep het net te verscheuren, met het voorstel de onderlinge vorderingen eenvoudig te annuleeren. Hadden de Europeesche belanghebbenden toen één lijn getrokken, misschien hadden de Ver. Staten zich dan wel in het onvermijdelijke geschikt. Doch de vorming van één front mislukte, vooral omdat Poincaré er destijds niet aan wilde. Thans wreekt zich dat het ergst op Frankrijk, want terwijl Engeland's vorderingen zijn schulden overtreffen, staat Frankrijk niet alleen bij Amerika en Engeland bar in het krijt, maar moet het zijn vorderingen zien binnen te halen van kleine staten die al heel slecht bij kas zijn.

Engeland heeft, toen wederzijdsche annuleering niet te verwezenlijken was, het standpunt ingenomen, dat het zonder het onderste uit de kan te willen hebben, van zijn debiteuren terug moest ontvangen, wat het aan de Ver. Staten heeft te betalen. Dit bedrag is later gefundeerd en beloopt in annuïteiten-uitgedrukt, van 33 tot 38 millioen pond per jaar, waarvan ongeveer 9 millioen binnenkomt uit de schadevergoeding van Duitscland. Van het overblijvende bedrag vraagt Engeland van Frankrijk het leeuwendeel, nl. £ 20 millioen, welke som trouwens nog £ 10 millioen blijft beneden de rente, die het zelf betaalt van de tijdens den oorlog aan Frankrijk verstrekte voorschotten (£ 600 millioen tegen 5 pct. interest). Over dien eisch hebben Fransche deskundigen eenige weken geleden reeds te Londen onderhandeld; toen zijn de besprekingen op niets uitgeloopen, omdat Frankrijk slechts 7 à 8 millioen pond per jaar bood en daarvan de helft nog wilde betalen in Dawes-obligaties, welke Engeland weigerde, in de eerste plaats omdat het de regeling der onderlinge schulden gescheiden wil houden van de schadevergoeding en ten tweede omdat het niet overtuigd is van de waardevastheid dier obligaties.

Het heet nu dat Caillaux, als hij straks Churchill te Londen ontmoet, een gunstiger voorstel zal doen en wel om 13 millioen pond per jaar, plus een nader overeen te komen bedrag in Dawes-obligaties te betalen. Dit aanbod zou niet al te veel afwijken van den Engelschen eisch en dus wel kans van aanneming hebben. In beginsel althans, want het zal nog nader moeten worden uitgewerkt en tot dat doel worden later weer Fransche financieele deskundigen te Londen verwacht.

Bij die regeling in bijzonderheden zal stellig een vraag, welke ook de eerste expertsconferentie heeft bezig gehouden, weer aan de orde komen. Die vraag: in hoeverre Frankrijk in geld of in goederen zal betalen? doet weer twee andere rijzen: 1e. Is betaling in geld zonder schade voor de Fransche valuta mogelijk? 2e. Is betaling in waren zonder nadeel voor den Britschen handel mogelijk? Vermoedelijk past op beide een ontkennend antwoord en dit kan een aansporing zijn om een middenweg te kiezen, vooral nu Frankrijk binnenkort ook zijn schuld aan de Ver. Staten zal hebben te fundeeren en de frank van deze dubbele aderlating al te bloedeloos dreigt te worden.

Volgens de berekeningen van de National Industrial Conference Board bedraagt de Fransche schuld aan Amerika ongeveer 4 milliard dollars. Bij omrekening in annuïteiten zullen deze in de eerste jaren 145 millioen beloopen en naderhand tot 170 millioen stijgen. Daarop zal Caillaux, als hij in Sept. te Washington gaat onderhandelen, nog wel wat kunnen afdingen, maar in elk geval zal hij flink over de brug moeten komen. Een beroep op Frankrijk's armoede zal in de Ver. Staten weinig weerklank vinden; men is er te goed op de hoogte van de improductieve uitgaven voor militaire uitrusting van het land zelf en van zijn oostelijke bondgenooten, om daar veel gehoor aan te schenken. Bovendien heeft Amerika, als stok achter de deur, reeds de waarschuwing geuit, dat Frankrijk — en ook Italië — voortaan alleen leeningen kunnen krijgen, als zij hun schulden consolideeren.

Duitschland.

Donderdag heeft de Fransche generaal Walch, chef der militaire Ententecommissie van contrôle een bezoek gebracht aan de fabrieken van **Krupp** te Essen, waar hij met de directie overleg heeft gepleegd omtrent den eisch der commissie tot vernietiging van de groote draaibanken der fabrieken.

Het in het Ochtendblad opgenomen bericht omtrent onderhandelingen van een groep buitenlandsche financiers over den aankoop van de tot het Stinnesconcern behoorende **Deutsche Allg. Ztg.** wordt tegengesproken. De Berlijnsche draadlooze dienst meldt dat het blad voor 3 millioen mark is verkocht aan den papierfabrikant Salinger en aan dr. Weber, die het zelf zullen exploiteeren. Het blad behoudt zijn tegenwoordige richting.

De **Duitsche spoorwegmpij.** heeft — naar we reeds meldden — den eisch van haar personeel tot loonsverhooging met 12 penning per uur van de hand gewezen. In de motiveering van dit besluit zegt de directie dat een verhooging van de spoorwegtarieven, die het noodzakelijk gevolg van inwilliging zou zijn, op het oogenblik niet mogelijk is.

Ter gelegenheid van het **jubileum der Zeppelin Mpij.** te Friedrichshafen zijn Colsmann, directeur-generaal der vennootschap, dr. Durr en dr. Eckener tot eereburgers der stad benoemd.

De gemeente **Berlijn** heeft, met het doel voor de voornaamste levensbehoeften prijsregelend op te treden, commissies ingesteld.

Die voor de **vleeschprijzen** heeft al enkele malen vergaderd, maar is nog weinig opgeschoten, omdat de groothandel en de slagers haar ver uiteenloopende inlichtingen geven. Uit die van den groothandel is op te maken dat de kleinhandel zeer hooge winsten neemt, doch deze beweert dat de groothandel in de statistieken lagere prijzen opgeeft, dan hij in rekening brengt.

De commissie heeft nu besloten, daarnaar een onderzoek in te stellen en zal tevens moeite doen om voor Berlijn grootere hoeveelheden bevroren vleesch vrij van invoerrechten aangevoerd te krijgen, daar dit goedkoope vleesch, mits in voldoende kwantiteit op de markt gebracht, de prijzen van versch vleesch zou drukken.

Frankrijk.

Uit de Pyreneeën wordt gemeld, dat daar sinds een paar dagen de vluchten ooievaars en wilde eenden zijn opgemerkt. Men vreest, dat deze trek op een zoo ongewonen tijd op **een vroegen en strengen winter** zal wijzen.

Te Lunéville heeft een vrouw haar huis **in brand gestoken**, omdat zij in dezelfde gevangenis wilde worden opgesloten, waar haar dochter eenige weken geleden, onder verdenking van kindermoord, was heengebracht. Zij is daar nu inderdaad gevangen gezet, zoodat zij haar zin heeft gekregen.

Toen Richards, de **gouverneur van Martinique**, te Fort de France aan boord wilde gaan, werden er vier revolverschoten op hem gelost. Hij is **zwaar gewond** naar het ziekenhuis gebracht.

Engeland.

Vliegen in Engeland.

De Times publiceert het jaarrapport van den directeur van het civiele vliegwezen in Groot-Britannië. Er blijkt uit, dat in het jaar, eindigend Maart 1925, 17835 passagiers zijn vervoerd. Dat is over de 3000 meer dan in het voorafgaande jaar. Het percentage der toeneming van de passagiers in Engelsche vliegtuigen, was minder dan het percentage van toeneming over het geheele aantal. Daarentegen waren de diensten der Franschen en Nederlanders zeer vooruit gegaan. Nederlandsche vliegtuigen vervoerden 1880 passagiers, tegen 991 in het voorafgaande jaar. Echter waren de vrachtvervoeren der Engelsche luchtlijnen vooruitgegaan, die der buitenlandsche vliegtuigen achteruitgegaan.

Naar Reuter ons uit Londen meldt heeft Havelock Wilson, **de president van den (Engelschen) nationalen Zeemans-Vakbond**, het volgende verklaard: „De staking, die maakt dat thans in de havens van Londen verscheiden schepen tot oponthoud gedwongen zijn, is aangesticht door de communistische partij, die gedurende de afgeloopen twee weken in verscheiden havens een actie heeft gevoerd.

De onofficieele staking der zeelieden te Londen veroorzaakt eenigen last in de havens aldaar. Echter heeft tot nu toe nog geen schip meer dan 24 uur vertraging ondervonden.

België.

Het Soniën-woud.

(Slot.) *)

Uit Brussel schrijft ons Joh. F. Snelleman:

Het is altijd mooi. Ook bij regen? Ik had die vraag verwacht. Want regen, daarvan moet de meerderheid van het menschdom niets hebben. Toch behooren bosch en regen bij elkaar. Vraagt het Les Amis de la forêt de Soignes of niet juist het bosch de nattigheid goed kan verdragen, beter dan de onbegroeide vlakte. Die vriendenkring is een maatschap. een société, zooals er uit den grond botten zoodra drie, vier menschen bij elkander zijn. Voor hem die van het bosch houdt is er altijd leven, een leven dat de gewone wandelaar niet bemerkt. In alle jaargetijden heb ik er gewandeld: eigenlijk behoorde ik eerelid te zijn van „Les amis".

Ziehier hoe een van hen over den wintertijd schrijft: „Non, la forêt n'est pas morte. Si aucune de ses branches ne frisonne aux caresses du vent, si aucun chant ne retentit dans ses profondeurs, si là-bas tout est assoupi, le réveil est certain. Dans quelques mois, les arbres aujourd'hui dépouillés„ revêtront leur robe de verdure. On attend le réveil, on nie la mort de la forêt. Elle est toujours vivante...." Gisteren regende het, en we wilden naar Groenendael wandelen, dan over Trois fontaines en Rouge-Cloître naar Auderghem en Brussel. In den regen wandelen is een genot, zelfs met vele kilometers voor den boeg; maar het moet niet al te eng worden. Vlak tegenover de Petite Espinette begint de Drève St. Hubert, een goede kasseien-weg, dat we op de steenen zouden blijven dien dag, of althans op iets dat even hard is, zou spoedig blijken.

De voetpaden zijn onbegaanbaar, de fietspaden evenzoo; er stroomen beekjes langs, want effen is de weg nergens; en het water maakt den grond glibberig. Er hangt een gordijn van fijn, bijna doorzichtig weefsel tusschen de boomen, tot in de hooge kruinen van de gladde beukenstammen. Het is heerlijk ademen in deze van waterdamp verzadigde lucht. De Drève du Haras snijdt onzen weg en we buigen rechtsom.... niet telkens schrijf ik, dat het regende, want dat deed 't zoolang we onderweg waren, misschien nog langer. Auto's nu en dan, dat euvel is hier op de groote wegen niet te ontgaan. Overigens niets en niemand, een oord voor den man, die het opschrift heeft uitgedacht „plus je connais les hommes, plus j'admire les chiens", dat ik ontdekte op een allerliefst hondeneetbakje van aardewerk. 't Is toch wel jammer, dat het zóóver moest komen.

Nu de Avenue Dubois, die in het verlengde ligt van de Drève du Haras; een waterval spoelt uit het bosch, en ontlast zich in een greppel langs den kant: ziedaar alweer een „attractie" van den regen. De Avenue Dubois kronkelt; van elk stuk tusschen twee bochten zien we niet het eind, want ook daar hangt de gordijn, als een wolk die op de aarde zakte. Een karretje op den weg, met een paard ervoor en twee mannen erin; het houdt stil, en werkelijk het is een aardig decor van den weg; het paard bekijkt ons, en een der mannen klimt uit het houten bakje. Zullen we vanavond in de Faits divers van de Soir staan? De man wilde alleen weten of hij op den goeden weg naar La Hulpe is. „La Hulpe? mais non, monsieur (want het is altijd goed beleefd te zijn, maar vooral op een eenzamen weg), ge hadt veel vroeger moeten afslaan; rijdt nu door tot Groenendael; tot aan het hooge, steenen viaduct, waarover de trein loopt, daar staat een bord, dat de richting naar La Hulpe aanwijst. In een kwartier, twintig minuten zijt ge bij dat bord." De man weer op zijn wagen en het paardje in draf weg, net of het van den uitleg alles had begrepen. Rechts beginnen de vijvers — in het Soniën-woud wemelt het van vijvers: we krijgen nu die van Groenendael te bewonderen, met de zwanen, die óók doen alsof het niet regent. Iets van den weg, naar den oostkant, ligt de bouwval van de kapel van Ruysbroeck en staat de linde van Ruysbroeck, aan den anderen kant van de chaussée ligt een uitgestrekt arboretum — maar de wandelaar, die de kaart van de „Ligue des amis de la forêt de Soignes" bij zich heeft, vindt dat alles daarop aangegeven.

Het is doodstil op den weg; op onze parapluies spelen de dikke regendroppels, die van de bladeren druipen, ping-pong. Er is geen vogel te zien, en de vlieger, die een paar dagen geleden door de lucht gonsde, vond het vandaag geen weer; we hebben hem gezien; niet hij ons: de wegen zijn te smal; hij ziet één massa groen, bij opvallend licht; de wandelaar beneden ziet, bij doorvallend licht, het bosch veel mooier. Het is misschien goed te waarschuwen, dat men de aanwijzingen op de kaart niet al te letterlijk moet opvatten: er is een Chemin des loups en een Chemin des ours, maar de dieren zelf zijn er al lang niet meer; misschien nog een enkel vosje. Wie daaromtrent verlangt te worden ingelicht, moet in een der vleugels van het museum in het Parc du Cinquantenaire gaan kijken naar alles wat uit den bodem van België uit de grijze oudheid is te voorschijn gebracht. Het is een der belangrijkste afdeelingen des museums, instructief in hooge mate.

Rouge-Cloître vooral, als pleisterplaats op deze wandeling, trok ons aan, een voormalig klooster, met grooten kloostertuin, alles door een hoogen muur omgeven; en alweer vijvers, die aan een omgeving als deze zooveel charme verleenen. In de buurt van Groenendael, het station voorbij, hadden we eerst willen rusten in een eenvoudig estaminet, waar de café-cramique goed is. Rouge-Cloître is een bekend restaurant, van Brussel uit gemakkelijk per tram te bereiken over Auderghem.

Maar we zijn zoover niet gekomen; in Groenendael hebben we den trein genomen, die over Boschvoorde, Watermael en Etterbeek naar Brussel rijdt. In Brussel was het droog; ongeveer halfdrie zaten we bij onze koffie-boterhammen.

Er naderen nog mooie seizoenen voor la forêt de Soignes; de herfst als het beukenloof gaat gelen, de winter, quand la forêt s'éclaire aux rayons de la lune naissante, et, à cette clarté, les nymphes et les faunes dansent sur le tapis blanc de la neige, au bord de l'étang glacé....

---

*) Het eerste stuk is opgenomen in het Avondblad C van 19 dezer.

Rusland.

In strijd met wat dezer dagen de Russische bladen meldden — n.l. dat de **onderhandelingen** tusschen **Duitschland** en de sowjet-unie over een te sluiten **handelsverdrag** hun einde naderen en dat de beslissing ter zake zeer binnenkort is te verwachten, zegt thans een Oost-Express-bericht, dat, hoewel op verschillende punten reeds overeenstemming tusschen partijen is bereikt, er nog een groot aantal belangrijke kwesties is, die niet opgelost zijn en dat het op het oogenblik nog onmogelijk te zeggen is, wanneer de besprekingen daarover zullen eindigen.

Dezer dagen is een decreet gepubliceerd, waarbij de **maximum straf voor economische spionnage** (het verstrekken van inlichtingen omtrent de huidige positie van genationaliseerde bedrijven aan de vroegere eigenaars) wordt gesteld op 3 jaar. Militaire spionnage wordt evenens gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 3 jaar — tenzij de staat door het misdrijf „bijzondere schade" heeft geleden, in welk geval de doodstraf zal worden toegepast.

Uit Moskou wordt aan de Roel gemeld, dat het **Sowjet-leger** in den loop van September **groote manoeuvres** zal houden, te gelijk aan de Estlandsche en Litausche grens en aan de Poolsch-Roemeensche grens. Alle wapens nemen aan deze oefeningen deel. De buitenlandsche leden van het bestuur der communistische internationale zijn uitgenoodigd om de manoeuvres bij te wonen.

Teneinde een ruimer gebruik van de officieele, onder het volkscommissariaat van financiën ressorteerende **spaarkassen** te bevorderen heeft dit volkscommissariaat met ingang van 1 Aug. j.l. de rentevergoeding voor beleggingen vastgesteld op 8 pct. Verder is besloten, het aantal spaarkassen aanzienlijk uit te breiden, o.m. door het oprichten van zulke kassen bij alle groote bedrijven, op de openbare markten enz.

Gedurende de **hittegolf**, die de laatste weken over Centraal-Rusland en St. Petersburg is gegaan, zijn, volgens de Russische bladen, talrijke gevallen van **hondsdolheid** voorgekomen. Te St. Petersburg en te Moskou zijn honderden personen, die door dolle honden waren gebeten, met het serum van Pasteur ingeënt, over het algemeen met uitstekend resultaat. In de provincie zijn waarschijnlijk verschillende personen tengevolge van den beet van een dollen hond overleden.

Polen.

De **Poolsche delegatie** naar de vergadering van den **Volkenbond** zal bestaan uit: Skrzynski, de minister van buitenlandsche zaken, Morawski, minister-resident bij den Volkenbond en Sokal, de minister van arbeid.

Aangezien de Poolsche minister van buitenlandsche zaken door voorbereidingen voor de Volkenbondsvergadering te Warschau wordt vastgehouden, zal de **conferentie van de ministers van buitenlandsche zaken van de Baltische Staten** niet, zooals het plan was, te Reval, maar kort voor de vergadering van den Volkenbond te Genève worden gehouden. Op de agenda staat, naar de Poolsche bladen melden, ook het vaststellen van een gemeenschappelijke houding inzake het waarborgverdrag.

De Balkanlanden.

Het bolsjewisme op het Balkanschiereiland.

(Van onzen Balkan-correspondent.)

De „Diki" verhuisd.

5 Augustus.

De raad van Joffe, den eersten gezant van sowjet-Rusland bij de republiek Oostenrijk, had Zinowjief, de grootmeester van de IIIde Internationale, Weenen aangewezen tot het hoofdkwartier van communistische bewerking van midden-Europa en het Naburige Oosten. Weenen was zoodoende het groote middelpunt geworden voor de revolutionnaire beweging. Het Weenen van Metternich, de oude en eerwaardige hoofdstad van de apostolische monarchie!

Daar, in den letterlijken zin van het woord in de schaduw van den dom van Sanct-Stefaan, had de „Delegazia Ispolkama Kommunistisjeskago Internationala" — in de wandeling door de bolsjewieken in 't kort de „Diki" genoemd —, haar talrijke diensttakken gevestigd.

Om den gezant Joffe en onder zijn opperleiding, waren aan de „Diki" werkzaam, vooreerst zijn secretaris Goldstein. Verder voor de militaire aangelegenheden: kapitein Subotin als hoofd van de militaire aangelegenheden; een zekere Rosenberg als hoofd der afdeeling materieel (wapens, ontplofbare stoffen, kleeding voor vermommingen, voertuigen, enz.); Richter, meer in het bizonder belast met de militaire propaganda in Duitschland; en Agapajew en Palytzin, gewezen officieren, voor de militaire organisatie en de technische voorbereiding en uitvoering van militaire opdrachten, d.w.z. aanslagen.

Voor de aangelegenheden van de propaganda had Joffe onder zijn orders: Mayer voor Duitschland, Ivanof voor Hongarije, Dimitrief — een gewezen Bulgaarsche argrariër — voor het Balkanschiereiland, en Koziocbinsky voor de Oekraïne en Polen. Het departement der financiën werd bestuurd door Zuckermann en Davidovitsj, dat der sociale zaken door Marsjin en Blummenfeld.

Opgemerkt verdient te worden bij het nagaan van deze naamlijst, dat er slechts twee werkelijke Russen op voorkomen.

De sterke bezetting van de militaire afdeeling, in vergelijking met die der andere diensttakken wijst er verder op dat de organisatie voornamelijk op dat gebied werkzaam moest zijn. Alle bij die afdeeling aangestelden hadden met bijzonder goed gevolg den bijzonderen cursus gevolgd welke te Moskou in het veeren van „burgeroorlog" wordt gegeven. De ouderwetsche methode, als het opwerpen van barricades met uitgebroken straatsteenen of met een omgeworpen vrachtwagen of tram, heeft afgedaan. De „specialiteiten" te Moskou geven hunne leerlingen les in de wijzen, waarop relletjes, volksbewegingen, oproer en opstanden, staatsgrepen en omwentelingen als het ware wetenschappelijk worden voorbereid, uitgevoerd en geleid. Alle bij de militaire afdeelingen van de „Diki" werkzaamgestelden moeten in die nieuwe wetenschappen gediplomeerd zijn.

De „Diki" te Weenen was een der belangrijkste organisaties van de „Kommintern" (de IIIe Internationale) te Moskou.

Nadat telkens weer was gebleken, dat de „onverbeterlijke bourgeoise"-landen van West- en Midden-Europa ongevoelig blijven voor de verlokkingen van de sowjetistische verbroedering, heeft Moskou zijn oogen meer in 't bijzonder naar het Oosten gericht.

De „Kommintern" heeft nu al haar hoop gevestigd op een doeltreffende bewerking van het Balkanschiereiland — nog immer het Kruitvat van Europa — alsook op het stoken in de koloniën en landen van Noord-Afrika, van Marokko tot Egypte en Soedan; terwijl zij in Azië met goed gevolg in China en Tibet is bezig geweest, en in Perzië en in Afghanistan voorbereidingen zijn getroffen.

De apostelen van Lenin gaan niet meer zoo openlijk en onstuimig te werk als weleer. Zij nemen nu de partij op voor het locale nationalisme in de verschillende landen. Zij werpen zich op als de vurige verdedigers van het patriotisme van de Berbers, de Rifflieden, de Algerijnen, van den noodkreet „China voor de Chineezen", weg met de onderdrukkers uit het Westen; en van het verzet der Tibetanen tegen het eeuwenoude theocratische bestuur der Lama's.

Op het Balkanschiereiland trachten zij evenzoo te werk te gaan. De teleurstellingen, de wrok, de verbittering welke de wereldoorlog er heeft achtergelaten en die door de vredesverdragen van Neuilly en St. Germain, en niet minder door de uitwisselingsbepalingen van dat van Lausanne, zijn verscherpt, verschaffen den bolsjewiki de gunstigste gelegenheden om hunne verlokkingen gehoor te laten vinden bij al de door het lot en de politiek misdeelden.

Men zag dan ook aan de gewezen ambassade van den Tsaar, waar de „Diki" te Weenen was gehuisvest, talrijke Montenegrijnen uit en ingaan, uit hun land gegaan vanwege de Servische overheersching, Macedoniërs in toorn en wanhoop wegens den toestand in hun vaderland, de uit Bulgarije uitgeweken agrariërs en communisten, op wraak zinnende tegen de tegenwoordige machthebbers aldaar, en hopende dit met behulp van de „Diki" op hun beurt weer te zullen verjagen om zich daarna weer op hun plaats aan het roer en het laatje te kunnen zetten.

Inderdaad was de „Diki" er drie jaar geleden in geslaagd in Bulgarije de agrariërs onder Stamboeliiski met de communisten te verzoenen en scheen de verwezenlijking van de Sowjetrepubliek daar te lande reeds zeer nabij, toen plotseling in Juni 1923 de door Stamboeliiski sterk vernederde officiersvereenigingen en de intellectueelen hem en zijn geheele regiem in nog geen drie uur tijds volslagen omverwierpen.

Evenzoo was het de „Diki" gelukt om onder de Macedonische revolutionnairen zoodanige tweedracht te zaaien, dat de geduchte „Macedonische Binnenlandsche Organisatie" veel van haar kracht verloor en zij het „verwoede nationalisme" — dat den bolsjewiki niet kan passen — heeft moeten opgeven voor een meer revolutionnair en terroristisch optreden, overeenkomstig de wenschen van Moskou.

Die werkzaamheden van de „Diki" en dat tot zich trekken van allerlei revolutionnaire en tot-alles-bereid-zijnde elementen, van lieden van allerlei nationaliteit en slag, waren echter langzamerhand voor de organisatie een bron van toenemende moeilijkheid geworden. De Weensche politie begon zich er mede te bemoeien en van buiten af werd de Oostenrijksche regeering verzocht om op het gedoe van de „Diki" wat scherper het oog te houden. Eindelijk, in Mei, zag de regeering van Zuid-Slavië zich genoopt naar aanleiding van de ontdekking te Belgrado van een wijd vertakt communistisch komplot tot het vermoorden van Koning Alexander van Pasitsj en een aantal andere vooraanstaande politieke mannen, en het in de lucht doen springen van het Paleis, het Parlementsgebouw en de woningen van de ten doode opgeschrevenen, een komplot dat van de „Diki" zou zijn in elkaar gezet er bij de Oostenrijksche regeering met nadruk op aan te dringen, dat er aan zulk misdadig drijven van de Russische communisten te Weenen voor goed een einde zou worden gemaakt.

En ziet, nog voordat de Ballplatz tijd had kunnen vinden om op die ernstige nota van Zuid-Slavië te antwoorden, toog de „Diki" uit de Richardgasse te Weenen weg en verhuisde naar het Zuiden ingevolge een per dringend telegram uit Moskou ontvangen order van Djerzinski.

De voorraad wapens en munitie, het verdere materieel, de archieven, het werd alles met groote haast ingepakt en benevens de menigte bagage van het talrijke personeel naar de Südbahn gebracht en in een speciale wagen naar Triest verzonden. Het personeel volgde den volgenden dag, echter niet allen te zamen, doch bij twee of drie, en naar verschillende richtingen.

Het hoofdkwartier van de „Diki" is nu — ten minste voorshands — naar Saloniki verlegd, waarheen het personeel zich ieder op zich zelf en langs verschillende wegen heeft begeven. Afgewacht moet nu worden of de regeering in Griekenland — welke den laatsten tijd veel last van communistische woelingen, ook onder het leger heeft gekregen — gastvrijheid zal willen verleenen. Door de nu opgedane ondervinding geleerd zullen de lieden der „Diki" zich voor 't oogenblik wel wat ingetogener en voorzichtiger gedragen dan den laatsten tijd te Weenen het geval is geweest. Voor de rust in de Balkanlanden kan echter de vestiging van die stokebranden nu midden op het Balkanschiereiland zelf nog heel wat bedenkelijker worden, dan die te Weenen reeds is geweest.

Volkof, de **Bulgaarsche minister van oorlog**, heeft aan alle partijen een dringenden **oproep** tot bezonnenheid en gematigdheid gericht. Hij constateert, dat Bulgarije door het revolutiegevaar wordt bedreigd. Het leger is wel onwankelbaar, maar mag niet in partijtwisten worden verwikkeld.

Aangezien Volkof de sterkste figuur uit het tegenwoordige Bulgaarsche ministerie is, vindt zijn oproep, zoo seint onze Weensche correspondent, bijzondere aandacht, vooral waar de overtuiging bestaat, dat hij niet zonder ernstige redenen zal zijn uitgevaardigd.

China.

Senator Borah, de voorzitter van de commissie voor de buitenlandsche aangelegenheden uit den Senaat, heeft — zooals hij steeds doet wanneer er ergens ter wereld een wagen uit het spoor ligt — zijn meening geuit **over de crisis in China**. Er zal — meent Borah — in het Verre Oosten geen vrede komen vóór de buitenlandsche naties hun politiek wijzigen. Blijkens een brief van Borah dezer dagen in de Amerikaansche pers gepubliceerd, zal het noodig zijn dat in China de extra-territorialiteitsrechten van de buitenlanders worden afgeschaft. Het is niet zijn bedoeling dat dit nu maar zoo één-tweedrie dient te geschieden, maar de buitenlandsche mogendheden dienen hun goede trouw te bewijzen en onverwijld maatregelen nemen die de afschaffing der extra-territorialiteit mogelijk maken.

Volgens Borah is het optreden van de mogendheden thans er juist op berekend. de afschaffing der extra-territorialiteit te beletten. En het moest dan ook — naar Borah niet verbloemde — als volkomen duidelijk worden beschouwd. dat de mogendheden niet oprechtelijk naar het goede doel streven. Wij laten hier volgen wat Borah o.m. schrijft:

„Buitenlandsche belanghebbenden exploiteeren menschenlevens in China op een wijze die door geen menschentaal is te beschrijven. Het is. onder deze omstandigheden louter huichelarij. om China te sommeeren, orde op zijn zaken te stellen". Naar Borah opmerkt, gelooft hij, dat indien de buitenlandsche mogendheden hun politiek wijzigen en onmiskenbare bewijzen geven van hun voornemen om te helpen en de rechten der Chineezen te eerbiedigen inplaats van de Chineezen uit te buiten deze laatsten het geduld zullen hebben om een program uit te werken, al zou dat tijd eischen.

Zuid-Afrika.

De Moederbond en het Zuid-Afrikaansche diaconessenhuis.

(Particuliere correspondentie.)

Stellenbosch, 31 Juli.

In Pretoria zelf zag ik allerlei interessants Ge hebt wel eens gehoord van het Zuid-Afrikaansche Diaconessenhuis, dat voor het grootste deel van Hollandsch geld bestaat. Het is een klein ziekenhuisje van 12 bedden. De matrone, Zuster Hartog, hoopt het uit te kunnen breiden, „als het schip met geld uit Holland komt". Zij hebben er een mooi terrein voor gekocht. Dan konden de zusters hier opgeleid worden. Nu krijgen ze een tweejarige opleiding en gaan voor haar diploma naar het Utrechtsche Diaconessenhuis. Men zou denken, dat dit een groote aantrekking zou moeten uitoefenen, neen, de meesten gaan na twee jaar weg. De matrone vertelt mij, dat van de 90 zusters er maar 5 naar Utrecht zijn gegaan. Zij betreurt, dat men in Utrecht de Afrikaansche verpleegsters niet wat meer gelegenheid geeft om goede muziek te hooren, of een goede tooneelopvoering te zien. Ze hebben nog meer gelegenheid daarvoor in Pretoria dan in Utrecht.

Ook 't Afrikaansche Diaconessenhuis staat op streng christelijken grondslag. maar men staat hier ruimer tegenover muziek en tooneel dan in Nederland. De matrone zou willen, dat de verpleegsters in haar vacantie eens wat rondreisden bijv. in Duitschland of Zwitserland onder goed geleide op een goedkoope manier.

Het is een gezellig klein ziekenhuis voor eerste en tweede klas patienten. Men ligt er alleen of met zen tweeën op een kamer met openslaande deuren in een mooien tuin. Het ligt rustig in Sunny Side, een eind buiten de stad en er heerscht een prettige geest van samenwerking.

Weten de Hollandsche verpleegsters, dat er in Pretoria een bond bestaat van „gesertifiseerde Hollandsche en Afrikaansche verpleegsters"? Het is goed zoo iets te weten als men uitkomt. Of er verpleegsters noodig zijn, kan ik niet beoordeelen. Wel weet ik, dat ik er geen enkele ontmoet heb, die in korten tijd met verplegen rijk is geworden, zooals sommige in Holland denken. Wel, heb ik er verscheiden ontmoet, die het hier prettig werken vinden, omdat men zelfstandiger werkt dan in Holland.

Een mooie Afrikaansche instelling is de Moederbond. Mevrouw van Broekhuysen vertelt mij van het ontstaan. Hoe men als domineesvrouw op huisbezoek zoo dikwijls vooral op het platte land, een tweede vrouw aantreft. De eerste vrouw is dan meestal gestorven na de geboorte van een kindje. De kraamvrouw-verzorging is nog maar bitter slecht, in de buitendistricten. Men is aangewezen op de „ouvrou", een vuile kaffermeid, lieve, brave zielen soms, wèlmeenend en de eenige uitkomst in den nood, maar die den dood van heel wat vrouwen en babietjes op haar geweten hebben.

„Die „Bond" het sy ontstaan te danke aan die noodkreet van één Boerevrouw, wat in die uur van haar beproeving alleen gestaan het in die agterveld van Lydenburg, ver van alle hulp verwijderd, bijgestaan deur 'n swart skepsel! Die vrouw het 'n beroep gedaan, wat deursidder was van benoudheid en angs, 'n beroep op die vroue van haar volk om heur dure plig nie te vergeet. jeens diegene van hul susters wat ver weg woon van die geriewe van die stede".

Zoo zegt een klein propagandaboekje, dat van 't jaar is uitgegeven.

Toen sloeg men de handen in een om een opleidingsschool op te richten, een school. die Afrikaansche meisjes zou opleiden voor het mooie werk van vroedvrouw.

In Mei 1918 werd de Moederbond opgericht. Het oude Presidentshuis, het huis van Kruger, werd door de familie Eloff voorloopig afgestaan. Een gediplomeerde verpleegster (gesertifiseerde, zeggen we hier) kan in een half jaar, een ongediplomeerde in één jaar tijd daar haar „midwife" vroedvrouwexamen doen. Schrik nu niet, het is hier nu eenmaal anders dan in Holland. Vergeet niet, dat men hier staat voor een groote nood, dat men den strijd aanbindt tegen de vuile „ouvrou", die niets weet. Verpleegsters zijn nu eenmaal gewend zelfstandiger op te treden dan in Holland. Ik heb uitstekende Hollandsche verpleegsters gesproken, die mij zeggen, dat deze vroedvrouwen goed werk doen en een zegen zijn.

In den Moederbond werken alle vrouwen-vereenigingen samen: de nationalisten, de arbeiders, de Zuid-Afrikaansche Partij. Van allen krijgt ze subsidie en ze zijn allen vertegenwoordigd in het bestuur.

De Bond heeft 49 vroedvrouwen afgeleverd in deze 7 jaar. Meisjes van buiten worden meestal op aanraden van een vereeniging, van den predikant of den dokter aangenomen. Zij moeten zich schriftelijk verbinden niet in Pretoria te blijven, maar terug te gaan naar de buitendistricten, waar de nood het hoogste is. Het vorige jaar, vertelt mevr. v. Broekhuysen mij, is een van de zusters van den Bond als eerste geslaagd voor 't vroedvrouw-examen. Er waren 50 candidaten uit alle deelen van de Transvaal.

Het Krugerhuis is nu aangekocht door de regeering om als museum te worden ingericht en de Moederbond is aan het bouwen.

Op het oogenblik kan men maar 18 patiënten opnemen. Er zijn twee eerste klas kamers voor één persoon en twee zalen ieder met 8 bedden.

Het hospitaal is haast altijd vol, het nieuwe zal veel meer zieken kunnen opnemen. Daar zal ook een soort crèche zijn voor kleine kindertjes, waar de zusters de verdere kinderverzorging zullen leeren.

Aan het hoofd van opleidingsschool en hospitaal staat zuster Erlank, een Afrikaansche. Ze maakt een zeer beschaafden. prettigen indruk. Ze vertelt me, hoe tevreden men is in de buitendistricten over het werk van haar vroedvrouwen, hoevele aanvragen om zusters zij krijgt. En ze verheugt zich over de uitbreiding van haar werk in het beter ingerichte, grootere ziekenhuis.

Tot slot nog iets over twee energieke Hollandsche dames. Ze waren tuberculose-enquêtrices, ze stonden alleen op de wereld, en ze hadden een beetje geld. Ze kwamen naar Zuid-Afrika om eens wat van de wereld te zien. Ze reisden wat rond en volgden een landbouw-cursus in Natal. Daar kregen ze het te pakken. Hun ideaal werd „een plaas". Ze kochten een klein huisje buiten Pretoria en een klein stukje grond. Ze kochten één koe en één kalf. In Holland waren ze doodsbang geweest voor koeien. Nu gingen ze er van houden. Ze vroegen een „licence" en verkochten de melk, die ze niet zelf konden gebruiken. Langzaam gingen ze vooruit, nu hebben ze 25 koeien en een bul en een goed beklant melkerijtje. Wat is het er Hollandsch kra[illegible]ndelijk. Als ik in Pretoria woonde, werd ik da[illegible] hun klant.

Pretoria[illegible]eerlijke stad, vol gastvrije, vriendelijke Holl[illegible] Afrikaners. Wat een heerlijk klimaat, wa[illegible]ke zon!

[illegible]enigde Staten.

Te Chicago is onlangs de heer **Victor Fremont Lawson** overleden. Hij was de uitgever-hoofdredacteur van de Chicago Daily News. Bijna 50 jaar was hij met dit blad verbonden geweest. Aanvankelijk — van 1876 tot 1888 had hij Melville E. Stone als mede-eigenaar, maar in laatstgenoemd jaar kocht hij Stone uit. Hij stichtte een morgenblad in 1881, kocht later andere couranten aan en bracht samensmeltingen teweeg. Ook op het gebied der collectieve nieuws-verzameling en -verspreiding speelde hij een groote rol. Jaren lang was hij een der voormannen van de Associated Press. Lawson was een dagbladmagnaat van den ouden stempel. Hij ging volkomen op in zijn werk; zijn courant was hem alles.

Ook voor de publieke zaak voelde Lawson. Hij heeft er, door zijn initiatief en door de krachtige campagne van zijn bladen, zeer toe bijgedragen dat in de Unie een postspaarbank tot stand kwam.

Buitenlandsch Nieuws.

De Koning en de Koningin van Zweden zijn gisteren bij hun landing op Finsch grondgebied door den president van de republiek verwelkomd. Daarna begroette de burgemeester van Helsingfors hen. De Koning bedankte met een hartelijke toespraak. 's Avonds werd er een feestmaal gegeven op het kasteel van den president.

Te Havana is de **hoofdredacteur** van het blad El Dia, dat sinds eenigen tijd een heftige campagne tegen Machato, den president van Cuba, voerde, en daarvoor verboden was, door twee lieden, een blanke en een neger, toen hij uit zijn auto stapte, **doodgeschoten**.

Begin September zal het **Oostenrijksche parlement** waarschijnlijk een zitting van één dag houden ter afdoening van de begrooting voor 1926, aangezien de regeering deze, zooals zij tenslotte wordt vastgesteld, te Genève zal indienen. Kanselier Radek gaat 10 September naar Genève.

Kerknieuws.

Stockholm.

De conferentie besprak gisteren de onderwerpen: Christelijke liefde en economische en industrieele problemen, Mensch en eigendom, Nationale en internationale coöperatie in de industrie, Kind en adolescent(e), Arbeid en werkloosheid.

In den namiddag werd een excursie gemaakt naar het koninklijk paleis te Drottningholm.

Vandaag heeft het congres besproken: De kerk en de zedelijke en maatschappelijke problemen: toespraken worden gehouden door rev. Willreason (Engeland), mevr. Cadbury (Engeland) en anderen. Vanavond zal besproken worden het onderwerp: Behandeling van den misdadiger en christelijke broederschap. Morgen zullen verscheidene afgevaardigden in Zweedsche, Engelsche, Duitsche, Fransche en Russische kerken preeken. In het openbare park zal 's middags een bijeenkomst worden gehouden, waar drie sprekers zullen optreden.

Van de dagen van het oude Athene af, toen er reeds wetsbepalingen uitgevaardigd werden tegen onbehoorlijke kleeding, tot nu toe duurt onverdroten de **strijd tegen de onvoegzame kleeding** voort. Blijkbaar zijn de dames hardleersch en.. listig. Van het laatste geeft een verhaal, dat wij in een Fransch blad lezen, een sprekend staaltje.

De bisschop van Florence had allen dames, die geen geheel gesloten kleeren droegen den toegang tot de kerken verboden. Er werd lang weerstand geboden. Maar tenslotte gaven de poenitenten toe en verschenen ter kerke, hals en schouders met dichte sjaals bedekt. Echter, niet zoodra waren zij binnen, of.... de sjaals verdwenen en de bloote hals en schouders waren [illegible] weer. De dienst, die reeds begonnen was, werd [illegible]middellijk gestaakt.

Mededeelingen en Aanbevelingen
(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

...Die telkens terugkeerende asthma-aanvallen vernielen Uw hart. Voorkom dus dat de taaie slijm zich vastzet! Gebruik daarvoor de beproefde

Akker's Abdijsiroop

C.11

Uit de Pers.

Het conflict in de metaalnijverheid.

De Middelb. Ct. (lib.) schrijft over het conflict in het metaalbedrijf o.m.:

We meenen, dat de kwestie van de medezeggingsschap het nu gerezen geschil beheerscht. Daarom is dat geschil van zulk een buitengewone beteekenis ook voor andere bedrijven.

De heer Schaper heeft in een artikel in Het Volk de bewering, dat het hier om een kwestie van medezeggingsschap gaat „allemaal onzin" genoemd, en als bewijs daarvan verwezen naar de bouwvakken, waar gegeven overwerkvergunningen *eenvoudig niet* uitgevoerd werden omdat de arbeidersorganisaties het niet wilden.

Een bijzonder zwak argument dunkt ons, want daardoor namen die organisaties wel degelijk en dan louter door een machtsdwang, een beslissing over de leiding van het bedrijf, — juist zooals de Metaalbond het niët wenscht. Zelfs kan men, ook van arbeiderszijde, moeilijk het gebeurde in de bouwvakken te Amsterdam beschouwen als een gelukkig voorbeeld van het resultaat van inmenging der arbeidersorganisaties. Het liep daar uit op een, desnoods met geweld, afdwingen van zoo kort mogelijken arbeid, zonder dat er eenige aandacht werd gewijd aan andere belangen, bijv. dat van woningbouwvereenigingen.

Met de modernen zal dan ook wel niet veel over deze vraag te spreken zijn.

En met de anderen?

De Metaalbond zal Maandag vergaderen naar aanleiding der ingekomen antwoorden. Maar na den opzet van haar vraag, zal er wel geen neiging bestaan om tegemoet te komen aan den eisch van voorafgaand overleg, met een commissie als scheidsgerecht. In die vraag beschouwt de Metaalbond blijkbaar de regeering als een arbiter die een verzoek om overwerkvergunning ontvangt en daarop geen beslissing neemt alvorens ook de arbeidersorganisaties mondeling of schriftelijk hun meening over deze zaak hebben gezegd. Naar die opvatting is er ook geen plaats meer voor een overleg of een commissie.

Dat de regeering met haar ambtenaars de beste arbiter in zulke kwesties is, — geen dier partijen zal dat wel beweren. Maar de wet maakte haar nu eenmaal tot arbiter. En dan in 't bezwaarlijk er nog een anderen arbiter naast te stellen.

Maar bovendien zou inwilliging van dat overleg of van de instelling zulk eener commissie dadelijk leiden tot een vraag van de arbeidersorganisaties naar de boeken en andere gegevens om te kunnen beoordeelen, of de aanvraag om overwerkvergunning al of niet dient te worden opgezonden. En dat is iets, waartoe de werkgevers in ons land nog zeker niet bereid zijn. Of de vakvereenigingen in ons land al of niet bevoegd en voldoend toegerust zijn om een dergelijke vraag van handelsstandpunt uit te beslissen, is wellicht op 't oogenblik van minder gewicht dan dat de leiding van een bedrijf, de commercieele leiding dan mede zou afhangen van de beslissing van de arbeidersbonden, die tot nu toe zich allereerst lieten leiden door vragen naar het materieel belang der arbeiders. We meenen, dat de meeningen zich in de laatste jaren al weer verder van zulk een medezegging hebben afgekeerd dan in de eerste jaren na den oorlog het geval was.

Immers de vakbonden hebben ten opzichte van dat voortbestaan en van den bloei der onderneming geen verantwoordelijkheid. De directie wel! Dat maakt het bezwaarlijk aan het voorafgaand overleg een beslissende kracht toe te kennen.

We verwachten dan ook geen toegeving op dat punt. Maar dan dient men zich ook voor te bereiden op een ernstigen strijd.

De Standaard (a.r.) betwist — blijkbaar aan het Hand. — dat de overwerkvergunning een door de Arbeidswet opgelegde verplichting zou zijn.

Als de Overheid volgens deze wet een vergunning tot overwerk geeft, dan is de werkgever niet gehouden van die vergunning gebruik te maken. Zij is geen gebod: gij zult overwerken. Maar ik geef u de vrijheid om te doen overwerken. Of de werkgever nu menschen vindt, bereid om dit overwerk te verrichten is toch een zaak, waarmede de Overheid zich niet inlaat.

En daarom begrijpen wij waarlijk niet, hoe men kan meenen, dat er hier bij de arbeiders of de vakorganisaties een verzet is tegen de wet, en hoe men kan meenen, dat zij door het overwerken te weigeren, zich boven de wet stellen.

Het blad ontkent dan echter ook, dat het medezeggenschap hier in geding is:

Ook van den eisch tot medezeggensch[illegible] de bedrijfsleiding schijnt ons niets aanwezig. [illegible] toch reeds lang vast, dat de vakorganisaties in o[illegible]telijk medezeggenschap inzake de arbeidsvo[illegible]itten. En dat is goed ook. Op welke gronden [illegible]ssing willen doen berusten is hier niet [illegible] maar dit raakt haar recht niet.

De redactie zegt verder, dat de Chr[illegible]knemersorganisatie volkomen gelijk had, waar zij de meening, „alsof de regeering zal beslissen of de arbeider al dan niet zal overwerken", niet aanvaardt.

De Stand. komt dan tot de volgende consequentie:

Het ingrijpen van de Overheid leidde er reeds toe, dat men in een verbod ten aanzien van den arbeid een gebod, een dwang tot den arbeid gaat zien.

En dat een vergunning, om langer dan den door de Wet aangegeven tijd anderen voor zich te doen werken wordt op gevat als een gebod voor werkgever en werknemer, om dan ook te werken en te doen werken.

Hieruit blijkt, hoezeer het noodig wordt, met alle kracht te streven naar den eenig goeden weg, waarin het onderling overleg ook omtrent den arbeidstijd meer op den voorgrond komt en de Regeeringsbemoeiing meer op den achtergrond treedt. Dit is het, wat in een goede organisatie van den arbeid behoort te worden nagestreefd.

En wij koesteren nog altijd de hoop, dat een goede ontwikkeling van het collectief arbeidscontract daartoe zal leiden.

Het blijkt nu, dat zoowel de vrijheid van den werkgever als die van den werknemer hierbij zeer nauw betrokken is.

In den aanhef van zijn beschouwingen had inmiddels het blad reeds het volgende opgemerkt over de opportuniteit van het conflict:

Nu willen wij, zonder op dit conflict diep in te gaan, wel zeggen, dat deze staking, voor zooveel zij betrekking heeft op de overwerkvergunning, ons niet verstandig voorkomt. Als de Overheid een overwerkvergunning geeft, dan mag men wel aannemen, dat de bedrijfsleiders haar hebben kunnen duidelijk maken, dat langer werken noodzakelijk is. Gewoonlijk wordt in deze dingen heel voorzichtig, soms wel eens te voorzichtig, gehandeld. De arbeidersorganisaties worden gehoord. En wij hebben steeds den indruk gekregen, dat het niet gemakkelijk is in ons land, om zulke overwerkvergunningen, meermalen door de bedrijfsleiders en de arbeiders zelve gewenscht, te verkrijgen.

Wij willen aannemen, dat het van de werknemers verstandig zou zijn geweest, zich bij het inzicht van de bedrijfsleiders neer te leggen. Een goede gang in het bedrijf dient ook hen. En als de Metaalbond in een brief aan de vakorganisaties zulks had gezegd, dan zouden wij hem allicht zijn bijgevallen.

Maar de Metaalbond geeft aan het conflict een heel anderen inhoud.

Hij stelt het voor, alsof het nu niet alleen gaat om de zeggenschap in het bedrijf, maar om een soort revolutionairen aanslag der vakorganisaties tegen de Regeering.

***

Collectieve contracten en hun bindendverklaring.

De Ned. Nijverheid, orgaan van het Verbond van Nederlandsche Fabrikanten Vereenigingen, bespreekt het voorontwerp van wet tot bindendverklaring van collectieve contracten, dat minister Aalberse aan den Hoogen Raad van Arbeid heeft gezonden. Na een korte uiteenzetting van den inhoud, zegt het orgaan, dat wanneer over de wenschelijkheid van bindendverklaring van C.A.O. uitspraak moet worden gedaan, het eerst noodig is het standpunt te bepalen tegenover de C.A.O. op zichzelve. Daaraan kleven n.l. ernstige bezwaren, hoofdzakelijk van practischen aard. Een groot maatschappelijk nadeel is b.v., dat aan de C.A.O. nu eenmaal eigen schijnt te zijn is de veel te geringe differentiatie tusschen den bekwamen vakman en den onbekwame.

Loonschalen naar leeftijd in plaats van naar bekwaamheid zijn in C. A. O. schering en inslag. Hierdoor ontstaat een tendenz tot nivelleering met als gevolg onvoldoende prikkel om zich de meerdere vakbekwaamheid eigen te maken; een verschijnsel dat zich allerwege voordoet.

Voorts houden de landelijke contracten en hun standplaats-indeeling onvoldoende rekening met de plaatselijke toestanden.

De loonen ten plattelande toch zijn niet uit te drukken in een percentage van die der steden. Zij zijn afhankelijk van geheel andere factoren, als bloei van land- en tuinbouwbedrijven, oogst en weersomstandigheden, afgezien nog van de geheel verschillende levenswijze der plattelandsbevolking. De C. A. O. wordt door vele werkgevers beschouwd als een noodzakelijke factor voor rust in het bedrijf. En inderdaad geeft een dergelijke C. A. O. ook wel perioden van kalmte in den loonstrijd, die dan echter tegen den afloop weer des te heviger opvlamt, en groote stakingen en uitsluitingen veroorzaakt. Zie de bouwbedrijven op dit moment. Deze rust kan trouwens nooit andere beteekenis hebben dan die van stilte voor den storm. De bestaansvoorwaarde van vele vakvereenigingen en vooral van de vakvereenigingsleiders is nu eenmaal strijd.

Voor de vakvereenigingen is de C. A. O. dan ook slechts een wapen in den loonstrijd en geen middel tot vrede. Met vrede toch is de positie der vakvereenigingsleiders als die van ambtenaren van een crisisbureau, overbodig. Bovendien is de vrede in het bedrijf in strijd met de klassenstrijdprincipes der moderne vakbeweging. Ook hier dus toont zich de C. A. O. van een zeer zwakke zijde. Een zijde, die duidelijker zichtbaar zal zijn naarmate de C. A. O. verder afstaat van haar oorspronkelijken vorm van een verzameling van individueele arbeidscontracten, zooals zij b.v. is in het mijnbedrijf en niet is b.v. in het sigarenmakersvak.

Tenslotte bevatten een aantal C. A. O. bepalingen die de patroons dwingen louter georganiseerde arbeiders in dienst te nemen. Bij een stijging van de conjunctuur zullen de vakvereenigingen, die zooals begrijpelijk is hoogen prijs stellen op deze bepaling, steeds sterker aandrang in deze richting uitoefenen. De arbeiders worden dus ook langs dezen weg naar de vakvereeningen gedreven, hetgeen, gezien de reeds boven omschreven principieele richting der moderne vakbeweging, die door de andere organisaties gedwongen of vrijwillig ook eenigszins gevolgd wordt, een gevaar oplevert voor de industrieele welvaart van het land. De collectieve contracten vergrooten de macht der vakvereenigingsleiders in alle opzichten en openen den weg tot medezeggenschap.

Dit is in confesso, zie de motie aangenomen op het congres der Nederlandsche Vereeniging van Fabrieksarbeiders te Arnhem, dat van oordeel is: „dat met onverzwakten ijver de actie voor collectieve overeenkomsten moet worden voortgezet en dergelijke overeenkomsten moeten worden ingevoerd, waar de positie van de georganiseerde arbeiders gezond en sterk is, temeer omdat dit het medezeggenschap der arbeiders in de fabrieken bevordert en ten slotte zal kunnen leiden tot het medezeggenschap der gemeenschap over het bedrijfsleven en vervolgens zal voeren tot socialisatie."

Tenslotte is aan een C. A. O., die tot in details moet zijn uitgewerkt, het nadeel eigen van elke wettelijke regeling, die moet trachten de practijk in categorieën in te deelen. De soepelheid, de beoordeeling van individueele gvalien, wordt belemmerd en opgeheven. Dit alles geldt tegen de C. A. O. en dus a fortiori tegen haar bindendverklaring.

Wat het voorontwerp zelf betreft, merkt het orgaan op, dat het argument van den minister, dat het aantal collectieve arbeidsovereenkomsten van 87 in 1911 tot 809 in 1924 is gestegen, misleidend is, omdat dit aantal de laatste jaren juist aanmerkelijk is teruggeloopen n.l. van 983 in 1920 tot 809 verleden jaar.

Voorts ziet het blad niet in, waarom een patroon als „minder sociaal voelend" zooals de minister zegt, zou moeten worden gebrandmerkt, wanneer hij, in overeenstemming met de plaatselijke behoeften, loonen betaalt, die, in geld uitgedrukt, lager zijn dan in duurdere gemeenten. Het gevolg van de door de voorstanders gewenschte nivelleering zal prijsstijging allerwege zijn, omdat de concurrentie wordt uitgeschakeld. De exportindustrieën zullen daarvan, aldus het orgaan, ook weder de nadeelen ondervinden.

***

De Electriciteitsvoorziening.

In een vervolgartikel bespreekt **De Ned. Nijverheid**, orgaan van het Verbond van Nederlandsche Fabrikanten Vereenigingen, het rapport van de Staatscommissie voor de electriciteitsvoorziening des lands.

De daarin behandelde bijkomstige vraagstukken, als de electrificatie van de spoorlijn Amsterdam—Rotterdam, en de gebruikmaking van de Limburgsche mijnen, worden kortelings gememoreerd, waarna een historisch overzicht van de ontwikkeling der electriciteitsvoorziening van ons land wordt gegeven. Ten aanzien van de provincies als rijksconcessionarissen was de meerderheid der staatscommissie tot de conclusie gekomen dat

....Het beeld, hetwelk de provinciale electriciteitsvoorzieningen wat de financieele resultaten betreft, geven, op het oogenblik niet zeer opwekkend is. Ware de electriciteitsvoorziening in particuliere handen geweest — aldus de meerderheid der Staatscommissie — dan zou ongetwijfeld in een veel minder snel tempo zijn gewerkt, dan zouden minder uitbreidingen zijn gemaakt, welke onrendabel zijn, de opzet zou in vele opzichten veel minder grootsch zijn geweest. De toestand zou dan waarschijnlijk sneller gezond hebben kunnen worden dan thans vermoedelijk blijken zal het geval te zijn.

Wat tenslotte de wettelijke regeling betreft, aldus De Ned. Nijverheid, moet allereerst worden gelet op de vraag, of de tegenwoordige regeling inderdaad de goedkoopste is; worden de verbruikers zóó op de meest economische wijze bediend?

Neen, zegt de minderheid der commissie, er moet veel meer worden geconcentreert en gemassregelt, de electriciteitsvoorziening dient te worden gedrongen in de richting van concentratie en van uitschakeling van de gemeenten en de particulieren. De meerderheid van de commissie wil daarentegen den bestaanden toestand zooveel mogelijk eerbiedigen en het gegroeide aanvaarden, doch de electriciteitsvoorziening bij haar verderen groei leiden teneinde te voorkomen dat bij nieuwe werken of uitbreidingen in de toekomst een economische voorziening van het land uit het oog wordt verloren. De heer Maas eindelijk is de kampioen voor de zoo volledig mogelijke vrijheid van het particulier initiatief en wil slechts leiding geven om van het overheidsbedrijf terug te komen tot de particuliere exploitatie, aangezien hij daardoor alleen de gewenschte zoo economisch mogelijke voorziening gewaarborgd acht.

Volgens de Nederlandsche Nijverheid hebben politieke overtuigingen het economisch inzicht van deze commissie beïnvloed; in het wezen der zaak gaat het hierom:

Moeten wij voortgaan te streven naar Staatsmonopolie dan wel meerdere of mindere vrijheid aan anderen dan den Staat laten? Waarbij dan de minderheid alweder stilzwijgend de grootste concentratie synoniem achtte met de grootst mogelijke economie. De meerderheid echter is slechts één in haar verwerping van dit standpunt; maar vraagt men, welk positief standpunt zij daartegenover inneemt, dan treft het, dat zij wèl enkele beginselen formuleert, die zeker overweging verdienen, maar dat zij zich daaraan bij de uitwerking van haar denkbeelden niet houdt. Wij zijn het in dit opzicht volkomen eens met de critiek, zoowel van de minderheid als van den heer Maas; het standpunt van de meerderheid is halfslachtig. Zij keurt de concessies of vergunningen van het Rijk af en voert ze langs een omweg weer in; zij huldigt de stelling dat de overheid, die als koopman optreedt, van haar overheidsmacht geen misbruik mag maken om concurrenten te weren, maar handhaaft den eisch van vergunning door Gedeputeerde Staten voor levering van electriciteit ter verdere distributie en verbindt hieraan alleen een beroep op den minister; zij wil ook particulieren in de gelegenheid stellen electriciteit aan derden te leveren, maar stelt de bevoegdheid daartoe alweder afhankelijk van een vergunning van het betrokken gemeentebestuur, of in beroep, van den minister. Daartegenover is het standpunt, door den heer Maas ingenomen, stellig principieel volkomen onaantastbaar".

Ingezonden Stukken.

Opneming van ingezonden stukken (ook van die, welke onder andere rubrieken worden geplaatst) wordt alleen dan overwogen, indien de inzenders naar de grootst mogelijke beknoptheid hebben gestreefd. Ingezonden stukken, waarbij dit niet is geschied, worden onherroepelijk terzijde gelegd.

Redactie.

Hooggeachte Redaktie!

Alhoewel door omstandigheden met wat vertraging, zou ik bij monde van uw blad het reizend publiek met het onderstaande in kennis willen stellen, opdat anderen zich ongerief kunnen besparen.

Zondag l.l. terugkomend uit Bazel naar den Haag over Brussel, begon het ongerief reeds in het Fransche gedeelte van het Centraal station te Bazel. Hier werden wij genoodzaakt om ruim een half uur als haringen in een ton gepakt te staan in een bijna volledig duister; velen hadden hun bagage bij zich. Het was zoodoende tot pl.m. 10 min. voor den officieelen vertrektijd onmogelijk, op het eigenlijke perron te gaan. De menschenmassa groeide steeds aan en een groot gedrang was het gevolg, en waarvoor? De treinen stonden al lang klaar. Waarom ons als vee op te stapelen? Het bleek bij opening van de afsluitkettingen, dat men wachtte voor 3 treinen (één naar Brussel—Ostende, één naar Boulogne, de 3e weet ik niet). Reeds tevoren was ik door het alwetend reisbureau van Thos. Cook ingelicht, dat de doorloopende wagens Bazel—Amsterdam, die op de officieele strooibiljetten staan aangegeven, niet meer loopen; juist nu in 't drukst van 't seizoen, waar velen reeds weer teruggaan. De reden, dat ik tòch dezen weg verkoos boven dien over Duitschland, was, dat men voor dezen laatste geen plaatsen kon bespreken!!! Alles wel geschikt om het reizen te veraangenamen. Enfin, er werd ons dan in den trein verzekerd met nadruk dat men in Brussel tenminste een direkten wagon voor den Haag—Amsterdam zou vinden.

In Antwerpen stond een trein „voor Holland" gereed tot vertrek. Gaat die trein door tot den Haag? vroeg ik aan den eenigen, als chef uitzienden (hij had een blauwe pet met gallon op en papieren in z'n hand) ambtenaar. „Ja, tot Amsterdam zelfs", was het antwoord. Op mijn verdere vraag of zulks zeker was, antwoordde hij met klem bevestigend. Toen vroeg ik hem of het niet beter was den sneltrein Parijs—Amsterdam af te wachten. Neen, zei hij, want die heeft zoowat twee uur vertraging; ge zijt er met dézen trein eerder. Toch liet ik den trein maar vertrekken, waarvan ik (met mijn 5 stuks handbagage) geen spijt heb gehad. Ik kreeg een goede plaats en kon blijven *zitten tot den Haag*, terwijl de ongelukkige reizigers, die zich hadden verlaten op den Antwerpschen chef, in Esschen weer moesten uitstappen, aangezien hun trein slechts tot Roosendaal ging, en een plaatsje moesten zoeken, haastig, in den toen vollen D-trein.

Vraag: Waarom zijn de directe wagens Bazel—Amsterdam opgeheven (over Brussel); het wemelt in Zwitserland van de Hollanders.

Waarschuwing: Laat u inlichten, alvorens op reis te gaan, tot in bijzonderheden door een goed reisbureau (niet alle groote zijn goed). Vertrouw geen inlichtingen van „welwillende" reizigers, doch uw gezond verstand. Sta sceptisch tegenover Fransch—Belgische spoorwegen en ge vaart er beter bij.

Met dankzegging voor de plaatsruimte,

A. H.

Van redactiewege bekort. — Red.

Oeconomische en Financieele Mededeelingen.

Zuid-Preanger Rubbermaatschappij.

In de heden gehouden vergadering van aandeelhouders der Zuid-Preanger Rubbermaatschappij te Middelburg werd het jaarverslag over 1924 uitgebracht, waaraan het volgende is ontleend.

In dit boekjaar werd een rubberoogst gemaakt van 427,910 h.KG. De rubberprijs onderging in den loop van 1924 zeer aanzienlijke schommelingen. De opwaartsche beweging, welke omstreeks het tweede halfjaar van 1924 een aanvang nam, zette zich in het nieuw begonnen jaar voort.

De oogsttaxatie voor 1925 beloopt 500,000 h.K.G. Hiervan zijn vooruitverkocht 200,000 h. K.G. prima smaked tersheets à 1C f 0.91½ per h.KG. levering Batavia, terwijl mij het uitbrengen van dit verslag waren verkocht 126,180 h.KG. tot een gemiddelden prijs van f 2.03. Wanneer de rubberprijs zich omstreeks het huidige niveau handhaaft, kan derhalve de toekomst voor de maatschappij als gunstig worden beschouwd.

Voorgesteld wordt de netto-winst over 1924 ten bedrage van f 82.085 aan te wenden tot vermindering van het verlies-saldo dat het vorig jaar op nieuwe rekening werd overgebracht. Dit saldo vermindert daardoor tot f 208.398.

De Hevea-aanplant werd in 1924 uitgebreid met in totaal 117 bouws. Op ultimo 1924 waren er 969 bouws met productieve tuinen met 185.504 boomen of 191 per bouw. Verder waren er niet productieve tuinen op 266 bouws met totaal 78.983 boomen of 297 per bouw.

De algemeene toestand der plantsoenen is gunstig. De grondbedekkers voldeden goed. Het uitdunnen beperkte zich tot de hinderlijke boomen. Van ziekten en plagen werd weinig last ondervonden, alleen in de natte maanden November en December trad streepjeskanker eenigszins op.

Er werden 45.000 zaden verzameld van die boomen, waarvan door middel van late opneming vastgesteld was, dat zij tot de meest productieve behoorden. Aan de aanwezige klapperboomen werd de noodige zorg besteed. De aanplant van bamboe verkeert in goeden staat. Uit den Albizzia aanplant werden verschillende boomen gekapt voor brandhout.

De rubberoogst 1924 leverde uit 335.340 h.KG. eerste kwaliteit en 92.570 h.KG. lower grades, in totaal 427.910 h.KG. De kostprijs bedraagt 38.6 ct. de gemiddelde verkoopprijs 70.7 ct. per h.KG.

De weersgesteldheid was normaal. In de maanden October en November was de regen, die in de morgenuren viel, niet bevorderlijk aan den tap.

Het voornemen bestaat in het jaar 1925 opnieuw 200 bouws te ontginnen.

De winst- en verliesrekening vermeldt als lasten: exploitatie-uitgaven f 161,957 (f 170,665); interest f 49,572 (f 47.180); Indische belastingen f 11.540 (f 8500) en netto winst f 82.065 (f 101.694). Als baten komen voor: rubberoogst 1923 f 5143, idem. 1924 f 302,512 (f 328.040); rijst f 500.

De balans geeft aan activa o.a.: onderneming f 1.909.209 (v.j. aanpl. en concess. f 1.522.370); deelneming andere onderneming f 1 (onv.); rubberoogst 1924 f 90,051 (f 99.098); saldo verlies over te brengen op nieuwe rekening f 208.398 (f 290.483).

De passiva zijn o.a. gepl. aandeelen kapitaal f 1.500.000 (onv.); bankiers f 697.343 (f 777.353); crediteuren f 19.194 (f 12.684).

De suikercampagne op Java.

De directie der ondergenoemde fabrieken meldt de volgende oogstresultaten dd. 16 Augustus 1925:

	Gesiekan.	Langsee.	Petjangaän.
Pikols riet per bruto bouw	1.192	1,176	1,027
Pikols stand. musc. per bruto bouw	172	146	126

Het Administratiekantoor S. E. Ramondt—J. Dolleman meldt de volgende maalcijfers per 15 Augustus 1925.

Onderneming.	Vermalen brut. bouws	Riet per brut. bouw.	Suiker per brut. bouw.
Assembagoes	937	1470	178 (St.Musc.)
Sempalwadak	764	1200	178 („ „)
Krian	513	1370	159 („ „)
Balong Bendo	882	1330	166 („ „)
Bodjong	1470.	1400	163 („ „)
Soember Kareng ..	813	1050	132 („ „)
Poerworedjo	1820	1210	153 („ „)
Soemberredjo	731	1140	132 („ „)
Tjebongan	1021	1122	158.75 (S.H.S.)
Waroe	960	—	146 (S.H.S.)

De directie der ondergenoemde suikerfabrieken zendt het volgende oogstbericht per 15 Augustus 1925.

Suikerfabriek.	Vermalen bws. br.	Verkregen per br. bws.	Weersgesteldheid.
Kalibagor	970	183	droog
Poerwokerto	770	181	
Kaliredjo	1100	116	
Tjepper	1080	154	Aanplant gunstig, malen ongunstig.

Volgens een telegram van Soerabaja van de Cult. Maatschappij „Pagottan", waren op 9 Augustus j.l. vermalen 1,275 bruto bouws, met een gemiddelde opbrengst per bouw van 1230 bruto pikol riet en 153 pikol muscovados. De totale oogst wordt geschat op circa 240,000 pikol superieure hoofdsuiker. Van den nieuwen aanplant, groot ongeveer 1,788 bruto bouws, waren op dien dag afgeplant 1750 bruto bouws.

De directie der Landbouw Maatschappij „Bangak" meldt de volgende maalresultaten campagne 1925. Op 15 Augustus j.l. vermalen 1132 bruto bouws met een dooreenproductie van 140 pikol superieur.

De maalresultaten der Cultuur Maatschappij Panggoongredjo zijn: vermalen op 15 Augustus: 872 bouws met eene gemiddelde opbrengst van 1110 pikols riet en 166 pikols suiker per bouw.

De maalresultaten der Gayamsche Cultuur Maatschappij luiden als volgt: Vermalen op 15 Augustus: 647 bouws met eene gemiddelde opbrengst van 1010 pikols riet en 123 pikols suiker per bouw. (Ind.-Merc.)

Volgens een telegram uit Londen, bevestigen de vertegenwoordigers van het Russische textielsyndicaat, dat zij te Londen een contract voor de levering van machines door Engeland hebben gesloten. Naar zij verklaarden, hadden zij plan om naar Frankrijk en van daar naar Duitschland te gaan.

De Italiaansche bladen melden, dat de sowjetgedelegeerde Saltanof te Milaan een contract heeft geteekend voor de levering door de sowjet-unie aan Italië van een groote partij graan en wel tot een waarde van 6 millioen lire.

De Londensche credietmarkt.

Gisteren werden bij de Bank van Engeland inschrijvingen in ontvangst genomen voor £ 35 millioen schatkistwissels en schatkist-obligatiën. Er werden geen obligatiën geplaatst. De schatkistwissels werden toegewezen tegen een gemiddeld disconto van circa $3^{13}/_{16}$ pct., hetgeen lager is dan men had verwacht. Toen bovenstaande bekend werd, werden de disconto noteeringen in de open markt flauwer. Driemaands handelswissels noteerden 3¾ à $3^{13}/_{16}$ pct., tweemaands wissels $3^{11}/_{16}$ à 3¾ pct., viermaands $3^{13}/_{16}$ pct. en zesmaands $4^{1}/_{16}$ à 4⅛ pct. De banken kochten gistermorgen op groote schaal schatkistwissels per October tegen $3^{11}/_{16}$ pct. en men vermoedt, dat dit feit eenigen invloed op de inschrijving op de nieuwe schatkistwissels heeft gehad. Deze wissels waren $3^{11}/_{16}$ pct. nominaal.

Op de geldmarkt was de stemming wier gemakkelijk; geld tot heden werd tegen 3 pct. aangeboden. Our eendaags geld werd tegen 3¼ à 3½ pct. vernieuwd en beleeningen voor een week tegen 3½ pct.

De zilverprijs bleef gisteren voor loco onveranderd $32^{5}/_{16}$, doch steeg $^{1}/_{16}$ d. tot $32^{7}/_{16}$ d. voor termijnlevering. De grondprijs handhaafde zich op 84 sh. 11½ d.

De buitenlandsche wisselmarkt bleef gisteren kalm gestemd bij beperkte koersschommelingen. Het pond sterling was ten opzichte van den dollar prijshoudend op $4.85^{11}/_{16}$ à 4.85¾. Fransche en Belgische francs toonden eenig herstel resp. tot 103.45 à 103.50 en 106.95 à 107. Ook Italiaansche Lires waren beter op $133^{7}/_{16}$ à $133^{9}/_{16}$. Deensche en Noorsche kronen waren eveneens vaster resp. op 20.70 à 20.72 en 25.70 à 25.72. Zuid-Amerikaansche koersen een weinig flauwer.

De sterkstroomindustrie in Oostenrijk.

Ingevolge het door den Bondsraad aangenomen regeeringsvoorstel betreffende de voortzetting van de electrificeering der Bondsspoorwegen, is thans, volgens een mededeeling van den Nederl. consul-generaal in Handelsberichten, zekerheid verkregen over de voltooiing van dit groote werk, waarvoor 88 millioen goudkronen ter beschikking zijn gesteld. Ofschoon eerst in 1926 van genoemd bedrag 40 millioen kronen zullen worden aangewend, zijn er toch nu reeds opdrachten gegeven voor werken en leveringen (tot een bedrag van 11 millioen goudkronen), zooals de uitvoering van grondwerken, de levering van locomotieven voor goederentreinen en bergsneltreinen, den aanleg van geleidingen enz., hetwelk alles nieuwe arbeidsgelegenheden medebrengt voor de sterkstroomindustrie.

De exploitatie van talrijke nieuwe en meer goedkoope krachtbronnen heeft in den laatsten tijd een verbetering van den afzet in het binnenland tengevolge gehad van de serie-producten, in gebruik bij de industrie, de ambachten en den landbouw. Toch worden nog geen groote kapitalen in de besproken industrie gestoken, wijl hiervoor de kapitaalschaarschte en de duurte van het geld, welke zich nog steeds zeer doen gevoelen, een belemmering vormen. Ook de waterkrachtmaatschappijen verschaffen tamelijk veel werk aan de sterkstroomindustrie in verhouding tot het kapitaal, waarover zij kunnen beschikken, zoo b.v. het Achenseekrachtwerk, dat van Amerikaansche zijde met credieten wordt gesteund.

In de eerste helft van het loopende jaar liepen de prijzen op, mede als gevolg van de hooge belastingen, zoodat aan de buitenlandsche concurrentie meer kans gegeven werd. Dit deed zich reeds gevoelen in de eerste twee maanden van 1925, toen de invoer van producten der sterkstroomindustrie met 223 q. ter waarde van 149,500 schillingen toenam in vergelijking met den invoer over Januari en Februari 1924.

De exportverhoudingen zijn ongunstig vanwege de verhooging der rechten in: Hongarije met 30 pct., Polen met 20 pct. en België met 16 pct. De verlaging van de invoerrechten in Tsjecho-Slowakije zijn hiervoor slechts een geringe compensatie, immers de hooge invoerrechten, welke tot nu toe aldaar werden geheven, brachten de overeenkomstige industrieën in genoemd land tot een zoodanigen bloei, dat zij ook bij verlaagde invoerrechten nog voldoende beschermd worden.

Ook op andere buitenlandsche markten doet zich de concurrentie, door de elders heerschende gunstiger productievoorwaarden zeer gevoelen, en wel in het bijzonder doordat de uitheemsche industrie voordeeliger betalingsvoorwaarden kan toestaan. De tendenz tot achteruitgang van den uitvoer blijkt wel daaruit, dat in de eerste twee maanden van het loopende jaar slechts 2810 q. ter waarde van 1,251.000 schillingen werd uitgevoerd (tegen 3000 q. ter waarde van 1,375,360 schillingen in hetzelfde tijdvak van 1924), en om tot dit bescheiden resultaat te komen, moest men de prijzen bijzonder laag stellen.

Uit Oostenrijk.

Men schrijft ons uit Weenen:

In den laatsten tijd wordt de geldmarkt alhier voortdurend ruimer. Steeds komen er groote buitenlandsche kapitalen het land binnen. Het particuliere disconto te Weenen is reede tot $9^{1}/_{8}$ pct. gedaald en zal, naar algemeen wordt verwacht, nog verder dalen. Opmerkelijk is, dat verschillende groote industrieele ondernemingen in *Oostenrijk* zich van de binnenlandsche geldmarkt volkomen los hebben gemaakt en haar geldbehoefte geheel te Londen en New-York dekken, waardoor zij eèn belangrijk bedrag aan rente besparen. In financieele kringen verwacht men, dat de Oostenrijksche Nationale Bank zeer spoedig tot een verdere verlaging van haar disconto zal overgaan om zich zoodoende aan de zich op de geldmarkt ontwikkelende omstandigheden aan te passen.

Hand aan hand met het gunstige verloop van de Weensche geldmarkt, wordt ook de toestand op de beleggingsmarkt beter. Den laatsten tijd dagen er meer koopers op zoowel van Oostenrijksche rente als voor goudobligatiën. Vooral naar staatspapier, waarvan de rente in goud betaalbaar is, is er vraag, daar men aanneemt, dat de vaststelling van de rechten der goudobligatiën niet lang meer op zich zal laten wachten. Met spanning ziet men in financieele kringen de onderhandelingen over de regeling van de schulden van voor den oorlog tusschen Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije tegemoet. Het gerucht, dat deze onderhandelingen tot het volgende jaar zouden worden uitgesteld, worden uit Praag officieel tegengesproken. Verklaard wordt, dat de besprekingen op 3 November zullen beginnen. De regeling van de verhouding met Tsjecho-Slowakije is voor het Oostenrijksche kapitaal van des te meer belang, aangezien zich in het bezit der Weensche banken zeer groote bedragen Tsjecho-Slowaaksche spoorwegobligatiën bevinden.

De grootere kooplust op de beleggingsmarkt, die uit den verbeterden toestand op de geldmarkt voortspruit, komt in den laatsten tijd ook tot uitdrukking in een toenemende vraag naar leeningen der stad Weenen. Vooral de oudere leeningen van Weenen zijn zeer gezocht. Opmerkelijk is, dat ook buitenlandsche firma's zich voor deze leeningen interesseeren en bij de Weensche banken groote orders hebben geplaatst.

Onze Weensche correspondent schrijft dd. 20 Augustus:

In de tweede week van Augustus vermeerderde de metaalvoorraad van de Oostenrijksche Nationale Bank met 9.75 millioen S. tot 489.89 millioen S., doch zij opgemerkt, dat de voorraad goud onveranderd bleef, en alleen de overige activa, die volgens art. 85 van het privilege in den metaalvoorraad mogen worden verrekend, met het genoemde bedrag toenamen, waardoor zij op den 15en 475.06 millioen S. beliepen. Daartegenover staat dat het saldo van „in kost" genomen dollar en Eng. pond wissels met 4.12 millioen S. verminderde, zoodat het in den weekstaat nog met 98.23 millioen S. geboekt staat. Waren voor deze twee transacties 5.63 millioen S. biljetten noodig, door stortingen op girorekening ten bedrage van 14.69 millioen S., vermindering van de wisselportefeuille met 3.26 millioen S., zoomede door gedeeltelijke delging van de schuldvordering op den staat met 0.52 millioen S. kon de circulatie met 18.447 millioen S. worden verminderd, zoodat zij per saldo met 12.84 millioeen S. is gedaald.

De wisselportefeuille beliep midden Augustus 77.83 millioen S. of niet meer dan 16 pct. van den metaalvoorraad, en minder dan 10 pct. van de circulatie, een bedrag, dat ook reeds in den eersten weekstaat van de bank, op 7 Januari 1923 was bereikt. Het beliep toen 73.16 millioen S., maar daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat de metaalvoorraad op dien dag niet meer dan 119.52 millioen S. bedroeg, en de circulatie 405 millioen S.

Onder de passiva komt op den weekstaat het saldo van de girorekening met 80.91 millioen S. voor en onder de activa de schuldvordering op den staat met 199.87 millioen S. — sedert de oprichting van de Nationale Bank werden in het geheel 56 millioen S. gedelgd, — zoodat de circulatie van 784.97 millioen S., vermeerderd met het saldo van de girorekening, en verminderd met de schuldvordering op den staat, voor 73.5 pct. door den metaalvoorraad was gedekt, tegen 72.6 pct. op ult. Juli.

Op de open markt blijft geld voldoende aangeboden, zoodat prima handelspapier 1 pct. beneden het officieele disconto kan worden gedisconteerd. Handel en nijverheid blijven derhalve hopen, dat de centrale credietinstelling binnen niet te langen tijd haar disconto zal verlagen.

De relletjes bij de opening van het Zionistencongres hadden een ernstig karakter, en de schade, die de Weensche winkeliers, door het vertrek van vreemdelingen, hebben geleden, is niet gering, hoewel de eerste berichten daaromtrent erg overdreven waren. Voorts worden de toestanden voor den buitenlandschen handel met den dag ongunstiger; gelukte het niet het met Hongarije over een voorloopig handelsverdrag eens te worden, waardoor de uitvoer daarheen zeer moeilijk is geworden, nog erger is het, dat Polen zijn grenzen nu zoo goed als voor den invoer van alle artikelen uit Oostenrijk heeft gesloten.

En alsof dat op zich zelf nog niet genoeg was, heeft de Poolsche regeering op den 20en Juli een verordening openbaar gemaakt, dat alle obligaties van Poolsche (lees Galicische) spoorwegen, — o.a. 4 pct. obligaties van de Karl Ludwig Bahn, 5 pct. obligaties van de Albrechtbahn, — voorts alle obligatiën van Galicische steden, en van het vroegere kroonland Galicië, voor zoover zij in handen zijn van Oostenrijkers, te Ween enop het Poolsche consulaat moeten worden geregistreerd en gestempeld, omdat Polen aan Oostenrijksche bezitters daarvoor nieuwe stukken wil geven, die zullen worden berekend tegen 1 kroon = 0.70 Poolsche mark. Die obligaties worden daardoor zoo goed als waardeloos, en zoowel de regeering als het verbond der Weensche banken wil daartegen met nadruk protesteeren. Maar intusschen is gisteren reeds de oproeping van het Poolsche gezantschap in de Weensche bladen verschenen, zoodat het de groote vraag is, of daaraan nog iets kan worden veranderd. Daar Oostenrijk een groot bedrag van deze obligaties bezit, is dit een zaak van groot belang, er gaan hier echter stemmen op, die de regeering verwijten, dat ook zij de houding van Oostenrijksche spoorwegobligaties op diezelfde wijze wil behandelen, en dat de Poolsche regeering derhalve geen oorzaak had, Oostenrijksche houders van Galicische obligaties beter te behandelen.

Hoewel mitsdien op het gebied van nijverheid van verandering ten goede geen sprake kan zijn, — het aantal werkloozen neemt immers ook weer toe, — is de kolenproductie in Oostenrijk in Juli toch een kleinigheid gestegen, hoofdzakelijk doordat nagenoeg alle fabrieken afgeloopen leveringscontracten hebben vernieuwd. Handelaren bestelden daarentegen zoo goed als niets, daar zij nog over voldoenden voorraad beschikken. De kleine prijsstijging op de ijzermarkt kon zich in de vorige week slechts enkele dagen handhaven, en alleen naar T en dubbel T ijzer is de vraag goed gebleven. De Oostenrijksche fabrieken kregen in den laatsten tijd zooveel bestellingen, dat zij voor enkele weken werk hebben, en wel, niettegenstaande de Duitsche concurrentie buitengewoon scherp was en blijft. Het meerendeel der bestellingen komt evenwel uit het buitenland, hoofdzakelijk uit Zuid-Slavië, en, hoewel minder, uit Hongarije, terwijl de binnenlandshce markt nog steeds in een lusteloozen toestand verkeert.

Uit de Ver. Staten.

In een telegram van de Guaranty Trust Company te New-York aan haar kantoor te Londen, gedateerd 20 Augustus, wordt o.a. het volgende medegedeeld:

In den groothandel vallen reeds tamelijke najaarsaankoopen waar te nemen en verschillende belangrijke takken van industrie toonen een grootere bedrijvigheid.

Gunstig weder verbetert de vooruitzichten voor den landbouw. De stand van de oogsten is thans gunstiger dan in Juli en de opbrengst van maïs, tarwe, haver, gerst en aardappelen wordt hooger geraamd. De katoenopbrengst werd echter per 1 Augustus op 13,566,000 balen geraamd tegen 13,588,000 balen bij de vorige schatting.

De ruwijzerproductie bedroeg in Juli gemiddeld 85,936 ton per dag tegen 89,115 ton in Juni en 57,577 ton in Juli 1924. De productie van ruw staal bedroeg in Juli gemiddeld 118,753 ton per dag tegen 123,348 ton in Juni en 72,223 ton in Juli 1924. Bij de U. S. Steel Corporation heerscht deze maand een grootere bedrijvigheid en de bestellingen nemen in omvang toe.

Het aantal op de Amerikaansche spoorwegen vervoerde wagonladingen bedroeg in de week geëindigd 1 Augustus 1,043,063 tegen 1,029,603 in de voorafgaande week en 945,613 in de overeenkomstige week van 1924. De netto exploitatie-inkomsten van klasse I spoorwegen in het eerste halfjaar 1925 vertegenwoordigen een jaarlijksch rendement van 4.46 pct. over het spoorwegbezit tegen 4.12 pct. het jaar tevoren.

De werkgelegenheid in de fabrieken was in Juli 1.1 pct. geringer dan in Juni. Het in totaal uitbetaalde loon daalde met 2.4 pct. en het loon per hoofd met 1.3 pct. Deze daling, een seizoensverschijnsel, is veel geringer dan een jaar geleden.

Het katoenverbruik in de Ver. Staten bedroeg in het jaar geëindigd 31 Juli 6,191,349 balen tegen 5,680,554 balen in het voorafgaande jaar.

De bouwcontracten voor Juli sloegen een seizoensrecord; zij vertegenwoordigden een bedrag, dat 53 pct. hooger was dan een jaar geleden.

Het door prof. Irving Fisher samengestelde indexcijfer der groothandelsprijzen in de Ver. Staten beliep de vorige week 160.6 tegen 161.4 in de voorafgaande week en 160.5 vier weken geleden.

Spoorweg-ontvangsten.

Maas-Buurtspoorweg.

Ontvangsten over de maanden Mei en Juni: totaal f 36,930 tegen f 39,297, per dagkilometer f 9.53 tegen f 10.14; totaal van 1 Januari af f 100,571 tegen f 106,480, per dagkilometer van 1 Januari af f 8.75 tegen f 9.21.

WISSELKOERSEN TE LONDEN, 22 AUGUSTUS.

Koersen van 10 u. 50 m. v.m. New-York $485^{23}/_{32}$. Parijs 10343. Brussel 10692. Zwitserland 2505. Amsterdam $1205^{5}/_{16}$. Berlijn 2040. Kopenhagen 2080. Stockholm 1807. Oslo 2580. Rio Janeiro $6^{1}/_{16}$.

Land- en Tuinbouw.

Te Kampen wordt 29 dezer de derde Nederlandsche Imkersdag gehouden. Na opening door den voorzitter der Vereeniging en welkomstgroet van den burgemeester van Kampen zal dr. H. W. de Boer, directeur van den keuringsdienst van waren te Enschedé, spreken over: „Het chemisch onderzoek van honig en was" en de heer J. A. Joustra te Amersfoort over „Modern imkeren". Ten slotte volgt een autotocht naar de bijenvolken op de Veluwsche heide.

Ter gelegenheid van de landbouwtentoonstelling te Venraij op 26 en 27 dezer zal daar van wege den Zuid-Nederlandsche Zuivelbond een algemeene boterkeuring gehouden worden.

Men schrijft ons uit Heemskerk:

Men heeft dit jaar in onze tuinen een proef genomen met de teelt van spekboonen. Op het oog gelijken ze veel op dikke boonen, maar zijn langer en vleeziger. Totdusver heeft men succes met de teelt, daar ze een goeden prijs opbrengen (gemiddeld 15 ct. per k.g.). Het soort wat men het meest heeft aangeplant, is de Phenomeen. Wel maakt men zich bang, of op den duur dit soort dat men het meest heeft aangeplant, is de Phenosoort. Het soort is te vergelijken met de slagzwaarden, groote scheeden, maar met een geringe opbrengst, tenminste hier, niet in den polder. Voor onze hooge duingronden is een andere selectie aangewezen, die kleinere scheeden geven, maar in vruchtbaarheid uitmunten.

De laatste jaren tobben wij hier onder de gewone soorten met zieke boonen, misschien wel als een gevolg van verzwakking van het ras. Alleen de spekboon groeit hier kerngezond, ook misschien alweer als een gevolg van eene nieuwere variëteit.

De R. K. Boerenbond, de R. K. Tuinbouwvereeniging, de R. K. Stoomzuivel- en Melkinrichting en de R. K. Jonge Boerenstand houden van 19—21 September te Princenhage een land- en tuinbouwtentoonstelling.

De minister van binnenlandsche zaken en landbouw heeft met ingang van 24 dezer het vervoeren of doen vervoeren van herkauwende dieren en varkens uit het overige gedeelte des rijks verboden naar een kring, omvattende de provincie Zeeland.

Onder dit verbod is niet begrepen:

1e. de doorvoer van herkauwende dieren en varkens in gesloten, verzegelde spoorwagens;

2e. de invoer van slachtvee met een openbaar middel van vervoer, mits de dieren van de lossing af onder politietoezicht worden gesteld en binnen 2 maal 24 uur na aankomst op de plaats van bestemming worden geslacht, een en ander op kosten van belanghebbenden;

Wanneer bijzondere redenen afwijking van het bedoelde verbod noodzakelijk maken, kan zoodanige afwijking worden toegestaan door den betrokken commissaris der Koningin, onder de door den betrokken inspecteur van den Veeartsenijkundigen Dienst aan te geven voorwaarden. (St.-ct.)

LANGENDIJK. Over de afgeloopen maand is over de veiling der Langendijker Groentencentrale te Broek voor f 693,826 verhandeld. Gevoegd bij het bedrag dat aan de veiling van den Noordermarktbond werd geveild, is dus in één maand alleen aan 2 veilingen te Langendijk voor meer dan 1 millioen gulden omgezet.

POELDIJK. Centrale Westlandsche snijbloemenveiling. Gladiolen f 0.65—4.20, Dahlia f 0.45—3.20, rozen f 1.60—6.10, Anjers f 1—2.30, Zinnia f 2.30—3.40, Lathyrus 13—17 c., Chrysanthen 10—18 c., Plumosa f 2.30—3.50, Sprengeri f 2.30 per 100; Troschrysanthen f 5—18, Asters f 3—6.75 per 100 bos.

Correspondentie.

Wij verzoeken ter bevordering van een goede en spoedige bezorging voor onze Courant bestemde brieven en stukken te adresseeren als volgt:

Ingezonden Artikelen: aan den Hoofdredacteur.

(Stukken, waarin niet naar beknoptheid gestreefd is en stukken, waarvan de schrijver onbekend is worden ter zijde gelegd. Over niet geplaatste stukken wordt geene briefwisseling gevoerd.)

Nieuwsberichten: aan de redactie.

Advertentiën en Abonnement-opgaven aan de Administratie. (Adres-verandering: liefst zoo lang mogelijk van te voren opgeven en behalve het nieuwe adres, ook het oude vermelden, met duidelijke opgaaf van voornamen en naam).

Abonné's, die per maand wenschen te betalen of zich voor korten termijn abonneeren, zenden met hun bestelling, bij verlenging vóór het afloopen van den betaalden termijn, het bedrag in bij den agent ter plaatse of bij de Administratie.

Abonnementen kunnen slechts ingaan den 1sten of 15den van elke maand. Eventueel verlangde exemplaren vóór die data worden berekend à 9 cents per nummer.

Voor elke tijdelijke adresverandering wordt 25 cents administratiekosten berekend.

DIRECTIE.

Handelsberichten.

ROTTERDAM, 22 AUGUSTUS.

Rotterd. Vereeniging voor den Termijnhandel in Granen.

Mais op termijn.

Koers van heden.

	Hoogste.	Laagste.	Vroegk.	Slotk.	Vor.sl.
eptember	221—	220—	—.—	220—	222¼
ovember	210½	—.—	—.—	210—	211¼
anuari	203—	—.—	—.—	203—	203½
aart	204—	203½	—.—	204—	204—

mzet 11 maal 50,000 k.g.

Rotterd. Termijnhandel in Vetten, Oliën en Oliezaden.

Reusel op termijn.

	Contract C bieden	Contract C laten	Vor. not. bieden	Vor. not. laten
ugustus	106—	109—	104—	107½
eptember	105—	106½	103½	105½
ctober	102—	103½	101—	102½
ovember	100¾	101—	98¼	101—
anuari	85—	93—	85—	92—
temming	vast		flauw.	

Tabak. Aangevoerd per Tambora: 113 pk. Java GB/LLBB, 135 pk. dito GB/M/LLBB, 134 pk. dito GB/M/IBB, pk. dito GB/M/IIBB, 272 pk. dito GB/M/ID, 341 pk. ito GB/M/VBB, 361 pk. dito GB/M/VD, 94 pk. dito GB/KD, 56 pk. dito JF/Besoeki/IBB, 82 pk. dito JF/Besoeki/IIBB, 23 pk. dito JF/Besoeki/LBB, 74 pk. dito JF/Besoeki/LLBB, 228 pk. dito JF/Besoeki/VD, 153 pk. dito KL/Magelang/1924, 14 pk. dito LLK/Magelang/1924, 84 k. dito LLK/Magelang/1925.

Katoen. (Noteering van de Vereeniging voor den atoenhandel, Rotterdam Cotton Association.) Loco midding universal 28 m.M. staple ƒ 0.74⅝.

OVERZICHT DER WEEK.

Amerik. Terpentijnolie. (bericht van de makelaars antzlaar & Schalkwijk.)

De markt opende deze week flauw, doch liep daarna eder belangrijk op. Het slot is kalmer.

		1925.	1924.	1923.
oteering Londen	22 Aug.	68/9 sh.	67/3 sh.	70/9 sh.
oteering Savannah	22 „	96¼ ct.	84 ct.	89— ct.

Statistiek Rotterdam:

Aangevoerd per st. „Broompark" 850 vaten.

	1925	1924 vn.
Afgeleverd van 15 Aug.—22 Aug.	218	413 „
Afgeleverd sedert 1 Januari	15676	10466 „
Voorraad 22 Aug.	1440	1478 „

Statistiek 3 hoofdhavens Amerika

(Savannah, Jacksonville en Pensacola):

	1925	1924
oorraad 1 April	22,831	23.487 vn.
anvoeren tot 6 Aug.	143,823	143,663 „
	166,654	167,150 vn.
fleveringen	118,981	133,543 „
oorraad 6 Aug.	47,673	33,607 vn.

Oliezaden. (Bericht van N. Schrok). Er is ook deze eek geen aanleiding tot het maken van eenige opmering. De zaken blijven in alle richtingen beperkt en oeilijk, en het ziet er naar uit, alsof eerst de herfst ierin verandering zal kunnen brengen.

Lijnzaad. Na de verhooging van de vorige week zijn nslotte de prijzen weder teruggeloopen, maar de belangtelling blijft klein. De prijsbeweging en de toestanden n Noord-Amerika zullen waarschijnlijk in de naaste toeomst wel van overwegenden invloed blijken te zijn op nze marktpositie.

Sesamzaad. De prijzen zijn iets gezakt, en dit heeft anleiding gegeven tot iets meer belangstelling, maar ok voor dit artikel blijven de omzetten klein.

Soyaboonen. De rijzing is eindelijk tot stilstand gekomen n wij zijn nu tenslotte, voornamelijk voor den ouden ogst, aangeland op prijzen, die even hoog zijn als het orige jaar. De oude oogst wordt bij voorkeur gezocht, aar het aanbod is zeer schaarsch en kwantiteiten van enige beteekenis zijn niet te verkrijgen. De nieuwe oogst aarentegen wordt iets ruimer aangeboden en tot lagere rijzen, maar de belangstelling is nog zeer gering.

Koolzaad. De loco partijen te Hamburg, Antwerpen en otterdam worden langzaam opgeruimd, tot prijzen, die er liggen beneden die, waartoe nieuwe zaken zouden ogelijk zijn. De Middellandsche Zeehavens toonen eenige elangstelling, maar voornamelijk voor de latere afladingen. Naar het Noordelijk Continent zijn de zaken klein n moeilijk.

Grondnoten. Zooals reeds de vorige week opgemerkt, s er iets meer belangstelling, maar tevens is het aanbod an stoomend materiaal schaarsch geworden. De prijzen ijn iets gestegen tegenover de vorige week.

Palmpitten onveranderd. Zaken blijven moeilijk.

Afladingen van Oliezaden.

	W. eind. 19.8.25	W. eind. 20.8.24	Totaal sinds 1.1.25	Totaal sinds 1.1.24
Lijnzaad:	tons	tons	tons	tons
alcutta n. Londen	1,875	375	25,325	21,925
alcutta n. Liverpool	—	—	—	—
alcutta n. Hull	—	—	18,300	14,575
ndere V.K. hav. en v. o.	—	2,075	17,550	17.975
ombay n. Londen	—	—	9,300	6,650
ombay n. Liverpool	—	—	2,450	375
ombay n. Hull	—	—	25,325	4,175
ndere V.K. hav. en v. o.	—	—	18,475	2,075
arachi n. V.K.	—	—	—	200
Totaal V.K.	1,875	2,450	116,725	67,950
alcutta n. Continent	950	950	37,075	45,900
ombay n. Continent	1,125	1,500	96,075	67,550
arachi n. Continent	—	—	—	—
Totaal Continent	2,075	2,450	133,150	113,450
Totaal	3,950	4,900	249,875	181,400
Raapzaad:				
alcutta n. V.K.	—	—	—	600
ombay n. V.K.	—	—	10,225	12,650
arachi n. V.K.	—	1,500	17,750	53,025
Totaal V.K.	—	1,500	27,975	66,275
alcutta n. Continent	—	—	5,350	12,700
ombay n. Continent	200	—	14,375	17,025
arachi n. Continent	—	375	80,450	119,300
Totaal Continent	200	375	100,175	148,025
Totaal	200	1,875	128,150	215,300
Katoenzaad:				
ombay n. V.K.	3,600	3,500	113,600	76,400
arachi n. V.K.	—	—	58,300	32,000
ombay n. Continent	—	—	—	—
Totaal	3,600	3,500	171,900	108,400

AMSTERDAM, 22 AUGUSTUS.

Ansjovis (bericht van de Coöperatieve Ansjovisverkoop-Vereeniging). Stemming vast. Gedaan werden 1925er d. f 55/55½/56 per anker.

LONDEN, 21 AUGUSTS.

Suiker. Ruwe 1¼ d. lager. Witte Java loco 28/9, ug./Sept. 16/4½ cif. nabijzijnde havens. De termijnmarkt as voor nabijzijnde maanden lager. Holl. granulated J. oco 29/7½, Nov./Dec. 16/- v.a.b. Koffie prijshoudend. fgedaan 300 bn. Costa Rica grof kleurig tot 170/-. acao Afgedaan 200 bn. Granada tot 70/-. Cacaooter. CFR 1/5¾, andere merken 1/5. Rijst vast. o. 2 Rangoon, onderweg 16/-, Sept./Oct. 16/- cif. Amerik. ancy Blue Rose Oct./Nov. 31/6 à 32/- cif. Aardappeleel. Hollandsch loco 20/-, prompte verscheping 19/- a.b. Gedroogde Vruchten. Krenten prijshoudend. ieuwe oogst eerste helft Sept. Pyrgos 31/3, Amalias 32/6, atras 33/9. Sultana Rozijn goede doorsneequal. Smyrna ept. 55/- à 58/- cif. Vijgen nieuwe oogst. Naturel 27/-, alamata 20/6 cif. Amandelen. Malaga nieuwe oogst 5/- à 270/- kostvracht. Majorca nieuwe oogst gesorteerd eptember verscheping 173/- kostvracht. Karwijzaad. ollandsch 29/-. Gom-Benzoë. Sumatra fair tot goede 7 à 10. Honig. Jamaica bruine tot bleeke amber 0/- à 50/-. Cuba 37/6 à 50/-. Rubber stil op onveranerde prijzen. Balata kalm. Westindisch blad loco 2½. Venezuela blok loco 2/7¼. Talk prijshoudend. raaie Australische schapen- 50/-, dito runder- en/of emengde 48/6 à 50/3. Desiccated Coconut stil. oco halve 40/9, stoomend 39/9, Aug./Sept. gedaan tot 9/7½, Sept./Oct. 39/9 verkoopers, Oct./Nov. 39/9 cif. chellak stil. TN loco 220/ à 225/-. Stookolie 950 2/6, dito bunker 77/6, 910 Diesel 97/6. Benzine no. 1 3½, no. 2 1/0½. Chili-Salpeter, geraff. prompte vering £ 12.17/6. Zwavelzure Ammoniak voor uitoer in dubbele zakken £ 12.2/6, in enkele £ 11.10/-, pt. resp. £ 12.5/- en £ 11.12/6 v.a.b. Arsenik ornish £ 19 f.o.r., buitenlandsch £ 19 cif. Alkali 8 pct. £ 6.15/- v.a.b. Potasch 90/92 pct. £ 23.10/-, 6/98 pct. £ 25.10/-. Antimonium. Chineesche loco 64.10/- à 65, onderweg £ 62.10/-, Sept./Oct. £ 60 à 61, uwe loco £ 53. Aug./Sept. £ 47 cif.

LONDEN, 21 AUGUSTUS.

Boter. Nieuw Zeelandsche 190/- à 200/-, ongezouten 98/- à 202/-. Australische 180/- à 194/-, ongezouten 180/- 196/-. Argentijnsche 176/- à 188/-. Canadeesche 190/- 196/-. Iersche 196/- à 198/-, ongezouten 198/-. Deensche 14/-. Hollandsche 214/- à 216/-, rollen 23/6 à 24/6. Franche 186/- à 190/-, rollen 20/- à 22/-. Letlandsche 184/- 188/-. Siberische 176/- à 180/-. Kaas. Hollandsche 5 pct. 102/- à 119/-, dito 40 pct. 102/- à 109/-, dito 20/30 ct. 82/- à 87/-.

(R.B.D.) LONDEN, 22 AUGUSTUS.

Suiker. Witte Type A. Slot. Stemming kalm. Aug. 5/9 verkoopers, 15/7¼ koopers; Dec. 15/8¼ verkoopers, 5/7½ koopers; Oct./Dec. 15/8 verkoopers, 15/7½ kooers; Mrt. 16/- verkoopers, 15/11¼ koopers; Mei 16/2¼ erkoopers, 16/1½ koopers. Gedaan Dec. 15/7½, Maart 6/-.

Rubber. Crêpe loco 41 k., Aug. 41 k., Sept 38¼ k., ct./Dec. 33¼ k., Jan./Mrt. 30½ k.; Sheets: [illegible] k., Aug. 41 k., Sept. 38½ k., Oct./Dec. 33¾ k., Jan./Mrt. 30½ k.

LONDEN, 22 AUGUSTUS.

Rubber. (Medegedeeld door Wynand & Keppler, Amsterdam) 11 u. 10; Sheets loco 3/4½, Sept. 3/2½, Oct./Dec. 2/9, Jan./Maart 2/6¼ nominaal.

(R.B.D.) LIVERPOOL, 22 AUGUSTUS.

Katoen. Opening. Amerikaansche stemming kalm. Oct. 12.43, Jan. 12.33, Maart 12.39, Mei 12.44.

2e not. Oct. 12.42, Jan. 12.35, Maart 12.39, Mei 12.46.

Egyptische sakelaridis stemming kalm. Per Jan. 21.85.

RIJSSEL, 20 AUGUSTUS.

Vlas. In inlandsch en Belgisch bleef de handel kalm. Zoowel aanbod als kooplust waren gering en de prijzen fluctueerden bijna niet. Russisch ietwat flauwer. Snuit was goed gevraagd, maar de hooge vraagprijzen bemoeilijkten de zaken. Garens van vlas en van snuit ondergingen weinig prijsverandering. In grove snuitgarens was vrij goede handel voor export. Hennepgarens worden vast op prijs gehouden. Wegens schaarschte van verscheidene nummers zijn zaken moeilijk tot stand te brengen. Jutegarens met normalen omzet tot onveranderde prijzen. Katoenengarens stil. In de stemming voor Linnen is eenige verbetering gekomen. Er is meer vraag, maar de hooge vraagprijzen bemoeilijken de zaken.

(R.B.D.) HAVRE, 22 AUGUSTUS.

Katoen. Opening: Stemming kalm. Omzet 500 bn. Aug. 652, Sept. 651, Oct. 650, Nov. 649, Dec. 649, Jan. 652, Febr. 656, Mrt. 659, April 662, Mei 665, Juni 669, Juli 670.

(R.B.D.) HAVRE, 22 AUGUSTUS.

Koffie. Stemming prijshoudend. Omzet 2500 bn., Sept. 507¼, (vorig slot 502½), Dec. 476¾ (472), Maart 450¼ (445¼), Mei 431¼ (426), Juli 412 (407).

HAVRE, 22 AUGUSTUS.

Katoen. (Telegr. van Basler & Co.'s Handel Mij., Rotterdam.) Slotnoteering per Aug. 650 (vorig slot 649), per Oct. 649 (648), per Dec. 652 (651), per Jan. 659 (657).

HAMBURG, 22 AUGUSTUS.

Suiker. (Medegedeeld door den makelaar N. Leons, Rotterdam.) Witte kristalsuiker op termijn. Opening per Aug. 16.50 en 15.75 verkoopers en koopers, Sept. 16.40 en 16.05, Dec. 15.70 en 15.60, Maart 16.05 en 16.—. Stemming prijshoudend.

GEELONG, 21 AUGUSTUS.

Wol. Gisteren werden hier 6997 bn. geveild, die bijna alle koopers vonden. Voor Amerika, het Continent en Japan bestond levendige kooplust, terwijl Yorkshire en plaatselijke koopers ook eene flinke hoeveelheid kochten De markt was vast en onveranderd. Hoogste prijs voor merino 30 d. en voor comeback 26¼ d.

NEW-YORK, 21 AUGUSTUS.

Katoen. De Commercial Appeal van Memphis en de Gosho Company becijferen den stand van den oogst op 63.7 en ramen de opbrengst op 14,378,000 bn.

NEW-YORK, 21 AUGUSTUS.

Rubber. (Medegedeeld door Wynand & Keppler, Amsterdam.) Crêpe loco 83 c., Sept. 78 c., Oct./Dec. 66½ c. verkoopers. Stemming gemakkelijker.

BUENOS-AYRES, 20 AUGUSTUS.

Granen. De oogstberichten aangaande tarwe, haver en lijnzaad blijven goed. Het ploegen voor den maisuitzaai is onder gunstige omstandigheden begonnen en in deelen van het Noorden verwacht men een grooten uitzaai. Tarwe en mais noteeren beide 20 c. lager dan vorige week, maar sluiten prijshoudend. Haver is tenslotte stil en 10 c. lager. Lijnzaad is 45 c. gedaald, maar sluit prijshoudend.

Op de vrachtenmarkt is de vraag voor laadruimte aanmerkelijk verminderd en voor handige booten daalden de vrachtprijzen op basis 18/6 van de bovenrivier.

Uitvoer naar Europa:

Tarwe deze week 60,000 qrs. (waarvan nihil naar Nederland), tegen vorig jaar 152,000 qrs. Totaal van 1 Jan. tot 20 Aug. 9,586,000 qrs. tegen 15,971,000 qrs. in 1924.

Mais deze week 368,000 qrs. (waarvan 9000 qrs. naar Nederland), tegen 510,000 qrs. vorig jaar. Totaal van 1 Mei tot 20 Aug. 5,914,000 qrs. tegen 10,272,000 in 1923/'24.

Haver deze week 7000 qrs. (waarvan nihil naar Nederland), tegen 56,000 qrs. vorig jaar. Totaal van 1 Jan. tot 20 Aug. 2,583,000 qrs. tegen 3,243,000 in 1924.

Gerst deze week 1700 qrs., tegen 2200 qrs. vorig jaar. Totaal van 1 Jan. tot 20 Aug. 341,600 qrs. tegen 995,600 qrs. in 1924.

Lijnzaad deze week 32,300 ton (waarvan 1000 ton naar Nederland), tegen 19,900 ton vorig jaar. Totaal van 1 Jan. tot 20 Aug. 602,160 ton tegen 1,102,700 ton in 1924.

Zichtbare voorraden: tarwe 230,000 ton (vorige week 250,000 en vorig jaar 175,000), mais 320.000 ton (310,000 en 320,000), haver 45,000 ton (tegen 50,000 en 25,000), lijnzaad 115,000 (tegen 120,000 en 80.000).

TOLEDO, 21 AUGUSTUS.

Klaverzaad prijshoudend en 5 p. lager tot 5 p. hooger. Loco 17, per October 15.60.

CALCUTTA, 21 AUGUSTUS.

Schellak. Loco Rs. 93, Sept. Rs. 93, October Rs. 94.

Jute. Prima qual. loco Rs. 94, September Rs. 89; lightnings loco Rs. 90, September Rs. 85.

RANGOON, 21 AUGUSTUS.

Rijst. Uitvoer van Birma tot 15 Aug. naar Europa 838,000 ton (vorig jaar 701,000) en ladend 31,000 ton (11,000). Idem naar andere landen 1,722,000 ton (vorig jaar 1,196,000) en ladend 47,000 ton (32,000).

SINGAPORE, 21 AUGUSTUS.

Rubber. Verschepingen in de eerste helft van Augustus 12,530 ton tegen 10,570 ton in de eerste helft van Juli.

BOMBAY, 20 AUGUSTUS.

Katoen. Vruchtbare regens werden gemeld uit de Centrale Provincies en Berars. In Khandeisch, Deccan en Hyderabad was de regenval gering tot matig. Elders heerschte normale weersgesteldheid en, terwijl de oogst zich goed ontwikkelde, zijn de vooruitzichten zeer gunstig. Regenval deze week zoowel te Colaba als te Byculla 2 inch. Totaal sedert het begin van het seizoen 46 inch, tegen vorig jaar te Colaba 26.10 en te Byculla 30.21 inch. Op de katoenmarkt was de handel slechts van geringe beteekenis en de slotstemming is traag. Fully good M. G. Broach, Aug./Sept. verscheping, noteert Rs. 1 lager op Rs. 461. De vraag voor stukgoederen was zeer matig en teekenen van verbetering vertoonen zich niet. De voorraden van ongebleekte shirtings nemen nog steeds toe, hetgeen bezorgdheid wekt bij de bazaarhandelaars. Lichte gebleekte goederen bleven veronachtzaamd. Geimporteerde garens bij voortduring stil.

Weekaanvoer van katoen 26,000 bn. Totale aanvoer voor het seizoen sinds 1 September 3.810.000 bn., tegen 3.290.000 bn. in Ao. Po. De verscheping bedroeg in de afgeloopen week 2000 bn. naar Engeland 7000 bn. naar het Continent en 25.000 bn. naar Japan en China, terwijl 2000 bn. ladend zijn voor Europa. Voorraad 516,000 bn. tegen vorig jaar 569,000 bn. Van andere havens werden 16.000 bn. naar het Continent en 4500 bn. naar Engeland verscheept.

Vrachten per str. naar Liverpool 2/6 hooger op 16/6.

Wisselkoersen op Londen 3 mnd. onveranderd 1/6¹¹/₃₂. Op Parijs 8.10 (vorige week 8.20).

SYDNEY, 21 AUGUSTUS.

Wol. (Telegr. van de New Zealand Loan & Mercantile Agence Cy.). De vierde serie veilingen sloot gisteren met goede vraag voor fijne wolsoorten, hoofdzakelijk voor Frankrijk; doorsnee qualiteiten en gebrekkige soorten waren voor Japan en Duitschland gevraagd. In vergelijking met de vorige serie waren de prijzen voor fijne qualiteiten vast, voor doorsnee en gebrekkige soorten 5 pct. lager. Yorkshire deed nog steeds weinig. De volgende serie begint 31 Augustus

Stoom- en Zeilvaart.

NIEUWE WATERWEG aangekomen 22 Augustus v.m. 1 u. 5 m Urpeth, st. Lysekil; 1 u. 35 m. Estrid, st. Cherbourg om te bunkeren; Aurora, st. Amsterdam; 3 u. 45 m. Rijn, st. Uleaborg; 4 u. 35 m. Tambora, st. Java; 5 u. 5 m. Joseph Magne, st. La Goulette; 5 u. 40 m. Normal, st. Amsterdam voor Vlaardingen; Viking, st. Sandvik om te bunkeren; Barsac, st. Havre f. v. Antwerpen; St George, st. Harwich; 5 u. 50 m. Alchiba, st. Antwerpen om te bunkeren; Kolsdal, st. Sagvaag; 6 u. 20 m. Robert, st. Rouaan om te bunkeren; 6 u. 35 m. Batavier II, st. Londen; 7 u. Tyr, st. Kemi om te bunkeren; 7 u. 45 m. Vredenburg, st. Hamburg n. Vlaardingen; 8 u. Gwynmoath, st. Lulea n. Vlaardingen; Adolphe Urban, st. Londen n. Vlaardingen; 9 u. 25 m. Larus, st. Ystad; Berlin, st Leningrad; Harriet, st. Kotka; 9 u 50 m. St. Tudwall, st. Yarmouth; Sunray, st. Sunderland; 11 u. 25 m. Pollux, st. Londen; 11 u. 40 m. Haga, st. Antwerpen; 11 u. 55 m. Homer City, st. Montreal; Sines, st. Londen; Woolacombe, st. Londen; n.m. 12 u. 25 m. Grena, st. Wabana; 1 u. 20 m. Vrijheid, sch. Londen; 1 u. 50 m. Gunnar, st. Fincidet; 2 u. S. N. A. II, st. Rouaan; Boden, st. Lulea voor Vlaardingen; Thor, driem.sch. Exmouth.

Vertrokken 22 Augustus v.m. 1 u. 45 m. Rubfred, st. Norrköping; 3 u. 10 m. Siltonhall st. Wabana; 3 u. 25 m. Norman Isles, st. Alexandrië; 4 u. 10 m. Iiruna, st. Lulea; 5 u. 45 m. Helene, st. Flensburg; 7 u. 45 m. Sygna, st. Lulea; 8 u. 25 m. Charlus, st. Dagenham; 8 u. 50 m Urkiola Mendi, st. Barry Roads v. o.; Rovato, st. Lissabon; Ursula Siemers, st. Alexandrië; 10 u. 5 m. S. N. A. 6, st. Rouaan; Borg, st. Wasa; n.m. 12 u. 35 m. Chirripo, st. Santa Marta; Johannes Maersk, st. Newcastle; 1 u. Inland, st. Narvik; 1 u. 50 m. Loppersum, st. Riga; 2 u. Estrid, st. Burnt Island.

Wind: Zuid-West, matige koelte, helder, kalme zee.

Hoogwater v.m. 4 u. 50 m. 111 d.M.

HELLEVOETSLUIS aangekomen 22 Aug. Effie Gray, st. Londen voor Gorinchem.

Wind: Z.Z.W.

IJMUIDEN aangekomen 22 Augustus Louthside, st. Liverpool.

Vertrokken 22 Augustus Falbon, st. Methil.

Wind: Zuid-West.

DELFZIJL aangekomen 21 Aug. Emanuel, Klompien; Antonia, Schepers; Haren 12, Litmeijer, alle Emden.

Vertrokken 21 Aug. Hector, st. Hamburg; Maria, Schuitema, Morgata; Poseidon, st.; Wilhelm-Karl, Schwarz; Thedinghausen, Gerdes; Johanne, Roelfs, alle Emden.

VLISSINGEN gepasseerd naar Antwerpen 22 Aug. Maid of Crete, st. Rotterdam; Française, st. Dieppe; Valkenburg, st. Brahestad; Cairngowa, st. Montreal; Hertha Engeline Fritzen, st. Narvik; Bruges, st. Harwich; Isabella, st. Londen; Podhla, st. Londen; Gironde, st. Barcelona; Stanwell, st. Londen.

Gepasseerd van Antwerpen 22 Aug. Malines, st. Harwich; Barsac, st. Rotterdam; Groenawn st. Londen; Leopold de Wael, st. Grangemouth; Vilvorde Maritime, st. Londen; Oraon, st. Wasa; Gotha, st. Gothenburg; Ursula, st. Stettin; Anatholia, st. Beyrouth; Alchiba, st. Hamburg; Rosalie, st. Penrhyn; Heraklea, st. Oran; Elsa, st. Londen; Clan Urquhart, st. Swansea; Haga, st. Lovisa; Meuse, st. Hamburg; Irene, st. Drontheim; Trebartha, st. Cardiff; Wasgenwald, st. Cuba; Chateau Yquem, st. Dantzig; Gwentland, st. Newport Mon; Hector, st. Sevilla; Edam, st. Boulogne; Maryland, st. North Pacific; Edith, st. Yarmouth

Gepasseerd van Gent 22 Aug. Runnelstone, st. Londen; Brier Rose, st. Rochester.

Gepasseerd naar Gent 22 Aug. Député Charles Nortier, st. Rouaan; Norham, st. Methil.

Gepasseerd naar Brussel 22 Aug. Lisbeth Cords, st. Fowey.

Wind: Zuid, matige koelte, zwaarbewolkt.

VLIELAND vertrokken 22 Aug. Starling, st. Londen.

TRANSATLANTISCHE LIJNEN.

ALBIRES, 21/8 te Bordeaux, A'dam n. W.-Afrika.
ALDABI. 21/8 v. Las Palmas, Buenos-Ayres n. R'dam.
BENGKALIS, wordt 22/8 n.m. 11 u. v. Batavia te IJmuiden en 23/8 v.m. 3 u. te Amsterdam verwacht.
BACCHUS, 21/8 te Havre, W.-Afrika n. Amsterdam.
CARDIGANSHIRE, p. 21/8 St. Catharine's Point, Pacifickust n. Londen en Rotterdam.
DELFT, 21/8 te Callao v. Amsterdam.
DELFLAND, 21/8 te Kotonou v. Amsterdam.
DEUCALION, 22/8 v. Hamburg n. Bremen en Amsterd.
EDAM, 22/Aug. v. Antwerpen, R'dam n. New Orleans.
GROOTENDIJK, 21/8 v.m. te Newport News v. Rotterdam
HECTOR, 21/8 te Hamburg v. Delfzijl.
JAVA, 22/8 v. Hamburg n. Amsterdam.
ORANJE NASSAU, 21/8 te Barbados v. Amsterdam.
ORANIA, 21/8 v. Bahia, Amsterdam n. Buenos Ayres.
POSEIDON, 22/8 v. Hamburg n. Amsterdam.
PRINS DER NEDERLANDEN, 22/8 te Batavia v. A'dam
POELDIJK, 21/8 v. Buenos Ayres n. Rotterdam.
RIJNLAND, 20/8 te Lagos v. Amsterdam.
TAMBORA, 22/8 v.m. te Rotterdam v. Batavia.
VEENDIJK, 22/8 v.m. te Tandjong Priok, New York n. Java.
VLIELAND, wordt 22/8 te Freetown verwacht, West-Afrika n. Amsterdam.
VENEZUELA, 22/8 v. Hamburg n. Amsterdam.
VONDEL, p. 21/8 Gibraltar, Amsterdam n. Batavia.
ZEELANDIA, 21/8 v. Bahia, Buenos Ayres n. A'dam.

BUITENLANDSCHE HAVENS.

ALDERNEY, st. 21/8 v. Leningrad n. Rotterdam.
AFGHANISTAN, st. 20/8 v. Quebec n. Rotterdam.
APPOLINARIS, m.b. 21/8 te Londen uitgekl. n. Remagen.
ALTO, st. 21/8 v. Shields n. Rotterdam.
BRITISH BEACON, st. p. 21/8 Lizard, Tampico n. R'dam.
BUR, st. 21/8 te Londen uitgekl. n. Archangel via Hook v. Holland.
CERES, st. 22/8 v. Dantzig n. Rotterdam.
CONTINENTAL, st. vertrekt 22/8 n.m. v. Amsterdam n. Vlaardingen.
CLAN MACWHIRTER, st. 19/8 v. Norfolk, Java n. R'dam.
BRITISH BEACON, st. wordt 23/8 v.m. v. Tampico te Rotterdam verwacht.
DEPUTE GEORGES CHAIGNE, st. 20/8 v. La Pallice n. Rotterdam.
EIFEL, st. p. 21/8 Sagres, De Donau n. Rotterdam.
ESTON, st. 21/8 te Londen uitgekl. n. Rotterdam.
FULMAR, st. 21/8 v. Liverpool n. Rotterdam.
FLORA, st. 22/8 v. Bremen n. Keulen.
GRANTULLY CASTLE, st. 21/8 te Londen uitgeklaard n. Antwerpen en Rotterdam.
HANAU, st. 22/8 v. Hamburg n. Rotterdam.
HERMIA, st. 22/8 v. Hamburg n. Rotterdam.
HIGHLAND PRINCE, st. 19/8 Teneriffe, Buenos Ayres n. Rotterdam.
IRWELL, st. 22/8 v. Goole n. Rotterdam.
IMPORT, st. 21/8 te Londen uitgeklaard n. Rotterdam.
JOHANNA MARGRETHE, st. 21/8 v. Kopenhagen n. Rotterdam.
JESSIE, st. 19//8 v. Dakar n. Las Palmas, Warri n. R'dam.
LIBELLE, z. 21/8 te Londen uitgekl. n. Schiedam.
MARGRIETHA, m.b. 21/8 te Londen uitgekl. n. R'dam.
NIEUWLAND, st. vertrekt 22/8 n.m. 3 u. v. Leith n. Rotterdam.
NEWMINSTER, st. 22/8 v. de Tyne n. Rotterdam.
NIEUWCAPPELLE, st. 21/8 v. Gravesend n. Rotterdam.
PRAVDA, st. 19/8 v. Koningsbergen n. Rotterdam.
PYRULA, st. 21/8 v. New York n. Curacao.
SCHOKLAND, st. 22/8 v.m. 9 u. v. Grangemouth n. Rotterdam.
SUTTON HALL, st. 21/8 te Londen uitgekl., Japan n. Rotterdam.
STELLA, st. 22/8 v. Hamburg n. Keulen.
SUNRAY, st. 21/8 v. Sunderland n. Rotterdam.
SOUTHWICK, st. 21/8 te Londen uitgekl. n. Rotterdam.
TINBERGEN, st. wordt 23/8 v.m. v. Montreal te Rotterdam verwacht.
WILHELMINAPOLDER, st. 21/8 te Londen uitgekl. n. Rotterdam.
WANGONI, st. 20//8 v. Kaapstad, Beira n. Rotterdam.

ALICE, st. 17/8 te Riga v. Rotterdam.
AMSTELSTROOM, st. p. 21/8 Dover
ASTACTE, st. 22/8 v. Bremen n. Amsterdam.
ATLANTA, st. 20/8 v. Rio Janeiro n. Las Palmas.
ASHTABULA, st. 20/8 te Port Arthur v. Liverpool.
AMIRAL RIGAULT GENOUILLY, st. 19/8 te Santos, Rosario n. Antwerpen.
ARMONIA, st. 18/8 v. Rosario n. St. Vincent.
BATAVIER V, st. 22/8 v.m. 8 u. 15 m. te Gravesend v. Rotterdam.
BEATRICE, z. 19/8 te Sundsvall v. Rotterdam.
BASTANT, st. 17/8 te Christianssan v. Hoek v. Holland.
BENEFACTOR, st. 21/8 te Liverpool v. Calcutta.
BAMPTON CASTLE, st. p. 21/8 Dover, Mauritius n. Londen
BARBADIAN, st. 20/8 te Londen v. Boston.
BOWLING, st. 22/8 v. Leith n. Amsterdam.
BERENICE, st. wordt 26/8 n.m. of 17/8 v.m. v. Griekenland te Amsterdam verwacht.
BERENGARIA, st. 21/8 n.m. 1 u. te New York v. Southampton.
BERK, st. 21/8 te Norfolk, New York n. Galveston.
BENLEDI, st. 20/8 v. Hampton Roads n. V.K.
BREAKSEA LIGHT, st. 14/8 v. Martin Garcia n. V.K./C.
CERES, st. 16/8 te Neufahrwasser v. Rotterdam.
CHINA, st. 21/8 te Londen v. Bombay.
COMMANDANT DORISE, st. 21/8 te Suez, Haiphong n. Antwerpen.
CLAN MACILWRAITH, st. 21/8 te Port Said, Clyde n. Calcutta.
CHEF MECANICIEN ARMAND BLANC, st. p. 21/8 Sagres v. Rotterdam.
CAPULIN, st. 19/8 v. Hampton Roads n. Londen.
CREFELD, st. 18/8 v. Rio Janeiro n. Madeira.
CLARISSA RADCLIFFE, st. 20/8 v. Buenos Ayres n. Liverpool.
CYMRIC QUEEN, st. 20/8 v. Buenos Ayres n. St. Vincent.
DENHAM, st. p. 21/8 Lizard, Rotterdam n. Barry.
DE RUIJTER, m.b. 21/8 te Londen v. Lobith.
DEFENDER, st. 21/8 te Suez, Calcutta n. Londen.
DELTA, st. p. 21/8 Perim, Japan n. Londen.
EDDA, st. p. 22/8 v.m. 3 u. Brunsbuttel, Sundsvall n. Amsterdam.
EVANGER, st. 21/8 te Norfolk v. Rotterdam.
EMANUEL NOBEL, st. 20/8 te Port Arthur v. Rouaan.
FEDERIKO GLAVIC, st. 16/8 v. St. Thomas n. Madeira.
GREENBATT, st. 21/8 v. Shields n. Amsterdam.
GLENTWORTH, st. 20/8 te Shields v. Rotterdam.
GRANGEMOUTH, st. 20/8 te Grangemouth v. Rotterdam.
GLOUCESTER CASTLE, st. 20/8 v. Port Said n. Londen.
GLENSHANE, st. 21/8 te Port Said, Londen n. Vladivostock.
GOVERNOR, st. 20/8 te Port Said, Liverpool n. Calcutta.
GUILDFORD CASTLE, st. 20/8 v. Las Palmas, Londen n. Kaapstad.
GOFFREDI MAMELI, st. 23/8 te Bari v. Rotterdam.
GUSTAV SCHINDLER, st. p. 21/8 Zea v. Rotterdam.
HERCULES, st. 21/8 v. Genua n. Liverno.
HORNFELS, st. p. 20/8 Lizard, Baltimore n. Bremen.
HUNTINGDON, st. p. 21/8 Perim, Brisbane n. Londen.
HUSON, st. wordt 25/8 v. Batavia te Amsterdam verw.
HEBE, st. 20/8 te Carthagena v. Amsterdam.
HAGGERSGATE, st. 19/8 te Santos v. Hull.
IMANI, st. 20/8 te Port Said, Londen n. Calcutta.
IRENE, st. 21/8 v. Kopenhagen n. Amsterdam.
JONGE JACOBUS, st. p. 21/8 v.m. Dover, Zwijndrecht n. Malaga.
JANTJE, m.b. 21/8 te Londen v. Brussel.
KAZEMBE, st. 21/8 te Dairen v. Rotterdam.
LEONORA, st. 21/8 te Kirkcaldy v. Sevilla.
LOSOVSKY, st. 11/8 v. Achangel naar Nederland.
LORAIN, st. p. 20/8 Dover, Baltimore n. Bremen.
LINGESTROOM, st. 22/8 v. Londen n. Amsterdam.
LEONIDAS, st. 20/8 v. Galatz n. Amsterdam.
LOSADO, st. 18/8 v. Cristobal n. Havre.
LOWLANDS, st. 19/8 v. Nuevitas n. V.K.
LUTETIA, st. 19/8 v. Montevideo n. Bordeaux.
MARKEN, st. 20/8 v. Savannah. n. Bremen.
MIRACH, st. p. 21/8 Fernando, Moronha, Rosario n. Las Palmas v.o.
MANFRED, st. 1[illegible]/8 te Westervik v. Rotterdam.
MOORWOOD, st. 21/8 v. Shields n. Amsterdam.
MAHRATTA, st. 20/8 te Suez, Australië n. Londen.
MULBERA, st. 20/8 te Port Said, Londen n. Beira.
MONTE OLIVIA, st. 20/8 v. Buenos Ayres n. Hamburg.
NEPTUNUS, st. 21/8 v. Malta n. Venetië.
NOORD, st. p. 22/8 Holtenau, R'dam n. Koningsbergen.
NAVIGATOR, st. 20/8 te Liverpool v. Beira.
NERO, st. 21/8 v. Stettin n. Amsterdam.
NELEUS, st. 22/8 v. Bremen n. Amsterdam.
NEPTUNIAN, st. 19/8 te Colon v. Antwerpen.
OOSTERLAND, st. 21/8 op de Tijne v. Caen.
OLGA S., st. 18/8 te Koningsbergen v. Rotterdam.
ORCOMA, st. 20/8 v. Liverpool n. Valparaiso.
OCEANA, st. 20/8 te Cardiff v. Rotterdam.
PICKHUBEN, st. 18/8 v. Gefle n. Zaandam.
PORSANGER, st. p. 20/8 Lizard v. Rotterdam.
PARIS, st. p. 21/8 Lizard, New York n. Havre.
PAKEHA, st. 21/8 te Londen v. Auckland.
PORTHOS, st. p. 19/8 Port Said, Marseille n. Yokohama.
POLLUX, st. wordt 25/8 v. Lissabon te A'dam verw.
RANDWIJK, st. p. 21/8 Ouessant, R'dam n. Genua.
RAGNHILD, st. 17/8 te Koningsbergen v. Rotterdam.
RIVER CRAKE, st. 22/8 v. Goole n. Amsterdam.
RIJNSTROOM, st. 22/8 v. Hull n. Amsterdam.
ROCKCLIFFE, st. 20/8 v. Montevideo n. St. Vincent.
REPUBLICA ARGENTINA, st. 20/8 v. Buenos Ayres n. Antwerpen.
SCHIELAND, st. 20/8 v. Hamburg n. de Tyne.
ST. BONIFACE, st. 20/8 te Suez, Abadan n. Duinkerken.
SERO, st. 21/8 v. Newcastle n. Amsterdam.
SAN JOAQUIN, st. 18/8 v. Livorno n. Gibraltar v.o.
SAN UBALDO, st. p. 21/8 Zea, Batoem n. Amsterdam.
SASSA, st. 19/8 v. Hampton Roads n. Londen.
SACHSENWALD, st. 20/8 v. Savannah n. Bremen.
SCOTTISH MUSICIAN, st. 18/8 v. Curacao n. Land's End v. o.
SANTAREM, st. 19/8 te Santos v. Hamburg.
TYNEBRIDGE, st. 20/8 te Shields v. Rotterdam.
TRITO, st. p. 21/8 Prawlepoint.
TEXELSTROOM, st. 22/8 v. Manchester n. Amsterdam.
ULYSSES, st. 21/8 v. Braila n. Konstantinopel.
VESTA, st. 21/8 v. Fiume n. Sabeniso.
VOLGA, st. p. 21/8 Dungeness v. Rotterdam.
VENUS, st. wordt 23/8 v. Almeria te A'dam verwacht.
VALKENBURG, st. 22/8 te Antwerpen v. Uleaborg.
WITTE ZEE, st. p. 22/8 Dungeness, Rotterdam n. Genua.
WARTENFELS, st. p. 21/8 Perim, Calcutta n. Antwerpen.
WESTFALEN, st. 17/8 te Santiago v. Bremen.
WERRA, st. 20/8 te Montevideo v. Hamburg.
YILDUM, st. 21/8 v. Santos n. Rosario.
ZEEMEEUW, m.s. 20/8 v. Dysart n. Nykjobing.

EMIL KIRDORF. Londen, 22 Augustus. (Reuter.) Volgens een draadloos bericht uit Colombo heeft het Duitsche stoomschip Emil Kirdorf, van Japan naar Rotterdam bestemd, brand aan boord in den Indischen Oceaan.

SCHEEPSBOUW.

Leiderdorp, 21 Augustus. Van de werf der Naaml. Venn. Scheepsbouw en Reparatiewerf „de Hoop" voorheen Gebrs. Boot, alhier, werd met goed gevolg te water gelaten het stalen Dortmund Eemskanaal-schip „Yknejo".

Gemeld schip is in aanbouw voor Schipper J. J. van Driel, te Moerdijk, en heeft eene afmeting van 64×8×2.55 Meter.

DRAADLOOZE VERBINDING.

Rotterdam, 22 Aug. De volgende passagiersschepen zijn Zondag 23 en Maandag 24 Augustus in radiotelegrafische verbinding met de daarnaast vermelde kuststations en via die stations rechtstreeks te bereiken:

Edam, Ouessant TSF 1), Bordeaux TSF 2); Insulinde, Sebang Radio 1), Medan Radio 2); Jan Pietersz. Coen, Aden Radio 3); Kawi, Alexandria Radio 3); Klipfontein, Lisboa Radio 1), Cabo Finisterre 2); Kon. der Nederl., Genova Radio 1), Bonifacio TSF 2); Leerdam, Cabo Finisterre 3); Nieuw Amsterdam, Cape Race 3); Orania, Rio de Janeiro 3); Patria, Scheveningenhaven 1); Prinses Juliana, Karachi Radio 3); Rindjani, Sabang Radio 3); Roterdam, Scheveningenhaven 3); Slamat, Alexandria Radio 3); Veendam, Chatham Massachusetts 1); Cape Race 2); Vondel, Aiger TSF 1), Bonifacio TSF 2); Zeelandia, Fernardo de Noronha 1), Praia 2).

---

1) Zondag 23 Augustus, 2) Maandag 24 Augustus, 3) Zondag 23 en Maandag 24 Augustus.

(N.T.M. Radio-Holland.)

VRACHTENMARKT.

Londen, 21 Augustus. De handel bleef beperkt; in de Platarivierafdeeling hebben verscheidene reeders orders teruggenomen op berichten van hevige regens welke de aankomst der maiszendingen vertragen. De vrachtprijzen waren nominaal n.ml. van 18 sh. tot 18 sh. 6 d. voor handige schepen als basis van San Lorenzo naar V.K./Cont. Verscheidene stoomschepen werden opgenomen voor verschepingen van timmerhout van de Golf naar de Platarivier terwijl eveneens zaken gedaan werden naar Zuid-Afrika, Nov./Dec. Kolenverschepers betaalden andermaal 95 cent van de Range naar de St. Laurens doch de graanhandel was in de Noord-Amerikaansche afdeeling van weinig beteekenis. De Zwarte Zee handhaafde een vaste stemming hoewel de zaken tot begin Octoberposities beperkt bleven. Voor een kleine lading gerst van den Donau naar VK/Cont. werd 17 sh. 6 d. betaald. Zuid-Afrika was kalm en onveranderd doch voor suiker van Mauritius naar V.K. werd de basis van 25 sh. 6 d. geaccepteerd. Bevracht zijn o.a. van Rotterdam naar West-Italië, een st. 4500 ton, 7 sh. 10½ d., p.p.t.; van Archangel naar Nederland of Duitsche Noordzeehaven, een st. 1350/1400 tults, 52 sh. 6 d., Duitsch Oostzeehaven 55 sh. balken, 20 Sept.—10 Oct.

HERVERZEKERING.

Londen, 21 Augustus.
Campeiro, st., 21 Aug. 10 gns., 20 Aug. 10 gns.
Condor, st., 21 Aug. 60 gns., 20 Aug. 60 gns.
Eolo, st., 21 Aug. 20 gns., 20 Aug. 25 gns.
Halgan, st., 21 Aug. 45 gns., 20 Aug. 45 gns.
Rio Blanco, st., brand aan boord bij Montevideo, 21 Aug. 5 gns.

RIJNVAART.

LOBITH gepasseerd 21 Augustus en bestemd naar:

De st.: Geertruida, Brogi, Heinrich, Legeno, Lena, Paula, Fiat I, St. Frond, Harmonie, Rival, Liena, Heinrich, K. Vaart I, Louise, Anna, Victoria, Bellatrix, Adriana, Betsij 3, Johanna, IJmie, Tulla, 's Bosch 2, Walsum 2, Partout 2, Groa, Tongres, Frina 2, Anton, Japico, Dula, Fernia, Algidius, Crescendo 3; Corrie, Hoornick; Orion, Carlebur; S. H V. 82, Brouwer; Anna Catharina, Butefür; Vijf Gebroeders, Stadhouders; W. v. Driel 48, Lemmens; Liza, Avontuur; Emanuel, Mooren; Secunda Vera, v. d. Wielen; St. Maria, v. Deelen; Pascal, do Haas; Gott mit Uns; Reinhard; Heinr. Frieda, Ritter; Nossovia, Hirschmann; Aeolus, Weigardt; R.S.G. 19, Blitz; Franciska, v. Scholl; Eva, Brilmayer; St. Antoine, den Buyser; Asteroth 11, Wisch; Lodevicus, Driessen; Braunkohle 21, Jhrig; Jo, Olieslager; Fritz, Baumer; Palma, Neuer; Crescendo, Janssen; Walsum 10, v. d. Heiden; Wali, Ruttgers; Prinz Friedrich Karl, Schmidtt; Leonardo, Huyssen; Thenis, Butefür; Eras I, Schijvens; Pro et Contra, Pruis; Najo, Kriopyn; Majola, Wouters; Mars, Durken; Maria, Duffels; Bosch 2, Muller; Egidius, Steenbeek; Bellatrix, Stavast; Japico, Pruis; Hendrica, van Wijngaarden; Theodora, Kuypers; Hollandia, st.; Junon, Riesenciker, alle Rotterdam.

St. Maria, De Bot; Teerverwertung 2, Zilz; Noordwijk, S. S.; Willy Theo, Reinders; Ancor, Oosterwaal; Anna Elisabeth, Meij; Spanjaardsdiep, Bosma; s.s. Sulton; Anna, De Vries; Maasstroom 31, Van Hassel; Routgundus, Overink; W. v. Driel 55, De Vries; Anna, Mohlig, allen Amsterdam. Nella, Leemans, Katwijk; Adrianus Johannes, Meywaard, Hellevoetsluis; Emanuel, Verlaan; Nederweert; Excelsior, Voorschuur, Leiden; Manheim 14, Barwig; Industrie 2, s.s.; De Gruyter 18, Mehling; Neeltje, Sneyers, Deventer; Koeln 44, Anstalt; Res Nova, De Bie, Den Bosch; Joca, Molewijk, Borsele; Vertrouwen, v. Weel, Helder; Gerritje Hendrika, Nout; Ravenswaay; Woutrina, Graaf; Verwisseling, v. Dalen, Brakel; Odilo, Mötter, Zaandam; Zuid-Holland, Pieterse, Hekelingen; Marie, v. Dussen, Hardingsveld; Wilhelmine, Wirges, Hasselt; Johannes, Hompus, Vlissingen; St. Antonius, v. Thiel, Zevenbergen; Eliza, Kieboom, Roozendaal; Jonge Nicolaas, Sueringh, Groningen; Hendrika, Rasenberg, Tilburg; Theresia, Seibel, Utrecht; Maria, Schaden, Utrecht; Trijntje, Kroesen, Breda; Everdina, Visser, Utrecht; Cornelia, Boersma, Leiden; Sjus Salutis, Brink, Wormerveer; Avontuur, De Visser, Bergen-op-Zoom; de Vriendschap, Puijker, Bolnes; Broedertrouw, Baaijers, Steenbergen; Roelfina, Paap, Roozendaal; Sfox, Knorle, Amsterdam; Emanuel, Blom, Gouda; Johan Willem, Avontuur, Ginneken; Hardi, v. Iersel, Beverwijk; Voor den tijd, Kornet, Nieuwe Tonge; Alea, Verhulst, Bergen-op-Zoom; Hend „Com", Den Ouden, Aalburg; Susanna Joha., Bruinsma, Schiedam; Antje, Smit, Culemborg; 5 Gezusters, Norit, Maarsen.

Komeet, Bosma, Londen.

Jantina, Bekkers; Maria Verschuren; Jocor, Fijs; Woutrina, Graaf; Anna 2, Hompus; Partout, Peleman; Mon Reve, Nauwelaers; Horkuse, Jorens; Marie 4, Rijkequarit; Industrie, Frank; Caneope, Heyens; Goede Gunst, Vilman; Confiance, Piers; Koeln 41, Anstalt; Ambulant, Hasenrindus; Julia 28, Tierant; Onderneming, de Jong; Sibiela, Hoenderop; Petrus, Michels; Figu Aras, Vrieze; Compbois 22, Kornet; Donatus, Zimmerman; Supra, v. d. Donk; Kio, Minnaard; Tolo, v. d. Brugge; Van Lerius, Hamerlink; Oso 5, Bosman; Sani 9, v. Dam; Sani 16, Verschuren; Fluviale 26, Bernhart; Rosalie, Goedgezelschap; Regina, Meerbergen; Marie, de Wilde; Carbonia, v. Dongen; Rosalie, Wijckmans; Adolphe, Verschelden; Marie, Wingen; Fantasie, Delmé; Joanne, v. d. Broeck; Transport 65, Cornelis; Stad Ostende, Marjot; Ocean, Ackeleijen; Maria, de Hoeck; St. Anna, Hewig; St. Joseph, Wirtz; Simon, Gasten; Marnix 7, de Weirth, allen België.

De s.s. Kronos I, Charitas, Gelria 1, Cornelia, Brabantia, Stromboli, Johanna, Willem Marie, Legia, Ourcq, Schulp, Theo, Orne, Meurthe, Droma, Kenia, Etna, Albatros, Atalante, Annard, Gerard, Vara, Fiat 3, Franz, Fiat 8, Maipo, Iduna, Zeeland, W. am Rhein 4, Hedwig 2, Dina, Dwina, Attractie, Harmonie, Nelly en Grieta Cornelis; Echewart, Lammerts; Gerard Dou, v. d. Velde; Antwart, Urmetzer; Wajang, Melsen; Lohon, Klaassen; M. Stinnes 81, Heimscheidt; L'Avenir, Dijkstra; Assam 3, v. Beveren; Wilhelm, Wissen; Farel, Wissen; Regalis, Mi[illegible]; Anna, de Backer; Noord, Dinkeldein; Reijnolds, Timmerman; Rijn en Schelde 4, st.; Elbing 2, st.; [illegible], v. d. Meijden; Egon, Klaassen; Kepala, v. d. Plaigm; Verlac, Reijnaers; Jos. Schurmann 11, Sohn; Laurent, v. d. Heijden; Phenix, van Hol; Frans Courtens, Verstrepen; Connedt. du Plessis, Maris; Arulf, Vos; W. v. Driel 61, Bronkhorst; Avontuur, Vooijen, Bromo, Netten; Dobo, Melsen; Noord, de Haan; Hermina, Heijman; Drente, st.; Bilbao, Sauerwein; Pieternella, Vorhagen; Töss, Schindler; Helios, Engelaar; W.T.A.G. 75, Schonau; Neckarstrom, Breur; Helene, Klormann; Primo, Strijp; Gamma, Van Eicken; Johanna, Maiipaard; Epsilon, Hammel; Damco 6, Timmermans; Zwerver, Verschoor; Maria Debora, Van Loon; Thea, Hietbrink; Tabor, de Bot; Johanna, de Bruin; Marie, Swart; Wilhelm, Kessel; Deutschteer 3, Metz; Cem 1, Joele; Castor, st.; Lena, st.; Helena, v. d. Kaai; Emma, Meerendonk; Brohlthal, Stang; Dina, Bariels; De blijde aankomst, Rooding; Geertruida, Driedijk; Kaiser Friedrich 3, Brien; Melpomene, Siegmund; Stompwijk, st.; Wijkdienst 1, v. d. Meer; Ristelhueber 5, st.; Jonge Martina, v. d. IJssel; Helena, v. d. Haan; God met ons, Balloog; Maria, de Bot; Dina, Bartels; Bavaria 21, Wols; Bavaria 28, Dietz; Maurice, de Haas; Semeroe, Kissel; J. v. Goijen, Bakker; Nevada, v. d. Abeele; J. Schurmann 37, Brehm; Daubigny, v. d. Horst; Ostade, v. d. Zande; W. v. Driel 42, Rutjes; Pieternella, de Geus, alle Duitschland.

WATERSTANDEN, 22 AUGUSTUS.

Keulen, v.m. 1.61 m. + 0.03 m.
Constanz, v.m. 3.61 m. — 0.02 m.
Huningen, v.m. 1.77 m. + 0.07 m.
Straatsburg, v.m. 2.77 m. + 0.13 m.
Mannheim, v.m. 3.08 m.
Bingen, v.m. 1.81 m. — 0.03 m.
Caub, v.m. 1.93 m. — 0.02 m.
Duisburg, v.m. 0.18 m. — 0.07 m.
Ruhrort, v.m. 0.46 m. — 0.07 m.

WATERHOOGTEN, 23 AUGUSTUS.

Rotterdam, 1ste getijde 7 u. 35 m., 2de getijde 7 u. 35 m.

Weerbericht

van de Filiaal-Inrichting van het Kon. Ned. Meteorologisch Instituut te Rotterdam.

(Waarneming in den morgen van 22 Augustus.)

Plaatsen	Barometerstand Heden	Barometerstand Gisteren	Wind richting	Wind kracht	Toestand van de lucht	Thermometer Celsius Heden	Thermometer Celsius Gisteren	Reg. in m.m.*
Vest Manöer.	756.6	757.7	W.	2	regen	8.0	9.0	
Seydisfjord	758.2	759.1	Stil	0	zw. bew.	9.0	8.0	
Thorshavn	757.9	757.7	Stil	0	zw. bew.	11.0	10.0	
Lerwick	757.5	755.9	Stil	0	zw. bew.	12.0	12.0	
Röst	760.6	758.7	O.Z.O.	3	bewolkt	13.0	13.0	
Valdersund	758.8	755.1	N.O.	1	licht bew.	14.0	14.0	
Skudesnaes	758.4	755.5	Z.	2	licht bew.	13.0	12.0	
Stornoway	751.9	753.6	N.O.	1	bewolkt	12.0	13.0	
Blacksod	752.6	748.0	Stil	0	betrokken	14.0	13.0	
Valentia	754.0	747.0	N.W.	3	betrokken	14.0	12.0	
Scilly	750.4	750.1	N.NW	4	zw. bew.	14.0	15.0	
Brest	751.2	755.2	Z.	3	zw. bew.	15.0	16.0	
Rochefort								
Biarritz	759.4	759.6	WZW	4	zw. bew.	16.0	16.0	
Yarmouth	752.1	756.3	Z.W.	2	zw. bew.	16.0	16.0	
Shields	753.3	753.0	O.	3	betrokken	14.0	14.0	
Skagen	758.6	755.2	Z.	2	bewolkt	18.0	17.0	
Blaavandsh	757.8	755.8	Z.O.	3	bewolkt	14.0	15.0	
Hamburg	757.6	756.6	Z.O.	3	zw. bew.	15.0	15.0	
Groningen	751.8	757.1	Z.O.	1	betrokken	15.0	15.0	
Den Helder	752.9	756.5	Z.	4	zw. bew.	17.0	14.0	
De Bilt	754.2	757.0	Z.ZW	4	bewolkt	17.0	14.0	
Rotterdam	753.7	757.0	Z.ZO.	2	zw. bew.	15.0	15.0	
Vlissingen	753.8	756.8	Z.	4	zw. bew.	15.0	15.0	
Noord Hinder	753.3	756.9	Z.	4	licht bew.			
Calais	751.9	755.4	Z.ZW.	2	bewolkt	14.0	15.0	
Le Havre	751.3	755.1	Z.W.	5	bewolkt	15.0	16.0	
Haparanda	761.5	759.6	N.O.	1	licht bew.	13.0	9.0	
Stensele	761.5	759.8	Stil	0	betrokken	9.0	9.0	
Hernösand	762.7	757.8	N.O.	2	zw. bew.	13.0	13.0	
Särna	760.3	755.4	Z.	3	betrokken	12.0	12.0	
Stockholm	761.7	756.7	N.O.	1	zw. bew.	15.0	16.0	
Wisby	760.9	755.2	Z.ZW	1	zw. bew.	17.0	19.0	
Memel	760.3	757.5	Stil	0	bewolkt	17.0	17.0	
Danzig	760.1	757.1	N.O.	1	bewolkt	19.0	17.0	
Swinemunde	758.4	755.9	Z.ZO.	1	bewolkt	18.0	17.0	
Kopenhagen	759.7	756.8	O.	2	zw. bew.	17.0	17.0	
Breslau		755.9						
Dresden	759.3	755.4	Z.ZO.	2	nevelig	15.0	16.0	
Karlsruhe	756.2	757.4	Stil	0	zw. bew.	16.0	17.0	
München	758.8	758.7	O.ZO.	3	licht bew.	15.0	14.0	
Zurich	756.0	760.1	Stil	0	betrokken	15.0	15.0	
Maastricht	755.8	757.7	Z.	1	zw. bew.	17.0	14.0	
Brussel	754.4	757.0	Z.	2	betrokken	15.0	13.0	
Parijs	754.2	757.2	Z.ZW	4	zw. bew.	16.0	15.0	
Dijon	756.8	759.2	Z.W.	1	regen	15.0	16.0	
Toulouse	759.2	760.1	N.NW	3	regen	15.0	26.0	

* Hoogte sedert gisterochtend gevallen.

Etmaal van gisterochtend 8 u. tot hedenochtend 8 u.
Hoogste temperatuur gistermiddag 4 u. 30 m. 21°.2 C.
Laagste temperatuur hedenochtend 6 u. 15 m. 15°.0 C.

Heden. Normale temperatuur te Rotterdam voor hedenochtend 8 u. 15°.5 C.
Temperatuur te Rotterdam te 11 u. 30 m. 16°.8 C.

In het Noord-Oosten is de barometer vrij veel gestegen, zoodat thans een gebied van hoogedrukking ligt over Zweden en de Oostzee.

Het overige deel van het waarnemingsgebied is onder invloed van een uitgebreide, maar weinig diepe depressie, die haar centrum heeft over het Engelsch Kanaal.

De wind is meest matig of zwak uit Oost tot Zuid. Bij Ierland waait het uit Noord-West.

De bewolking is nagenoeg overal zwaar. De regenval was in het afgeloopen etmaal aanzienlijk in Frankrijk, het Noordzee-gebied en in de omgeving van het Engelsch Kanaal.

De temperatuur veranderde weinig, zij wijkt niet veel van de normale af.

Hoogste barometerstand 761.5 te Haparanda.
Laagste barometerstand 750.4 te Scilly.

Verwachting van het Kon. Ned. Meteorol. Instituut te De Bilt (tot den avond van 23 Augustus):

Zwakke tot matige Z.-Oe tot Ze wind, zwaar bewolkt, met tijdelijke opklaring, waarschijnlijk nog regenbuien met kans op onweer, weinig verandering in temperatuur.

Mededeelingen en Aanbevelingen

(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Het Doornige Pad

door JO VAN AMMERS-KÜLLER

2e druk - ing. ƒ3.-; geb. ƒ3.90

deze „vertelling van en voor jonge Menschen" is een ongemeen treffende, altijd boeiende, dikwijls diep-ontroerende levensles geworden voor hen, die in jeugdillusie een bescheiden hun toebedeelde natuurgave, voldoende achten om het doen uitbloeien dezer gave tot groote kunst gemakkelijk bereikbaar meenen.

Ongetwijfeld is hiermee geen nieuw denkbeeld, geen ontstellende gedachte uitgesproken. Het „doornige Pad" der Kunst ligt bezaaid met gekwetsten en zelfs gesneuvelden; dergelijke slachtoffers zijn al vaak de helden of heldinnen van menigen roman geworden. Maar het zangeresje Louke Kooistra, zoo voortreffelijk levendig en sober en fijn in haar illusies en teleurstellingen geanalyseerd, moet tot onnoozele lieve zieltjes, woorden uitspreken die door allen worden begrepen en doorvoeld. Dit figuurtje alleen al, behoort tot het beste uit het werk dezer hoogstbegaafde schrijfster, zonder dat de magnifieke typeering van het valuta-Berlijn en de nawerking van den oorlog, als buitengewoon geslaagd, mogen worden vergeten. Heel dit boek getuigt overigens van een weldoende frischheid in levensbeschouwing.

Is. Querido.

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & v. DITMAR'S UITGS. MIJ. - R'DAM

Familie-Advertentiën

Verloofd:

MIEP SILLEVIS
L. G. WITTE.

Dordrecht, Bagijnhof 32r.
Goes, Hotel Zoutkeet. 37854.9

Geen ontvangdag.

Volstrekt eenige kennisgeving.

Verloofd: 37656.8

AN VON DER NAHMER
en
W. UYTERHOEVEN,
Ing. Civ. (A. I. Br.).

Quai du Mont Blanc 7, Genève.
Lamorinière str. 93, Antwerpen.

Eenige kennisgeving.

Getrouwd:

G. W. BROEKEMA
en
HERMANCE BETZ.

Londen, 20 Aug. 1925. 37722.7

Geboren:

ELIZABETH MARTINA,
Dochter van 37864.7
M. J. DEN OUDSTEN
en
H. B. DEN OUDSTEN—DEN OUDEN.

Kinderdijk, 23 Augustus '25.

In plaats van kaarten.

De Heer en Mevrouw
BRAKEL—NELEMANS
geven kennis van de geboorte hunner Dochter 37812.7
GRETHA JACOBA.

Opheusden, 21 Aug. 1925.

De Heer en Mevrouw
VAN SANDICK—
DE MOL VAN OTTERLOO
geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun Zoon 37940.8
RUDOLF ADRIAAN.

Amsterdam, 22 Augustus 1925.
Reijnier Vinkeleskade 74.

Heden overleed, zacht en kalm, onze lieve zorgzame Moeder, Behuwd- en Grootmoeder,

JOHANNA DELIANA ZAADNOORDIJK

Weduwe van den Heer HENDRIK WILLEM HOLSMULLER,
in den ouderdom van 72 jaar.

Wed. A. J. VAN HOUTUM—HOLSMULLER.
W. HOLSMULLER.
M. HOLSMULLER—WICHERS.
E. HOLSMULLER.
J. H. HOLSMULLER—VAN HOUTUM.
J. HOLSMULLER.
M. M. J. HOLSMULLER—BURGER.
A. A. HOLSMULLER.
en Kleinkinderen.

Alkmaar, 21 Augustus 1925.
Kennemerstraatweg 41.

De teraardebestelling zal plaats hebben a.s. Maandag 24 Augustus 1925, ten 3 uur vanaf het sterfhuis.

37898.23

Eenige en Algemeene Kennisgeving

Heden ging na zeer langdurig lijden van ons heen onze lieve Zuster, Schoonzuster en Tante

ANNA MARIE MEYROOS.

Montana, 19 Aug. '25.

Weltevreden,
Mr. A. MEYROOS.
J. A. MEYROOS—MOLHUYZEN
en Kinderen.
Malang,
A. MEYROOS—GOLDIE.
Weltevreden,
W. Chr. MEYROOS—VAN DAM.
Montana,
M. MEYROOS.

37806.20

Vrijdag 21 Augustus ontvingen wij telegrafisch bericht, dat de Heer

J. CH. RAPARLIER

door een noodlottig ongeval is overleden.

PANDER's VLIEGTUIGFABRIEK.

37838.20

Heden overleed tot onze groote droefheid, onze beste Vader, Behuwd- en Grootvader

HUIBERT GERRIT VAN EVERDINGEN,

Notaris te Buren,

in den ouderdom van bijna 80 jaar.

Buren.
N. J. M. F. VAN EVERDINGEN.
A. A. VAN EVERDINGEN—STRICKER.
Tiel.
Mr. W. F. VAN EVERDINGEN.
M. M. H. VAN EVERDINGEN—HEUFF.
Overveen.
W. A. VAN DEN HOEK—VAN EVERDINGEN.
Dr. J. J. VAN DEN HOEK.
Eindhoven.
H. G. VAN EVERDINGEN.
A. M. VAN EVERDINGEN—DE KRUIJFF.
Rotterdam.
H. M. A. LUDOLPH—VAN EVERDINGEN.
Mr. L. LUDOLPH.
En Kleinkinderen.

Buren, 20 Augustus 1925.

De teraardebestelling zal plaats hebben te Buren op Maandag 24 Augustus a.s. te 2 uur n.m.

Volstrekt eenige kennisgeving.

37524/40

Volstrekt eenige en algemeene kennisgeving.

Heden overleed, na kortstondige, hevige ziekte, mijn innig geliefde Echtgenoot

MARTINUS ELIZA VAN LIDTH DE JEUDE

Rijks-Ontvanger der Dir. Bel., Invoerr. en Acc. te Bussum, in den ouderdom van 63 jaar.

H. G. R. VAN LIDTH DE JEUDE—VAN MEURS

Bussum, 21 Aug. 1925.
Oude 's-Gravel.weg 3.

De crematie zal plaats vinden in het crematorium Westerveld te Velsen op Dinsdag 25 Aug. a.s., des namiddags 2 uur.

Op verzoek van den overledene geen bloemen.

37802/24

Volstrekt eenige en algemeene kennisgeving.

Heden overleed te Bussum, in den ouderdom van 63 jaar, onze beste Zwager

MARTINUS ELIZA VAN LIDTH DE JEUDE,

in leven Rijks-Ontvanger.

Uit aller naam.
A. P. W. VAN MEURS.

Rotterdam, 21 Aug. 1925.

37800/15

Heden overleed in het Kinderziekenhuis alhier mijn jongste lieveling

CORNELIS JAN CHRISTIAAN

in den leeftijd van 2½ maand.

Dr. W. G. L. WIERINGA.

Arnhem, 21 Augustus 1925.
Burgemeester Weertsstraat 85.

Volstrekt EENIGE kennisgeving.

37804.12

Inplaats van kaarten.

Heden overleed plotseling door een noodlottig ongeval, ten huize van zijn Grootouders te IJsselmonde, ons eenig geliefd Zoontje

PIET,

in den aanvalligen leeftijd van 4½ jaar.

Zijn diepbedroefde Ouders:
G. VAN BEEK.
C. VAN BEEK—UIJTERLINDE.

Oudedijk 105, Rotterdam.
21 Augustus 1925.

Verzoeke van bezoeken van rouwbeklag verschoond te blijven

37784/19

Inplaats van kaarten.

Heden overleed plotseling door een noodlottig ongeval ten onze huize ons zeer geliefd Kleinzoontje en Neefje

PIET,

in den aanvalligen leeftijd van 4½ jaar.

Zijn diepbedroefde Grootouders, Ooms en Tantes,
J. D. UIJTERLINDE,
Echtgenoote en Kinderen.

IJsselmonde, 21 Aug. 1925.

Verzoeke van bezoeken van rouwbeklag verschoond te blijven

37786/19

Heden overleed te Antwerpen ons geliefd Dochtertje en Zusje

MARIA ELISABETH,

in den ouderdom van 8 jaar.

L. H. W. KALFF.
E. J. KALFF—VITRINGA.
JAAP.

Zwolle, 20 Augustus 1925.

Begrafenis Maandag 24 Aug. op de Algemeene Begraafplaats.

Vertrek van woonhuis Potgietersingel 1 uur.

Wegens afwezigheid volstrekt eenige kennisgeving.

37780/18

Gisteren overleed te Antwerpen tot onze diepe droefheid, ons Kleindochtertje

MARIA ELISABETH KALFF.

Zwolle,
J. KALFF.
G. M. KALFF—LOSECAAT VERMEER.
Bilthoven,
M. E. VITRINGA.

Zwolle, Bilthoven, 21 Aug. 1925.

37810.16

1900 1 September 1925

Den **1sten September a.s.** zal het **25 jaar geleden zijn,** dat mijn Geachte Patroon,

de Heer G. CAMPAGNE,

(thans Joost v. Geelstraat 72), zich vestigde als Behanger en Stoffeerder, welk feit door mij dankbaar wordt herdacht!

Rotterdam, Augustus 1925.

37756.17 P. VISSER.

PROF. VAN ROOY

IS WEER TE CONSULTEEREN

37818.6

Dr. MAASLAND

TOT 8 SEPT. AFWEZIG.

37764.6

E. VAN DER HOOP

Huidarts, 37830.9
Leidschegracht 14, AMSTERDAM,

HERVAT MAANDAG
DE PRAKTIJK.

E. Pestman Koning
Th. Ridder,

37626.9 TANDARTSEN,

PRAKTIJK HERVAT.

PROFESSOR

P. TH. L. KAN,

LEIDEN, 37856.9
is vanaf Maandag 24 Augustus

weder te consulteeren.

G. K. FUCHS,

ARTS,
SCHEVENINGEN,

AFWEZIG tot 14 Sept.

Praktijk wordt waargenomen door Dr. J. BROEKEMA, Fred. Hendriklaan 26, Dr. A. CARRIERE, Sweelinkstraat 18, Dr. D. P. v. NOUHUYS, Hooge Pr. Willemstr. 34. Dr. F. WISSEL, Frankenslag 129.

37766.10

DE VRIES en ZONNEVELD.

Arts, Mond- en Tandarts,
COOLSINGEL 11a

KUNSTTANDEN spec. zonder gehemelteplaat
Tandheelk. hulp geheel pijnloos. Spreekuur 10-4

17021/8

WILLEM,
WACHT U ZONDAG.

37718.6 MARIE.

English Lessons	E. B. NEWENHAM 14 Graaf Florisstr.

28765/6

LEVENSWIJDING.
Godsdienstig Dagboek
DOOR
Dr. J. A. BEIJERMAN.
Gebonden ƒ 4.50
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG. MIJ.
Rotterdam.

GELDEN VERKRIJGBAAR

op 1e en 2e Hypotheek of andere zekerheid. /8 §

Br. No. 58247, Bureau dezer Crt.

Tims' Wijnhandel

Zwart Janstraat 58. Tel. 42189
Nieuwe Binnenweg 203, Tel. 30631
Schiedamschedijk 172, Tel. 3025

Wijnen, Gedistilleerd, Vruchten - Sorbets, Bieren, Limonades en Bronwateren.

Bestellingen worden Telef. opgenomen en aan huis bezorgd.

3799/24 §

Vraagt onze

JUBILEUMPIANO,

waarover duizenden attesten inkwamen,
Catalogus No. 5 op aanvrage.

37648.32

DE WERKEN VAN

JAMES OLIVER CURWOOD.

CURWOOD is een van de meest geliefde schrijvers op het gebied der romanliteratuur en telkens als de verzameling van zijn werken weer met een vermeerderd wordt, staat ons een groot en hoog genoegen te wachten.

Verschenen zijn:

Kazan de Wolfshond - Isobel Thor de Beer - De Zoon van Kazan - Marge O'Doone - Op het Onheilspad - Philip Steele De Goudjagers - De Wolfsjagers De Eer van het Sneeuwland De Gouden Strik - De Bloem van het Noorden - Het Stille Dal De Nomaden van het Noorden - Alaska -

Prijs per deel ƒ 1.90
Gebonden .. ƒ 2.75

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel, Kiosken en bij NIJGH & VAN DITMAR's UITG.-MIJ., Wijnhaven 111-113, Rotterdam.

PRIVÉ-DANSLES Danspaar THE BOYA's leert U alle moderne Dansen voor ƒ 15.— Br. fr. No. 37706, Bur. der Court. 6 §

Regenmantels

Ook voor
Heerenkleeding

15438/70

De trek naar het goede

Wanneer Uw kippen spreken konden, dan zouden zij hun voorkeur voor P. SLUIS' Ochtendvoer gemakkelijk duidelijk kunnen maken. Ge merkt het echter toch wel! Met graagte nuttigen zij hun rantsoen van SLUIS' Ochtendvoer, en uit dankbaarheid geven zij U niet alleen grootere eierproductie, doch tevens eieren waarvan de kwaliteit en smaak fijner is dan bij andere voeding mogelijk. P. SLUIS' Ochtendvoer is het resultaat van doelbewust onderzoek. P. SLUIS' Ochtendvoer kan daarom niet vergeleken worden met mengsels, die zoo maar eens werden samengesteld.

Vraagt Uwen winkelier inlichtingen omtrent gratis kalender 1926.

P. Sluis OCHTENDVOER

37714.112

De Automobiel en haar Behandeling

DOOR

J. W. BRAND

14e druk met veel illustraties tusschen den tekst en uitslaande bladen

Prijs ingenaaid f 3.— Gebonden ...... f 3.75

NIJGH & VAN DITMAR's Uitgevers-Mij., ROTTERDAM

De Haarden van Jan Jaarsma, den grondlegger van de zoo unieke Nederlandsche Haardenindustrie, hebben ook ver buiten de grenzen van ons land vermaardheid verworven

Toonzalen:
Den Haag: Fahrenheitstraat 335.
Amsterdam: Weteringschans 251.

37632/99

Handel Scheepvaart en Financiën

EERSTVOLGENDE AFVAARTEN

van ROTTERDAM naar: 37744.12

Leith en Grangemouth	in verbinding met Glasgow en Noordelijk Schotland	ss. „GRANGEMOUTH"	25 Aug.
Leith		ss. „LANRICK"	28 „
Dundee en Grangemouth		ss. „BORTHWICK"	4 Sept.
Newcastle on Tyne		ss. „NEW MINSTER" ss. „HETHPOOL"	25 Aug. 28 „
Stavanger, Haugesund en Bergen, (met doorvrachten naar Faeroerne en IJsland)		ss. „IRIS"	28 „
Aalesund, Christiansund N. en Drontheim		ss. „DELFINUS"	1 Sept.
Christiansand S., Oslo & Fredrikstad		ms. „BALZAC"	27 Aug.
Malmö en Helsingborg		ss. „FREY"	27 „
Norrköping, Stockholm, en Gefle		ss. „EMBLA"	25 „
Stockholm		ss. „CARING"	27 „
Helsingfors, Kotka en Wiborg (met doorvrachten naar Reval)		ss. „CASTOR"	28 „
Åbo, Raumo, Mäntyluoto, Wasa, Yxpila en Uleaborg		ss. „LAPPONIA"	28 „
Montreal (direct) en alle plaatsen in Canada en N.W. Amerika op doorconnossement		ss. „HASTINGS COUNTY"	2 Sept.
Duinkerken		ss. „AM. L'HERMITE"	26 Aug.

Wijzigingen voorbehouden. De Agenten **D. BURGER & ZOON.**

Goed rendeerende Houtzaak

voor den groothandel zoekt wegens uitbreiding iemand, die bereid is om ƒ **25.000.—** deel te nemen in het kapitaal. Leidende positie beschikbaar. Desgewenscht kan accountantsrapport overlegd worden. Br. onder D.W.W. aan Nijgh & van Ditmar's Adv.-Bur., Rotterdam. 37748.28

VOORLOOPIG KOSTELOOS.

Bij vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam dd. 19 Augustus 1925 is de Firma GEBR. VAN DER MEYDEN, gevestigd te Vlaardingen aan de Zomerstraat No. 21, verklaard in staat van faillissement, met benoeming van den E.A. Heer Mr. H. HAGA tot Rechter-Commissaris, en van ondergeteekende tot Curator. 37842.13

Mr. W. SCHIPPERS.
Vlaardingen, Hofsingel No. 69.

London & North Eastern Railway.

GRIMSBY-SERVICE.

ROTTERDAM-GRIMSBY.

Afvaarten elken Dinsdag en Zaterdag **in directe verbinding met geheel MIDDEN-ENGELAND.**

Spooraansluiting Rechter-Maasoever.

Voor vrachten en passage zich te wenden tot de agenten, 28557/20

RUYS & Co.

OPROEPING.

De AANDEELHOUDERS van de

N.V. VAN VLIET's SCHEEPSWERF EN MACHINEFABRIEK,

gevestigd te KRIMPEN a/d. LEK, worden bij deze opgeroepen tot het bijwonen van een 37838.41

Buitengewone Algemeene Vergadering
van AANDEELHOUDERS
op DINSDAG 8 SEPTEMBER 1925,
des n.m. te 2 ure,
in de bovenzaal van „Het Spinnewiel" aan het Beursplein te R'dam.

Aandeelhouders moeten hun aandeelen medebrengen om, op vertoon daarvan, tot de Buitengewone Algemeene Vergadering van Aandeelhouders te worden toegelaten.

Opgave van de ter vergadering te behandelen onderwerpen ligt ter visie vanaf 29 Augustus 1925, ten kantore van de N.V. VAN VLIET's SCHEEPSWERF EN MACHINEFABRIEK te Krimpen a/d. Lek.

Namens den
Raad van Commissarissen
van genoemde N.V.:
De waarnemend Directeur,
D. SCHUITEMAKER Jun.

N.V. DE NOORSCHE GASMAATSCHAPPIJ
TE 's-GRAVENHAGE.

5 pCt. HYPOTHECAIRE OBLIGATIELEENING
groot ƒ 750,000.—.

De DIRECTIE bericht, dat de op 1 September vervallende COUPONS No. 18 van af dien datum betaalbaar is:

te 's-Gravenhage bij de Heeren SCHEURLEER & ZOONEN en het AGENTSCHAP der NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ;

te Amsterdam ten kantore van de Heeren PATIJN, VAN NOTTEN & CO.;

te Rotterdam bij de UNIEBANK VOOR NEDERLAND EN KOLONIEN en het AGENTSCHAP der NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ. 37716.30

Door den E.A. Heer Rechter-Commissaris in het faillissement van

J. Korstiaan van der Plaat

kruidenier te Vlaardingen, is bepaald, dat de indiening der schuldvorderingen aan den Curator moet geschieden vóór 15 September a.s., en dat de verificatie-vergadering zal worden gehouden op Dinsdag 29 September a.s., des middags om 2 uur, in het Gerechtsgebouw te Rotterdam.

Mr. W. SCHIPPERS,
37840.15 Curator.
Vlaardingen, Hofsingel 69.

KOSTELOOS. — Bij beschikking van de Arrond.-Rechtbank te Rotterdam dd. 19 Augustus 1925 zijn de faillissementen van A. VAN DER MEER, caféhouder te Maassluis, en van M. M. KEIZERWAARD, koopman in oud brood en honden te Vlaardingen, wegens gebrek aan baten opgeheven. 37844.11

De Curator:
Mr. W. SCHIPPERS.

KOSTELOOS. — Bij beschikking van den E.A. Heer Rechter-Commissaris in het faillissement van M. J. VAN GILS, Hoflaanstraat 15, Schiedam, dd. 19 Augustus 1925, is bepaald, dat de indiening der schuldvorderingen aan den Curator moet plaats hebben vóór 15 September 1925 en dat de verificatie-vergadering zal worden gehouden op Zaterdag 10 October 1925, des voormiddags om 11¼ uur, in het Gerechtsgebouw aan den Noordsingel te Rotterdam.

De Curator:
Mr. H. M. VAN HASELEN.
Schiedam, 21 Augustus 1925.
Lange Haven No. 82. 37822.18

PLAATST UWE EMISSIE, VERGADERING DIVIDEND COUPONBETALING UITLOTING ADVERTENTIËN

UITSLUITEND DOOR BEMIDDELING VAN

NIJGH & V. DITMAR'S
ALG. ADVERTENTIE-BUREAU
ROTTERDAM
WIJNHAVEN 111-113

VOOR DEZE CATEGORIE ADVERTENTIËN HEBBEN WIJ EEN AFZONDERLIJKE AFDEELING, WAARDOOR EEN UITERST VLUGGE EN ACCURATE UITVOERING UWER ORDERS VERZEKERD IS

DRUKPROEVEN
WORDEN INDIEN GEWENSCHT GRATIS VOOR HET PLAATSEN DER ADVERTENTIE TOEGEZONDEN, EVENT. BINNEN 1 À 2 UUR

13489/33

1e HYPOTHEEK.

Gevraagd zonder berekening van Provisie **65 MILLE à 5%** op groot Modern Winkelpand. Eerste stand te Rotterdam, ruime overwaarden. Br. No. 1218, Advertentie Centrale, Wijnhaven 85. 37770.10

Economisch-Statistische Berichten.

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

Uitgave v/h. Instituut voor Economische Geschriften.

Abonnementsprijs voor het Binnenland ƒ 20.— per jaar

Men abonneert zich b/d. Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR's UITG.-MIJ. Rotterdam — Amsterdam — 's-Gravenhage

---

R. MEES & ZOONEN

A°. 1720.

BANKIERS & ASSURANTIE-MAKELAARS
ROTTERDAM.

Stellen verkrijgbaar

REISCREDIETBRIEVEN

betaalbaar over de geheele wereld

en

Reiswissels der Zwitsersche Postadministratie betaalbaar bij alle Postkantoren in Zwitserland.

Bezorgen

REISVERZEKERINGEN.

33141/76 §

GEOPEND: 37772.36

COMMANDITAIRE BANKVEREENIGING

LODEWIJK KORIJN

DAMRAK 63 — AMSTERDAM
Telefoon 34500 (2 lijnen) Telegramadres: „LODKOR"

H. VAN DAM Azn. & ZONEN,

Amsterdam 58101/10 Sarphatistraat 35
Rotterdam Witte Huis, 1e Etage.

KOOPEN EN BELEENEN HYPOTHECAIRE VORDERINGEN.

INCASSO-BANK

AMSTERDAM ROTTERDAM 's GRAVENHAGE
LEUVEHAVEN 103 " GOUDSCHE-SINGEL 229

Valorisatie van Duitsche Hypotheken, vorderingen en obligaties

Een overzicht in de Nederlandsche taal van den inhoud der valorisatiewetten, welke 16 Juli j.l. in werking zijn getreden, is op aanvrage gratis verkrijgbaar.

37742.54

Amsterdamsche Bank
Bijbank Rotterdam

ALLE BANKZAKEN.
SAFE-DEPOSIT.

BIJKANTOREN: 39765/46
1ste MIDDELLANDSTRAAT 43 — OOSTPLEIN 24 a.
SCHIEDAM — WESTVEST 36

NEDERLANDSCHE SCHEEPS-HYPOTHEEKBANK.

ROTTERDAM — WIJNSTRAAT 58.

Directeuren: A. A. PIT — Jhr. A. A. MARTINI BUYS.

Kapitaal	ƒ 5,000,000.—
Uitgegeven	„ 3,600,000.—
Gestort	„ 360,000.—
Reserven op 1 Jan. 1925	„ 2,394,310.26

De Directie bericht, dat de Bank thans afgeeft: 37814.38

5% PANDBRIEVEN tegen 96% en
5½% PANDBRIEVEN tegen 101%

(in stukken van ƒ 1000.—, ƒ 500.— en ƒ 100.—).

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

3009/34

AMSTERDAM, ROTTERDAM, 's-GRAVENHAGE

RENTE VOOR DEPOSITO's:

Direct opvorderbaar	1	%	per jaar
1 maand opzegging	2	%	„ „
3 maanden opzegging	2½	%	„ „
6 „ „	3	%	„ „
12 „ „	4½	%	„ „

Voor andere en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.

Toerisme, Sport en Spel

37934.60

Wegens aanschaffing der nieuwe typen bieden wij de navolgende ingeruilde wagens te koop aan:

Een 16/45 P.K. **MERCEDES**-Torpedo, groen met zwart leder, geheel doorgerepareerd	ƒ 3500,—
Een 16/45 P.K. **MERCEDES**-Torpedo, grijs met bruin leder, in goeden staat zijnde	ƒ 2500,—
Een 16/45 P.K. **MERCEDES**-Two-seater, groen met grijs leder in goeden staat zijnde	ƒ 2500,—

MERCEDES-BENZ-AUTOMOBIELMAATSCHAPPIJ,

L. VOORHOUT 46 **DEN HAAG** — TEL. 11920

Hotels en Pensions

DEN HAAG.

In **PENSION STOELINGA,** Riouwstr. 190, komt de eerste étage disponibel (4 kamers), centr. verw., koud en warm stroomend water, privé bad en telefoon. Goede ref. 37836.10

SEPTEMBER AAN ZEE
HOTEL „NASSAU-BERGEN"
BERGEN AAN ZEE
Van 1 Sept. af volledig pension f 7.— p. d. p. p. 37746/7

BART JORGEN
door EMMY VAN LOKHORST
Ingen. f 4,50 Geb. f 5,50
Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij. Rotterdam

Avondblad, A.

Letteren en Kunst.

Uit de leerschool van de spade.

CLXXVI.

(Particuliere correspondentie.)

Rome, Augustus.

Het moederkoren en de roode hond.

De trouwe hulp van een encyclopaedie. De vloek van het moederkoren en zijn gruwelijke besmetting. Het roode gevaar, dat de Grieken en Romeinen vreesden. De goede, dus verwaarloosde Robigus; de booze, dus gevleide Robigo. 't Oeroude lenteoffer op de grens. 't Gebed zooals Ovidius het geeft. Waarom werd een teef geslacht? Geen gave aan de onderaardsche goden. Rosse honden als remplaçanten van den rooden vos, die de daemon van de „roest" was? Het eerste altaar voor Robigo gevonden? Rosse hardsteen. Ossekoppen, honden en misschien het portret van de godin als Medusa voorgesteld.

Er was niets aan te doen: Ik heb mijn toevlucht moeten nemen tot een encyclopaedie. De herinnering aan wat mijn grootvader me vertelde, toen hij mij in een graanveld voor het eerst het moederkoren toonde, was te flauw en ik wist ook niet of ik met die oude opvatting nog voor den dag kon komen.

Ik haalde dus het alontsluierende boek uit de kast en leerde, dat het moederkoren een schimmel is, die in de lente op vochtigen bodem kiemt, dan rood „bloeit" en sporen kweekt, welke in bloeiend gras of graan een zoete vloeistof, bekend als „honigdauw", doen ontstaan, ten slotte, wanneer de aar rijpt, zich tusschen de korrels daarvan tot een donkerviolet hard lichaam ontwikkelt.

Het gevaar van het moederkoren is niet zoozeer, dat het den oogst schaadt, maar zijn giftigheid. In groote hoeveelheden werkt het snel doodend, in kleine bij voortduring gebruikt sloopt het op gruwelijke wijze het lichaam. Deze chronische vergiftiging neemt twee vormen aan. Bij de eerste treedt over het heele lijf een hevig jeuken op, alsof mieren op de huid rondkuieren, dan komen krampen, geestesstoringen, rood worden van ledematen, braken, enz. Volgt niet in op typhus gelijkende koortsen de dood, dan vallen de uiteinden der ledematen na een hevige ontsteking, den zoogenaamden „brand", af. De tweede gedaante der ziekte brengt geen ontsteking, maar gevoelloosheid der extremiteiten en eindigt met doodelijke krampen of hondsdolheid. Genezing is zeer zeldzaam. Epidemisch heerschten beide kwalen in geheel Europa gedurende de middeleeuwen, vooral van de negende tot de dertiende eeuw in het veel brood etend Frankrijk. Ontzettend moet toen de aanblik geweest zijn van de vele verminkten!

Dit zei me nu het woordenboek en iets dergelijks moet me indertijd mijn grootvader ook verteld hebben, want ik heb altijd een grooten angst gekoesterd voor het woord „moederkoren", zooals dat gaat met de omschrijving van begrippen waarvoor men in zijn prille kindsheid bang gemaakt wordt.

Minderen indruk maakten op mij de synoniemen „roest" of „brand in het koren". Misschien omdat die me begrijpelijker leken? Roest en brand immers zijn allebei rood, zooals de kiemende vruchten van de woekerplant in de lente, als de ontstoken ledematen der besmetten.

Die roode kleur moet in de oudheid de landbouwers het sterkst getroffen hebben. De Grieken gaven aan den zonnegod Apollo en de godin van het koren Demeter beiden den bijnaam „erusibios": „zij, die macht hebben over het rosse". De lichtgod zal misschien wel de brenger van den „brand" geweest zijn en moest daarom met zoenoffers worden verteederd; Demeter, die de menschen gelukkig maakte met het brood, heeft zeker de macht gehad de noodlottige besmetting van haar gave af te weren.

De Romeinen hadden, zooals u weet, een minder persoonlijke mythologie, zij maakten de verschijnselen zelf tot goddelijke krachten. Geen wonder, dat men bij hen een manlijken Robigus vindt, die de velden heet te verdedigen tegen de kwaadwillige vrouwelijke macht Robigo.

Gegeven deze verdeeling van werkzaamheid is het erg menschelijk, dat alle offers, alle ons bekende gebeden zich wenden tot Robigo; haar partner immers was al van nature geneigd te doen wat de voor pijnlijke ziekte bezorgde menschen wenschten.

In de lente zag men de roode sporen verschijnen, die voorbode waren van zoo felle ramp, geen wonder dus, dat Ovidius in zijn „Fasti" vertelt van een processie, die op den 25sten April de stad uittrok over de Via Claudia en daar, bij den vijfden mijlsteen, halt maakte om het verplichte offer — een schaap en een teef — te brengen aan de „roode godinne." Zóó oud moet het gebruik geweest zijn, dat bij het ontstaan er van de grens van Rome's gebied nog bij dien vijfden mijlsteen was. Op de grens immers diende de verdediging van het kostelijk bezit der oogsten aan te vangen.

De oude liederen welke de stoet zong hebben we niet over en evenmin de gebedsformules, die de flamen sprak. Ovidius zette den inhoud daarvan over in de taal van zijn tijd. Hij laat den priester, die als voornaamste godheid Quirinus diende en de verzoening van Robigo alleen als hors d'oeuvre waarnam, ongeveer het volgende zeggen: „Strenge Robigo, spaar het gewas van Ceres; moge de aar licht wuiven boven het veld... Uw macht tot kwaaddoen is groot. De akkerman betreurt al het koren, dat gij hebt geteekend, als verloren.... Meer dan door wind en regen, of felle kou wordt schade berokkend wanneer de zon het felst brandt. Dan baant gij, schriklijke godsmacht, uw pad door het graanveld. Spaar toch, bid ik u, onze oogsten, raak ze niet aan met uw besmettende hand. Schaad niet wat wij verbouwen, stel u tevreden met onze erkenning, dat ge het zoudt kunnen vernietigen. Omvat niet de teedere halmen maar het harde staal (robigo, moet u weten, beteekent ook ijzerroest), vernietig gij eerst wat anderen zou kunnen vernietigen! Doe het zwaard roesten, laat echter ploeg en bouweel blank. Pleeg geen geweld tegen Ceres! De landman verlangt niet beter dan u geloften te doen en die te vervullen, maar zonder u zelf te zien."

Dit is heusch geen taal voor een boerengehoor, dat van den priester bezwering vraagt van booze machten! De in angst zittende graanbouwers voelen niets voor fijn toegespitste tegenstellingen en geestige woordspelingen: ze eischen onveranderd de strakke tooverformule, die hun vaderen hoorden. Maar die paste op haar beurt weer niet in Ovidius' mondaine kalenderillustratie.

Evenmin hebben we iets aan de verklaring van het hondenoffer, die de flamen naar het heet den dichter opdischte met de volgende woorden: „Als het hondsgesternte zijn loopbaan aan den hemel begint gaat de verschroeide aarde dorst lijden en wordt het zaadveld te snel rijp. In plaats van dien hond onder de sterren wordt deze naamgenoot op het altaar gelegd. Zijn naam is het eenige waarmee hij den dood zich op den hals haalt".

Blijkbaar wist Ovidius heelemaal niet hoe hij een logisch verband kon leggen tusschen het moederkoren en de teef en haalde hij er dus maar de hondsdagen bij, die met de graanziekte absoluut niets te maken hebben.

Om de waarheid te zeggen zijn we eigenlijk ook niet veel wijzer. We kennen honden in Griekenland en Rome als gewoon offer aan de goden van de onderwereld. Dit zou ons kunnen verleiden de stelling te opperen, dat de dood van dit dier de godin Proserpina, die evenals het graan de eene helft van het jaar boven, de andere onder de aarde doorbrengt en dus als symbool daarvan gold, gunstig stemmen moest en op dien weg voortgaande zouden we kunnen wijzen op de bescherming, die het zaaikoren in zijn kuilen — bovenaardsche silo's waren toen nog niet bekend — genoot van de schimmen der voorvaderen, maar we zouden dan heelemaal uit het oog verliezen, dat een macht verzoend moest worden, die het graan alleen boven de aarde aantast.

Dien kant mogen we dus niet verder oploopen. We moeten ons vastklampen aan de „roest", de „roode godin", den „brand" in het koren. Dun en moeilijk te volgen is die Ariadnedraad! Hij leidt ons eerst naar een plechtigheid, die augurium canarium — „het goedsbelovend hondenoffer" — heet en plaats had wanneer de korrels zich beginnen te zetten in de aren, dat wil zeggen ongeveer terzelfder tijd als het feest voor Robigo. Bij dit augurium werden „roode" teven geslacht. Als we geen oogenblik de aandacht van de kleur afwenden, zien we overeenstemming met een feest ter eere van de graangodin Ceres — ook alweer in de maand April gevierd — waarbij vossen met stroo omwonden, in brand gestoken en dan voortgejaagd werden. Om verklaring van dit hem duister gebruik vroeg Ovidius nu eens niet een geleerden priester uit de hoofdstad, maar een eenvoudigen boer uit het bergdorpje Carsoli. Die dischte hem het volgende verhaaltje op: „Een boerejongen bond eens een vos een bundel stroo aan den staart, stak dien aan en liet het dier loopen, dat het te veld staande koren deed verbranden. Om dat gevaar af te wenden plaagt men telken jare vossen met vuur". Daarvan moet men natuurlijk niets gelooven. Korenvelden branden zelfs in onzen tijd van rookende en dus altijd lucifers bij zich dragende menschheid bijna nooit af, hoeveel te minder dan in de verre eeuwen toen het vuur een kostelijk, alleen in het huis zelf beschikbaar bezit was.

Het lijkt me toe, dat men veeleer den rooden vos mag beschouwen als de incarnatie van den verderfelijken roestdaemon, dien men bang hoopte te maken door zijn soortgenooten erg onvriendelijk te bejegenen. Of men later een voskleurigen hond genomen heeft, omdat die makkelijker te krijgen was en het vrouwelijk geslacht verkoos, omdat Robigo feminini generis is, wie weet het?

't Is ook mogelijk, dat dit tweede offer, op een anderen datum gebracht, ontleend werd aan de gebruiken van een volksstam, die met de oorspronkelijke Romeinen samensmolt. Over de dierlijke gestalte behoeven we ons niet te verbazen: onze taal in elk geval — misschien ook ons aller primitief zieleleven — is nu nog vol van die beelden. Laten we niet den rooden haan kraaien, rillen we niet voor een zwarte kat in het donker, voor hondengehuil, uilengekras in den nacht, heet niet een besmettelijke ziekte „de roode hond" enz. enz.?

Van Robigo heeft men nooit een beeld gevonden. Dit hoeft ons niet te verwonderen want de Italiaansche boeren sneden oudtijds hun goden in hout, zooals Tibullus het uitdrukkelijk van de beschermgodheid der herders, Pales, vertelt. Ook het altaar waarop aan de roestgodin geofferd werd zal wel bijna altijd uit zoden opgebouwd zijn — die waren oorspronkelijk het materiaal van alle offertafels en daaraan herinnerde nog in Vergilius' tijd de graszode, die men op het marmer legde vóór de heilige handeling begon. —

Bijna altijd, want waarschijnlijk zijn we sedert kort in het bezit van een outer voor Robigo, dat allesbehalve van gras en losse aarde is! Te Castiglioncello, ten Zuiden van Livorno, zoo vertelt E. Galli in de Notizie degli Scavi (1924) kwam in 1922 uit een wijngaard bij toeval een cylindervormig blok, 0,88 M. hoog en 0.71 in doorsnee, te voorschijn. Het weegt maar eventjes acht centenaars en bestaat uit rossige vuursteen, zooals men die in de naburige bergen vindt. In het bovenvlak is een halfkogelvormig, vijfendertig centimeter diep, uitgehakt bekken met twee afvoerkanaaltjes waarin nog sporen van looden buisjes werden aangetroffen. Het moet heel moeilijk geweest zijn de uiterst harde en broze steen op deze manier te bewerken, maar de verbazing wordt nog grooter als men ziet, dat rondom het bolle vlak een stoet van figuren gebeiteld is. Tusschen twee koppen van jonge ossen hangt een vruchtenguirlande, een derde ossekop is geflankeerd door vier honden, twee met krullenden staart, twee zittend.

Een altaar dus met zinnebeelden van den landbouw en met honden, alles ten koste van harden arbeid in rossige steen gehouwen. Geen wonder, dat Galli aan Robigo denken ging. Het blok kan niet uit de eerste tijden van Rome of Etrurië dateeren. Toen had men nog geen staal hard genoeg om dit stugge materiaal te bewerken. Het moet ten minste even jong zijn als de beschrijving van Ovidius. In Ovidius' tijd nu was Robigo een godin en, zie, met de ploegossen, tusschen de zittende honden staat op den hardsteenen cylinder een vrouwekopje, gehoornd, met twee bandvormige aanhangsels, die heel wel slangen voorstellen kunnen, onder de kin. Zouden we hier de eerste voorstelling in beeld van Robigo hebben? De daemon had oorspronkelijk vosse- of hondegestalte, maar toen ze godin werd, moest ze er anders uitzien. Geen wonder, dat de beeldhouwer een hem gewoon type nam, de Robigo op een.... Medusa deed lijken. Of hij nog wist, dat dit gehoornde, slanglokkige vrouwegelaat oorspronkelijk de Egyptische vruchtbaarheidsgodin Hathor voorstelde?

Rembrandt's Ontmoeting van Maria en Elizabeth.

Prof. Martin schrijft ons:

Heden bezocht ik de tentoonstelling van schilderijen van oude meesters in de kunstzaal Kleykamp en werd dusdanig getroffen door de schoonheid van Rembrandt's Ontmoeting van Maria en Elizabeth, dat ik niet kan nalaten, uwe lezers toe te roepen, toch vooral dit prachtige stuk, dat slechts tijdelijk hier te lande is, te gaan zien.

Reeds in de middeleeuwen is ten onzent zoo vaak het moment geschilderd, waarop Maria, met haast gereisd „naar het gebergte in eene stad van Juda", in het huis van Zacharias komt en Elizabeth begroet (Lucas 1, 39—57). Ook op Rembrandt's fantasie werkte deze tekst en met oneindige liefde penseelde hij dit doek. Op den achtergrond ziet men de stad liggen, op den voorgrond heeft de ontmoeting plaats. Met groote teederheid, en uitermate subtiel, is de jonge, koninklijke gestalte van de Maagd Maria weergegeven. Achter haar een negerin, die haar van haar zwaren reismantel ontdoet. Verheugd en tegelijkertijd waardig treedt zij de oude Elizabeth tegemoet, wier ontroering, wier vereering tevens voor Maria al even meesterlijk is uitgebeeld. Terwijl deze figuren in sterk licht zijn gezet, is het overige gedeelte der schilderij donker gehouden. Uit het huis links komt de oude Zacharias, leunende op de schouders van een jongen, terwijl links de voorgrond wordt verlevendigd door een prachtige groep pauwen en struikgewas.

De schilderij is, zooals steeds bij Rembrandt, zeer krachtig, maar de behandeling is in tal van onderdeelen bijzonder verzorgd, soms bij het miniatuurachtige af, gelijk dit in zijn kabinetstukken tusschen ongeveer 1632 en '42 meer het geval is. (Dit schilderij is 1640 gedateerd). Naast de verrukkelijke lichtwerking ligt voor mij de bekoring van dit meesterwerk vooral in de devotie, waarmede de figuren zijn geschilderd, in de rijke rijpheid van den voorgrond en het magistrale van de in half-duister gehulde bergstad.

Vroeger behoorde dit schilderij aan den hertog van Westminster te Londen, waar ik het herhaaldelijk mocht bewonderen. Een jaar of wat geleden kocht Alfred Rothschild het en tot diens dood maakte het deel uit van de onnoemelijke kunstschatten op diens kasteel Halton Manor, waar het op bijzonder mooi licht hing, doch, door een al te glimmende vernislaag, niet zóó goed uitkwam als thans bij de firma Kleykamp.

Blijkbaar is het schilderij sindsdien opnieuw vernist. De superieure kwaliteiten komen nu nog beter tot hun recht dan te voren.

Ongetwijfeld is de tentoonstelling bij de firma Kleykamp nog menig ander belangrijk schilderij rijk, doch al ware er slechts deze ééne Rembrandt, zoó zou de moeite van een bezoek reeds ruimschoots beloond zijn.

Het Delftsche grachtenschoon.

De Delftsche Courant schrijft:

Het verkeer Markt—Jacob Gerritstraat—Oude Langendijk is toenemend druk en de menigte schuift over smalle banen langs elkaar. B. en W. hebben over verbetering gepeinsd en advies gevraagd aan de commissie voor openbare werken.

De meerderheid van deze commissie had een even afdoende als gemakkelijk middel: demp de gracht. „De meerderheid van deze commissie is van meening dat de gracht, langs den Ouden Langendijk behoort te worden gedempt".

Zóó staat er in een advies dat in 1925 een Delftsche commissie heeft uitgebracht — alsof 't niets is, alsof 't een lantaarnpaal gold.

Over het Oude Delft is geheel Nederland in opwinding geweest, niet omdat er gesproken of gedacht was over demping, maar alleen omdat overwogen werd daar een electrische in plaats van een stoomtram te laten rijden en omdat dan van eenige boomen enkele takken gesnoeid moesten worden.

En nu komt de commissie met dit voorstel dat in vergelijking met de Oude Delft-plannen een misdaad is, een vandalistische schending van Delft's stadsschoon. Alsof nog nooit iemand gewezen heeft op den onvergelijkelijken schat dien men ons heeft toevertrouwd, maar dien we onveranderd en ongeschonden moeten overdragen aan hen die na ons komen. De grachten van Oude Langendijk en Voldersgracht dempen zou wel een schandelijke aanslag op de reeds zoo aangebeten schoonheid van Delft zijn. Deze zeldzame en ongemeen bekoorlijke grachten met de rustige, droomerige achtergevels der oude huizen in het water, te dempen, er ook maar over te denken zou een reden moeten zijn om de geheele commissie van openbare werken, of althans die gruwelijke meerderheid, oneervol te ontslaan, te pronk te stellen met het voorstel om hun hals, hun goederen verbeurd te verklaren en hen ten eeuwigen dage te bannen buiten Delft.

Wanneer ooit zoo'n voorstel ernstig in beraad zou komen, zullen de goed-willende Delvenaren zich toch wel met hand en tand tegen zoo'n mutilatie verzetten en de hulp van het geheele land daartoe inroepen.

Het antwoord van B. en W. op dit crimen nefandum der commissie is heerlijk, prachtig, onverbeterlijk.

Het college antwoordt.... niets! Het voorstel van de schennende commissie bestaat niet voor B. en W., 't is lucht, slechte lucht dan, voor hen. Het college vermeldt de voorbedachte rade der commissie en zwijgt er dan over, zooals een fatsoenlijk gezelschap zwijgt over een onbehoorlijke uitlating. Het dagelijksch bestuur schuift het ongepaste voorstel van de tafel en zegt dat B. en W. zich kunnen vereenigen met het voorstel van de financieele commissie om ƒ 950 beschikbaar te stellen voor het verbreeden van de Bijbelbrug.

Rotterdamsch-Hofstad Tooneel.

Jut en Jul.

„Geen kermis, toch koek......" leest men op de ramen van Rotterdamsche banketbakkers.

De gedachtengang der leiding van het Rotterdamsch-Hofstad-Tooneel was die des bakkers: in deze dagen, nu veler herinnering even wijlt bij die vroegere week van bont-woelig vermaak, waartoe immers ook een „variété" behoorde met zoo iets als een „levensschets uit de Jordaan" en een gerenommeerde soubrette, zou een „kluchtige fantasie met zang, koren en dans" er bij de geachte clientèle wellicht ingaan gelijk de genoemde zoete spijze. Met dit verschil, dat de koekverkooper niet zondigt tegen het voorschrift van den schoenmaker en zijn leest; terwijl wij ons niet kunnen voorstellen, dat een tooneelspeler als...... (het programma bevat véle namen) zich gisteravond kan hebben gevoeld als dienende zijn kunst. Sommigen speelden, vermoedelijk, hun afscheidsrol bij het gezelschap....

Maar — om daarvan te zwijgen — daar is Anton Roemer, dien we vaak hebben bewonderd in fijn werk, ernstig en vroolijk. Hoe heeft hij tot kermis-vermaak van het talrijk publiek moeten „jut-en-jullen" — want op „jongejannen" ging het lijken. We hebben hem gezien als waardig Zeeuwsch huisman, als landschuimenden Jut, als pseudo-majoor, als imitatie-operazanger, als lakei aan het hof, als de paardrijdster Isabella, als clown, als pseudo-hofmarschalk...... en dan hebben de toeschouwers nog zijn meest-menschelijke mimiek gemist, toen hij zich achter de schermen doste in de zotte kleedij van het circusmeisje met bloote armen en beenen.

Gelijk de prettige muziek van Eugene Beekman, onder leiding van den componist uitgevoerd, het karakter van een potpourri droeg, zoo zijn ook Jut en Jul's Avonturen een mengsel van veel en velerlei: werkelijk grappige tafereeltjes èn zotte clownerie; laag-bij-den-grond blijvende aardigheden èn geestige zetten, in het begin vooral van politieke strekking. Er zijn coupletten gezongen, unisono en meerstemmig, er is gedanst en gehotst. En een afwisseling van handeling, de eerlijke revue waardig!

Eerst de „Hemel op aarde", alle medewerkenden gestoken in Zeeuwsch costuum — den heer Tartaud, goed Zeeuwsch goed rond, hebben we naar hartelust hooren vloeken. Als tweede bedrijf „Dolle streken" van Jut en Jul als Robert en Bertram van de eilanden. Daarna de „Loting" met de dwaasheden van het geneeskundig onderzoek door Jul als medicus. Vervolgens succes met „De Levensredder", eindigend in een geparodieerde operavoorstelling, gepatenteerd recept, maar kostelijk door Jut en Jul met Mien Landheer-Tels ten uitvoer gebracht. Na de pauze een groot tuinfeest van het Circus Saranelli en de aankomst van den eersten stoomtrein. Het leek de laatste tram, want kermisachtig laat is het geworden.

Gansch een lijst van namen noemde het programma, ongerekend de figuranten, die zich, vooral de zeer jonge, nog beter in de dorpspret zullen hebben in te werken. Juliette Roos was de heibeiige vrouw van Jut (als „regeeringsmin" begiftigd met de gouden medaille voor kunsten en wetenschappen), Lily Bouwmeester het dochtertje van boer Kaaskop en Hans van Ees haar minnaar, Willem Huysmans een snorrebaard van een majoor, Henri Morriën eerst een geneesheer en later de directeur van het circus, Jules Verstraete een rijke Vetzak en toen de walgelijk-onbenullige vorst Carolus, Jaap van der Poll diens trouw-repeteerende hofmaarschalk, Louis Vervoorn o.a. een dwaze burgemeester, Jacq Snoek een schrijver ten stadhuize, C. Dommelshuizen een martiale veldwachter. Zoo zouden we kunnen doorgaan.

Eén speler hebben we dan nog niet genoemd, met opzet: Theo Frenkel Jr. Wat hij in de rol van Jul heeft gegeven, verdient afzonderlijke vermelding, omdat hij in dit genre het best te pakken had, wat zoo'n rol kan opheffen. En goed zong hij zijn coupletten.

Veel viel er gansch den avond te zien en daartoe rekenen we de goed geslaagde decors van den heer M. A. van der Lugt Melsert; de vroolijke huisjes in het eerste bedrijf, al waren ze misschien niet heelemaal Zeeuwsch (toen de avond daalde over den „hemel op aarde" trof de stemming, door het nieuwe verlichtingsapparaat verkregen), het zonnige panorama in II, de entourage van het tuinfeest en die stoomtrein, welke daar waarachtig kwam schuiven over het tooneel. Behalve aan de spelers en den componist is hulde gebracht aan den decorateur en, zeer verdiend, aan den regisseur, Hermann Schwab.

J. H. Speenhoff, die de „kluchtige fantasie" naar een Duitsch gegeven heeft bewerkt, vond gelegenheid met vrouw en zoon in het circus Saranelli voor vorst Carolus op te treden „in" zijn nieuwste liedjes. Jules Verstraete speelde den dank van het publiek in de zaal, dat vroolijk het refrein van „How do you do?" heeft meegezongen. Die vraag werd gesteld aan velen, met de Koningin te beginnen; ook aan Mevrouw Mann-Bouwmeester, die haar pensioen zag opgezegd. Dat was écht Speenhoff. Ook den dans heeft hij behandeld in zijn coupletten, Koos Jr. heeft een loflied op de gezonde Hollandsche schoonmoeders gezongen, mevrouw Speenhoff herinnerde aan haar verblijf in het Binnengasthuis te Amsterdam en met hun drieën hebben ze Lotje uit haar nooit gesloten graf gehaald met de Duitsche vertaling er naast. Bloemen en een krans hebben de erkentelijkheid voor dit nummer van Saranelli's circus vertolkt.

Mededeelingen en Aanbevelingen
(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Schrammen
en andere kwetsuren genezen dadelijk zonder litteeken na te laten met den pijnstillenden AKKER's
Kloosterbalsem
C.10

Dr. Willem Royaards zal in de eerste helft van het aanstaande speelseizoen als gast zijn medewerking verleenen bij het Vereenigd Rotterdamsch Hofstad-Tooneel. Hij zal optreden in een tot het jongste Fransche repertoire behoorende „comédie", met den heer en mevrouw Van der Lugt Melsert e.a.; hij zal de regie hebben en zorgt ook voor de vertaling.

Bij Scheltens & Giltay te Amsterdam zal binnenkort verschijnen: Mooie Karel, roman door Is. Querido. Het is het vierde en laatste deel van het Amsterdamsch epos De Jordaan.

Orgelvoordrachten.

De organist J. H. Besselaar Jr. alhier zal in de Nieuwe Zuiderkerk alhier orgelvoordrachten geven op 31 Augustus, 30 October, 27 November, 26 December, 26 Februari 1926 en 1 April 1926.

Kurhaus.

Op het solistenconcert van a.s. Woensdag onder leiding van prof. Georg Schnéevoigt met als solist de pianist Ignaz Friedman, zal deze vóór de pauze het concert e-mol voor piano en orkest op. 11 van Chopin vertolken. Het concert wordt geopend met de ouverture „Der Korsar" van H. Berlioz, terwijl na de pauze een (eerste) uitvoering zal worden gegeven van „Antiche Danze ed Arie" van Ottorino Respighi, alsmede de Serenade d-moll van R. Volkmann; het concert zal worden besloten met de „Mephisto-wals" van F. Liszt.

Vrijdagavond is er een symphonieconcert onder leiding van prof. Georg Schnéevoigt, op welk concert de harpiste Rosa Spier als soliste zal optreden met „Impromptu" van G. Fauré en „Sarabande" van Philippe Gaubert. Het concert vangt aan met de Symphonie in d-mineur van C. Franck, na de pauze zal worden uitgevoerd de Symphonie No. 5 e-moll (Aus der neuen Welt) van A. Dvorak.

De School voor Bouwkunde te Haarlem.

Het raadslid de heer Joh. Visser heeft aan B. en W. de volgende vragen gesteld:

1. Is het B. en W. bekend, dat het bestaan der School voor Bouwkunde, Versierende kunsten en Kunstambachten ernstig door regeeringsmaatregelen bedreigd wordt?

2. Zijn B. en W. van oordeel, dat de genoemde school een waardevol opleidingsinstituut vormt voor de artistieke ontwikkeling van vele jonge menschen in en ook ver buiten Haarlem?

3. Hebben B. en W. reeds besloten, al hun invloed bij de regeering aan te wenden, opdat de school in haar tegenwoordig gebouw gehuisvest en voor Haarlem behouden blijft?

Tijdschriften.

„How do you do?" zong Speenhoff gisteravond ook mevrouw Mann—Bouwmeester toe

Er wordt al weer over de zaak gezwegen, klaagt Spel en Dans, na te hebben gewezen op de sensatie en indiscretie, die zich van het geval hebben meester gemaakt. „Het Hollandsch publiek heeft weer gezelligjes kunnen kletsen over „die arme mevrouw Mann, die we toch eigenlijk óók maar 25 gulden moesten sturen", en ook de buitenlandsche pers weet weer eens iets over de sociale positie van onze grootste kunstenaars en over de wijze, waarop het Nederlandsche volk daarin verbetering meent te kunnen brengen... C'est beau, l'honneur!"

Emmanuel de Bom geeft een Vlaamschen indruk van het „A. Z.-spel" te Leiden.

...„ Herman Teirlinck en Johan de Meester Jr. hadden te Leiden geen eigenlijk „volksfeest" te bezielen. Het was veeleer een groot-gezien schouwspel, een in vaste grenzen omtrokken spel — waar de toeschouwer niet dan toeschouwer bij blijven mocht.

Het was een gemimeerd, gerythmeerd historisch kijkspel, waar een merkwaardig oogenblik uit 's lands historie in verbeeld werd. De lyriek was er, van de zijde der toeschouwers, vreemd aan. Men moest schouwend en luisterend onder den indruk komen.

De tegenstelling tusschen Noord en Zuid heeft me hierbij op een gegeven oogenblik getroffen. Aan 't eind van het „A-Z spel" moet het Wilhelmus opklinken. Stel u vóór het grandioze sloteffekt, dat een Peter Benoit hier niet verzuimd zou hebben te benuttigen: hij heeft dit in zijn groot zanggedicht „de Schelde" eenmaal zoo prachtig gedaan. Onweerstaanbaar rijzen daar, bij de laatste akkoorden van Benoit's „Schelde", zijn eigen Wilhelmusbewerking, de toehoorders op.

Zóó had ik 't me te Leiden ook kunnen denken: het volk van Nederland, door de vijf duizend aanwezigen vertegenwoordigd, oprijzend als één man, latend helmen naar den hemel toe, in eenklank met spelers en zangers op het tooneel, het roemrijke feest- en danklied, de godgewijde psalm: „ick ben van Duytschen bloed".

't Program waarschuwde echter nuchter tegen zulke.... (Vlaamsche?) uitbundigheid: „Het publiek wordt beleefd doch dringend verzocht bij het spelen van het Wilhelmus niet op te staan of mede te zingen."

Ziedaar een echt Hollandsche vergissing, dunkt me. In Vlaanderen voelen we dit anders. Bij ons zou 't een apotheose geworden zijn.

.... Zullen wij in Vlaanderen ooit zulk een grandioos werkstuk tot stand kunnen brengen? Voor 1930, het

---

FEUILLETON.

De Hooghartige Dwaas

door

H. BEACH—WEBB.

XXXIV.

Een paar minuten voor zijn vertrek zocht Roger Beth in de ontvangkamer op en vatte haar handen in een warmen druk tusschen de zijne. Het meisje, dat diep ontroerd was, voelde zijn aanraking met elke vezel van haar hart.

„Vriendinnetje", er was iets teeders in zijn stem, „ik moet je dank zeggen voor al de hartelijkheid die je mij bij dit verblijf hier in huis hebt bewezen. De zaken kunnen voortaan nooit meer zoo somber voor mij staan, want ik heb nu mijn vrienden en ik heb een gelukkig tijdje gehad; ik bid dat ik de eersten niet zal verliezen en het laatste blijft mijn eigendom en niets en niemand kunnen mij ervan berooven. Beth, zeg mij nog eens dat je mij toe zult staan je vriend te blijven — geef mij die verzekering mee in mijn balligschap".

„Ik dacht dat je wist dat niets er verandering in zou kunnen brengen, Roger. Als Claude B. eens Jim Lane was, zou ik maling hebben aan de conventies en je af en toe komen opzoeken, maar aangezien hij nu eenmaal Claude B. is en blijft, vrees ik dat dat niet zal gaan. Dus zullen wij het met brieven moeten stellen."

„Ik zou voor je neer kunnen knielen en je aanbidden voor dat voorstel, Beth. Ik hunkerde naar zoo'n weldaad, maar hoe kon ik, lijfeigene, zoo iets van je goedertierenheid vergen?" Zijn stem beefde van ontroering en dankbaarheid.

Het meisje maakte haar handen los en, daar haar vrouwelijk hart innig begaan was met dezen troosteloozen man, legde zij een van die handen op het donkere golvende haar.

„Beste, oude jongen, zeg dat niet. Alsof er tusschen ons sprake van goedertierenheid zou kunnen zijn".

Haar stem, haar aanraking, haar nabijheid alles werkte samen om Roger zijn moeilijk verkregen zelfbedwang te doen verliezen; hij nam haar stijf in zijn armen en zonder zich langer te beheerschen zoende hij haar op de lippen en den hals en weer op de lippen. Zijn liefkoozingen deden haar trillen van een nieuwe en heerlijke vreugde, maar, daarna tot bezinning komende, maakte zij zich los uit zijn omhelzing. Deze daad van haar brak de betoovering. Met een wanhopig gebaar vielen zijn armen langs hem neer; het besef van wat hij gedaan had, joeg het bloed met een angstigen zwaren harteklop naar zijn wangen en in diepe wroeging vatte hij hare handen en verborg er zijn gezicht in.

„Toe, vergeef mij mijn arrogante dwaasheid", soebatte hij. „Ik heb mijzelf op een hoogst onverantwoordelijke manier laten gaan, maar als jij mij vergeeft, beloof ik je dat ik het nooit meer zal doen". Met smeekende oogen zocht hij de hare. „Als ik een man was als anderen, zou geen tegenstand te groot voor mij zijn om dien te boven te komen en je liefde te winnen. Maar ik ben een ellendige lijfeigene zonder eenige rechten van mijzelven, zonder eenige eigen hoop. Ik ben niet vrij om lief te hebben of te trouwen, daarom heb ik als een lafaard gehandeld door jou deelgenoote te maken van mijn ongelukkige geheim. Het was nooit mijn bedoeling geweest dat jij het zoudt weten, en toch ben ik bij de eerste de beste verzoeking bezweken en heb ik mij met minder zelfbeheersching gedragen dan een bandelooze jongen. Toe, vergeef mij, juffrouw Somers". Met gespannen zenuwen wachtte hij af wat zij zou zeggen, daarna wendde hij zich met een gebaar van berusting af.

Beth sloeg hem met deernis gade. Zij snakte ernaar om zijn hoofd tegen haar borst aan te drukken en hem te troosten zooals alleen een vrouw een man kan troosten, die haar liefheeft, maar zij onderdrukte de neiging ertoe — zij wilde zijn kruis niet verzwaren door haar eigen innige deernis met zijn leed te verraden. In plaats daarvan legde zij een hand op zijn schouder en zeide heel vriendelijk:

„Roger!"

Met neergeslagen oogen stond hij voor haar.

„Juffrouw Somers, ik schaam mij —"

„Ik neem het je niet kwalijk, Roger, alleen heb ik te doen — met jou. Jij bent een goed man en aan jouw liefde zou een echte vrouw onmogelijk aanstoot kunnen nemen. Ik zal eraan blijven denken als aan een heerlijke hulde, zelfs al moet ik je raden die te onderdrukken met al de vastberadenheid waarover je beschikt".

Hij stak zijn gretige handen uit en een uitdrukking van adoratie verhelderde de zielige oogen.

„U vergeeft het mij, juffrouw Somers? U zult mij niet straffen voor mijn aanmatiging door mij uw vriendschap te onttrekken en uw belofte ongedaan te maken?"

„Ik zou mijzelf straffen als ik dat deed; ik stel je vriendschap te hoog op prijs, beste jongen, om die te willen verliezen. Natuurlijk zal ik schrijven."

Hij viel voor haar op zijn knieën.

„Lieve Leenvrouwe, mijn hart is van u en u kunt er mee doen, wat u wilt. De heidenen aanbidden de sterren, ofschoon zij weten dat zij voor altijd buiten hun bereik zijn; in dien geest aanbid ik ook u."

Jim deed de deur open en keek naar binnen, daarna deed hij haar weer dicht met verwezen oogen. „Dwaas die ik geweest ben! Geen heks heeft ooit beter kwaad gebrouwen! Vervloekt! Wat een blinde, domme, gedachtenlooze dwaas ben ik geweest. Een vrouw als Beth zal hij nooit kunnen vergeten, het zal een bron van eindeloos verdriet voor hem zijn." Hij hield peinzend op. „Ik zou weleens willen weten, of Beth door dezelfde hevige ziekte is aangetast. Moge de hemel Claude Barton verderven!"

Daar zij beiden verdiept waren geweest in hun eigen belangen, hadden zij niets van Jim's binnenkomen gemerkt. Roger stond op en ging naast het meisje staan.

„Dit is ons afscheid, juffrouw Somers, en ofschoon ik het niet verdien, neem ik uw vergeving mee in de duisternis, die nu nooit meer zoo inktzwart kan zijn. Als ik mijn neigingen kon volgen, zou ik u nooit verlaten, maar ik moet mij beschikbaar stellen voor een veeleischend meester, en zijn bevelen gaan vóór bij mijn dierbaarste wenschen. Ik moet weg, adieu, lie — Adieu, juffrouw Somers".

Zij nam zijn uitgestrekte handen.

„Beth, alsjeblieft, Roger".

„Adieu, Beth".

Jim klopte hard; daarna deed hij de deur open.

„Het is tijd, oude paai", zeide hij, terwijl hij zachtjes Roger's arm aanraakte.

In de gang kwam Beth naar hen toe en beide mannen waren verbaasd te zien dat zij zich gekleed had voor een auto-tocht.

„Je wilt toch niet zeggen dat je met ons meegaat, Beth?" Terwijl Jim de vraag deed, keek hij schuin naar Roger en betuigde in zijn hart zijn sympathie, toen hij in de expressieve oogen van den lijfeigene hoop zag flitsen als een lichtstraal.

„Zeker, ga ik mee — als jij het goed vindt", voegde zij er met spottende onderdanigheid bij.

„Elk uur kom ik meer bij u in de schuld, juffrouw Somers", verklaarde Roger gelukkig, maar zijn oogen keken niet in de hare — hij dorst het niet.

Twee-en-twintigste hoofdstuk.

Roger maakte bijtijds toebereidselen voor den terugkeer van zijn meester. Na het noenmaal ging hij uit en kocht een bos uitgelezen bloemen en verzocht juffrouw Coe verlegen, ze voor hem te willen schikken. De vrouw deed al haar best ertoe en het effect was werkelijk alleraardigst.

„Op mijn woord", zeide zij goedkeurend, „meneer Claude zal het hier gezellig vinden, net of hij niet weg is geweest."

„Dat is juist wat ik wil. Gelooft u dat alles in orde is?"

„Uitstekend, mijnheer Ellison. Mijnheer heeft nooit een bediende gehad, die alles zoo in de puntjes in orde hield als u. U bent werkelijk handig." Zij huiverde. „Hé! Is het niet koud geworden? Gisteren was het snikheet en vandaag heb ik een gevoel of mijn bloed bevriest."

„Wij zullen een vuurtje aanleggen, juffrouw Coe, dat is knus. Die killigheid is een goed excuus ervoor. Dan ga ik naar het station."

„Dat is heusch een goed idee. Ik zal het voor u aansteken, is het goed?"

Roger keek de auto goed na en reed toen naar het station. De trein was nog niet gesignaleerd, maar lachende om zichzelf vanwege zijn gretige verlangen om Claude te believen met gehoorzaamheid en stiptheid, ging hij dadelijk naar het perron toe en nam hij een standplaats in, waar zijn meester hem dadelijk bij zijn aankomst moest kunnen zien.

Met een uitdrukking van grimmige voldoening volgde de gespannen blik van een man met een platgeslagen gezicht elke beweging van hem. Toen Roger stilstond, ging de man naar hem toe. Hij plaatste zich op den rand van het perron met zijn rug naar de spoorstaven toe en staarde hem onbeschoft in zijn gezicht. Roger's strakke blik vestigde zich op den mond, en zijn hart beefde van een wee gevoel, toen hij zoowaar een rij bijkans onberispelijke tanden gewaar werd. Met zenuwen, die op het hoogste gespannen waren, onderdrukte hij het oude gevoel van afgrijzen en keek den man aan. Zijn houding was onberispelijk, toen hij achteloos naar zijn bespieder keek en daarna naar de seinen. De blik van den anderen man volgde den zijnen, maar Martin kon het dankgebedje niet hooren, dat ten hemel steeg, toen hun oogen den langen arm neer zagen vallen, ten teeken, dat de trein in het blok was en elk oogenblik kon binnenkomen. Hij vloekte binnensmonds; de helft van zijn genoegen zou verloren gaan, als hij haast moest maken, maar niettemin dacht hij er niet aan, zijn prooi te laten ontsnappen.

„Wees niet bang om een kennis te herkennen, Roger Ellison", hij legde nadruk op den naam en lachte gemeen. „Mijnheer Barton is een goed meester voor je — te goed — maar hij heeft mij al te gauw voor een dwaas aangezien. Hij kende Luke Martin niet — jij wel, en je zoudt beter hebben moeten weten dan mij voor zoo'n halven gare te houden".

Roger herinnerde zich zijn rol en gedroeg zich daarnaar.

„U vergist zich — of anders bent u beschonken — maar als u mijn baas kent, zult u gelegenheid krijgen, zijn vergissing aan hem duidelijk te maken. Hij zit in dezen trein". Martin werd rood van ingehouden vreugde.

„Ik ben doodnuchter, mijnheer Roger Ellison". Beiden konden nu duidelijk den expres-trein hooren aankomen. „Je behoeft niet te probeeren die komedie alsof jij al zoo lang zijn bediende geweest bent, tegenover mij te spelen, ik zal dat niet slikken; ontsnapping is onmogelijk, fijne meneer, evenmin voor mij als voor de schande die ik op je zal stapelen. Ik heb je weer te pakken en zal je zóó verpletteren". Hij boog zich dichter naar zijn slachtoffer toe, opende zijn ruige hand en sloot die weer langzaam, daarna heelemaal vergetende waar hij stond wierp hij zijn onbehouwen schouders met een ruk achteruit en lachte. Een oogenblik wankelde hij en trachtte onhandig zijn verloren evenwicht terug te krijgen, toen viel hij met een plof en een vloek van schrik zwaar op de spoorstaven neer, en de trein, die snel voortgleed, was nog maar een korten afstand van hem af. Martin verroerde zich niet. Een oneindig klein oogenblik stond Roger stil, den blik gericht op de naderende locomotief, toen sprong hij, met een magnifieke verachting van zijn eigen veiligheid, op de lijn en trachtte met al zijn kracht de massieve gedaante van de spoorstaven te sleuren. De naderende donder van den trein was in zijn ooren; een snelle stroom warme lucht streek langs zijn gezicht, en nog nauwelijks beseffend dat zijn poging met succes bekroond was, zag hij den expres stilhouden. De man op den grond kreunde en sloeg zijn oogen open.

Roger knielde naast hem neer.

„Geloof je, dat jij je erg bezeerd hebt, Martin?" vroeg hij.

„Geef mij je poot, dan zal ik zien, of ik kan staan".

Ellison deed gelijk hij vroeg, maar met een gebaar van bittere verbazing en een gekreun van pijn staakte Martin zijn pogingen.

„Ik heb m'n rug bezeerd. Verdoemd nog toe! Wie zou ooit gedacht hebben dat iemand zoo zou kunnen vallen?" Hij huiverde en bedwong zijn pijn.

„Ze brengen je al hulp, Martin. Wees vroolijk, ik hoop dat je weer gauw opgeknapt zult zijn."

eeuwfeest van België, worden plannen beraamd: misschien zal over Herman Teirlinck de inspiratie dan weer vaardig zijn geworden. Hij en Johan de Meester Jr. hebben ons een onvergetelijke sensatie bezorgd te Leiden. Ondanks onze valuta-bekommeringen zijn we voldaan en tevreden uit het land van Rembrandt huistoe gekeerd."

Boris Raptschinsky vertelt uit de herinneringen van Stanislawsky. Jan Walch schrijft over een Hollandsche actrice in de achttiende eeuw, Anna Cornelia Wattier. J. W. F. Werumeus Buning, tot de redactie toegetreden, is ditmaal nog als medewerker aan het woord: een onderhoud met André Levinson over het belang van het ballet. Nog noemen we de bijdragen „Dancings in vroeger tijd" door H. de Marees en „De toekomst van de opera" door Constant van Wessem.

Weekbladen.

In **Buiten** vervolgt Ro van Oven haar mooi geïllustreerd opstel over de Oude Kerk te Amsterdam.

W. Retera Wzn. voert in **Opgang** de aandacht naar Bourges. In het bizonder schrijft hij over het huis van Jacques Cœur.

Het Leven bevat foto's van de verwoestingen, door den storm in Brabant en te Borculo aangericht.

De groote plaat van Braakensiek is niet ernstig gemeend, het is een pers-sitlage.... waarschuwt Charivarius in de **Groene Amsterdammer**. Braakensiek teekende de Nederlandsche Maagd, weenend over een tweede nationale ramp binnen acht dagen. Moeskops' nederlaag op de wielerbaan!

H. J. M. Walenkamp Cz. schrijft over het Mercatorplein in Amsterdam-West.

Onze correspondent te Brussel meldt, dat de reeds vroeger in dit blad vermelde Groupe libre die, met beperkte middelen en het veel vergoedende enthousiasme van alle jeugd- en avant-garde-ondernemingen, in de Belgische hoofdstad het allermodernste, op tooneelgebied, aan het Franschsprekend publiek wil openbaren, dit jaar het tooneelseizoen zal inzetten met een in het Fransch vertaald stuk van Willem Putman: Looping the loop. Raymond Rouleau, van het théâtro du Marais, Betsy van Es en madlle. Tania Balanova zullen de hoofdrollen vervullen.

De première van ditzelfde stuk — een psychologisch conflict in modernen vorm — in den oorspronkelijken Vlaamschen tekst, is toevertrouwd aan Dr. O. de Gruyter, directeur van het Nederlandsch tooneel te Antwerpen en zal vermoedelijk gaan met décors van Karel Maes.

Van Putman's Doode Rat is nu ook een Duitsche vertaling verschenen, in welke taal het stuk, in het National Theater te Praag, in den loop van den komenden winter zal worden vertoond.

Naar onze corresponden te Brussel meldt worden thans **herstellingswerken** uitgevoerd aan het puin van de kerk der bekende abdij te Villers-devant-Orval, in Belgisch-Luxemburg. De ruïne is dit jaar door een groot aantal toeristen bezocht.

In de **Académie Française** zijn drie zetels onbezet, die van Maurice Barrès, graaf d'Haussonville en Anatole France. Er zijn negen candidaten. Voor den zetel van Barrès: Louis Bertrand en Emile Hinzelin. Voor dien van den graaf d'Haussonville: de hertog de La Force, Pierre Lasserre, Tancrède Martel en Paul Valéry. Voor dien van Anatole France: Léon Bérard, Victor Bérard en Paul Fort. In October zal de verkiezing plaats hebben.

Men heeft geklaagd, dat men **het graf van Pierre Loti** niet kan bezoeken. Personen, die zich met dat doel naar Oléron hadden begeven, zagen zich den toegang tot den tuin ontzegd.

De secretaris van Loti, de heer Mauburger, heeft nu bekend gemaakt, dat dit geschiedt volgens den wensch van den overledene. In zijn testament schreef hij: Ik wensch, dat het publiek niet tot mijn graf wordt toegelaten. Alleen zullen een tiental personen, wier namen mijn zoon of zijn erfgenaam zal bekend maken aan de toekomstige bewoners van ons oude huis, het twee maal per jaar kunnen bezoeken. Zij zullen de bewakers van mijn laatste rustplaats zijn."

Wetenschappelijke Berichten.

Climatologisch congres te Davos.

(Particuliere correspondentie.)

I.

In het als Kurort voor lijders aan tuberculose wereldvermaarde, 1559 Meter boven den zeespiegel, in het Zwitsersche kanton Graubünden gelegen plaatsje Davos, werd op 16 Augustus een Climatologisch Congres geopend, waaraan ongeveer 50 sprekers deelnemen en dat door ruim 200 belangstellenden bijgewoond wordt uit Nederland, Frankrijk, Engeland, Denemarken, Zweden, Spanje, Duitschland, Tsjecho-Slowakije, Italië, Oostenrijk, Hongarije, Zwitserland, Vereenigde Staten van Amerika, Zuid-Amerika en Japan.

De deelneming uit zoo vele landen is een bijzonder succes voor het Zwitsersche „Institut für Hochgebirgsphysiologie und Tuberkuloseforschung", dat onder leiding van prof. dr. A. Löwy, in samenwerking met het „Physikalisch-meteorologisch Observatorium, prof. dr. C. Dorno" eveneens te Davos gevestigd, tot doel heeft de climatologische en physiologische invloeden van het hooggebergte op de geheele levende wereld nog nauwkeuriger dan tot dusver geschiedde, te onderzoeken en de empirisch vastgestelde geneeskrachtige inwerking ook wetenschappelijk te verklaren.

Sinds het voorjaar van 1923 wordt in alle afdeelingen gewerkt, terwijl men binnenkort — na de aanneming van het reeds ingediende wetsontwerp betreffende de tuberculosebestrijding in geheel Zwitserland — een subsidie van regeeringswege hoopt te verkrijgen, welke het ook mogelijk zal maken een bacteriologische afdeeling te openen.

Daar men op een internationaal karakter van het congres bijzonder prijs stelde had de Zwitsersche Bundesrat de verschillende daarvoor in aanmerking komende staten — 30 in getal — uitgenoodigd zich officieel te doen vertegenwoordigen, aan welk verzoek echter slechts Nederland, Italië, Duitschland en Oostenrijk gevolg hebben gegeven.

Door verhindering van prof. van Everdingen treedt als officieel afgevaardigde van Nederland dr. C. M. Mol uit 's-Gravenhage op, terwijl de Italiaansche regeering vertegenwoordigd is door prof. A. di Vestea uit Pisa, die met zijn dochter mevrouw prof. Raffaelo—di Vestae aanwezig is, en door prof. dr. L. Pallazzo uit Rome. De Duitsche regeering zond als officieelen afgevaardigde geheimrat prof. dr. O. Spitta uit Berlijn, Oostenrijk dr. H. van Schroetter en prof. dr. Hausmann, beiden uit Weenen terwijl de Zwitsersche regeering officieel vertegenwoordigd wordt door dr. Bachmann uit Zürich, president van de Zwitsersche vereeniging tegen tuberculose.

Onder de belangstellenden uit Nederland merken wij o.m. op prof. dr. Magnus, directeur van het Pharmacologisch Instituut in Utrecht.

Nadat Zondag de officieele ontvangst der deelnemers door het congresbestuur bestaande uit: dr. Michel, president, prof. dr. Dorno en prof. dr. Löwy, vice-presidenten, en dr. Vogel—Eysern, secretaris, had plaats gevonden vingen reeds Maandagmorgen om half negen de vergaderingen aan.

De voordrachten zijn ingedeeld in een algemeen deel en in drie afdeelingen, namelijk in een natuurkundig meteorologische, in een biologische afdeeling, welke wederom onderverdeeld wordt in een voor physiologie en voor botanica en tot slot in een klinische sectie.

Wij zullen ons bepalen tot een summier overzicht van het behandelde, met bijzondere behandeling van de onderwerpen, welke de belangstelling ook van breedere kringen kunnen wekken.

Dr. Wehrli uit Zürich gaf in zijn voordracht een interessant overzicht van de geschiedenis der klimatische therapie.

Hij wees er op hoe Hippocrates nog slechts zijn aandacht wijdde aan schadelijke invloeden van het weer, enz., doch dat steeds de tweede groote arts der oudheid, de in de tweede eeuw na Christus levende Galen een aantal plaatsen kende, welke door hun klimaat geneeskrachtigen invloed uitoefenen, bijv. in Egypte, Lybië, enz.

In de middeleeuwen werd echter aan de inwerking van het klimaat op de gezondheid wederom minder aandacht geschonken, tot in de 18e eeuw een verandering plaats greep.

Ten opzichte van het klimaat in het hooggebergte moet er op gewezen worden, dat dank zij Zwitsers als Albrecht von Haller e. a. de vrees voor een verblijf in het gebergte langzamerhand verdween. Alexander von Humboldt, de grondlegger van de plantengeografie, kan als de eerste in den wetenschappelijken zin werkzame klimatoloog beschouwd worden.

Mededeelingen en Aanbevelingen
(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Bij Maagdarmkwalen, Winderigheid, Maagbranden, Tegenzin in eten bewerken 1—2 glazen natuurlijk „FRANZ-JOSEF"-Bitterwater een grondige reiniging van het spijsverteringskanaal. Uit attesten van ziekenhuizen blijkt, dat het voortreffelijke Franz-Josef-water gaarne wordt ingenomen en den patienten zeer goed bekomt. Bij Apoth., Drog. en Miner.waterh. verkrijgb. B/6

Den geneeskrachtigen invloed van licht, lucht en zon bij ziekten, in het bijzonder bij de tuberculose, vastgesteld te hebben, is de blijvende verdienste van de geneesheeren uit Davos: Spengler en Rüdi, verder van dr. Bremer in Gerbersdorf in Silezië, van dr. Rollier in Leysin en van dr. Bernhard in St. Moritz.

Prof. dr. Leonard Hill endr. King Brown, beiden uit Londen, wezen er op hoe in de groote steden met door rook, enz., bezwangerde lucht, die bovendien nog arm is aan de zoo belangrijke ultraviolette stralen van het zonlicht, door de onvoldoende geventileerde en te dicht op elkaar gebouwde woningen, het lichaam geen gelegenheid heeft zich aan licht en lucht te harden en zoodoende zeer vatbaar wordt voor allerlei ziekten. De laatste spreker was van oordeel, dat door een verplichte vervanging van het gebruik van kolen, waar mogelijk, door gas en electriciteit reeds veel bereikt zou kunnen worden.

Welk een weldadigen indruk de totale afwezigheid van rook enz. maakt, kon in Davos door alle congresdeelnemers vastgesteld worden. In Davos, hetwelk zich meer en meer tot een stadje ontwikkelt, is namelijk het gebruik van kolen verboden en wordt slechts gestookt met gas, electriciteit of hout, terwijl de door electriciteit gedreven spoor vrij is van kolenstof, roet, damp, rook en alles wat nog meer met het gebruik van kolen in verband staat.

Prof. Linke uit Frankfurt a/M. besprak een door hem uitgevonden methode, welke het mogelijk maakt den graad van de vertroebeling der lucht op een objectieve wijze te meten. De vertroebeling van de lucht is niet zoo zeer veroorzaakt door het waterdampgehalte als wel door zeer fijne met allerkleinste waterdeeltjes omkleede stofkorreltjes. Des te sterker deze vertroebeling is, des te geringer wordt de blauwe kleur van het uitspansel en ook de voor geneeskrachtigen invloed van het zonlicht zoo belangrijke verstrooiing der zoogenaamde korte en lange golf-stralen.

Een zeer interessante voordracht hield prof. dr. Sophus Bang uit Kopenhagen over het gebruiken van een biologische reactie ter bepaling van de waarde der klimatische lichtintensiteit.

Spreker doet reeds 23 jaren onderzoekingen aangaande de vraag, welk deel van het zonlicht de meest schadelijke werking op bacteriën uitoefent.

Zooals bekend is, wordt het zonlicht door een glazen prisma in de regenboogkleuren gebroken, welke tezamen spectrum genoemd worden. Aan het zichtbare violette einde aan den eenen en aan het roode eind aan den anderen kant sluiten zich nu de zoogenaamde ultraviolette, voor de fotografische plaat zeer werkzame en aan de andere zijde de ultraroode stralen, aan. Prof. Bang had nu gevonden, dat een bepaald deel van het ultraviolette spectrum de sterkste bacteriën-doodende werking bezit. Bacteriën die door deze stralen beschenen worden gaan in enkele uren te gronde. Interessant is, dat rechts en links van dit zeer smalle deel van het spectrum de bacteriën-doodende invloed dadelijk veel geringer is.

De betreffende stralen zijn echter niet slechts bacteriëndoodend, doch tevens de meest werkzame bij de bestrijding van allerlei ziekten en spreker stelt daarom voor over de geheele wereld een systematisch onderzoek naar deze stralen in te stellen, waarbij de door hem bedachte toetsing aan hun bacteriën-doodende vermogen bijzondere diensten zou kunnen bewijzen.

Dinsdagmorgen hield onze landgenoot, dr. C. M. Mol uit 's Gravenhage, een voordracht: Over de verschillen tusschen het klimaat aan de kust en dat in het binnenland van Nederland.

Spr. begon met na te gaan welke factoren in aanmerking konden komen, om te verklaren, dat patiënten, met name lijders aan scrofulose, rachitis, asthma en tuberculose, van het klimaat aan zee een gunstigen invloed ondergaan, zelfs wanneer hun oorspronkelijke woning slechts weinige kilometers van de kust gelegen was.

Heel Nederland heeft toch in den ruimeren zin van het woord een zeeklimaat; hoe is het dan te verklaren, aldus spr., dat een patiënt uit bijv. een provinciestadje in Zuid-Holland aan zee geneest?

De verschillen tusschen het klimaat aan de zeekust en in het binnenland — ongeveer 60 K.M. van de kust — kunnen gezocht worden in de chemische samenstelling der atmosfeer, de zuiverheid der lucht, de temperatuur-toestanden, de relatieve vochtigheid, het absoluut waterdampgehalte, verder in den neerslag, de bewolking, den zonneschijnduur en misschien in de qualitatieve en quantitatieve verhoudingen van het lichtklimaat.

Over het cloor-, jood- en ozongehalte werden onderzoekingen gedaan, o. a. door Hofman in den Haag en kort geleden door Heymann te Amsterdam doch de verschillen tusschen de lucht van de kust en meer landwaarts zijn onbeduidend.

De verschillen in de zuiverheid der lucht zijn evenmin groot terwijl de temperatuur ongeveer dezelfde is. Wat neerslag en bewolking aangaat is de kust tegenover het binnenland bevoorrecht.

Spr. meent dat er aanleiding is te zoeken naar mogelijke verschillen van het zonlicht aan de kust en meer landwaarts: in de eerste plaats is de lichtindruk op het oog aan de kust veel sterker, de pigmentatie van de huid treedt aan zee veel sterker op en verder is de ervaring der fotografen, dat de belichtingstijden aan zee veel korter genomen kunnen worden dan in het binnenland. In de bekende belichtings-schema's, die door fotografen gebruikt worden, zijn in dit opzicht getallen gegeven, die zelfs aan zee nog tot kortere belichtingstijden voeren dan in het hooggebergte.

Over de verschillen in de lichtklimatische toestanden aan zee en in het binnenland van Nederland worden op het oogenblik uitgebreide onderzoekingen verricht met een nieuw instrument van dr. W. I. H. Moll te Utrecht en wel geschieden deze in de Bilt door het Kon. Meteorologisch Instituut en in Scheveningen door den heer Ch. A. Nell te Voorburg.

In Scheveningen wordt ook met vliegers gewerkt, welke tot op 2500 en 3000 M. hoogte meteorologische gegevens registreeren terwijl in Soesterberg uit vliegmachines tot op 5000 M. hoogte onderzoekingen worden verricht.

Betreffende de klimatische toestanden aan de kust zijn reeds belangrijke resultaten gevonden, terwijl de vergelijkende onderzoekingen tusschen kust en binnenland in vollen gang zijn.

De bevolking van Manggarai (Flores) en de ankylostomiasis.

De laatste aflevering van het Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië (65, 3) brengt een mededeeling van den arts Avé Lallemant over de bestrijding van de Ankylostomiasis (mijnwormziekte) in Manggarai, het westelijk gedeelte van het eiland Flores. Na eenige algemeene mededeelingen over deze ook zoölogisch belangwekkende landstreek (men vindt hier den overgang van de Indische fauna naar de diersoorten van het Australische en Nieuw-Guineesche werelddeel) geeft de schrijver ter inleiding van zijn onderwerp eenige anthropologisch-ethnographische bijzonderheden. Het onbegaanbare, dikwijls woeste bergland scheen voor cultures weinig geschikt en zoo kan zich de bevolking — die men op 110,000 zielen schat — betrekkelijk lang afgesloten houden en zijn [illegible] de kusten en in de lager gelegen westelijke streken werden de Manggaraiers in den loop van honderden jaren door Bimaneezen, Makassaren en Endehneezen verdrongen. De Manggaraier staat op zeer lagen trap van cultuur, zijn lichaam is zwak, zijn huidskleur donkerder dan die der Maleiers; zijn dorpen liggen op een hoogte van 400—1400 meter, zij bestaan uit slechts weinige schilderachtige huizen, dicht op elkaar gedrongen op de dikwijls moeilijk toegankelijke toppen der bergen. Voordat het Nederlandsch Gouvernement, thans weldra 20 jaar geleden, hier begon zijn gezag te vestigen, bestond er een eeuwigdurende strijd tusschen de afzonderlijke districten. Het wonen op de toppen van de bergen werd daardoor noodig. Slechts daar waarop de hoogvlakten bijv. in het district Roeleng tengevolge van de vruchtbaarheid van den bodem zich gemakkelijk meer menschen konden voeden liggen de dorpen vrij dicht bij elkaar.

De levensgewoonten van den heidenschen Manggaraier en de bouwtrant van zijn dorpen zijn voor de epidemiologie der ankylostomiasis van belang.

(Vervolg van de Reclames.)

? ADA

B 26

Deze ziekte, waarbij de wormpjes in den twaalfvingerigen darm leven en daar uit het slijmvlies en weefselbestanddeelen zuigen en verteren, wordt verspreid door de eieren van deze wormpjes, die met de menschelijke uitwerpselen in de buitenwereld komen. Vinden deze een tropischwarme en vochtige omgeving (met water doordrenkte bodem) dan ontwikkelen zich uit die eieren de larven, die door de huid van den mensch naar binnen kunnen dringen en hem aldus besmetten. Wie op blooten voeten gaat over een aldus besmetten bodem, of er met handen en armen in arbeidt, loopt dus kans met ankylostomen besmet te worden.

De schrijver vond nu hoe bij de Manggaraiers vele families in één huis samen wonen, tot 200 personen toe. Soms bestaat het dorp slechts uit één reusachtig huis; meestal uit drie of vier. Het huis is rond — 20 meter diameter — en bezit een 25 meter hoog kegelvormig dak, waarvan de alangalangbedekking tot op ½ meter van den grond neerhangt. Binnen de huizen vindt men gewoonlijk 15—20 familiekamertjes. Stallen zijn er niet; de huizen staan op palen; de varkens huizen onder het huis. De Manggaraier verlaat het huis 's nachts niet om te defaeceeren; hij deponeert de uitwerpselen door in den bamboebodem uitgespaarde openingen, die ook overdag door zieken, kinderen en oude menschen tot het zelfde doel worden benut. De faecaliën worden ten deele door de varkens verorberd, en vervuilen overigens den bodem onder het huis, die warm en vochtig aan de eieren van den mijnworm een goede gelegenheid tot ontwikkeling biedt. Den gevaarlijksten besmettingshaard vormt dus het huis zelf; de grond, waarboven het staat, wemelt van larven; en daar die grond niet slechts door spelende kinderen, doch ook door volwassenen betreden wordt, daar de ruimte onder het huis dient om voederbakken voor het vee en ander gereedschap te bewaren, is het niet te verwonderen dat de besmetting sterk verbreid is.

Naar de mate dezer verspreiding stelde de schrijver een onderzoek in; op verschillende reizen onderzocht hij 353 dorpen en 18,776 personen (d.i. ± 17 pct. der bevolking); hij mikroskopieerde de faeces en deed in de meeste dorpen ook een onderzoek naar het bloedkleurstofgehalte van het bloed, tot onderkenning van de bloedarmoede, een der belangrijkste verschijnselen der ziekte.

Aan de kust waar eengezinshuizen zijn, in zee wordt gedefaeceerd en de heerschende droogte ongunstig werkt op de ontwikkeling der larven vond de onderzoeker lage besmettingscijfers (12—17 pct); in het binnenland op de toppen der bergen gingen de cijfers op tot 80 en 100 pct.

De bestrijding van een zoo algemeen en bijzonder sterk heerschende ziekte, bij een bevolking die op zoo lagen trap van beschaving staat is uit den aard der zaak zeer moeilijk.

De maatregelen die men in Deli nam, toen Baermann de koeliehuizen geïnfecteerd vond (ombouwen van de pondoks, cementeeren der omgeving, goede latrines, wormkuren, ziekenhuisbehandeling) zijn op Flora niet te nemen. Toch overweegt men ook in Manggarai verbeteringen en **reeds heeft men de proef genomen met een model-kampong**, die bestemd is de schilderachtige familiehuizen te doen verdwijnen. De in de Kotta Roeleng gelegen kampong Mbaoe-Mockoe werd afgebroken (de bewoners werden voor een jaar van heerendienst vrijgesteld) en 2 K.M. van Roeteng op een open vlakte opnieuw opgebouwd. Er werden 6 bij 4 meter groote éengezinswoningen gebouwd, rustende op 1¾ meter hooge palen, de huizen op onderlingen afstand van 8 meter langs een 20 meter breede dorpstraat. Aan weerszijden, op 25 meter afstand bezijden de dorpstraat, werd een latrine aangelegd van 4 bij 2 meter, en 2 meter diep, bedekt met planken. Boven deze planken een huisje, verdeeld in ruimten bestemd voor mannen en vrouwen. Deze latrines worden werkelijk gebruikt doch vervallen (en vervuilen? Red.) spoedig, als zij niet onder contrôle staan.

De schrijver wist ook wormkuren bij de bevolking toe te passen; hij gebruikte tetrachloorkoolstof met oleum chenopodii te zamen: dit laatste drijft bij deze kuur ook de gemakkelijk zichtbare spoelwormen af, hetgeen de populariteit van de behandeling verhoogt. Reeds zijn na een aantal proefkuren in het hospitaal in zes districten van Manggarai 30.000 kuren toegediend, met een herhaling der kuren na 4—6 weken.

De schrijver acht het mogelijk dat de verspreiding eerst in de laatste 20 jaar gebeurd is, in verband met de vestiging van ons gezag en het daardoor toenemend onderling verkeer. Zulk een opvatting wordt echter door het onderzoek niet gesteund, daar de ziekte niet slechts langs de groote verkeerswegen, doch door het geheele land gelijkmatig verdeeld is.

Men meldt ons uit Amsterdam:

Met ingang van Maandag a.s. zal het bureau van het Vierde Internationale Congres voor Ongevallengeneeskunde en Beroepsziekten zetelen in het Nationale Instituut (Amsterdam).

In een artikel: **De melkvoorziening der groote steden als transportprobleem**, in de Frf. Ztg., lezen wij o.m. dat Berlijn dagelijks ongeveer 900,000 liter melk moet aanvoeren, deels van zeer ver. De melk die uit Pommeren, Westfalen, Silezië, Saksen enz. komt, moet meestal een afstand van meer dan 300 K.M. afleggen voor ze den gebruiker bereikt. Nu heeft de Duitsche staatsspoor koelwagens voor het transport in dienst gesteld, die zoo zijn geconstrueerd dat het niet slechts mogelijk is de melk koel te houden, maar ook te verkoelen. Reeds zijn 536 dergelijke wagens in gebruik. Het zijn van buiten wit geverfde goederenwagens op twee assen, die een laadvermogen hebben van 15 ton en 21 M2. laadvlakte. De dubbele wanden zijn voorzien van kurk- en torfoleumplaten, en tegen binnendringende vochtigheid beschermt Giantpapier. Speciale sluitingen moeten het binnenste deel van den wagen beschermen tegen het binnendringen van warme lucht zoowel als van bacteriën. Het beste blijft de melk tijdens de rit in aluminium kannen van 20 tot 40 L. Het voor de afkoeling dienende ijs wordt aan de voorzijde van den wagon bewaard in een ruimte die onder en boven zoo geopend is dat de koude lucht onder kan uitstroomen en de warme lucht boven kan binnenkomen. Zoo wordt een zeer sterke natuurlijke luchtsomloop verkregen, die niet kunstmatig meer behoeft te worden vermeerder. Zeer wordt geprezen het melktransport ter voorziening van Mannheim, welke stad haar melk van zeer ver, deels zelfs uit Zwitserland krijgt. Bij de voorbehandeling wordt deze melk o.a. eerst voorgekoeld, dan wordt ze naar een koelinrichting gebracht, vlak bij de plaats van inlading gelegen, waar ze verder wordt afgekoeld tot 3° C., voor ze in koelwagens wordt geladen, waarin ze soms een reis van 27 uren moet maken. Terwijl in Mannheim in 1919 het percentage zure melk nog 51.5 bedroeg, is dit percentage in 1923 tot 2.7 pct. gedaald, zonder dat chemische stoffen aan de melk worden toegevoegd.

Aus der Heimat. Het Juli-Augustusnummer van het bekende Duitsche Natuurwetenschappelijke Tijdschrift is getiteld: „Kritik der Welteislehre" en bevat de volgende interessante opstellen:

1) Robert Heuseling: „Weltentwicklung und Welteislehre".
2) Prof. dr. Fr. Nölke: „Zur Kritik der Welteislehre".
3) Prof. K. Hummel: „Welteislehre und Geologie".

Voorts bevat het nog de volgende botanische opstellen:

4) Hermann Römpp: „Zur Gattung Veronica", met z'n ongeveer 200 soorten, waarbij dan nog komen de vele variëteiten, vormen, bastaarden enz.
5) Georg Schlenker: „Botanische Streifzüge".

Ten slotte nog eenige kleine mededeelingen.

Nijverheid en Technische Kunsten.

Een commissie van afgevaardigden van de Fransche regeering, bestaande uit de heeren A. Mahieu, te Parijs, president van het Intern. Wegencongres en lid van den Conseil général du Nord, G. Merlin te Grevelines, eveneens lid van den Conseil général du Nord, Grimpert, ingenieur en chef des Ponts et Chaussées te Lille, welke commissie belast is met de bestudeering van de toepassing van straatklinkers, in verband met wegenaanleg in Noord-Frankrijk, heeft deze week een studiereis door ons land gemaakt.

De heeren werden vergezeld door ir. Geelinck, hoofdingenieur directeur van den rijkswaterstaat, vertegenwoordiger van den minister van waterstaat, irs. Bergansius, des Tombes en Kloppert, allen ingenieur van den rijkswaterstaat. De heer Geelinck had aan de N.V. „De Vlamovenstraatklinker" te Zeist gevraagd om een programma van den tocht te willen samenstellen, aan welk verzoek de directeur der fabriek had voldaan.

Vrijdag had het bezoek aan de fabrieken en wegen plaats. De Fransche commissie werd daarbij vergezeld behalve door de genoemde ingenieurs van den rijkswaterstaat door den heer v. d. Koppel, directeur van genoemde fabriek, alsmede door den president-commissaris der vennootschap den heer Smits en de fabrikanten P. A. Bos en A. J. J. Jurgens. Verschillende fabrieken langs den Rijn in de omgeving van Arnhem werden bezocht, waarbij de Fransche commissie in de gelegenheid werd gesteld om kennis te nemen van de fabrieksinrichting, de wijze van fabriceering der steenen en de verkregen resultaten. De leden der commissie gaven hun bewondering te kennen over de techniek der straatklinkerfabricage welke zij zagen.

Daarna werden in de omgeving van Arnhem verschillende wegen bezichtigd, waar bestrating met Vlamovenklinkers was toegepast.

Vrijdagmiddag vertrokken de Franschen naar Antwerpen.

In de Frf. Ztg. lezen wij interessante bijzonderheden over de **inpolderingswerken om de waddenkust van Sleeswijk-Holstein**. Voor het voorbereidingswerk van de inpoldering in de bocht bij Friedrichskoog (district Süderdithmarschen) is van staatswege 900,000 mark toegestaan en voor dergelijk werk in de Tümmlauer-bocht (district Eiderstedt) 1.4 millioen mark. Men hoopt hier op den duur — eerst tien jaren na de voltooiing van het voorbereidingswerk dat nu ondernomen wordt — 4000 H.A. nieuw land te krijgen. Het voorbereidingswerk bestaat in het in de hand werken en **bevorderen van de natuurlijke aanslib**, totdat het wad hoog genoeg is geworden om ingedijkt te worden. Dergelijke werken worden heel de kust langs ondernomen, vooral bij de monding van de Eider en in de breede bocht voor Husum. Hier liggen voor de kust de z.g.n. Halligen, eilanden of eilandresten, die ook omgeven zijn door grond, die voor aanslib geschikt is. Vele Halligen zijn reeds door dammen met het vasteland verbonden, die naar weerszijden dwarwammen als vangarmen uitstrekken om de door den vloed opgejaagde slikmassa's, zeeplanten en dierlijke resten vast te houden. Rijp om te worden ingedijkt zijn o.a.: het Neufeldsche wad bij Brünsbuttelkoog, de Pohnhallikoog bij Nordstrand, de Sönke-Nissen-Koog bij Bredstedt, de nieuwe Koog bij Klanxbüll aan de landzijde van den nieuwen spoordam Sylt-Vasteland. Elk van deze kogen, behalve de laatstgenoemde, die slechts 270 H.A. groot is, omvat 600 à 800 H.A. goeden grond.

Op de Zuiderzee werd eergisteren onder veel belangstelling de officieele proeftocht gehouden met het binnenvaart-tankschip Texaco II.

We kunnen omtrent dit vaartuig het volgende mededeelen: Het schip, dat bestemd is voor het vervoer van benzine en petroleum van het hoofdentrepot naar de verschillende stations in ons land, is zoodanig van afmetingen, dat het juist nog door Friesland naar Groningen kan komen. Door langs- en dwarsschotten is de laadruimte in verschillende tanks verdeeld. De afmetingen en plaatsing dier tanks is zoodanig berekend, dat bij vulling van bepaalde tanks, het schip den voor Friesland voorgeschreven maximum diepgang niet overschrijdt. Door het ongelijk specifiek gewicht van benzine en petroleum, moesten de tanks zoodanig verdeeld zijn, dat bij verschillende verhoudingen in de kwantums, het schip op dien diepgang toch gelijklastig komt te liggen, terwijl de betreffende tanks tot in de expansiehoofden gevuld zijn met het oog op de noodige stabiliteit bij slecht weer op de Zuiderzee. Afgescheiden hiervan gold diezelfde eisch ook bij totale aflading, waarvan men gebruik maakt als het schip op andere trajecten vaart, b.v. Amsterdam—Rotterdam etc. Verder moest, bij elk der ladingstoestanden, de plaatsing der benzine ten opzichte van die der petroleum zoodanig zijn, dat noch tengevolge van eventueele schottenlekkage door ongevallen, noch door verkeerde pijpaansluitingen, de petroleum met benzine vermengd kan worden. Dit laatste is hoogst gevaarlijk en was reeds meermalen oorzaak van groote ongelukken.

De hoofdmotor in dit schip is een compressorlooze Dieselmotor uit de fabriek der fa. J. en K. Smit te Kinderdijk. De benzine- en petroleumpompen worden aangedreven door een afzonderlijken motor, welke ook in de machinekamer is opgesteld. De dynamo met electrische licht installatie werd geleverd door de fa. Groeneveld v. d. Poll te Amsterdam. Vooral veel bewondering werd opgewekt door de wijze, waarop bij dit buitengewone vaartuig de moeilijke kwesties der woongelegenheden voor kapitein en bemanning zijn opgelost.

Bij de lunch, welke gedurende den proeftocht den aanwezigen werd aangeboden, werden verschillende toespraken gehouden. Het gesprokene is niet onbelangrijk als men nagaat wat daarbij gezegd werd door de heeren der „Texaco" welke in Amerika zelf haar werven en haar speciale scheepsbouwingenieurs heeft.

De directeur, de heer Waterburg, sprak zijn groote voldoening uit over het vaartuig, in de eerste plaats tegenover den ontwerper en verder tegenover allen, die door hun werk of leveringen de volmaking van deze tankboot hebben bijgedragen.

Daarna werd het woord gevoerd door den hoofdingenieur der Continental Petroleum Company, den heer Harms. Deze herinnerde aan het devies: „Pure clean golden" en zeide bij o.a., dat om onder deze leuze den succesvollen strijd met toenemende kracht te kunnen voortzetten, hij verlangd heeft, dat dit schip zou zijn het allerbeste tankschip van Nederland.

Onze verwachtingen — aldus de heer Harms, zijn niet teleurgesteld. De nieuwe Texaco II is niet alleen het beste schip van Nederland op dit gebied, doch zonder eenige overdrijving en met trots mogen wij zeggen: Het is het beste van de heele wereld. Wij danken dit aan het meesterlijk ontwerp van den heer P. Intveld, van wien wij weten, dat hij in ons land de specialiteit is op binnenscheepsbouw-gebied. De verwachtingen, die wij meenden te mogen koesteren zijn ver overtroffen. Verder dankte spr. de scheepswerf Ceuvel, de motorenfabriek J. en K. Smit, den heer Eerikhooven en de fa. Groeneveld v. d. Poll & Co.

Nadat nog verschillende waardeerende redevoeringen waren gehouden was spoedig de rondvaart om het eiland Marken beëindigd en werden de Oranjesluizen weer bereikt. Zooals bij de heenreis, had onder vroolijk geschal van het Amerikaansche en het Nederlandsche volkslied de schutting plaats, waardoor het vaartuig weer in het IJ werd binnengelaten.

Het is een buitengewoon goed geslaagde proeftocht geweest, zooals er slechts weinige gehouden worden. In geen enkel opzicht waren de resultaten niet volkomen bevredigend.

De Bern-Lötschberg-Simplon Spoorweg Maatschappij bezigde tot voor korten tijd voor het verkeer op hare electrische lijnen, uitsluitend locomotieven. Onlangs heeft men nu enkele motorwagens, ingericht als éénmanwagens in dienst gesteld welke de lichte locaaltreinen vervoeren. Als bijzonderheid moge vermeld worden, dat deze wagens met één motor van circa 500 P.K. zijn uitgerust. De motor bevindt zich in een afzonderlijk gedeelte van den wgaen, hetwelk met het overige rijtuig niet één geheel vormt; de reizigers bemerken dus zeer weinig van het geruisch.

De B. L. S. heeft nieuwe zware electrische sneltreinlocomotieven besteld, welke tot de zwaarste electrische machines der wereld gerekend dienen te worden. De in dienst zijnde machines (waarvan er dikwijls twee voor de zware treinen van Bern naar Italië geplaatst worden) kunnen 2500 P.K. ontwikkelen. De nieuwe locomotieven met twee maal drie gekoppelde assen zullen 4200 P.K. kunnen ontwikkelen en dus de vergelijking met de machtigste Amerikaansche electrische sneltreinmachines van den Chicago, Milwaukee and St. Paul spoorweg kunnen doorstaan. Het gewicht zal circa 135 ton bedragen, waarvan 114 ton adhaesiegewicht. Eén machine zal de internationale treinen door het Simplongebied kunnen vervoeren.

Er is in den laatsten tijd oneenigheid in het radiokamp over een nationalen omroep. In het jongste nummer van den R. K. Radio-Gids zet de Ned. Bond van R. K. Radio-vereenigingen zijn standpunt uiteen. Hij wenscht een eigen zender te bezitten of ten minste naar eigen keuze kunnen beschikken over een zender, die met een eenvoudig ontvangtoestel over heel het land te hooren is. In zoo'n zender ziet hij een prachtige gelegenheid voor specifiek katholiek sociale, economische en apologetische cursussen, cursussen voor algemeene ontwikkeling, enz.

Een trilproef.

In een Amerikaansche stad was onlangs een betonnen gebouw gereed gekomen. Het pleisterwerk vertoonde scheuren en neiging om van de wanden te vallen. De directie nam als van zelfsprekend aan, dat het werk niet behoorlijk was uitgevoerd. De aannemer weet echter de oorzaak aan trillingen, veroorzaakt door het tramverkeer, dat in de nabijheid plaats had op een slecht gelegd spoor.

De trillingen waren echter niet van dien aard, dat men ze waarnemen kon. Er werd daarom een eigenaardige nieuwe methode toegepast om het al of niet plaats hebben van trillingen vast te stellen. Een schaal, gevuld met kwikzilver, werd op de bovenste verdieping op den vloer geplaatst en wel zoo, dat het kwikzilvervlak direct door de zon werd beschenen. Men zag nu op een der wanden den weerschijn, die door het kwikzilver daarop werd geworpen. Er bleek nu, dat deze weerschijn bij het voorbij rijden van een tramwagen zich meerdere centimeters bewoog. Hiermede werd de bewering van den aannemer voldoende bewezen geacht en werd hij ontheven van verdere verplichtingen inzake het pleisterwerk.

Waterleidingbuizen met betonnen voering.

Het inwendige van wanden van ijzeren buizen ten dienste van waterleidingen wordt door de chemische werking van bepaald water soms beschadigd, waardoor op het doorstroomen van het water in ongunstigen zin invloed wordt geoefend.

Men neemt daarom in die gevallen buizen van grooter diameter dan anders noodig zou zijn. Aan een der grootste buisfabrieken, The Stanton Ironworks Co. Ltd. Nottingham, heeft men een methode uitgewerkt voor het aanbrengen van een betonbekleeding aan de binnenzijde der buizen. De bekleeding wordt aangebracht in buizen van 100 tot 1200 mM. diameter. De dikte van de betonbekleeding of betonnen voering bedraagt voor gietijzeren buizen ongeveer 12 mM.

Het beton wordt volgens de centrifugaalmethode aangebracht en moet zich zoo innig hechten aan de gietijzeren buizen, dat het practisch onmogelijk is dit los te maken. Als een van zulk een voering voorziene buis in stukken wordt gesneden, blijft het beton volkomen hechten aan de afgesneden gedeelten.

Verbetering van accoustiek.

De accoustiek in een groot vergaderlokaal te Chicago werd met succes verbeterd door het aanbrengen van een klankreflector in den vorm van een omgekeerde pyramide met concave vlakken. Het raamwerk, bestaande uit regels met latwerk, werd met houtfineer bekleed. Hierover werd een stofbespanning aangebracht, die meerdere malen met schellak werd bestreken.

De reflector, 6 M. in het vierkant en 4.20 M. hoog, werd met de spits ongeveer voor het spreekgestoelte en 1.80 M. boven het hoofd van den spreker gehangen.

De geluidgolven werden door de gebogen vlakken gereflecteerd en zonder echovorming in alle deelen van de toehoordersruimte weergegeven.

Middelen tot verwijdering van ketelsteen.

Ketelsteen is een zeer hard, vaak moeilijk te verwijderen aanzetsel tegen de ketelplaten, ontstaande uit in het voedingswater opgeloste zouten, in hoofdzaak: koolzure magnesia, koolzure kalk en gips, koolzure en zwavelzure baryt. Deze aanslag vermindert het rendement van den ketel door de slechte warmtegeleiding en brengt het gevaar mede van gloeiend worden, uitbuigen, bulten of scheuren van de platen en zelfs explodeeren van den ketel. Het verwijderen geschiedt door uitbikken, schrapen (b.v. met speciaal schraapwerktuig voor de waterbuizen der pijpketels), losweeken door chemische stoffen.

Ter voorkoming van het vormen van ketelsteen maakt men ook gebruik van waterreinigers, waarin vooraf langs chemischen weg de ketelsteenvormende stoffen worden neergeslagen en afgescheiden. Stoffen, die met het voedingswater in den ketel worden gebracht ter voorkoming van ketelsteen, worden in het algemeen niet gunstig beoordeeld. Zij hebben of nagenoeg geen effect, of zij tasten de ketelplaten en vooral de ketelarmatuur aan.

Werkwijzen voor het vermijden van een vaste aanzetting van ketelsteen, met behulp van gelijkstroom, zijn alle gebaseerd op de toepassing van electrolyse, doordat gelijkstroom van matige spanning door de vloeistof naar de te beschermen wanden van het betreffende toestel wordt geleid.

Volgens een Fransch octrooi worden electroden in de verhittingsinrichting zelf ondergedompeld, terwijl volgens een Britsch octrooi de positieve pool van een gelijkstroombron in verbinding staat met een geïsoleerde electrode, welke in het waterreservoir is aangebracht en de negatieve pool op bekende wijze met de verhittingsinrichting is verbonden.

Ook is reeds voorgesteld de te beschermen inrichting zoodanig in een stroomketen van een gelijkstroombron te schakelen, dat zij in het negatieve deel der spanningsafneming ligt. Voor het verwijderen van ketelsteen wordt verder volgens een Duitsch octrooi binnen in de verhittingsinrichting een reeks thermo-electrische elementen aangebracht, waarbij elk element uit een ijzeren plaat en een daarop gesoldeerde of geklonken looden plaat bestaat, welke laatstgenoemde plaat dan met den ketelwand in aanraking is.

Uit een en ander blijkt, dat een voldoende bescherming tegen ketelsteenvorming verkregen wordt, wanneer men de te beschermen verhittingsinrichting op een of meer plaatsen met de negatieve pool van een geïsoleerd opgestelde gelijkstroombron van normale spanning (110, 220, 440, 550 volt) verbindt en de positieve pool vrij laat.

Volgens een uitvinding, waarvoor hier te lande octrooi werd aangevraagd, worden zoover mogelijk uiteen gelegen plaatsen van de te beschermen verhittingsinrichting verbonden met de polen van een gelijkstroombron, waarvan de spanning ten hoogste het tiende deel van de ontledingsspanning van de vloeistof bedraagt. Een electrolytische werking kan hierbij dus niet plaats hebben.

Stroomsterkten in de orde van de grootte van 1 micro-ampère tot enkele milli-ampères, en spanningen van 0,005—0,03 Volt zijn zelfs in den regel volkomen voldoende om de bedoelde werking te bereiken. Daarom kan volgens de uitvinding als stroombron een zuil thermo-elementen worden gebruikt, die in werking gesteld wordt door heete deelen van de verhittingsinrichting en dus kosteloos de noodige electrische spanning opwekt, zoolang de inrichting in bedrijf is.

Radio-nieuws.

Eenigen tijd geleden hebben we melding gemaakt van de plannen der British Broadcasting Comp. om Amerikaansche programma's opnieuw door Daventry te laten uitzenden. Volgens nadere berichten wordt er hard gewerkt om 1 September a.s. gereed te zijn. Het station, dat de Amerikaansche muziek opvangt is gelegen te Hayes in Kent. Bij vroegere proeven maakte men gebruik van een toestel met 12 of 15 lampen. Door de vooruitgang in de ontvangtechniek is dit aantal echter teruggebracht tot een zestal. Hierdoor wordt de zuiverheid natuurlijk vergroot, terwijl de bijgeluiden verminderen. Tengevolge van het verschil in tijd tusschen Engeland en Amerika zullen de uitzendingen voorloopig vallen na sluitingstijd der Engelsche stations. Maar in de naaste toekomst wordt dit wel veranderd, door Amerika vroeger te laten beginnen. Men heeft in technische kringen zooveel vertrouwen op het welslagen der onderneming, dat men het niet uitgesloten acht, op geregelde tijden in het Daventry-programma ruimte te laten voor dat van Amerika. Als de atmosferische storingen zich nu maar een beetje kalm willen houden, belooft dit nieuwtje ook heel wat voor de Nederlandsche luisteraars.

Van 4—13 September a.s. zal te Amsterdam in het gebouw Bellevue de tweede Internationale Radio-Tentoonstelling gehouden worden. Het ligt in de bedoeling de allerlaatste snufjes, verbeteringen en modellen te exposeeren.

Het Nederlandsch Industrie Kantoor te Amsterdam zond ons eenigen tijd geleden ter beproeving de Dio Dullemitterlampen typen R S II en R S X. Eerstgenoemde lamp is bedoeld als detector, hoog- en laagfrequent versterker. Als echte zwakgloeiende radiolamp is het stroomgebruik zeer gering en bedraagt slechts 0,06 Amp. bij een spanning van 3.5 Volt. Zij heeft een versterkingsfactor van 6.5 en een steilheid in de karakteristiek van 0,3 m.A./Volt. Bij 0 Volt oosterpotentiaal en 100 Volt anodespanning was de emeten plaatstroom 2,5 m.A. De inwendige weerand is 21000 Ohm. Deze lamp heeft het in bovenenoemde drie functies bij ons uitstekend gedaan. oor eindlamp komt de R S X in aanmerking, die reneens een gloeidraadspanning heeft van 3,5 Volt, aar een weinig meer stroom gebruikt n.l. 0.10 Amp. ij 0 Volt roosterspanning en 100 Volt anodespanning leek de plaatstroom niet minder dan 11 m.A. De nwendige weerstand is 7800 Ohm, de spanningsverierking 7 en de steilheid in de karakteristiek 0,9 n.Amp./Volt. Deze lamp kan heel wat meer verwerken dan de R S II en voor kamersterkte hebben wij r uitstekende resultaten mee bereikt.

Verbetering. In het bericht van het Office nternational de Radiophonie te Genève (avondblad pag 1 van gisteren) is een zin uitgevallen. Men eze: Muziek zal worden uitgezonden, afgewisseld oor spraak. De luisteraars worden verzocht aan het ichtstbijzijnde zendstation telefonisch te rapporteeen, welke storingen zij ondervonden hebben. In dien Hilversum meedoet, zal de N.S.F. tel. 1821 gaarne ededeelingen in ontvangst nemen.

Volgens de R.-Luistergids heeft de bel voor de aatste ronde niet voor niets geluid.

Een 1500-tal inzenders hebben samen 7000 gulden gechonken. Ongerekend de nieuwelingen, verwacht men og bijdragen van 3000 luistervinken. Voorloopig woren de uitzendingen van den Hilversumschen Draadlooen Omroep dus voortgezet. Verschillende vooraanaande en gezaghebbende mannen op het gebied van etenschap, kunst, sport en landbouw hebben voor et komende seizoen hun medewerking toegezegd.

Even verder lezen we, dat de Hilversumsche zener aanmerkelijk versterkt zal worden. De ruimte s op het oogenblik te klein en daarom heeft de . S. F. besloten definitief een nieuw gebouw te ichten bij den N. radiotoren en een geheel nieuen zender te monteeren. De oscillator in het nieue station zal uit één lamp bestaan, die reeds in anmaak is bij de N. V. Philips' Gloeilampenfabrieen. De gloeidraad gebruikt 80 Ampère bij 15 Volt panning. De heele bediening zal centraal geschieden p het hoofdschakelbord. Er wordt het druk-op-denopsysteem toegepast, waardoor het mogelijk is et één vingerdruk de heele machinerie uit te schaelen. Wanneer het nieuwe station gereed zal zijn, alt niet met zekerheid te zeggen, maar lang zal et niet meer duren.

Sport.

Voetbal.

Het nieuwe terrein van V. O. C.

Het is niet noodig, den lezer van deze rubriek te ertellen dat V.O.C. van de Schie is verhuisd naar en Kleiweg. Men weet dat, en 't is ook al bekend at het nieuwe terrein morgen over een week zal orden geopend met een wedstrijd tusschen V.O.C. n het Rotterdamsch elftal. Het is voor velen nu nog aar de vraag hoe daar, aan den Kleiweg, op de gemakkelijkste manier te komen. En dit probleem is erug te brengen tot een andere vraag, die Rotterdamer noch vreemdeling hoofdbrekens zal kosten; tot e vraag: hoe kom ik aan 't station van de Electriche Spoor? of, nòg eenvoudiger: hoe kom ik bij oos?

Wij hebben dit gisteravond ervaren. Het bestuur an V.O.C. had eenige vertegenwoordigers van de ers uitgenoodigd, het nieuwe veld te komen bekijen, en — amper tien minuten nadat we bij de Electrische hier een kaartje hadden genomen wàren we r. De kunst is alleen maar om in een trein te tappen die te Schiebroek stopt. Van 't gezellige tationnetje daar is het ongeveer vijf minuten loopen, voilà tout.

Er viel op dat nieuwe veld natuurlijk heel wat e zien, maar er was ook veel te leeren en wel ooreerst op aardrijkskundig gebied. Wij hadden edacht dat het terrein gelegen was onder de geeente Schiebroek — waar waren we anders met den rein naar toe gegaan ? —, maar er werd ons verteld at wij ons bevonden op Overschie'sch gebied en alle wijfel aan de juistheid van deze meedeeling moest erdwijnen toen erbij gezegd werd, dat de gemeente Overschie pas een vermakelijkheidsbelasting heeft ngevoerd. Over den weg echter, den Kleiweg, hebben rie gemeenten, en wel Overschie, Schiebroek en Hillegersberg zeggenschap. Dr. van Prooye, V.O.C.'s oorzitter, heeft ons de zaak met een „situatieeekening" duidelijk gemaakt, doch het is uiterst ingewikkeld en wij zullen den lezer een uitlegging besparen. De hoofdzaak is dat men weet hoe men er omen moet: met den trein tot Schiebroek en daar een indje rechts-af. Men kan natuurlijk ook gaan loopen of fietsen; van de Heulbrug is 't te voet achttien minuten via het paadje van duizend-treden, — een egelijk wèl-bekend. Op dat paadje heeft geruimen ijd een hek gestaan, dat altijd gesloten was en mitsien den rustigen wandelaar forceerde tot een hachelijk geklauter. maar dank zij een krachtige „agitatie" an een van V. O. C.'s bestuurderen is thans dat hek erdwenen of — verdwijnt 't vóór 30 dezer.

Vóór de bezichtiging heeft dr. van Prooye ons gisteravond, in de ietwat gerestaureerde restauratie, waar een lieve juffrouw achter het buffet stond, het een en ander over de voorgeschiedenis van de verhuizing en den aankoop an het nieuwe terrein meegedeeld. Hij vertelde voorts van het uitzicht op nieuwe verbindingswegen met de stad, een rechten weg van het station Schiebroek naar het veld en grondige verbetering van den Kleiweg en hij geloofde wel te kunnen zeggen dat de vereeniging een goeden koop heeft gedaan. Met cijfers toonde hij verder aan dat V.O.C.'s financieele oestand, ondanks de groote uitgaven van den laatsten tijd, gezond mag heeten. Voorts maakte hij gewag van de bewerking, die het stuk grond van weiland-tot-voetbalveld heeft ondergaan en wees hij er op dat de velden thans reeds in goeden staat verkeeren en er voor moeilijkheden als waarvoor V.O.C. zich de eerste jaren na 1912 met het veld aan den Schieweg geplaatst heeft gezien, geen vrees behoeft te bestaan. Het is al gebleken dat de velden heel wat regen kunnen verdragen.

Er is ruimte voor drie speelvelden, doch er zijn er voorloopig nog maar twee in orde gemaakt. Deze zijn op gelijke wijze en volkomen volgens de regelen der kunst behandeld en ze zien er dan ook allebei uitstekend uit. Het eerste veld is bepaald prachtig.

Als men goed en wel op dit terrein staat, leven er herinneringen op aan den Schieweg. De inrichting is eigenlijk niet veel veranderd, al is het natuurlijk niet alles precies als vroeger. Vernieuwd is er weinig en dat was ook niet noodig, maar een verfje kon de boel over het algemeen wel hebben en dat heeft ze dan ook gehad. De overdekte tribune heeft, evenals het clubhuis en de restauratie, een betonnen fundeering gekregen en ze zit steviger in elkaar dan vroeger, zoodat de wind niet spoedig meer het halve dak zal meenemen.

Wel echter maakt dit terrein een veel ruimeren indruk, dadelijk al bij de entree. Maar aan genoeglijkheid, aan intimiteit kan V.O C. met haar nieuwe veld toch niets hebben ingeboet. Eer is zij er ook te dien aanzien nog op vooruitgegaan, want het terrein ligt mooier — laten we ons niet geneeren om desnoods te zeggen: idyllischer — dan het vorige. Dat de heeren bestuurderen oog en hart hebben voor 't landschapsschoon moge blijken uit het feit dat zij reclameborden — die gewoonlijk zoo foei-leelijk zijn — van het terrein willen houden. De twee die er thans nog staan verdwijnen als het contract met de betrokken firma's is afgeloopen.

We zullen binnenkort wel gelegenheid hebben op dit nieuwe veld terug te komen — in den dubbelen zin des woords! Rest ons thans nog een woord van hulde aan V. O. C.'s bestuursleden, die vooral de laatste maanden, toen er zoo veel te doen was, bijna al hun vrijen tijd voor hun vereeniging hebben geofferd en wien nooit iets te veel is geweest als 't om „het veld" ging.

Het programma van de wedstrijden, uitgeschreven door de sportcommissie van de Oranjevereeniging Rotterdam Oost voor morgen luidt als volgt: 1e afdeeling: 2 uur Pechvogels—S.I.O.D.; 2e afdeeling: 10 uur Rias—Rood Groen; 12 uur Dindua 2—S.I.O.D. 2; 4 uur Transvalia 2—winnaar Rias—Rood Groen.

Lawntennis.

Om den Davisbeker.

In aansluiting op het bericht in ons Ochtendblad over den wedstrijd Australië—Japan kan worden gemeld, dat Australië ook het dubbelspel heeft gewonnen. Australië staat thans met 3—0 voor en heeft dus den wedstrijd al gewonnen (er worden, zooals men weet, vijf partijen gespeeld).

Schaken.

Tarrasch—Aljechin.

Uit het internationale meestertornooi te Baden-Baden 1925.

Wit: dr. S. Tarrasch. Zwart: A. Aljechin.

Italiaansche opening.

1. e2—e4 e7—e5
2. Pg1—f3 Pb8—c6
3. Rf1—c4 Rf8—c5
4. c2—c3 ....

Zwart kan nu door 4. .... Pg8—f6, 5. d2—d4 e5×d4, 6. c3×d4 Rc5—b4† in stellingen geraken waarin een zwakker, doch in de openingstheorie doorkneed tegenstander goede kansen, althans op remise, heeft. Als men in de theorie dezer voortzetting niet thuis is doet men verstandig door de verdediging te kiezen die Aljechin in deze partij aanwendt. Zij heeft ten doel den pion e5 te handhaven en het spel meer gesloten te houden.

4. .... Rc5—b6
5. d2—d4 Dd8—e7

Door 5. .... d7—d6, 6. d4×e5 d6×e5, 7. Dd1×d8† zou Zwart een pion hebben verloren.

6. o—o Pg8—f6

Nu was d7—d6 goed. Pg8—f6 echter valt e4 aan, den pion die Wit, nu hij c2—c3 heeft gespeeld, niet door Pb1—c3 kan beschermen. De zwarte koningin is in stellingen waarin c2—c3 is geschied op e7 gevrijwaard tegen den aanval van Pb1—c3—d5.

7. Tf1—e1 d7—d6
8. a2—a4 ....

Dreigt door 9. a4—a5 gevolgd door 10. Dd1—a4 of 10. Ta5: voordeel te behalen.

8. .... a7—a6
9. h2—h3 ....

Om Rc8—g4 te voorkomen. Na dezen zet zou Wit d4 bezwaarlijk hebben kunnen beschermen.

9. .... o—o
10. Rc1—g5 h7—h6

Zwart is evenmin gesteld op het vastzetten van zijn paard. Als de raadsheer naar h4 teruggaat loopt hij kans te gelegener tijd door g7—g5 op den koningsvleugel te worden opgesloten.

11. Rg5—e3 De7—d8

Op 11. .... Pf6×e4 zou Wit met voordeel 12. d4×e5 hebben kunnen spelen. De koninginnezet geschiedde met het doel e5×d4 en d6—d5 te laten volgen en om het paard c6 op e7 te kunnen plaatsen als Wit d4—d5 mocht spelen. Bovendien voorkomt hij dat Wit door 12. d4×e5 d6×e5, 13. Re3×b6 den zwarten koninginnevleugel verzwakt. Na De7—d8, 12. d4×e5 Pc6×e5, 13. Pf3×e5 d6×e5 kan dit ook geschieden doch dan ruilt Zwart de koninginnen en daarna heeft Wit geen voldoende strijdkrachten meer om van de zwakke plekken d6, d5 en b6 partij te trekken.

12. Rc4—d3 ....

Om 12... e5×d4, 13. c3×d4 d6—d5 te beantwoorden met 14. e4—e5.

12. .... Tf8—e8

Een aanval op e4.

13. Pb1—d2 Rb6—a7

Hierdoor voorkomt Zwart dat Wit hem later door Pc4 met de bedreiging Pb6: in de uitvoering van zijn plannen stoort. Op 14. de5: kan nu Re3:, 15. ef6: Rd2: volgen.

14. Dd1—c2 ....

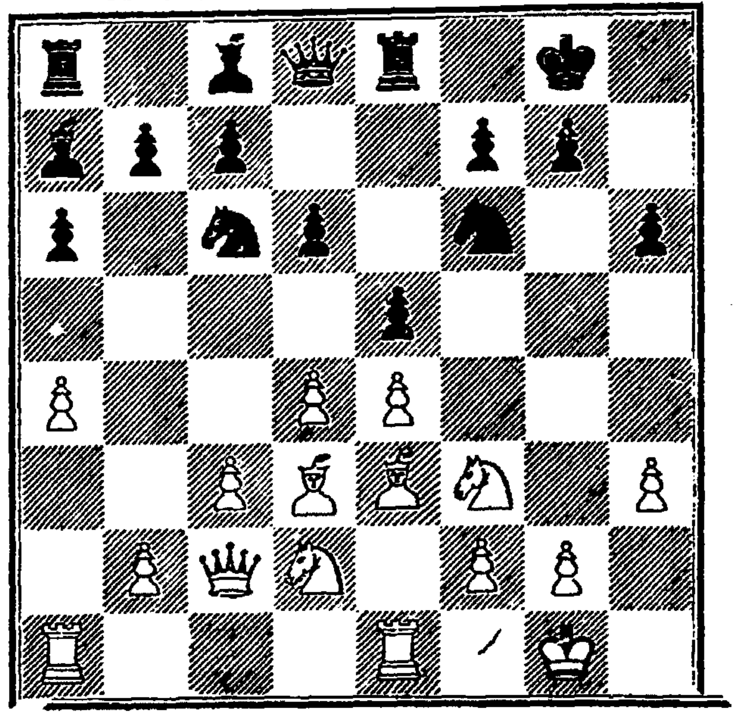

Tot hier stond Wit beter dan Zwart. Nu echter dwingt deze hem zijn sterke opstelling van pionnen in het midden prijs te geven.

14. .... e5×d4

Als Wit met den pion terugneemt volgt er Pb4 en Pd3: en dan bezit Zwart door twee raadsheeren en den druk op e4 meer dan voldoende tegenwicht tegen de witte middenpionnen.

15. Pf3×d4 Pc6—e5
16. Rd3—f1 d6—d5

Zwart nam door zijn laatste zetten de leiding. Speelt Wit 17. f4 dan volgt er Pg6 en krijgt Zwart overwicht in het midden.

17. Ta1—d1 c7—c5
18. Pd4—b3 ....

18. Pf3 zou Pf3:†, 19. gf3: met verzwakking van de witte koningsstelling tengevolge hebben gehad.

18. .... Dd8—c7
19. Re3—f4 ....

Door 19. f4 Pg6, 20. e5 Ph5 zou Wit een pion hebben verloren. Ook 19. f4 Pg6, 20. f5 Ph4, 21. ed5: Rf5: enz. was ongunstig voor Wit.

19. .... Pe5—f3†
20. Pd2×f3 Dc7×f4

Er dreigt nu nemen van e4 of h3.

21. e4×d5 ....

Beter zou zijn geweest 21. e5 Rf5, 22. Dd2 Dd2:, 23. Td2: Pe4, 24. T2d1.

21. .... Rc8—f5

Nu is dit sterker dan 21. ...... Rh3:, 22. gh3: Df3:, 23. Rg2.

22. Rf1—d3 ....

Beter was Dd2.

22. .... Rf5×h3
23. g2×h3 ....

Ook dit is niet het beste. Zie 23. Dd2 Dd2:, 24. Pbd2: Rd7, 25. c4 Ra4:, 26. b3 Rd7, 27. Pe5. Of 23. ...... Da4:, 24. Pe5: Re5:, 25. gh3:. In beide varianten is Wit nog lang niet verloren.

23. .... Df4×f3
24. Te1×e8† ....

Op deze wijze komt Zwart in het bezit van de e-baan. Na 24. Rf1 verliest Wit echter door Te1:†, 25. Te1: enz. den pion d5.

24. .... Ta8×e8
25. Rd3—f1 Te8—e5
26. c3—c4 Te5—g5†
27. Kg1—h2 Pf6—g4†
28. h3×g4 Tg5×g4

Wit gaf het op. Tarrasch speelde deze partij niet sterk.

⁂

Probleem van G. J. Slater.

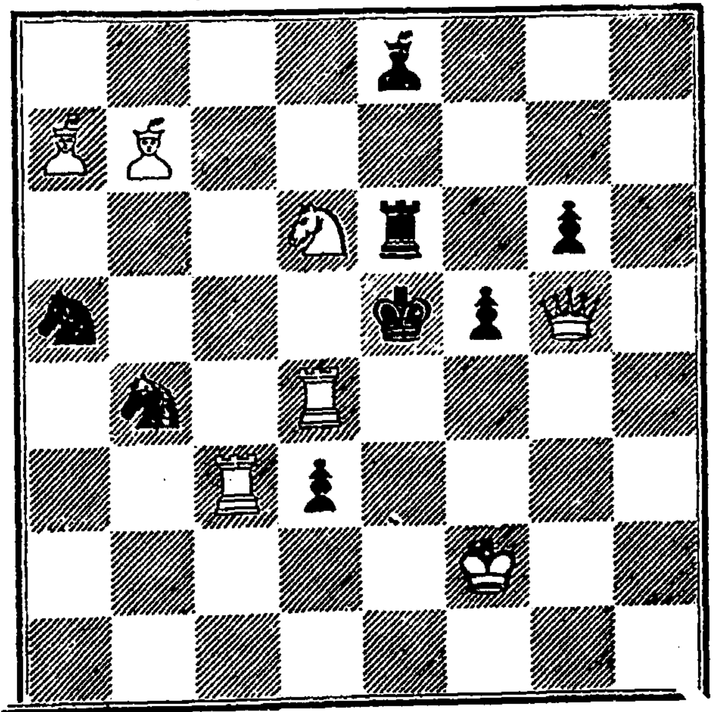

Wit begint en geeft mat in twee zetten.

Probleem van S. Loyd.

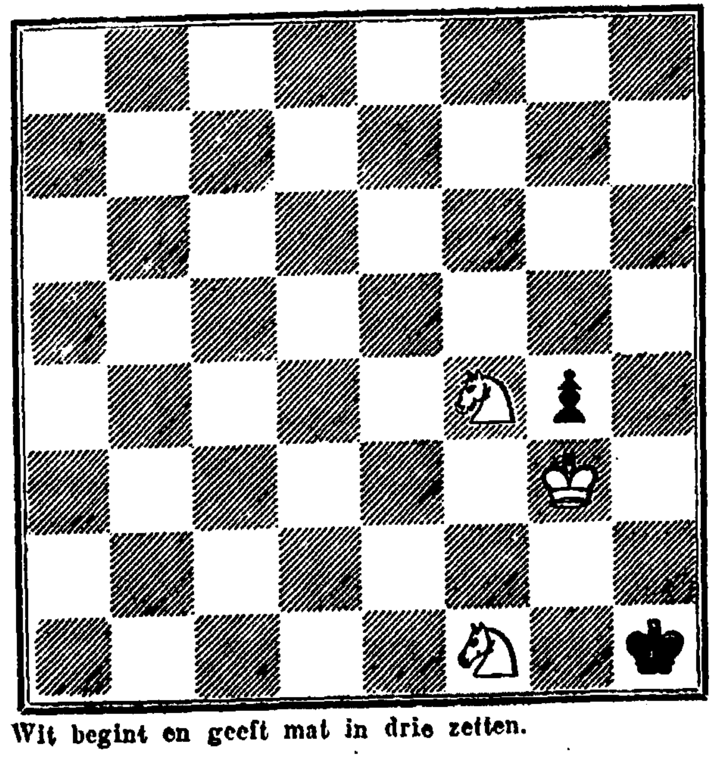

Wit begint en geeft mat in drie zetten.

In het ook in deze rubriek opgenomen probleem van H. Vetter, dat den tweeden prijs verwierf in den wedstrijd van het Leipzigsche Dagblad, is een nevenoplossing met 1. Pc3 gevonden.

Oplossingen: Tweezet: 1. Tb3. Driezet: 1. Pb3 gb3:, 2. Ke2.

Dammen.

M. Haye—I. Milikowski.

Partij uit den kampioenswedstrijd van Nederland 1924 tusschen Haye met Wit en I. Milikowski met Zwart.

Wit: Zwart:

1. 33—29

Wit wil door onregelmatig spel zijn tegenstander van de wijs brengen.

1. 17—22

Eén van de beste antwoorden.

2. 39—33 20—25

Zwart neemt een afwachtende houding aan; in dit soort partijen de juiste.

3. 44—39 14—20

Wit kan nu noch ruit 24, noch ruit 23 bezetten, waartoe de opzet der partij eigenlijk leidde: Zwart heeft wèl de beschikking over deze velden.

4. 50—44 10—14
5. 32—27 19—24

Alhoewel het nemen van de hekstelling zoo vroeg in de partij wordt ontraden, schijnt Zwart dit aan den lijve te willen ondervinden.

6. 37—32 14—19
7. 31—26

Het beste, om straks te trachten voordeel uit de hekstelling te halen.

7. 22 : 31
8. 26 : 37 18—22

Wel een van de beste voortzettingen.

9. 36—31 5—10

Wacht Wit's spel af en brengt tevens schijf 5 in de slaglinie.

10. 41—36 10—14
11. 46—41

Ook Wit speelt zijn tempo's uit.

11. 12—18

Beter was 12—17.

12. 31—26 7—12
13. 37—31 1— 7
14. 41—37

Wit wil veld 27 niet bezetten om Zwart 16—21, 18—23 en 12 : 21 te verhinderen. Sterker was echter 32—28. Nu mag Zwart niet 12—17 spelen door 35—30 (24 : 35) 28—23 (19 : 28), 29—24 (20 : 29) en 34 : 1 van Wit.

14. 11—17

Belet 32—28 door 18—23 (29 : 27), 17—21 (26 : 17) en 12 : 41 van Zwart en belet 32—27 door 17—21 (26 : 28), 18—23 (29 : 18) en 12 : 41 van Zwart.

15. 47—41

De eenigste zet.

15. 4—10

Na 7—11 zou Wit de velden 27 en 28 hebben kunnen bezetten.

16. 32—28

Sterker dan 32—27, daar door de gekozen voortzetting Zwart belet wordt 19—23 te spelen.

16. 17—21

Sterker dan 18—23, 17—21 en 12 : 23.

17. 26 : 17

Wit beslist de hekstelling.

17. 22 : 11
18. 37—32 18—22

Afbreken van den middenstand is wel de beste tactiek.

19. 28 : 17 11 : 22
20. 41—37 24—30

Zwak. Sterker is 12—18. Er was geen reden voor Zwart om den stand te verbreken.

21. 35 : 24 19 : 30
22. 31—26

Sterker lijkt ons 29—23, waarmee een sterke aanval op het midden kan worden ingeleid.

22. 30—35
23. 37—31

Nog is 29—23 sterker.

23. 14—19

Zeer juist. Belet 29—23 en houdt tevens den witten stand aan den rechtervleugel vast.

24. 32—27 10—14

Op 13—18 volgt 33—28 (22 : 24), 27—21 (16 : 27) en 31 : 4 van Wit of 29—23 (19 : 28), 38—32 (28 : 37), 27—21 (16 : 27), 33—28 (22 : 33) en 31 : 4.

25. 27 : 18 13 : 22
26. 38—32 8—13
27. 43—38 3—8
28. 49—43 12—18

Sterker dan 19—24.

Zwart 13—18 gaat natuurlijk niet door 33—28, 26—21 en 31 : 4 van Wit of 29—23, 38—32, 31—27 en 33 : 4 van Wit

29. 42—37 19—23

Om Wit 29—23 te verhinderen.

30. 48—42

Sterker is 29—24 en 33 : 24 met dreiging 24—20, 34—30 en 39 : 10.

Na 33 : 24 van Wit kan Zwart niet 14—20 spelen door:

Wit 31—27! 39 : 19 34 : 14 en wint

Zwart 14—20 22 : 33 20 : 29 13 : 24

Zwart's eenigste zet is dus na 33 : 24 van Wit, 14—19, waarna Wit 34—30 en 39 : 30

30. 14—19
31. 31—27

Sterker is 32—27

Wit 32—27 37—32 32—28 36 : 28 28 : 17 38—32 enz.

Zwart 7—11 2— 7 23 : 21 18—22 11 : 22

31. 22 : 31
32. 36 : 27 7—11

Stand na den 32sten zet van Zwart.

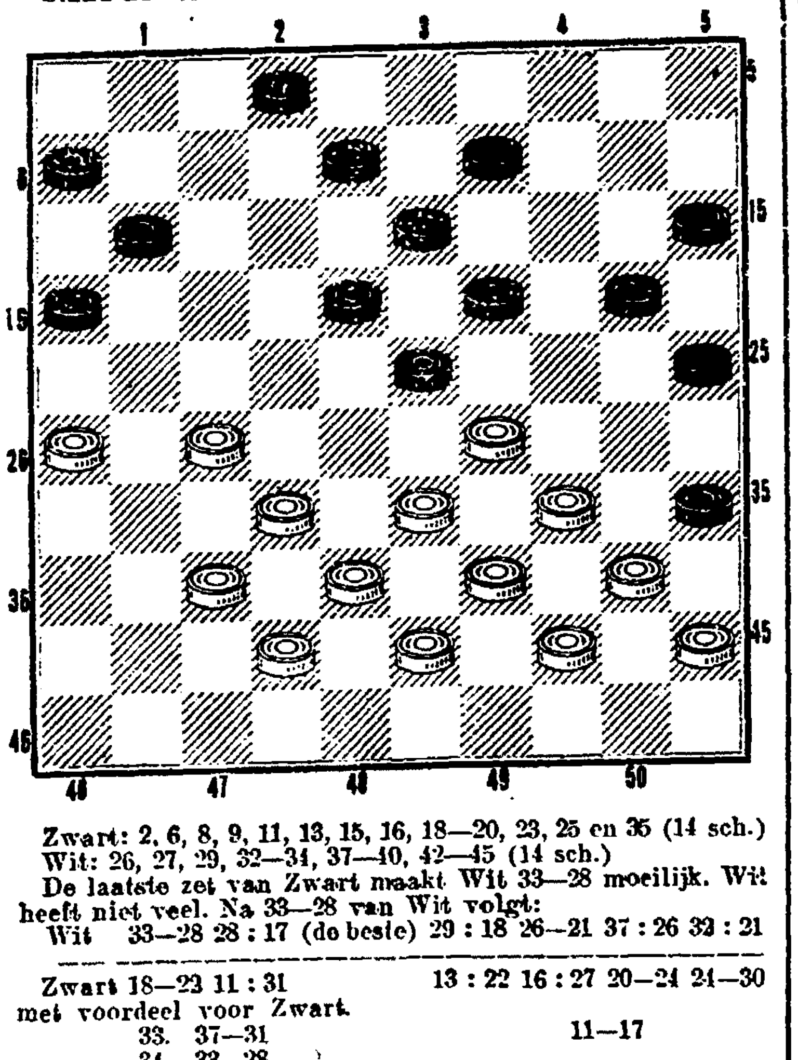

Zwart: 2, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 18—20, 23, 25 en 35 (14 sch.)

Wit: 26, 27, 29, 32—34, 37—40, 42—45 (14 sch.)

De laatste zet van Zwart maakt Wit 33—28 moeilijk. Wit heeft niet veel. Na 33—28 van Wit volgt:

Wit 33—28 28 : 17 (de beste) 29 : 18 26—21 37 : 26 32 : 21

Zwart 18—23 11 : 31 13 : 22 16 : 27 20—24 24—30

met voordeel voor Zwart.

33. 37—31 11—17
34. 33—28

Na 42—37 zou 17—22 van Zwart volgen.

34. 2—7
35. 39—33 7—11

Voor de dreiging met 17—21.

36. 44—39

De beste.

36. 35 : 44
37. 39 : 50 20—24

Zwart behandelt dit spelgedeelte zeer sterk.

38. 29 : 20 15 : 24
39. 43—39 24—30
40. 50—44 9—14

Maakt gebruik van het tekort aan tempo's van Wit.

41. 44—40 14—20

Beter dan 30—35.

42. 40—35

Sterker is 42—37, zie volgende variant.

Wit 42—37 28 : 17 33—29 40—35

Zwart 17—22 (de beste) 11 : 22 19—24 (a)

26 : 28 28 : 19 38—33 32 : 3

(a) 16—21 19—24 24 : 35 30 : 28 13 : 24

42. 20—24
43. 45—40 24—29

Op 17—22 zou volgen:

Wit 28 : 17 26—21 42—37 21—17 26—21 enz.

Zwart 17—22 11 : 22 8—12 6—11 12 : 21

44. 35 : 24 (Gedw.) 29 : 20
45. 42—37

Nog de beste.

45. 17—22!

De zet.

46. 28 : 17 11 : 22
47. 33—29

Heeft niet veel beters.

47. 19—24

Zwart geeft Wit geen rust.

48. 39—33 (Gedw.)
48. 13—19!

24—30 gaat niet door:

Wit 40—35 26—21 32 : 3

Zwart 24—30? 30 : 28 23 : 34

49. 40—35 8—13
50. 34—30

De beste.

50. 25 : 34
51. 29 : 40 20—25
52. 26—21 25—30

Sterker dan 24—30.

53. 21—17

Het offer is nog het eenige redmiddel.

53. 22 : 11
54. 33—28 11—17
55. 31—26

27—21 en 37—31 geeft verlies voor Wit.

55. 16—21

Eigenaardig, dat schijfofferen hier over en weer over het voordeel der partij beslist.

Op 6—11 zou gevolgd zijn:

Wit 37—31 38—33 32 : 43 27—22 43—39 31—27 26:6

Zwart 6—11 23—29 29 : 38 18—23 23 : 32 17 : 28 32 : 21

56. 27 : 16 18—22
57. 26—21

Na 38—33 volgt:

Wit 38—33 26—21 21 : 12 12—7

Zwart 23—29 29 : 27 22 : 33 33—28 en Zwart wint op den duur.

57. 22 : 31
58. 21 : 12 23—29
59. 12—7 30—34
60. 7—1 34 : 45
61. 1 : 34 45—50
62. 34—48 31—36

Na enkele zetten gaf Wit op.

Roeien.

Men meldt ons, dat het Nederlandsche voorstel op het congres te Praag strekt tot intrekking van het principieele besluit om in de vier- en achtriemsploegen gedeeltelijk vreemden toe te laten.

Gedelegeerden van Nederland zijn de heeren jhr. mr. van Doorn, dr. van Iterson en Coblijn.

Boksen.

Het zal er nu toch van komen en zij zullen elkaar moeten „adieu zeggen", de beide groote kinderen: Siki en het Amerikaansch publiek. Zij hielden van elkaar. De Yankee's omdat Siki mal deed en een neger was, Siki omdat zij om hem lachten. Zoo schoten zij best op. Siki verdiende geld, veel geld. Men spreekt van meer dan 100,000 dollar. Maar in de breede zwarte borst van Siki is geen plaats voor geldzucht. Er is niets van over. Ook daarom lachen de Amerikanen. Maar toen die relletjes: gevechten, messteken, ontvluchtingen, het werd te erg. En zij gaan uit elkaar, Siki en de Amerikanen. Maar wie zal nu in smoking en witten hoed gekleed 's middags door de Fifth Avenue kuieren?

Marine en Leger.

De reserve-kapiteins en ritmeesters, die bij de IIe divisie te Arnhem een cursus voor den hoofdofficiersrang volgen, worden 26 dezer weer in het genot van onbepaald verlof gesteld.

Luitenant ter zee 1ste kl. J. A. Kruijs, dienende als oudste officier aan boord van Hr. Ms. instructieschip van Speyk, is overgeplaatst als eerste-officier bij de onderzeedienstkazerne te Willemsoord.

Eerste-luitenant S. G. Manger Cats, van het 4de half-regiment huzaren, keert 1 October van zijn detacheering bij de rijschool te Amersfoort naar zijn garnizoen Deventer terug.

Tweede-luitenant J. Gerritsen, van het 9de regiment infanterie, die bij het IIIe bataljon van het regiment genietroepen te Utrecht is gedetacheerd, keert 29 dezer naar zijn garnizoen Assen terug.

Tweede-luitenant der cavalerie W. Slob, onlangs nieuwbenoemd, is bestemd voor indeeling bij het 4de half-regiment huzaren te Deventer.

De reserve-luitenants, die een mitrailleurscursus in de legerplaats bij Harskamp gevolgd hebben, zijn vandaag weer in het genot van groot verlof gesteld.

Officier-vlieger 3de kl. W. A. van Mourik, van het vliegkamp de Kooy te Helder, is overgeplaatst naar het vliegkamp de Mok op Texel.

In verband met het dezer dagen gehouden rangschikkingsonderzoek komen voor plaatsing als cadet bij de Kon. Militaire Academie in aanmerking:

a. voor de artillerie hier te lande G. R. Timmer, L. H. Lefèvre de Montigny, A. J. F. M. Egter, W. de Bruyne, F. Toer;

b. voor de genie hier te lande: W. F. K. Engelbrecht, G. Terluin, E. E. Holle en P. de Kock.

Marktberichten.

BOTER, KAAS en EIEREN.

ZUTFEN, 21 Aug. Eerste Coöp. Boterverkoopvereen. Botermijn. Hoogste prijs f 2.50, middenprijs f 2.45, laagste prijs f 2.35.

GROENTEN, FRUIT en AARDAPPELEN.

AMSTERDAM, 22 Augustus. Aardappelmarkt. Prijzen onveranderd. Aanvoer 4 ladingen of 1250 H.L.

ALKMAAR, 21 Augustus. Exportveiling. De prijzen waren: appelen f 5—48, augurken f 5—34, tomaten f 10—22, snijboonen ff 8—23.80, enkele spersieboonen f 11.20—21.80, dubbele sperCieboonen ff 5.80—16.50, roode kool f f4.50—3.40, gele kool f 1.80—2.70, uien f 7.10—9 per 100 kg.; Bloemkool I f 30—49, dito II f 18—25, komkommers f 2—6.70 per 100 stuks; wortelen ff 5.20—11.60 per 100 bos.

BUNNIK, 21 Augustus. Fruitveiling. De prijzen waren: yellow transparant 66 c., N.-H. suikerperen 30—46 c., clapps favorite 48—60 c., dirkjespeer 18—22 c., heerepeer 15—18 c., handperen 20—30 c., the queen 14—20 c., mankscodling 20 c., coxpomona 20—22 c., princesmarie 15—17 c., framboosappels 18—25 c., keswick 10—14 c., gravesteiners 14—20 c., coul désert 15—18 c., langzoet 11—13 c., zoete bloemee 11—15 c., evazoet 11—12½ c. per kg.

ELST. (Bet.) 21 Augustus Fruitveiling V.V.O.B. Div. zoete appels 17—18, The Queen 27—45, Transparant de Croncel 17—32, zure streepjes 20—25, zigeunerinnen 45—72, Belle de Louvain 41—56, dubbele witte pruimen 76—83,, Reine Claude 46—57, varkenspruimen 16—17, wijnpruimen 47—68, Catrienepruimen 36—41, Ponds Seadling 52—58, Pruimedant en 42—45, Gravensteiners 28—29, Fransche suikerperen 32—35, Dr. Jules Guyot 36—45, Beurre Blanc 41—45, Calebasse de Tirremont 37—38, beurre d'Amanlis 65—75, Clapps favorite 57—73 ct. per k.g.; meloenen 1ste soort 76—89 ct. per stuk.

— Groentenveiling V.V.O.B. Snijboonen 15—25, slaboonen 8—9½, princesseboonen 19—28, pronkboonen 9—9½ ct. per k.g.

— Komkommerveiling V.V.O.B. Tomaten 1ste soort 18—22 ct. per k.g.

— Fruitveiling E.K.V. Dubbele witte pruimen 71—80, wijnpruimen 46—51, reine Victoria 31—49, Belle de Louvian 44—51, witte pruimen 63, abrikoospruimen 41, reine Claude 49, zoete kwetsen 36—40, blauwe pruimen 15—23, kroosjespruimen 34, Clapps Favorite 1ste soort 65, sijsjesperen 1ste soort 37—45, handperen 39—42, beurré de Merode 32, maagdeperen 32, Gev. maagdeperen 10, Durando 15, Codlin Hiswich 18, zure honderdmark 8½, Fransche paradijs 11—12, Transparant de Croncel 18—21, gev. zure appelen 1½—3, handappelen 16, gev. sterappelen 7, stoofperen 17 ct. per k.g.

— Komkommerveiling E.K.V. Totameten 1ste soort 15 ct. per k.g.

— Groentenveiling E.K.V. Princesseboonen 23, polboonen 18, pronkboonen 6½—7½, augurken 17 ct. per k.g.; roode kool 17 ct. per stuk.

ENKHUIZEN, 21 Augustus. Blauwe aardappelen f 2.85—3, blanke f 3—3.10, borgers f 2.10 per baal. Peren: Bourré d'Amalice f 11,60—18, Beurré de Mérode f 18—19, trosperen f 8.50, Clapp's f 26. Appels: Keswick f 8.20—10.40, cox pomona f 10.30 per 100 pond.

MIDDELBURG, 21 Augustus. Op de veiling werden de volgende prijzen besteed: blauwe aardappelen 4—5 c., witte aardappelen 3—4 c., poters 1 c., stoksnijboonen 1e srt. 20—25 c., idem 2e srt. 9—10 c., stamsnijboonen 6—7 c., stokprinses 15—20 c., stamprinses 10 c., spinazie 15—20 c., postelein 10—18 c., kattebollen 1e srt. 12 c., 2e srt. 11 c., Jac Lebel 4 c., scharlaken 20 c., zure St. Jan 6 c., Keswick 1e srt. 16 c., idem 2e srt. 4 c., Klaasjesappels 1e srt. 9 c., idem 2e srt. 6 c., zoete St. Jan 22 c., Clap favorite 1e srt. 46—50 c., idem 2e srt. 27 c., Oldenburg 4 c., suikerij 28 c., Demenisca 1e srt. 18 c., tomaten 1e srt. 23 c., tomaten 2e srt. 11 c., blauwe druiven 115—145 c., The Queen 1e srt. 25 c., idem 2e srt. 11 c., Victoriapruimen 71 c., alles per kg.; meloenen 48—68 c. per stuk: bloemkool 15—25 c., roode kool 4—6 c., savoyekool 4—8 c., sla 1—2 c., andijvie 1—2 c., komkommers 1e srt. 2 c., idem 2e srt. 1 c., alles per stuk; selderij 2 c., pieterselie 1—2 c., ramenas 1 c., ajuin 3—7 c., karoten 3—4 c., peen 5—6 c., rapen 2—3 c., alles per bos.

NAALDWIJK, 21 Augustus. Veilingen der Vereeniging Westland. Aardbezien f 1.26—3.90 per kilo; rabarber f 2—6 per 100 bos, postelein 3—8½c. per kilo, sla f 1—2.80 per 100, dubbele boonen f 0.90—1.80 per 15 kilo, stoofperen 10—43 c., stoofappelen 10—33 c. per kilo; tafelperen 5—43 c., tafelappelen 8—32 c. per stuk, komkommers1 e srt. f 3.40—5.50 per 100, perziken 1e srt. 12—28 c. meloenen 1e srt. f 0.40—1, pruimen 2—10 c. per stuk, bloemkool 1e srt. 16—43 c., roode kool f 2—8, savoye kool f 3—7 per 100, kasdruiven 1e srt. f 0.78—1.40, witte druiven f 0.44—2.60, tomaten 6—20 c., per kilo, snijboonen f 2.70—3.80 per 1000, princesseboonen f 1.80—2 per 15 kg., andijvie f 0.60—1.60 per 100.

NIJMEGEN, 21 Aug. Nijmeegsche Veiling. Wijnpruimen 55—70, dubb. wijnpruimen 1e srt. 61—86, 2e srt. 50—60, enk. dito 51—65, Reine Claude 1e srt. 55—68, 2e srt. 38—50, Belle de Louvain 45—60, Reine Victoria 1e srt. 38—60, 2e srt. 28—35, blauwe pruimen 12—34, druiven 62—86, tomaten 1e srt. 13—19, 2e srt. 8—12, Clapps favorite 53—65, Tougres 28—37, Dr. Jules Guyot 40, dikstelen 19—25, stoofperen 13—21, Dirkjesperen 18—26, Seigneur d'Esperen 28—35, framboosappelen 26—40, Transp. Cronsels 18—30, Codlin Keswick 16—29, Early Victoria 17—35, The Queen 21—40, Bloemé 8—17, zoete appels 8—20, zure dito 7—21, gevallen dito 1—7, snijboonen 1e srt. 16—25, 2e srt. 7—14, prinsessebontjes 24—33, sprecieboonen 10—22, pronkboonen 9—10 c. per kg.; perziken 4—20, meloenen 43—76, komkommers 1—5, roode kool 4—8 c. per stuk; augurken 12—30, kropsla f 1.80—3.30, andijvie f 0.30—1.20 per 100 stuks.

POELDIJK, 21 Augustus. Exportveiling. De prijzen waren: bloemkool I f 20—40, dito II f 8—18, komkommers f 0.50—3 per 100; druiven f 0.80—1.32, alicante f f1.18—1.34, tomaten A 14—20 c., dito B 12—15 c., dito C 10—17 c., dito CC 6—11 c. per kg.; dubb. boonen 40—95 c. per 8 kg.; uien f 1.15—1.30 per 25 kg.

PURMEREND, 21 Augustus. Afslagvereeniging Beemster, Purmerend en Omstreken. Aardappelen f 1.23—1.53 per zak van 25 kg., slaboonen f 1.15—2.10, snijboonen f 1.45—4.95, tuinboonen 96 c. per 15 kg., perziken f 8.10—11.70 per 100, pruimen 45—76 c. per kg., komkommers f 3—5.80 per 100 tomaten 18—20 c. per kg., bloemkool f 16.10—30.80, roode kool f 2.70—5 per 100, postelein 12—14 c. per kg., andijvie f 2.70—3.60, selderij f 2.80, rabarber f 7.10p er 100 bos, uien f 1.45 per 25 kg. Appels: Keswick 10—17 c., tulpappel, roode 27—44 c., Clapp's Favorite 34—61 c., Seigneur d'Esperen 43—54 c., suikerperen 30—37 c. per kg.

WESTLAND, 21 Augustus. Exportveiling. Bloemkool f 11—36, Black Alicante f 1.01—1.30, Gros Colman f 1.10—1.80, druiven blauwe f 0.82—1.10, dubb. boonen 6½—12 c. per kg. komkommers f 1—5.50 per 100, tomaten A 15—21 c., dito B 12—16 c., dito C 11—15 c., dito CC 5—11 c. per kg.

WIJK BIJ DUURSTEDE, 21 Augustus. Fruitveiling. De prijzen waren: N.-H. suikerpeer 1e soort 20—25 c., dito 2e soort 8—10 c., heereperen 1e soort 20—26 c., dito 2e soort 10—16 c., clapps favorite 50—70 c., sijsjes 35—42 c., keswick 1e soort 16—20 c., dito 2e soort 8—12 c., keulsche paradijs 1e soort 12—16 c., dito 2e soort 3—8 c., kandijzoet 8—12 c., eva appel 12—16 c., honigzoet 12—17 c., zure kruiling 15—18 c., zoete dito 16—18 c., zoete bloemee 16—18 c., keizer alexander 14—26 c., reine victoria 60—70 c., bele lavain 48—56 c. per kg.

ZWIJNDRECHT, 21 Augustus. Groenten- en fruitveiling Zwijndrecht en Omstreken. Aardappelen (blauwp.) per 100 K.G. f 4.70—6. Andijvie 1 f 1.40—2.10, dito 2 f 0.20—1.20 per 100 stuks. Appelen 1 f 19—36, dito 2 f 4—17. Augurken 1 f 23—38 dito 2 f 18—27, dito 3 f 8—18, dito 4 f 2—10, alles per 100 K.G. Bloemkool 1 f 16—23, dito 2 f 3.80—8 per 100 stuks. Druiven per 100 pond f 34—37. Gele sav. kool f 4—6.50. Groene sav. kool f 3—5. Kipeieren f 8.70—9.10, alles per 100 stuks. Knollen (witte) per 100 bos f 0.90—2.70. Witte komkommers 1 f 2.70—4.40, dito 2 f 0.40—1.30, Groene komkommers 1 f 3—5.30, dito 2 f 1.10—1.90, dito 3 f 0.10—0.40, alles per 100 stuks. Kropsla 1 f 0.50—1.60, dito 2 f 0.10—0.40, alles per 100 krop. Kroten per 100 bos f 2.20—3.10. Meloenen 1 f 43—58, dito 2 f 16—38 alles per 100 stuks. Peren 1 f 30—68, dito 2 f 10—27, alles per 100 K.G. Pieterselie per 100 bos f 0.10—0.50, Postelein per 100 K.G. f 6—7. Prei per 100 bos f 4—5.80. Pronkboonen f 3.70—4.80. Pruimen (Victoria) f 78, alles per 100 K.G. Radijs (witpunt) f 1.70—2.50 Rammenas f 2—3, alles per 100 bos. Roode kool per 100 stuks f 4—6. Selderij per dozijn f 0.80—0.25. Spinazie (blad) f 13—15. Staaksuikerb. (m. draad) f 9—15, dito (z. draad) f 8—17. Staaksnijboonen f 13—20. Stamsuikerboonen f 7—9. Stamsnijboonen f 6—12. Steksnijboonen f 1—4. Staakboonen (Enkhuizers) f 11—18. Tomaten A f 17.50—19.40, dito B f 15.30—18, dito C f 12.20—17, dito CC f 6—9. Uien f 4—5.80, alles per 100 K.G. Witte kool per 100 stuks f 3—4.40. Wortelen per 100 bos f 6—9.50. Zuring per 100 K.G. f 3—8. Duitsche boonen per 100 K.G. f 16.80—18.

Waterstanden enz., op 22 Augustus.

(3 dagen na N. M.)

Rivieren.	Waarnemingspunten.	Waterhoogte in Meter.	Tijdst. v. waarn. 2)	Sed. 21 Aug. hooger in cM.	lager
Boven-Rijn	Keulen	37.56 1)	8.— v	—	2
	Lobith	10.15	9.— „	—	4
Waal	Nijmegen	7.91	9.— „	—	4
	St.Andries h.w.	3.—	9.— „	—	1
	„ l.w.	—	— „	—	—
Boven-Merwede.	Gorinchem h.w.	—	— „	—	—
	„ l.w.	—	— „	—	—
Oude Maas.	Dordrecht h.w.	1.18	7.55 „	—	4
	„ l.w.	—0.72	3.25 „	—	10
Neder-Rijn en Lek	Arnhem	8.05	9.— „	—	4
	Vreeswijk h.w.	1.40g.	9.40 „	—	2
	„ l.w.	0.58	6.20 „	—	6
	Schoonhov. h.w.	1.12	8.40 „	—	2
	„ l.w.	—0.42	4.20 „	—	8
	Krimpen... h.w.	1.03	7.40 „	—	4
	„ l.w.	—0.72	3.— „	—	10
N. Waterw.	H. v. Holl. h.w.	0.97	4.30 „	—	2
	„ l.w.	—0.88	9.40 n	—	6
IJssel	Westervoort	8.58	9.— v	—	3
	Deventer	2.47	9.— „	—	3
	Kampen	—0.06	9.— „	—	13
Maas	Maastricht sluis	41.19	9.— „	—	9
	Venlo	9.05	9.— „	8	—
	Grave	4.88	9.— „	6	—
	St.Andries h.w.	1.07	9.— „	—	1
	„ l.w.				
	Hedel h.w.	—	— „	—	—
	„ l.w.	—	— „	—	—
	Heusden... h.w.	—	— „	—	—
	„ l.w.	—	— „	—	—
	M.d.Donge h.w.	1.07	8.35 „	—	5
	„ l.w.	—0.65	3.50 „	—	10
Holl. Diep	Moerdijk... h.w.	1.32	7.15 „	—	6
	„ l.w.	—1.04	2.20 „	—	13
Haringvliet	Hellevoetsl. h.w	1.03	6.05 „	—	4
	„ l.w.	—1.03	1.— „	—	9
Zijpe	Bruinisse.. h.w.	1.60	5.30 „	—	2
	„ l.w.	—1.90	11.— n	—	—

1) 1.61 M. boven nul der schaal. 2) Zomertijd.

n achter het uur van waarneming beteekent namiddag van 1 Augustus.

g Beteekent gegist.

Schouwburgen en Concerten.

Draadlooze telefonie.

[Stations en golflengten: *Aberdeen 495 M., Berlijn gelijktijdig 430 M. en 505 M., *Birmingham 479 M., *Bournemouth 386 M., Brussel 265 M., *Cardiff 353 M., *Daventry 1600 M., Ecole Supérieure des P.T.T. 450 M., Eiffel 2650 M., *Glasgow 422 M., Hilversum 1050 M., *Londen 365 M., *Manchester 378 M., Münster 410 M., *Newcastle 403 M., Radio Paris 1750 M.]

* B.B.C.-stations.

ZONDAG 23 AUGUSTUS.

(De uren zijn aangegeven in Ned. zomertijd.)

Concerten, Voordrachten en Mededeelingen. 9.20 v.m. Münster en Berlijn: Plechtige ochtenddienst. 1.05 R.-Paris: Concert en nieuws. 2.20 Münster: Concert, o. m. Fackeltanz no. 1 (Meyerbeer). 3.00 Hilversum: Concert van het Kurhaus. Zie agenda 's-Gravenhage in het Zaterdagochtendblad. 3.50 Daventry, Londen en andere stations: Werken van oude meesters. Concert, zang en vioolsoli, o. m. Ouverture Husitska (Dvorak), Ballade L'Africaine (Meyerbeer), Concert voor viool en orkest in g (Max Bruch), liederen van Schumann, Ballet des Sylphes, Minuet des Follets (Berlioz), 3e Symphonie (Brahms). Bournemouth: Concert, zang en piano-soli. Birmingham: Kamermuziek. Manchester en Glasgow: Concert. 4.20 Berlijn: Voordr. 5.20 Berlijn: Concert, o. m. Ouverture Manfred. 6.35 Eiffel: Concert, zang en cello-soli, o. m. fragm. uit Paljas. 7.20 Berlijn: „Humoristisches Funk-Allerlei". 8.05 Berlijn: Voordr.: „Eine Elefantenjagd am Blauen Nil". 8.15 Hilversum: Concert van het Kurhaus. Zie agenda 's-Gravenhage in het Zaterdagochtendblad. 8.20 Münster: Volksliederen. 8.35 Alle B.B.C.-stations: Gewijde muziek en godsdienstoef. R.-Paris: Nieuws en Esperanto. 8.50 Brussel: Concert en zang, o. m. Ouverture Phèdre. P.T.T.: Voordr.: „Le port de Paris"; daarna concert en zang. Berlijn: Concert, o. m. Rondo in A-Moll (Mozart). P.T.T.: Voordr. en concert. 9.05 R.-Paris: Dansmuziek. 9.20 Daventry, Londen en andere stations: Concert, zang en pianosoli, o. m. Ouverture Coriolanus, Italiaansch Concert (Bach), Minnelied (Brahms), Menuet uit Samson. Bournemouth: Concert, zang en harpsoli, o. m. liederen van Schubert, Schumann en Grieg. Newcastle: Concert, zang en piano-soli, o. m. Sonate voor piano op. 109 (Beethoven). Münster: Concert, o. m. Festouverture (Volkmann), fantasie Faust. 10.20 Alle B.B.C.-stations: Tijdsein (Greenwich). Nieuws. Brussel: Nieuws. 10.35 Daventry, Londen en andere stations: Concert en pianosoli, o. m. Arabesque en Passe-Pied (Debussy), Prelude (Rachmaninof). Bournemouth: Concert, o. m. Andante Cantabile (Tchaikovski).

Mededeelingen en Aanbevelingen

(buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Vrachtauto's - Autobussen
Tractoren - Aanhangwagens
De meest economische in gebruik dus .... de goedkoopste.
Imp. J. E. SNITSLER & Co., Haag
Tel. 71265. A 10

ADVERTENTIËN.

De Assurantie-Maatschappij

„De Nederlandsche Lloyd"

sluit verzekeringen op

Roerende Goederen, Effecten en Geldswaarden

TEGEN

DIEFSTAL MET INBRAAK.

Nadere Inlichtingen bij

M. VAN MARLE, Wijnhaven 53

te Rotterdam 4323/16

ROTTERDAMSCHE MONTESSORISCHOOL,

BEUKELSDIJK 37.

Er bestaat nog gelegenheid tot AANGIFTE VAN LEERLINGEN voor bovengenoemde school. Voorbereidend en lager onderwijs.

Met September a.s. vangt het derde leerjaar lager onderwijs aan.

Aangifte schriftelijk bij den Secretaris, Beukelsdijk 50b of aan de school gedurende 1e helft September van 3½—4½, behalve Woensdag en Zaterdag. 37730.17

INTERNAAT

voor meisjes van 8-18 jaar

„HILL HOUSE" Hilversum.

Algemeen ontwikkelend onderwijs in kleine klassen. Kostmeisjes kunnen ook H.B.S., Lyceum, Gymn. Kweekschool enz. bezoeken.

Directrice Mej. S. C. Gerritsen

37792.13

Studieboeken

in gebruik aan H. B. S., Gymnasium, e.a. inrichtingen van onderwijs :- leveren wij met -:

10%-50% KORTING

De boeken mogen eerst door H.H. Leeraars gekeurd worden voordat wij disponeeren; franco zichtzending door geheel Nederland. Alles laatste drukken.

H. BERKELOUW, Boekhandel & Antiquariaat

ROTTERDAM. Tel. 7630.

35151/20

TE KOOP

Luxe vaartuigen. Een nieuw ijzeren Lemmer Jacht 11.50 M., een ijzeren Jachtje 8.75 M., beide met inventaris. Een mahoniehouten Raceboot 11.50 M., m. 28 P.K. motor. Firma GEBR. DE BOER, Scheepsbouw, Lemmer. 19111/9

IJZEREN TRANSPORTVATEN

voor alle doeleinden en in elke gewenschte uitvoering leveren op korten termijn

Mannesmannröhrenwerke, Düsseldorf

vertegenwoordigd door:

N.V. Technisch Bureau van G. L. Dahlmann, Rotterdam

51403/30

Français-examen

M. O.-B.

(ROTTERDAM.)

Les Cours de M.M. J. BUFFIN et L. DELIBES reprendront à Rotterdam le samedi 26 septembre. Pour tous renseignements écrire à J. BUFFIN, Jan v. Goyenkade 24, Leiden. 37624.11

Verschenen:

NIEUWE SPAANSCHE SPRAAKKUNST

Volledige Handleiding ten dienste van Middelbaar en Hooger Handelsonderwijs

door

J. B. Kerpestein

Docent aan de Ned. Handels - Hoogeschool en aan de Technische Hoogeschool

Tweede, herziene druk.

PRIJS ...... f 6.50.

NIJGH & v. DITMAR's Uitg. Mij. Rotterdam.

PUBLIEKE VEILING

op Dinsdag 25 Augustus 1925

des namiddags ten 2.30 uur binnen de Beurs te Rotterdam van: 37798/50

420 Balen Diverse Lompen

als groote witte lappen, wit gehaakt en franje, oud blauw katoen enz. enz. alles gelost ex s.s. "VOLENDAM", en m/m. door bluschwater beschadigd terwijl daarvan 35 balen mede eenigszins door brand beschadigd zijn! De lompen zijn opgeslagen op de kade aan de **Rijnhaven N.Z.**, (achter het kantoor v/d. H.A.L.) Notitiën en inlichtingen zijn te bekomen bij den Makelaar en Expert

A. KIEWIT,
Rotterdam — Amsterdam

Verkoop bij inschrijving.

Op **Vrijdag 28 dezer** zullen te **Antwerpen** bij inschrijving in transito worden verkocht:

c.a. 1800 rollen Duitsch Prikkeldraad,

wegende c.a. 70000 Kilos, gedeeltelijk gezond, gedeeltelijk door zoet water beschadigd, afkomstig uit den lichter Marsalis en liggende te Antwerpen, Bassins No. 68.

Inschrijvingsbiljetten moeten uiterlijk 28 Augustus te 10.45 v.m. ten kantore van de Heeren **GELLATLY HANKEY & Co.** Antwerpen, worden ingediend. — Voor verkoopcondities en verdere inlichtingen zich te wenden tot: 37790 50

GELLATLY HANKEY & Co, Kipdorp 19, Antwerpen of **JOHN HUDIG & SON, Willemskade 23, Rotterdam.**

TER PERSE

OM BEGIN SEPTEMBER TE VERSCHIJNEN

HET GEDENKBOEK

UIT TE GEVEN BIJ HET 50 JARIG BESTAAN VAN DE

HOOGER BURGER SCHOOL OP HET VAN ALKEMADEPLEIN.

(1e ROTTERDAMSCHE HANDELSSCHOOL)

Het gedenkboek zal bevatten een rijke verscheidenheid van artikelen van de hand van oud-leeraren, oud-leerlingen, leeraren en leerlingen en een groot aantal portretten en illustraties.

De prijs zal bedragen voor een ingenaaid exemplaar f 2.50 en voor een gebonden exemplaar f 3.50

Nijgh & van Ditmar's Uitgevers Mij. Rotterdam

Het Algemeen Zuivel- en Melkhygiënisch Weekblad

Het nummer van 21 Augustus bevat o.m.:

Duitsche Landbouw- en Handelspolitiek.
Gecondenseerde melk in Brazilië.
Ingezonden.
Mededeelingen v. d. Deensche Zuivelindustrie.
Op welke wijze men in Amerika tracht den omzet van zijn bedrijf te vergrooten.
Officieel Gedeelte.
Marktberichten.
Wisselkoersen.

Losse nummers 40 cent.

Abonnementsprijs voor het binnenland f 10,— per jaar.

Te bestellen bij den Boekhandel of bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

Ziet onze Prijzen

Ged. Botersloot 163A

Tel. 9438

en

O. Binnenweg 10

Tel. 8599

ROTTERDAM

37932.54

Het Staatspractijkexamen

Vraagt gratis brochure. Br. No. 37832, Bur. dez. Court. 14

Woningen en andere vaste Goederen

Arts vraagt te huur of te koop

FLINKE WONING

in de omgeving van de Maasbrug.

Br. No. 37946, Bur. d. Courant. /8

HEERENHUIS.

TE KOOP AANGEBODEN op 1en stand te Oud-Beijerland: EEN SOLIED GEBOUWD HEERENHUIS, riant uitzicht, zeer geschikt voor Pension. R.H.B.S. en M.U.L.O.-scholen. Tram- en bootverbinding op Rotterdam en Dordt. Direct te aanvaarden. Te zien en te bevragen bij HULSHOFF, Boekh., Oud-Beijerland. 37646.13

Gem. Zit- en Slaapkamer

gevraagd met geh. of ged. pension, liefst Oosten of Centrum.

Br., met opg. van prijs, enz., onder No. 37732, Bur. dez. Courant. 6

---

1 SEPT. TE HUUR GOED GEM.

Zit- en Slaapk. m. ontb.

Bad, Telefoon.

W. de Withstraat 88a. 37850.6

HEERENHUIZEN TE KOOP.

Van alle gemakken voorzien. Matige prijzen. „Cinquantenaire" en „Ter Kameren Bosch". Voor inlichtingen en condities: 21 Place de Louvain, Bruxelles. 37652/6

TE KOOP:

TWEE VRIJE BOVENHUIZEN met DUBBELE GARAGE, Kralingen.

Inlichtingen Annastraat 4c, telefoon 6631. 37642/7

Ter overn. aangeb. centrum Stad Haag een **Café-Billard** met ruime Bovenw. en achterh. Billijke huur, vergunning, gewaarborgd, flinke omzet, ruim bestaan. Br. lett. A. R. E. NIJGH & v. DITMAR, Haag. 37760.6

SOESTERBERG

TE HUUR en TE KOOP

DIVERSE LANDHUIZEN EN BOUWTERREINEN.

Te bevr.: A. J. VAN LUNTEREN, 3de Oosterparkstr. 244, Amsterdam. A. MULDER, Soesterberg. 37644/10

Openbare Verkooping.

Notarissen F. L. HARTONG en A. REYERS, te Rotterdam, zijn voornemens op **WOENSDAGEN 2 en 9 SEPTEMBER 1925**, telkens des **n.m. 2 uur**, in het Notarishuis aan de Geldersche Kade aldaar, bij **voorl. en eindafsl.**, te **verkoopen:**

Het **PAND en ERF**, best. uit winkelhuis met 2 étages, te **ROTTERDAM**, aan de

Goudsche Wagenstraat Nr. 37,

op den hoek van en aan de **Breedestraat Nr. 2**, gr. 41 c.a.

Verh.: de winkel voor f 37.50 met contr. tot 2 Mei 1927, de 1ste étage voor f 3.50 en de 2de étage voor f 2.75, alles p. w., of totaal p. j. voor f 2275.—.

Grondbel. f 80.09. Straatbel. f 33.75.

Aanv. en bet. 12 October 1925.

Bezichtiging 31 Aug., 1 en 2 Sept. a.s., de beide eerste dagen van 10—4 uur en den laatsten dag van 10—1 uur, op vertoon van een toegangsbew., af te geven door voorn. Notarissen, te wier kantoren aan de Mathenesserlaan 217, Tel. 31586, en Wijnhaven 101, Tel. 1198, nadere inl. te verkrijgen zijn. 37754/37

Te koop of ter overname aangeboden:

groote MELKERIJ

te Linkebeek (België) Ile de Robinson, in één geheel of in gedeelten, boomrijk terrein, bij 10 aren te koop. Een hectare met vijver. 35972/9

GORINCHEM.

Notaris A. H. KLOKKE te Gorinchem, zal op **MAANDAG 31 AUGUSTUS 1925, bij inzet**, en op **MAANDAG 7 SEPTEMBER 1925, bij afslag**, telkens des avonds om 6 uur (Zomertijd), te Gorinchem, in „de Doelen", **in het openbaar**

VEILEN en VERKOOPEN

Binnen Gorinchem:

Een **WOON- en WINKELHUIS** (apotheek),

aan de **ARKELSTRAAT/hoek Eendvogelsteeg, wijk A, nommer 495**, met vrijen ingang voor het woonhuis aan de Arkelstraat, en bovenwoning met afzonderlijken opgang aan de Eendvogelsteeg, wijk A, nommer 496.

Betaling en aanvaarding 1 November 1925.

Veilingbiljetten, zoomede nadere inlichtingen, gratis verkrijgbaar ten kantore van Notaris KLOKKE voornoemd. 37628.30

Openbare Vrijwillige Verkooping.

Notaris A. REYERS, te Rotterdam, is voornemens op **WOENSDAGEN 2 en 9 SEPTEMBER 1925**, telkens des **n.m. 2 uur**, in het Notarishuis aan de Gelderschekade aldaar, bij **voorl. en eindafsl.**, te **VERKOOPEN:**

Het **PAND en ERF**, best. uit winkelh. met bovenw. (afz. opgang), te **SCHIEDAM**, aan de

HOOGSTRAAT Nr. 107,

gr. 65 c.a.

Het pand is geheel nieuw, modern ingericht en bevat: ben.: winkel, waarin met succes een sigarenzaak wordt gedreven, woonkamer, keuken, kelder, open plaats en schuurtje; bov.: drie kamers en zolder met twee kamers.

Het huis is geheel in eigen gebruik en wordt ontruimd geleverd.

Grondbel. f 32.02. Straatbel. f 8.94.

Aanv. en bet. 19 October 1925.

Bezichtiging dagelijks, terwijl inl. zijn te verkrijgen ten kantore van gen. Notaris, Wijnhaven 101. Tel. 1198. 37750.36

Inmiddels uit de hand te koop.

Voorloopige Aankondiging

Notaris H. L. MORRA te 's-Gravenhage zal op **DINSDAGEN 13 en 20 OCTOBER 1925** te **NAALDWIJK publiek verkoopen**, wegens beëindiging van het bedrijf der GEBR. VAN GAALEN:

EENIGE PERCEELEN

TUINLAND,

met woning, schuren, serres en kassen, aan den **NOORDWEG** te **NAALDWIJK**, alsmede

DIVERSE PERCEELEN

Wei- en Tuinland,

aan en nabij genoemden weg en aan den **KORTEN en LANGEN BROEKWEG**, aldaar.

Totaal grootte: 9.76.45 H.A.

Te verkoopen in diverse perceelen en combinaties. 37650.27

TE HUUR

aan den Kethelweg nabij Schiedam **eenige ruime vrije huizen**, bestaande uit ben. 2 k. suite, keuken, boven 3 slaapkamers, flinken tuin. Te bevr. villa „Ruimzicht", Breedestraat Kethel. 37892.14

Voor **direct te koop** nieuw, modern ingericht **HEERENHUIS, met grooten tuin**, op mooien stand te Voorburg.

Geen erfpacht. koopsom f **10.000.—**. eerste en tweede Hypotheek desgewenscht aanwezig.

Brieven onder No. 37774 aan het Bureau dezer Courant.

18

„CENTRAAL APOTHEEK"

Gevestigde apotheek ter overname aangeb.. op prima stand; flinke plaats, N.H. Matige huur, goed bestaan. Spoedig te aanvaarden. Br. No. 37936, B. d. Crt.

MOOI RIJSWIJK

TE KOOP HOEK HEERENHUIS bev. 6 kamers, badkamer, keuken, voor-, zij- en achtertuin met gelegenheid voor garage. **Koopprijs f 18.500. Ook kleinere Heerenhuizen.** Te bevr. op het werk Hoornbruglaan b.d. Regentesselaan Rijswijk. 37816.12

Eigenaar van GROOTE VILLA (château) te BRUSSEL, op eersten stand, taxatiewaarde f 150 000 — wenscht te ruilen met

Gelijkwaardig Buitengoed of dito Zakenhuis in HOLLAND.

37824.20

Br. fr. lett. M C J, NIJGH & v. DITMAR's Adv.-Bur.. Amsterdam.

FABRIEKSPANDEN TE KOOP

Te koop aangeboden nieuwe fabriekspanden, vloeropp. 5000 M², aan grootscheepsvaarwater Rott.—Amst. voor spotprijs. Brieven om inlichtingen aan P. D. STUURMAN, Architect, Waddinxveen. 37848.24

RUIME WONING

Billijk te huur à f 45.— p.m. aan den Kethelweg nabij Schiedam ben. 2 k. en suite en keuken en flinken tuin, boven 2 kamers met twee zijkamers, 2e etage 4 slaapkamers. Te bevr. Villa „RUIMZICHT", Breedestraat, Kethel. 37890.14

Notaris WOUTERS te Oisterwijk zal **VERKOOPEN: bij inzet op MAANDAG 14 SEPT 1925, n.m. 2** uur, bij A. KRUISSEN te Udenhout, en bij **toeslag** op **MAANDAG 21 SEPT. 1925**, na afloop der verkooping der roerende goederen en gebouwen, welke aanvangt des v.m. 9 uur bij M. J. v. IERSEL te Oisterwijk, namens de **N.V. STEENFABRIEK „ST. JOSEPH"** te **Udenhout, N.-B.,** 37636.31

eene in volle werking zijnde

2pers Steenfabriek

met 2 ringovens, droogloodsen, reserveloodsen, 75 E.P.K. stoominstallatie, eigen electrische lichtinstallatie, spoorweginstallatie, 15 woonhuizen en gronden, samen groot **46.99.62 H.A.** Van de gronden is pl.m. 30 H.A. nog niet uitgegraven. *Gelegen aan de hoofdlijn der Ned.* Spoorwegen 's-Bosch—Tilburg.

Inlichtingen ten kantore van den Notaris en der Steenfabriek.

Veilingboekjes en kaarten verkrijgbaar ten kantore van den Notaris ad f 0.75 per stel.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING

wegens inkrimping van het bedrijf.

De Notaris A. SNOODIJK te Rotterdam is voornemens om op DONDERDAG den 27 AUGUSTUS 1925 bij veiling, en op DONDERDAG den 3 SEPTEMBER d.a.v. bij afslag, telkens des voormiddags elf uur, in het Koffiehuis „van ouds het Rechthuis" bij J. VAN DUIJN aldaar (Oud-Charlois) in het openbaar te verkoopen:

10 Hectaren 78 Aren 50 Centiaren

uitmuntend Tuinland en Kade,

beplant met appel-, pere- en pruimeboomen, zwarte en roode bessen, benevens aardbeien als onderteelt, gelegen in den polder Buitenland

te Rhoon

aan den LAGEWEG en den POELWEG, te veilen in 6 perceelen, bij notitiën breeder omschreven.

Aanvaarding en betaling der kooppenningen op 15 October 1925, van welk tijdstip ook de grond- en polderlasten voor rekening van de koopers komen.

Nadere inlichtingen geeft genoemde notaris SNOODIJK, Charl. Kerksingel 72 (Oud-Charlois) bij wien op franco aanvrage notitiën en kaartjes vanaf 17 Augustus a.s. verkrijgbaar zijn. 36064/44

Bericht van Inzet.

De perceelen **WEI-, HOOI-, BOUW- en GRIENDLAND en UITERWAARDEN**, tezamen ter grootte van ongeveer **60 HEKTAREN**, onder **VUREN EN DALEM**, den **20 Augustus 1925** ten overstaan van den te **Gorinchem** gevestigden Notaris A. H. KLOKKE geveild, zijn tezamen in bod gebracht op:

f 128,682.—.

Afslag: Donderdag 27 Augustus 1925, des morgens om **10 uur**, in **„De Doelen"** te **Gorinchem**, ten overstaan van Notaris A. H. KLOKKE, voornoemd. 37654.20

OOSTERBEEK.

Notaris G. D. C. VALEWINK te Oosterbeek, bericht, dat het HEERENHUIS aan den Utr. Straatweg, groot 7.50 Aren, in bod staat op .... f 16,800.—.

Toeslag 2 September 1925, 's avonds 7 uur, in Hotel „Vreewijk" te Oosterbeek. 37634.11

PAPIERFABRIEK DE MIDDELSTE MOLEN

TE LOENEN (VEL.).

Notaris Mr. C. BAKKER te Beekbergen, bericht, dat de in volle werking zijnde 37638.42

PAPIERFABRIEK DE MIDDELSTE MOLEN

met alle machn. werktuigen en gereedschappen, onlangs nieuw gebouwd woonhuis, schuur en gronden, samen groot **11 H.A. 72 A. 89 c.A.**, na inzet staan als volgt:

Perc. 1: de fabriek met schuur, woonhuis en gronden, groot 2 H.A. 33 A. 80 c.A., op slechts f 8000.—.

Perc. 2: weiland, gr. 1 H.A. 80 A. 30 c.A. op .... f 2600.—.

Perc. 3: weiland, heide en dennen gr. 4 H.A. 82 A. 40 c.A., op f 3100.-.

Perc. 4: weiland, gr. 2 H.A. 75 A. 80 c.A. op .... f 3600.—.

Een en ander ook geschikt voor wasscherij of landbouwbedrijf.

Betalen 1 November 1925. Aanv.: de fabriek, huis met schuur en erf 1 Mei 1926, de landerijen 1 Januari 1926. Aanw. JOH. BROM te Loenen (Vel.). Alle werkdagen te bezichtigen. De **toeslag** blijft bepaald op **Dinsdag 25 Augustus a.s.**, 's nam. 3 uur, in hotel de Eikenboom te Loenen (Vel.), en komen de perceelen in de volgende combinaties: perc. 1 en 2, 1, 2 en 3 en gen. massa.

Openbare Verkooping.

Notaris A. REYERS, te Rotterdam, is voornemens op **WOENSDAGEN 2 en 9 SEPTEMBER 1925**, telkens des **n.m. 2 uur**, in het Notarishuis aan de Geldersche Kade aldaar, bij **voorl. en eindafsl.**, te **VERKOOPEN:**

TWEE PANDEN en ERVEN, best. resp. uit ben.huis met 2 étages en pakhuis met 2 étages, te **ROTTERDAM**, aan de

VEERLAAN

Nrs. 22 a en b en 26 a en b,

resp. gr. 82 c.a. en 61 c.a.

Verh. p. w.: het ben.huis van Nr. 22 voor f 4.65, de 1ste étage voor f 4.20 en de 2de étage voor f 3.98; de 1ste étage van Nr. 26 voor f 4.20 en de 2de étage voor f 3.60, terwijl het pakhuis thans onverh. is.

Grondbel. Nr. 22 f 40.05.
Straatbel. Nr. 22 f 7.50.
Grondbel. Nr. 26 f 45.38.
Straatbel. Nr. 26 f 8.50.

Aanv. en bet. 12 Oct. 1925.

De perc. worden in den eindafsl. gecomb. afgeslagen.

Bezichtiging 31 Aug., 1 en 2 Sept. a.s., de beide eerste dagen van 10—4 uur en den laatsten dag van 10—1 uur, op vertoon van een toegangsbew., af te geven door voorn. Notaris, te wiens kantore aan de Wijnhaven 101, Tel. 1198, nadere inl. te verkrijgen zijn. 37752/42

Vraag en Aanbod

AUTO GRANDE LUXE

wegens vertrek **TE KOOP AANGEBODEN.** Conduite interieur Martinie, bijna nieuw, f 3,000.—. 37894.7

STRAETEMANS, Harddraverstr. 44a, Rotterdam.

Wegens omstandigheden **te koop aangeboden prachtig wortelnoten**

SALON AMEUBLEMENT,

zoo goed als nieuw.

Br., No. 37846, bur. dezer Crt. 5

Emaille-Inventaris geh. of bij gedeelten te koop aangeboden wegens gebrek aan opvolger. Alleen serieuze reflectanten gelieven hunne aanvragen te richten: Breede Haven 25, 's-Hertogenbosch. 37768.5

Dame wenscht door **dringende** omstandigheden eenige

PRACHTIGE OUDE EN MODERNE MEUBELEN,

w.o. Palissander met Ebben Kussen Kolomkast, welke Fl. 2500.- gekost heeft, voor Fl. 1000.-. Groot Smyrna Tapijt voor Fl. 250.-. Kostbaar Eiken ingelegd Buffet (Renaissance) voor elk aanneembaar bod. Antiek Muntenkastje voor Fl. 350.-. Voorts eenige antieke Schilderijen van bekende Meesters voor elk aannemelijk bod. Nieuwe Traplooper van 9 Meter en eenige Meubilaire Goederen. 16

Br., No. 37942, bur. dezer Courant.

Motorsleepboot,

80 P.K., prima staat, zeewaardig, TE KOOP. Geen tusschenpersonen.

Br., No. 37541, Bur. dez. Crt. /7

ANTIEK! TE KOOP „Het Lucifersdoosje van Toet Ankh Amen", mooie munten en prachtverzameling oude poststukken. Spoed! SCHANZER, Aleidisstr. 43 A. 37708.6

PARTICULIER biedt te koop aan voor slechts f 650.—: 5-pers.

Chevrolet Touring '21,

motor prima in orde; 5 goede banden, electr. licht en st., snelheidsm. Desk. onderz. en aan ernstige reflectanten proefrit toegest. O. genegen te ruilen, met bijbetaling zijnerz., voor goeden modernen open wagen. Br. fr., lett. L, aan H. DE VROEDE, Boekh., Utrecht. 37794.12

TE KOOP AANGEBODEN een in zeer goeden staat zijnde, kleine

SALONVLEUGEL,

merk DÖRR., prijs 975 gulden.

Br., No. 37896, bur. dezer Crt. 6

TE KOOP NIEUWE

STUDEBAKER STANDARD FIX TORPEDO

tegen sterk gereduceerden prijs.

Brieven onder No. 37834, aan het Bureau dezer Courant. 20

LICHTRECLAME.

Plaatsing aangeboden op dak, op een goed in het oog loopende plaats van het

PLEIN, DEN HAAG. 37710.26

Fr. Br. No. 1084, Alg. Z.-Holl. Adv.-Bureau C. BROUWER, Den Haag.

Betrekkingzoekenden

BEKWAAM UITVOERDER

baggerwerken, bekend met Stoom- en Electrowerktuigen, goed met personeel om kunnende gaan en volkomen in staat zelfst. op te treden,

ZOEKT WERKKRING.

Br., No. 37758, Bur. dez. Crt. 9

Gut eingeführter Kaufmann sucht Vertretungen jeglicher Art für

HAMBURG.

Prima Referenzen. Gefl. Angebote in Deutsch, Spanisch oder Englisch an OTTO FLOHR, Neuer Wall 55/57, Hamburg. 37640.8

Energiek Zakenman,

met groote connecties en langjarige buitenlandsche ervaring, representatief uitstekend **verkooper** en **organisator**, bereisd zoowel in het binnen- als buitenland, de moderne talen sprekend en schrijvend, met volledige administratieve kennis, in staat **leiding aan zaken** te geven en alszoodanig thans werkzaam, in het bezit van prima referenties, **zoekt door bijzondere omstandigheden VERANDERING VAN WERKKRING.**

Brieven onder No. 37858, aan het Bureau dezer Courant. 24

MARINE-OFFICIER

26 jaar, den dienst verlatende, 28

zag zich gaarne geplaatst op Handels- of Bankierskantoor,

liefst daar waar mogelijke gelegenheid tot uitzending naar het Buitenland bestaat. Ook genegen eenige maanden als volontair te werken. Br. onder No. 37948, Bur. dez. Courant.

Boekhouden.

Winkeliers en grossiers laat U een **goede** boekhouding aanleggen, bijhouden of controleeren, door **geroutineerd gediplomeerd BOEKHOUDER**, tegen **zeer matige** conditiën. Adm. Kantoor **P. 't HART, Benthuizerstraat 60a. R'dam.** 37630.14

Beschaafde Dame,

Engelsch kunnende spreken. **ZOEKT PLAATSING BIJ KINDEREN, LIEFST BABY.** Ook genegen voor het buitenland, bij voorkeur Amerika. Reeds 10 jaar zoodanig werkzaam geweest. Leeftijd 36 jaar. Referentiën ter inzage. 37720.12

Br., lett. A.R.D., NIJGH & v. DITMAR's Adv.-Bur., Haag.

Hoofdmachinist

ZOEKT VOOR HEM PASSEND BETREKKING AAN WAL.

Br., No. 37862, Bur. dez. Courant

KINDERJUFFROUW.

Beschaafde jonge dame 21 jaar bied **zich aan als Kinderjuffrouw**, in- extern. Brieven VAN RIJN, Kin bergenstraat 100, Den Haag. 37762.

HULP IN DE HUISHOUDING.

Plaats gezocht bij goede famili voor jong meisje van 15 jaar voo hulp der huisvrouw of bij kindere tegen vergoeding van kost en in woning en eenige herhaling van he gewone lagere onderwijs.

Br., No. 37860, Bur. dez. Courant

JUFFROUW,

30 jaar **biedt zich aan als huishoudster of hulp huishouding.** Klei gezin. V. g. ref. voorzien. Br. No 37712, Oosterboekh. J. AMESZ schoterlaan 145, Rotterdam.

Betrekkingen

EXPORT.

Ten kantore eener fabriek met een artikel van dagelijksch gebruik word

GEZOCHT IEMAND,

geheel op de hoogte met den export-handel en in staat verbindinge met alle landen der wereld te vestigen en te onderhouden. 37826 2

Sollicitaties met uitvoerige inlichtingen omtrent opleiding, vroegere en tegenwoordigen werkkring, leeftijd, enz. enz., uitsluitend schriftelij aan het Accountantskantoor G. H. SECKEL, Schoolstraat 6, Utrecht

---

De N.V. PHILIPS' GLOEILAMPENFABRIEKEN te Eindhoven

VRAAGT WEGENS UITBREIDING HARER KANTOREN

TWEE ACTIEVE JONGELU

van 21 tot 23 jaar, met goede algemeene ontwikkeling en praktischen kijk op boekhoudkundige aangelegenheden.

Ervaring op het gebied van boekhouding vereischt. H.B.S.- of gelijkwaardige opleiding gewenscht. Sollicitanten moeten zelfstandig kunnen optreden en in staat zijn in de 4 talen te correspondeeren.

Zij, die reeds een dergelijke functie bekleed hebben bij een groote industrieële handelsonderneming, genieten de voorkeur.

Bij gebleken geschiktheid kans op uitzending naar het buitenland.

Brieven, onder motto „actieve jongelui", met portret en uitvoerige inlichtingen omtrent leeftijd, praktijk, dienstplicht, referenties, enz., te richten aan de afdeeling Arbeid. 37828.46

Door HANDELSKANTOOR hier ter stede **gevraagd** voor spoedige indiensttreding

DUITSCHE STENOTYPIST(E)

Vereischten: grondige kennis van Duitsch en Engelsch en in staat dictaten correct en netjes uit te werken. 37944.26

Brieven onder A.M.D. Bureau NIJGH & v. DITMAR, R'dam.

GEVRAAGD per 1 Oct. of 1 Nov. een ALLESZINS BEKWAAM

Keukenmeisje,

v. g. g. v. Hoog loon. Br., onder lett. 34 V aan HECTOR's Boekh., N. Blaak 59. 37250/8

Pension Mr. Dr. IDZERDA.
Parkweg 12—14, van Stolkweg 13, SCHEVENINGEN.

KAMERMEISJE GEVRAAGD

tegen 1 September f 25.— à f 30.— plus flink verval. 37820.8

Nederlandsch echtpaar, wonende in villa aan meer in Noord-Italië, ZOEKT NETTE

hulp in de huishouding,

in staat alle huishoudelijke bezigheden te verrichten en, indien noodig, ook de leiding der huishouding op zich te nemen. Brieven te zenden en inlichtingen te bekomen ten huize van Mevr. Wed. Mr. REEPMAKER, Mathenesserlaan No. 191, Rotterdam. 37930.12

Reiziger gevraagd.

Importeur vraagt voor den verkoo van Amerikaansch Tarwebloem ee goed ingevoerd reiziger. Alleen eerste krachten, die met succe werkzaam geweest zijn, komen i aanmerking. Discretie verzekerd. 1

Br., No. 37808, Bur. dez. Courant

Mevr. REUCHLIN, Kon. Emmaplein 7, VRAAGT een net

2e MEISJE

van goede getuigen voorzien.

Zich aan te melden 's avonds na 8 uur. 37734.

Werkende Stand

Jonge vrouw vraagt verstel- o stopwerk bij zich aan huis. Adres: letter J. 76, aan dit blad.

Jonge vrouw vraagt heldere wasch, droog 5 cent, gestreken 7 cent p. st., buiten drogen, v. g. g. v. Adres: letter H. 76, aan dit blad.

Schouwburgen, Concerten, Tentoonstellingen, enz.

Groote Schouwburg. N. V. Ver. Rotterdamsch - Hofstad - Tooneel. Dir. Cor v. d. Lugt Melsert en F. H. Tartaud.

Heden en volgende avonden, 8 uur

Groot Succes!

Jut en Jul's Avonturen

Kluchtige fantasie met zang, koren en dansen

bewerkt naar een Duitsch gegeven door J. H. Speenhoff. Regie Herm. Schwab

Nieuwe Muziek van Eugène Beekman

Nieuwe Decors, vervaardigd op het atelier van den Grooten Schouwburg door M. A. VAN DER LUGT MELSERT.

Nieuwe Verlichtingsapparaten van de Siemens-Schuckert Werke en L. W. Kok Nationale (Zeeuwsche) costumes v. d. fa. J. N. MULDER, Utrecht.

Optreden v. h. Trio Speenhoff in zijn nieuwste liedjes

Tafreelen: 1. De hemel op aarde. 2. Dolle streken. 3. De loting. 4. De levensredder. 5. Het groote tuinfeest van het circus Saranelli. 6. De eerste stoomtrein

Prijzen der plaatsen van f 0.40 tot f 2.— pl. Bel. 37852.60

TIVOLI-SCHOUWBURG.

GASTVOORSTELLINGEN van ALEX HOCK met zijn gezelschap.

☛ Elken avond 8¼ uur

De Juffrouw van Boven

Succesklucht in 3 bedrijven

Populaire prijzen.

f 2.-, f 1.50, f 1 20, f 0.85, f 0.55

☛ Zondagmiddag 2 uur

MATINÉE

DE JUFFROUW VAN BOVEN

LACHEN! LACHEN!

37886.20

Een Hagenaar kan niet buiten Het Vaderland.

Te 's-Gravenhage

KURHAUS

SCHEVENINGEN

ZONDAG 23 AUGUSTUS - 8.15 UUR

SOLISTENCONCERT o. l. v. Prof. GEORG SCHNÉEVOIGT.

Solist: Frédéric Lamond, piano

Entrée f 2.50 of 2 coupons. 37788.26

Bioscopen

W.B. THEATER

PRINSES ALI - BLONDE GREET

Film met zangbegeleiding. Enorm Succes. Iederen avond 8 uur. Zondag vanaf 2 uur doorloopend. Toegang voor alle leeftijden. Kinderen onder geleide half geld. 37888.14